

ЗЕЛЕНА КНИГА

АНАЛІЗ СФЕРИ СПЕЦІАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

EU4Business

FORBIZ

Створення кращого
бізнес-середовища

BRDO

Офіс ефективного
регулювання

Серпень-2020

ОФІС ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

info@brdo.com.ua, office@brdo.com.ua
+38 (044) 332 49 12, +38 (094) 832 49 12
Київ, вул. Хорива, 55-К
www.brdo.com.ua

Офіс ефективного регулювання BRDO заснований у листопаді 2015 року для сприяння ефективному регулюванню й поліпшенню економічної свободи в Україні (з пріоритетом для малого/середнього бізнесу). Саме з цією метою реалізуємо інклюзивний та відкритий процес оптимізації регуляторних відносин, який спонукає до взаємної довіри та партнерства держави й бізнесу.

Документ підготовлено експертами Офісу ефективного регулювання.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

КЕРІВНИЦЯ СЕКТОРУ «РИНКОВИЙ КОНТРОЛЬ ТА НАГЛЯД» ОФІСУ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ BRDO: Ганна Башняк

ГРУПА ЕКСПЕРТІВ ОФІСУ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ BRDO: Наталія Дуплій, Леонід Литвиненко, Інна Присяжнюк, Павлина Яремчук, Владислав Пінчук

ВИКОРИСТАНІ СКОРОЧЕННЯ

ВКУ — Водний кодекс України

ККУ — Кримінальний кодекс України

ПКУ — Податковий кодекс України

КУпАП — Кодекс України про адміністративні правопорушення

Міндовкілля — Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів

МОЗ — Міністерство охорони здоров'я України

Мінінфраструктури — Міністерство інфраструктури України

Держводагентство — Державне агентство водних ресурсів України

Держгеонадра — Державна служба геології та надр України

Держлісагентство — Державне агентство лісових ресурсів України

Держгеокадастр — Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру

Держрибагентство — Державне агентство рибного господарства України

Держлісагентство — Державне агентство лісових ресурсів України

ДДХ — документ дозвільного характеру

СГ — суб'єкт господарювання

ГДС — гранично допустиме скидання

ГДК — гранично допустима концентрація

ЗАКОН ПРО АДМІНПОСЛУГИ — Закон України «Про адміністративні послуги»

ЗАКОН ПРО ДОЗВІЛЬНУ СИСТЕМУ — Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»

ЗАКОН ПРО ПЕРЕЛІК ДДХ — Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»

ЗАКОН ПРО ПИТНУ ВОДУ — Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»

ЗАКОН ПРО КОНТРОЛЬ — Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»

ЗАКОН ПРО ОВД — Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»

ПЕРЕДМОВА

Підготовка та публікація Зелених книг є поширеною практикою стимулювання й організації професійних дискусій щодо актуальних проблем і шляхів їх вирішення. Як правило, опублікування Зеленої книги з певної проблематики є передумовою наступного етапу — розробки документу, в якому формуються основи державної політики, спрямованої на розв'язання проблем у певній сфері.

Для комплексного аналізу регулювання в Україні фахівці Офісу провели повну інвентаризацію регуляторних інструментів (засобів). З метою виявлення закономірностей застосування різних інструментів регулювання ми класифікували їх за ознаками цілей, для досягнення яких вони застосовані та поділили їх на наступні умовні групи:

- ◆ *обмеження доступу до ринків;*
- ◆ *державне цінове регулювання;*
- ◆ обов'язкова диверсифікація ризиків;
- ◆ регулювання доступу до спільного обмеженого ресурсу — це спосіб державного регулювання, за допомогою якого держава надає на прозорих та рівноправних умовах право доступу до спільного обмеженого ресурсу, з метою його раціонального, ефективного використання та відтворення;
- ◆ державна підтримка;
- ◆ державна верифікація;
- ◆ державне обмеження ринків;
- ◆ державний захист конкуренції;
- ◆ технічне регулювання;
- ◆ регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- ◆ валютне регулювання;
- ◆ фіскальне регулювання.

Зелена книга сформована на основі законодавства України станом на 15 липня 2020 року.

ЗМІСТ

ВИКОРИСТАНІ СКОРОЧЕННЯ	3
ПЕРЕДМОВА	4
ВСТУП	7
1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА	8
1.1 Спеціальне водокористування	8
1.2 Проведення робіт на землях водного фонду	14
1.3 Аналіз регуляторних актів	15
1.4 Оцінка корупційних ризиків та дружності для бізнесу інструментів (засобів) регулювання, процедур їх видачі (виконання вимог)	18
1.5 Основні суб'єкти державного регулювання	23
2. АНАЛІЗ ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ	27
2.1 Аналіз порядку набуття права на здійснення спеціального водокористування	27
2.2 Інструменти регулювання	29
2.3 Проблеми та шляхи їх вирішення	41
2.4 Скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти	60
3. АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ	72
3.1 Аналіз порядку набуття права на проведення робіт на землях водного фонду	72
3.2 Інструменти регулювання	74
3.3 Проблеми та шляхи їх вирішення	83
4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ	98
4.1 Відповідальність за порушення водного законодавства, відшкодування збитків	98
4.2 Проблеми та шляхи їх вирішення	109
ВИСНОВКИ	117
ДОДАТКИ	125
Додаток № 1. Перелік нормативно-правових актів, які регулюють сферу спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду	125
Додаток № 2. Євроінтеграційні зобов'язання України щодо спеціального використання води	129
Додаток № 3. Євроінтеграційні зобов'язання України щодо робіт на землях водного фонду (днопоглиблення у портах)	139
Додаток № 4. Міжнародний досвід	142
Додаток № 5. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Дозвіл на спеціальне водокористування» та його процедури	171
Додаток № 6. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Висновок Держгеонадр щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, у разі використання підземних вод» та його процедури	173
Додаток № 7. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Висновок МОЗ щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, у разі використання водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних» та його процедури	175
Додаток № 8. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження Держводагентством проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів)» та його процедури	177

Додаток № 9. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження Держгеонадрами проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів)» та його процедури.....	179
Додаток № 10. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями проекту робіт на землях водного фонду» та його процедури.....	181
Додаток № 11. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища проекту робіт на землях водного фонду» та його процедури.....	183
Додаток № 12. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження видачі дозволу з органами місцевого самоврядування» та його процедури	185
Додаток № 13. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження видачі дозволу з Держгеокадастром (у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) або його територіальними органами (у разі проведення робіт на інших землях водного фонду)» та його процедури.....	187
Додаток № 14. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження видачі дозволу з Держрибагентством (у разі проведення робіт на рибогосподарських водних об'єктах)» та його процедури ...	189
Додаток № 15. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження видачі дозволу з територіальними органами Держлісагентства (у разі проведення робіт у лісах на землях водного фонду)» та його процедури.....	191
Додаток № 16. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження видачі дозволу з Мінінфраструктури (у разі проведення робіт в межах судноплавних шляхів загального користування, судноплавних шлюзів та портових гідротехнічних споруд)» та його процедури	193
Додаток № 17. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження видачі дозволу з Міндовкілля — у разі проведення робіт на землях водного фонду днопоглиблювальних робіт, робіт з прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій (крім робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі)» та його процедури	195
Додаток № 18. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища» та його процедури. .	197
Додаток № 19. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації з питань охорони навколишнього природного середовища» та його процедури.....	199
Додаток № 20. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води територіальним органом Держводагентства України або Головою Республіканського комітету Автономної Республіки Крим по водогосподарському будівництву та зрошуваному землеробству» та його процедури.....	201
Додаток № 21. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг — для підприємств, ліцензування діяльності яких здійснюється цим органом» та його процедури	203
Додаток № 22. Результати аналізу інструменту (засобу) регулювання «Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом місцевого самоврядування - для підприємств, ліцензування діяльності яких не здійснюється органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг» та його процедури.....	205

ВСТУП

Усі води (водні об'єкти) на території України є національним надбанням Українського народу, однією з природних основ його економічного розвитку і соціального добробуту.

Сьогодні для водноресурсного потенціалу Української держави характерне велике антропогенне навантаження, а проблема води — одна з найгостріших.

За рівнем раціонального використання водних ресурсів та якості води, зокрема наявністю очисних споруд, Україна, за даними ЮНЕСКО, серед **122** країн світу посідає **95** місце і належить до країн з невисокою водозабезпеченістю та високим рівнем використання води. Також, Україна є однією з найменш водозабезпечених країн Європи.¹

Водні об'єкти України вкривають **24,2 тис. км²**, що становить **4,0%** від її загальної території (**603,7 тис. км²**). До цих об'єктів належать річки, озера, водосховища, ставки, канали тощо. Територія України має не дуже густу річкову мережу (середнє значення — **0,34 км/км²**), тут немає великих природних водойм і не багаті запаси підземних вод. Болота, що були природним регулятором водності річок, нині наполовину осушені. Отже, водні природні ресурси України — це, насамперед, місцевий і транзитний стік річок, водні запаси озер, штучних водойм і підземних горизонтів.

При здійсненні водогосподарської політики в нашій країні впродовж багатьох десятиліть вода ніколи не розглядалася як основа життєзабезпечення природних екосистем і людини, не враховувався і не прогнозувався економічний стан водних систем і їхній вплив на біорізноманіття.

Традиційно вода розглядалася і використовувалась тільки як господарський ресурс для промислового і сільськогосподарського виробництва, отримання електроенергії, а також для скидання стічних вод, що зрештою і призвело до вичерпання природно-екологічного потенціалу водних ресурсів.

¹ http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/01_2013/13mlvrgz.pdf

1 | ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1

СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Усі води (водні об'єкти) на території України є національним надбанням Українського народу, однією з природних основ його економічного розвитку і соціального добробуту.

Водні ресурси забезпечують існування людей, тваринного та рослинного світу і є обмеженими та уразливими природними об'єктами.¹

Водокористування — це використання вод (водних об'єктів) для задоволення потреб населення, промисловості, сільського господарства, транспорту та інших галузей господарства, включаючи право на забір води, скидання стічних вод та інші види використання вод (водних об'єктів).²

Водокористування може бути загальне та спеціальне.³

Так, загальне водокористування здійснюється громадянами для задоволення їх потреб (купання, плавання на човнах, любительське і спортивне рибальство, водопій тварин, забір води з водних об'єктів без застосування споруд або технічних пристроїв та з криниць) безкоштовно, без закріплення водних об'єктів за окремими особами та без надання відповідних дозволів.

До спеціального водокористування належить забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів.

Спеціальне водокористування здійснюється юридичними і фізичними особами насамперед для задоволення питних потреб населення, а також для господарсько-побутових, лікувальних, оздоровчих, сільськогосподарських, промислових, транспортних, енергетичних, рибогосподарських (у тому числі для цілей аквакультури) та інших державних і громадських потреб.

До спеціального водокористування не належить⁴:

- ◆ пропуск води через гідровузли (крім гідроенергетичних);
- ◆ скид води з водних об'єктів відповідно до встановлених для них режимів роботи для підтримання екологічних витрат у річці та з метою запобігання виникненню гідродинамічних аварій;
- ◆ подача (перекачування) води водокористувачам у маловодні регіони;
- ◆ усунення шкідливої дії вод (підтоплення, засолення, заболочення);
- ◆ використання підземних вод для вилучення корисних компонентів;
- ◆ вилучення води з надр разом з видобуванням корисних копалин;
- ◆ виконання розчистки русел річок, каналів і дна водойм, будівельних, днопоглиблювальних і вибухових робіт;
- ◆ видобування корисних копалин (крім підземних вод) і водних рослин;
- ◆ прокладання трубопроводів і кабелів;
- ◆ проведення бурових, геологорозвідувальних робіт;

¹ Водний кодекс України — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

² Водний кодекс України (ст.1) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

³ Водний кодекс України (ст.46) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

⁴ Водний кодекс України (ст.48) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

- ◆ забір та/або використання води в об'ємі до **5 кубічних метрів** на добу, крім тієї, що використовується для виробництва (входить до складу) напоїв та фасованої питної води;
- ◆ інші роботи, які виконуються без забору води та скидання зворотних вод.

Водокористувачі можуть бути первинними і вторинними.¹

До первинних водокористувачів належать користувачі, що мають власні водозабірні споруди і відповідне обладнання для забору води.

Вторинними водокористувачами є користувачі, що не мають власних водозабірних споруд і отримують воду з водозабірних споруд первинних водокористувачів та скидають стічні води в їхні системи на підставі договору про водопостачання (поставку води) та/або про водовідведення без отримання дозволу на спеціальне водокористування.

Вторинні водокористувачі здійснюють скидання стічних вод у водні об'єкти на підставі дозволів на спеціальне водокористування.

Забір та використання води із каналів, водогонів (водопроводів) міжбасейнового та внутрішньобасейнового перерозподілу водних ресурсів здійснюються на підставі дозволу на спеціальне водокористування та договору про водопостачання (поставку води), укладеного з підприємствами та організаціями, які забезпечують перекидання води у маловодні регіони. Перелік підприємств та організацій, які забезпечують перекидання води у маловодні регіони, затверджується Кабінетом Міністрів України.²

Водокористувачі мають право:³

- ◆ здійснювати загальне та спеціальне водокористування;
- ◆ використовувати водні об'єкти на умовах оренди;
- ◆ вимагати від власника водного об'єкта або водопровідної системи підтримання належної якості води за умовами водокористування;
- ◆ споруджувати гідротехнічні та інші водогосподарські об'єкти, здійснювати їх реконструкцію і ремонт;
- ◆ передавати для використання воду іншим водокористувачам на визначених умовах;
- ◆ здійснювати й інші функції щодо водокористування в порядку, встановленому законодавством.

Водокористувачі зобов'язані:⁴

- ◆ економно використовувати водні ресурси, дбати про їх відтворення і поліпшення якості вод;
- ◆ використовувати воду (водні об'єкти) відповідно до цілей та умов їх надання;
- ◆ дотримувати встановлених нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та встановлених лімітів забору води, лімітів використання води та лімітів скидання забруднюючих речовин, а також санітарних та інших вимог щодо впорядкування своєї території;

¹ Водний кодекс України (ст. 42) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

² Водний кодекс України (ст. 42) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

³ Водний кодекс України (ст. 43) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

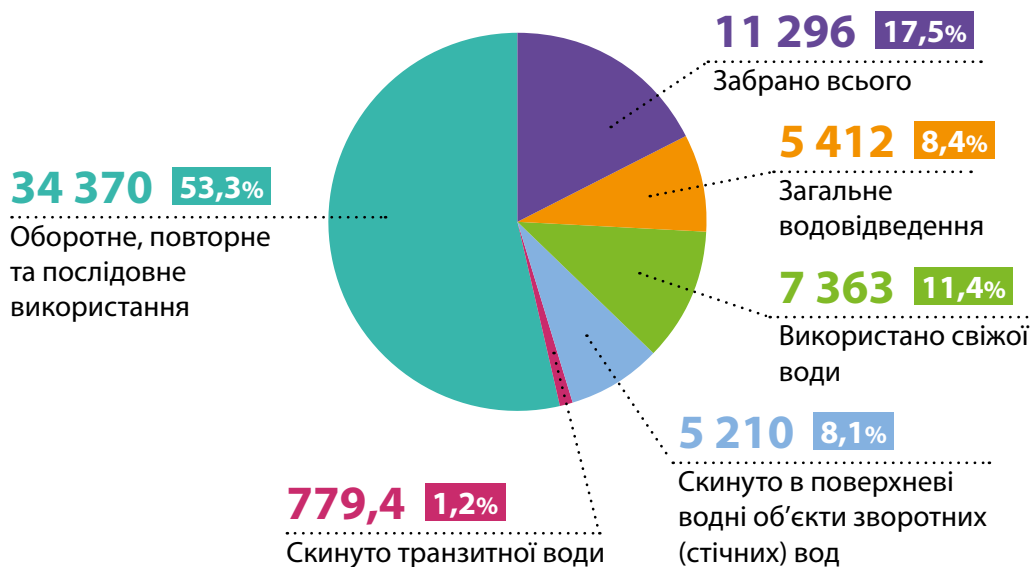
⁴ Водний кодекс України (ст. 44) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

- ◆ використовувати ефективні сучасні технічні засоби і технології для утримання своєї території в належному стані, а також здійснювати заходи щодо запобігання забрудненню водних об'єктів стічними (дощовими, сніговими) водами, що відводяться з неї;
- ◆ не допускати порушення прав, наданих іншим водокористувачам, а також заподіяння шкоди господарським об'єктам та об'єктам навколишнього природного середовища;
- ◆ утримувати в належному стані зони санітарної охорони джерел питного та господарсько-побутового водопостачання, прибережні захисні смуги, смуги відведення, берегові смуги водних шляхів, очисні та інші водогосподарські споруди та технічні пристрої;
- ◆ здійснювати засобами виміральної техніки, у тому числі автоматизованими, облік забору та використання вод, контроль за якістю і кількістю скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин та за якістю води водних об'єктів у контрольних створах, а також подавати відповідним органам звіти в порядку, визначеному цим Кодексом та іншими законодавчими актами;
- ◆ здійснювати погоджені у встановленому порядку технологічні, лісомеліоративні, агротехнічні, гідротехнічні, санітарні та інші заходи щодо охорони вод від вичерпання, поліпшення їх стану, а також припинення скидання забруднених стічних вод;
- ◆ здійснювати спеціальне водокористування лише за наявності дозволу;
- ◆ безперешкодно допускати на свої об'єкти державних інспекторів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, а також громадських інспекторів з охорони довкілля, які здійснюють перевірку додержання вимог водного законодавства, і надавати їм безоплатно необхідну інформацію;
- ◆ своєчасно сплачувати збори за спеціальне водокористування та інші збори відповідно до законодавства;
- ◆ своєчасно інформувати центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування про виникнення аварійних забруднень;
- ◆ здійснювати невідкладні роботи, пов'язані з ліквідацією наслідків аварій, які можуть спричинити погіршення якості води, та надавати необхідні технічні засоби для ліквідації аварій на об'єктах інших водокористувачів у порядку, встановленому законодавством;
- ◆ виконувати інші обов'язки щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів згідно з законодавством.

Відповідно до даних державного обліку водокористування за 2019 рік, як були проаналізовані у Держводагентстві, протягом зазначеного строку з водних об'єктів України у цілому було забрано **11,1 млн куб. км** води.¹

У порівнянні з 2018 роком загальний забір води трохи зменшився, у минулому році він становив **11,3 млн куб. км** води.

Діаграма 1.1. Загальні показники використання водних ресурсів в Україні за 2018 рік², млн куб. м

Херсонська область займає перше місце серед регіонів України за водокористуванням, оскільки **у 2019 році** забрала з водоєм **2,6 млн куб. км** води, а **у 2018 році** — **3 млн куб. км** води. Основна частина цього забору була використана для зрошення сільськогосподарських угідь.

Наступними у списку лідерів є Донецька область (у 2019 році — **1,8 млн куб. км** води, а у 2018 році — **1,7 млн куб. км** води), Запорізька область (у 2019 році — **1,2 млн куб. км** води, а у 2018 році — **1,3 млн куб. км** води), та Дніпропетровська область (у 2019 році — **1,2 млн куб. км** води, та у 2018 році — **1,2 млн куб. км** води). Водокористувачі забирали значну кількість води із водних об'єктів в основному на потреби промисловості.³

Одеська, Київська та Харківська області протягом **2019 року** забрали **1,7 млн куб. км** води, а саме на:

- ◆ промисловість — **0,6 млн куб. км** води (теплоелектростанції **0,5 млн куб. км** води);
- ◆ сільське господарство (основним водоспоживачем є Одеська область, яка забрала на потреби зрошення **0,7 млн куб. км** води);
- ◆ комунальне господарство — **0,4 млн куб. км** води.⁴

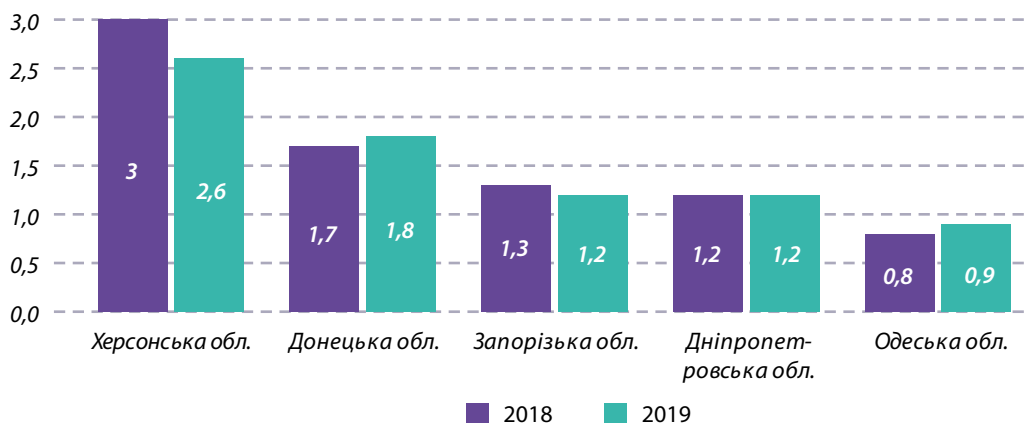
1 Сайт Держводагентства — <https://www.davr.gov.ua/news/u-derzhvodagentstvi-proanalizuvali-dani-derzhavnogo-obliku-vodokoristuvannya-za-2019-rik>

2 Загальні показники використання водних ресурсів України — <https://data.gov.ua/dataset/2054e342-fd89-4419-b130-685a9d042990>

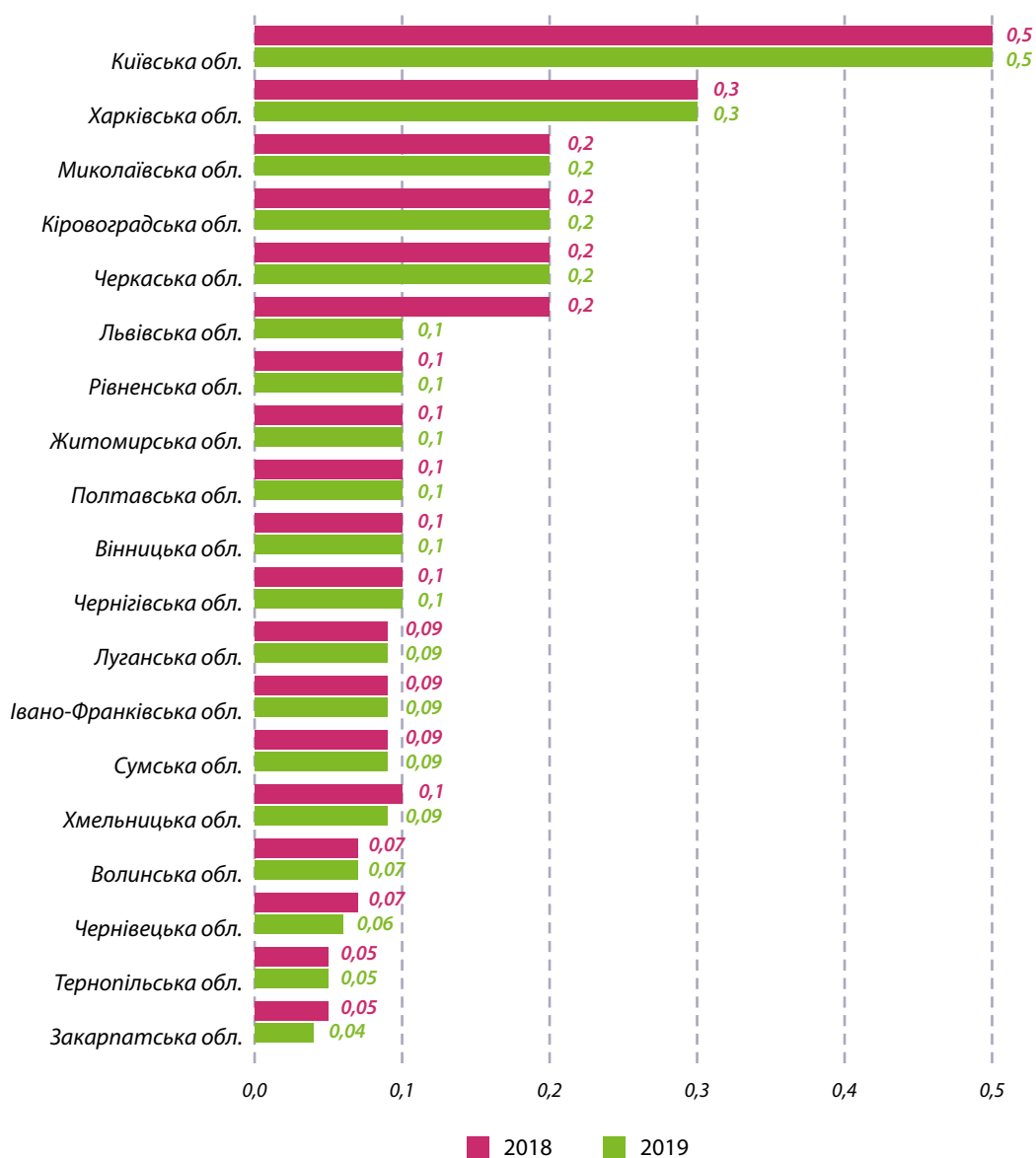
3 Сайт Держводагентства — <https://www.davr.gov.ua/news/u-derzhvodagentstvi-proanalizuvali-dani-derzhavnogo-obliku-vodokoristuvannya-za-2019-rik>

4 Сайт Держводагентства — <https://www.davr.gov.ua/news/u-derzhvodagentstvi-proanalizuvali-dani-derzhavnogo-obliku-vodokoristuvannya-za-2019-rik>

Графік 1.2. Області, які найбільше забирали воду із водойм України протягом 2018-2019 років¹, млн куб. км

Графік 1.3. Показники забору води іншими областями України протягом 2018-2019 років², млн куб. км

1 Сайт Держводагентства водокористування за 2019-рік

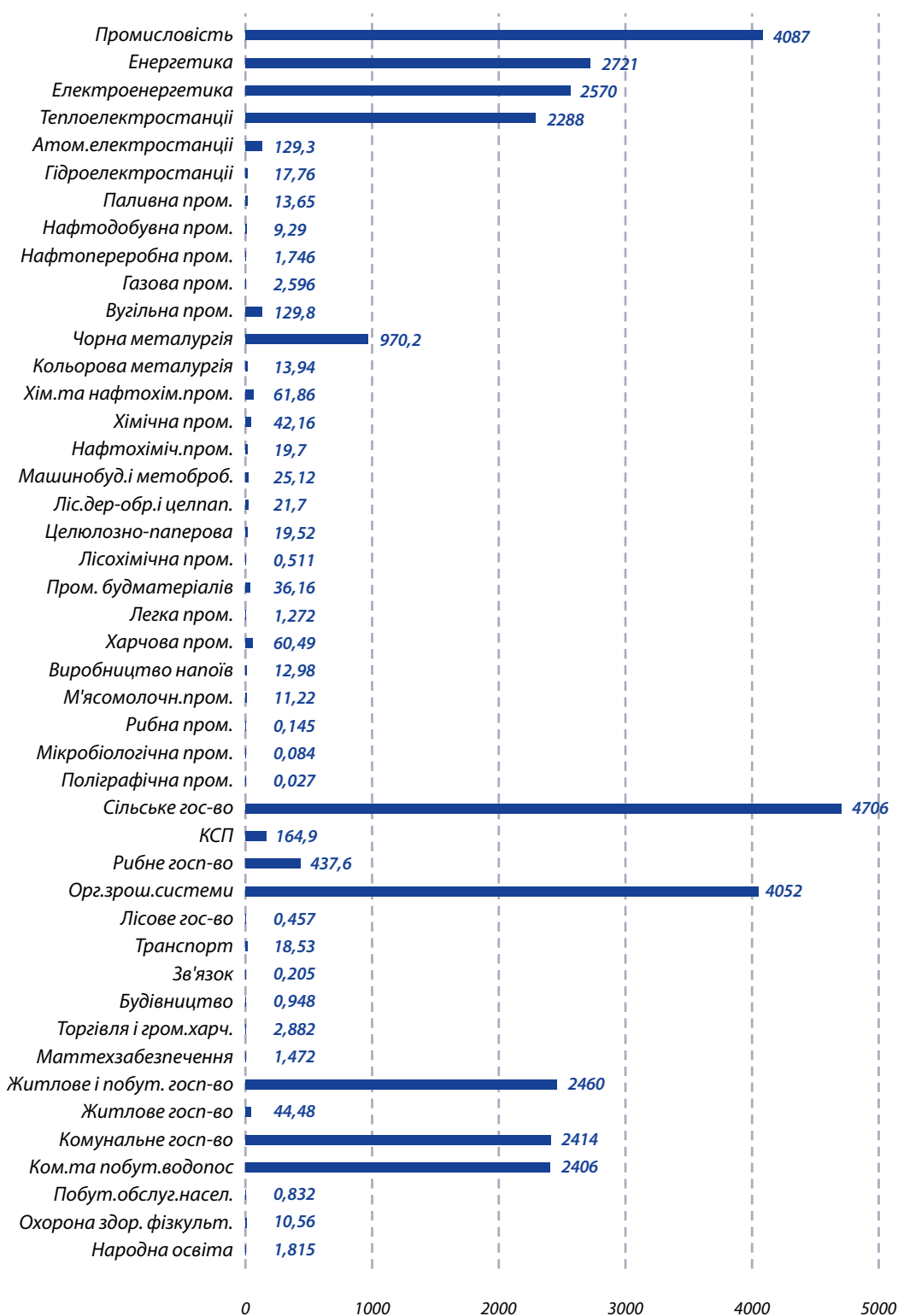
— <https://www.davr.gov.ua/news/u-derzhvodagentstvi-proanalizuvali-dani-derzhavnogo-obliku>

2 Сайт Держводагентства водокористування за 2019-рік

— <https://www.davr.gov.ua/news/u-derzhvodagentstvi-proanalizuvali-dani-derzhavnogo-obliku>

Об'єми води забраної водокористувачами у 2018 та 2019 роках вказані без урахування даних водокористувачів тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі.

Графік 1.4. Галузевий розподіл використання води в Україні у 2018 році¹, млн куб. км

¹ Загальні показники використання водних ресурсів України — <https://data.gov.ua/dataset/2054e342-fd89-4419-b130-685a9d042990>

ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ

До земель водного фонду належать землі, зайняті:¹

- ◆ морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами, не зайнятими лісами;
- ◆ прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм, крім земель, зайнятих лісами;
- ◆ гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них;
- ◆ береговими смугами водних шляхів;
- ◆ штучно створеними земельними ділянками в межах акваторій морських портів.

На землях водного фонду можуть проводитися роботи, пов'язані з будівництвом гідротехнічних, лінійних та гідрометричних споруд, інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій, поглибленням дна для судноплавства, видобуванням корисних копалин (крім піску, гальки і гравію в руслах малих та гірських річок), розчисткою русел річок, каналів і дна водойм, прокладанням кабелів, трубопроводів, інших комунікацій, а також бурові та геологорозвідувальні роботи.²

Місця і порядок проведення зазначених робіт визначаються відповідно до проектів, що погоджуються з обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства (крім робіт на землях, зайнятих морями, а також робіт, пов'язаних з будівництвом, облаштуванням та утриманням інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій), та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Проведення робіт на землях водного фонду потребує отримання відповідного дозволу. Так, на проведення робіт на землях водного фонду у межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі дозвіл видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.³ Видача ж дозволу на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт на землях водного фонду у межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) належить до відання центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.⁴

¹ Відповідно до статті 4 Водного кодексу України та частини 1 статті 58 Земельного кодексу України

² Водний кодекс України (ст. 86) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

³ Водний кодекс України (ст. 15-1) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

⁴ Водний кодекс України (ст. 16) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ

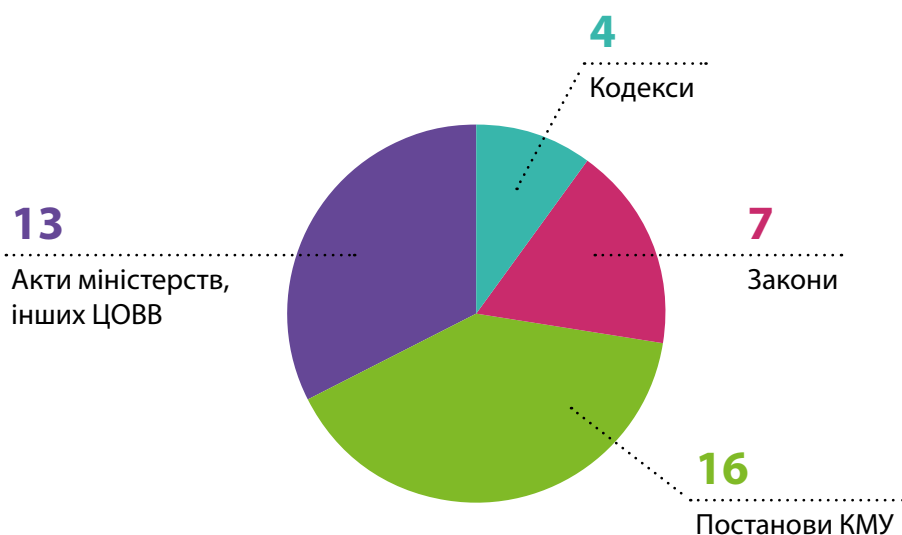
Одним з основних завдань проведення системного перегляду даного ринку є формування вичерпного переліку регуляторних актів, які безпосередньо регулюють цивільно-правові відносини, що виникають між усіма учасниками ринку (заінтересованими сторонами) навколо процедур, пов'язаних з діяльністю у сфері спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду.

Критерії для оцінки нормативно-правових актів на предмет належності їх до регуляторних визначені у статті 1 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Аналізу підлягали виключно такі регуляторні акти, які мають первинний характер (основні акти). На відміну від первинних регуляторних актів, регуляторні акти про внесення змін до інших актів не є самостійними регуляторними актами, вони безпосередньо не здійснюють правове регулювання, тому не були включені до переліку.

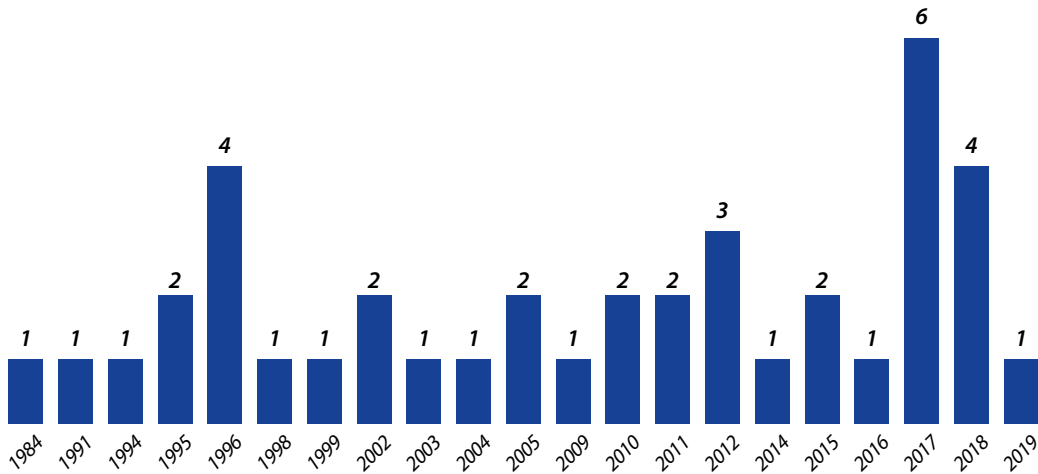
За результатами проведеного аналізу було визначено **40 чинних регуляторних актів**, що безпосередньо складають регуляторне поле у сфері спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду. *Повний перелік нормативно-правових актів надається у Додатку № 1 даної Зеленої книги.*

Сфера спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду безпосередньо регулюється такими основними регуляторними актами: Водним кодексом України, Законами України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» та «Про охорону навколишнього природного середовища».

Діаграма 1.5. Основні нормативно-правові акти у сфері спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду

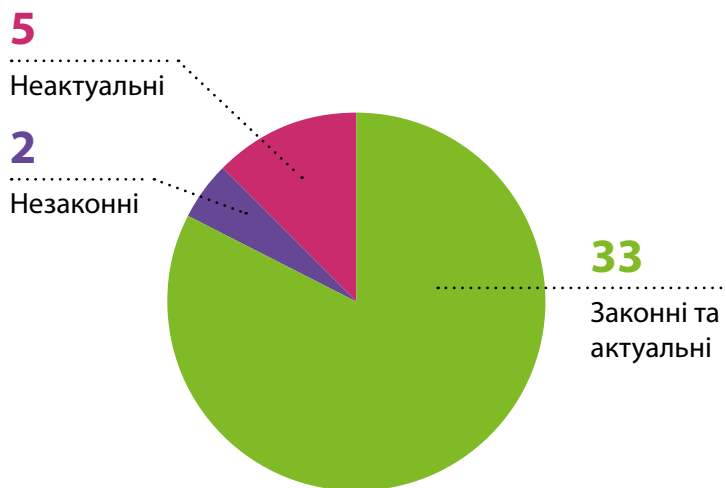

Графік 1.6. Кількість регуляторних актів, виданих по роках

За результатами проведеної оцінки регуляторних актів відповідно до методики Rolling Review, з **40** регуляторних актів **2** були виявлені як такі, що **мають ознаки незаконних (5%)**, та **5** — є **неактуальними (12,5%)**.

Діаграма 1.7. Оцінка регуляторних актів у сфері спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду відповідно до Методики Rolling Review

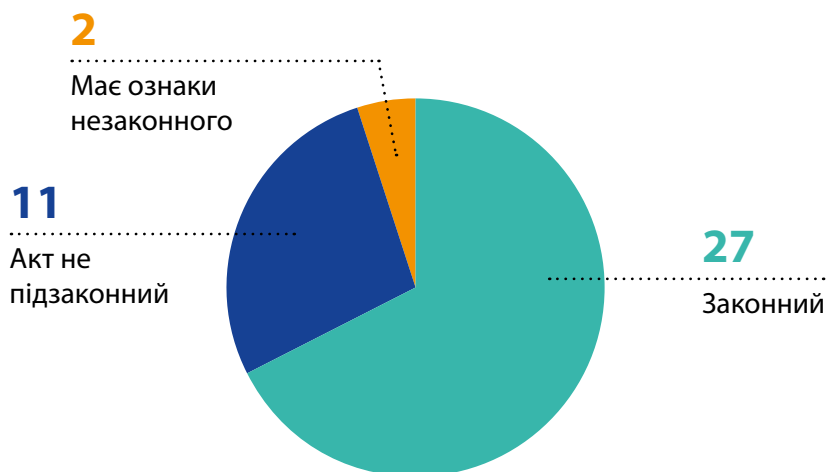

Оцінка кожного підзаконного регуляторного акту на предмет законності здійснюється шляхом їхньої перевірки за такими критеріями:

- ◆ **Обов'язковість державної реєстрації нормативно-правових актів** Міністерством юстиції України згідно з Положенням про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731. Якщо підзаконний акт підлягав реєстрації, але не був зареєстрований, то він вважається таким, що має ознаки незаконного.
- ◆ **Наявність вимоги на законодавчому рівні щодо необхідності додаткового врегулювання правовідносин шляхом прийняття такого акту відповідним регуляторним органом.** Якщо для підзаконного акту відсутня підстава для його прийняття у законі, він вважається таким, що має ознаки незаконного.

Діаграма 1.8. Аналіз регуляторних актів на предмет їх законності

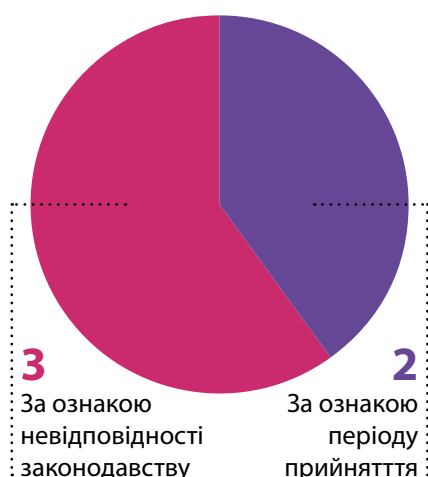
Оцінка кожного регуляторного акту на предмет актуальності здійснюється шляхом його перевірки за такими критеріями:

- ◆ Чинність нормативно-правового акту вищої юридичної сили, на підставі (або на виконання) якого був прийнятий регуляторний акт, що аналізується.
- ◆ Відповідність акту нормативно-правовим актам вищої або однакової юридичної сили, що суттєво змінили регулювання у сфері, яку регулює даний акт. Якщо акт містить положення, що суперечать включеним до нового акту нормативним приписам, або виявилися такими, що поглинуті ним, або втратили свою актуальність, або після набрання чинності яких даний акт не був приведений у відповідність, тоді такий акт вважається неактуальним за ознакою невідповідності законодавству.
- ◆ Закінчення строку дії на який був прийнятий акт.

Діаграма 1.9. Аналіз регуляторних актів на предмет їх актуальності

Діаграма 1.10. Аналіз неактуальних регуляторних актів за ознаками невідповідності законодавству та періоду прийняття

Наявність неактуальних актів у нормативному полі спричиняє засмічення правового поля хибною інформацією щодо державного регулювання у сфері спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду, а також створює небезпеку застосування таких норм регуляторними органами, суб'єктами господарювання (далі — СГ) та громадянами.

ОЦІНКА КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ТА ДРУЖНОСТІ ДЛЯ БІЗНЕСУ ІНСТРУМЕНТІВ (ЗАСОБІВ) РЕГУЛЮВАННЯ, ПРОЦЕДУР ЇХ ВИДАЧІ (ВИКОНАННЯ ВИМОГ)

За результатами проведеного аналізу було виявлено **20 інструментів (засобів)**, які регулюють сферу спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду.

ІНСТРУМЕНТИ (ЗАСОБИ) РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ СПЕЦІАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ

I. Спеціальне водокористування

- 1) Дозвіл на спеціальне водокористування.
- 2) Висновок Держгеонадр щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, у разі використання підземних вод.
- 3) Висновок МОЗ щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, у разі використання водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних.
- 4) Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.
- 5) Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації з питань охорони навколишнього природного середовища.
- 6) Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води територіальним органом Держводагентства України або Головою Республіканського комітету Автономної Республіки Крим по водогосподарському будівництву та зрошуваному землеробству.
- 7) Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг - для підприємств, ліцензування діяльності яких здійснюється цим органом.
- 8) Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом місцевого самоврядування - для підприємств, ліцензування діяльності яких не здійснюється органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг.

II. Проведення робіт на землях водного фонду

- 1) Дозвіл на днопоглиблювальні роботи, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду.
- 2) Погодження Держводагентством проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім робіт на землях, зайнятих морями, а також робіт, пов'язаних з будівництвом, облаштуванням та утриманням інженерно-

технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій).

- 3) Погодження Держгеонадрами проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім робіт на землях, зайнятих морями, а також робіт, пов'язаних з будівництвом, облаштуванням та утриманням інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій).
- 4) Погодження обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями проекту на проведення робіт на землях водного фонду.
- 5) Погодження органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища проекту на проведення робіт на землях водного фонду.
- 6) Погодження видачі дозволу з органами місцевого самоврядування.
- 7) Погодження видачі дозволу з Держгеокадастром (у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) або його територіальними органами (у разі проведення робіт на інших землях водного фонду).
- 8) Погодження видачі дозволу з Держрибагентством (у разі проведення робіт на рибогосподарських водних об'єктах).
- 9) Погодження видачі дозволу з територіальними органами Держлісагентства (у разі проведення робіт у лісах на землях водного фонду).
- 10) Погодження видачі дозволу з Мінінфраструктури (у разі проведення робіт в межах судноплавних шляхів загального користування, судноплавних шлюзів та портових гідротехнічних споруд).
- 11) Погодження видачі дозволу Міндовкілля — у разі проведення на землях водного фонду днопоглиблювальних робіт, робіт з прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій (крім робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі).
- 12) Результати оцінки впливу на довкілля у випадках, визначених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

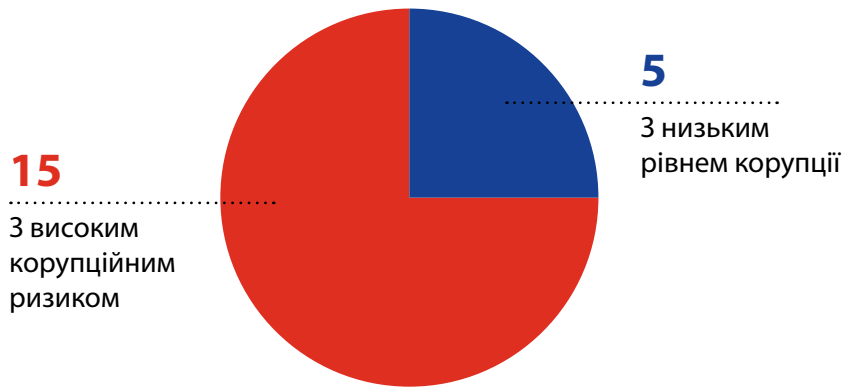
ОЦІНКА КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ здійснюється за бальною системою, шляхом підсумовування балів, згідно з методикою Rolling Review, розробленою Офісом ефективного регулювання. Максимальна кількість балів — **10**. Якщо сукупна кількість балів **6** і більше, то інструмент потребує додаткової антикорупційної оцінки та рекомендується до відповідного виправлення за ознакою високого корупційного ризику.

Аналіз інструментів (засобів) регулювання, проведений відповідно до методики Rolling Review, розробленої Офісом ефективного регулювання, свідчить про наявність високих корупційних ризиків під час застосування **15 з 20 інструментів (засобів)**, що регулюють сфери спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду.

Таблиця 1.11. Результати аналізу інструментів (засобів) регулювання за критерієм «Ризики корупції»

Інструмент (засіб) регулювання	Сума балів за критерієм «Ризики корупції»	Рівень ризику
Погодження Держводагентством проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів)	10.3	Високий
Погодження Держгеонадрами проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів)	10.3	Високий
Погодження обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями проекту на проведення робіт на землях водного фонду	10.3	Високий
Погодження органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища проекту на проведення робіт на землях водного фонду	10.3	Високий
Погодження видачі дозволу з органами місцевого самоврядування	10.3	Високий
Погодження видачі дозволу з Держгеокадастром (у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) або його територіальними органами (у разі проведення робіт на інших землях водного фонду)	10.3	Високий
Погодження видачі дозволу з Держрибагентством (у разі проведення робіт на рибогосподарських водних об'єктах)	10.3	Високий
Погодження видачі дозволу з територіальними органами Держлісагентства (у разі проведення робіт у лісах на землях водного фонду)	10.3	Високий
Погодження видачі дозволу з Мінінфраструктури (у разі проведення робіт в межах судноплавних шляхів загального користування, судноплавних шлюзів та портових гідротехнічних споруд)	10.3	Високий
Погодження видачі дозволу Міндовкілля — у разі проведення на землях водного фонду днопоглиблювальних робіт, робіт з прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій (крім робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі)	10.3	Високий
Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища	9	Високий
Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації з питань охорони навколишнього природного середовища	9	Високий
Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води територіальним органом Держводагентства України або Головою Республіканського комітету Автономної Республіки Крим по водогосподарському будівництву та зрошуваному землеробству	9	Високий
Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг — для підприємств, ліцензування діяльності яких здійснюється цим органом	9	Високий
Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом місцевого самоврядування - для підприємств, ліцензування діяльності яких не здійснюється органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг	9	Високий

Діаграма 1.12. Інструменти (засоби) регулювання

ОЦІНКА ДРУЖНОСТІ для ведення бізнесу здійснюється за бальною системою, за результатами анкетування, шляхом підсумовування результатів кожного інструменту, згідно з методикою Rolling Review, розробленою Офісом ефективного регулювання. Максимальна кількість балів — **7**. Якщо сукупна кількість балів **4** і більше, то інструмент регулювання вважається недружнім для бізнесу та рекомендується до додаткового вивчення та відповідного виправлення.

Аналіз інструментів (засобів) регулювання, проведений відповідно до методики Rolling Review, розробленої Офісом ефективного регулювання, свідчить про наявність ознак корупційних ризиків та недружності для бізнесу під час застосування **17 з 20 інструментів (засобів)**, що регулюють сферу спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду.¹

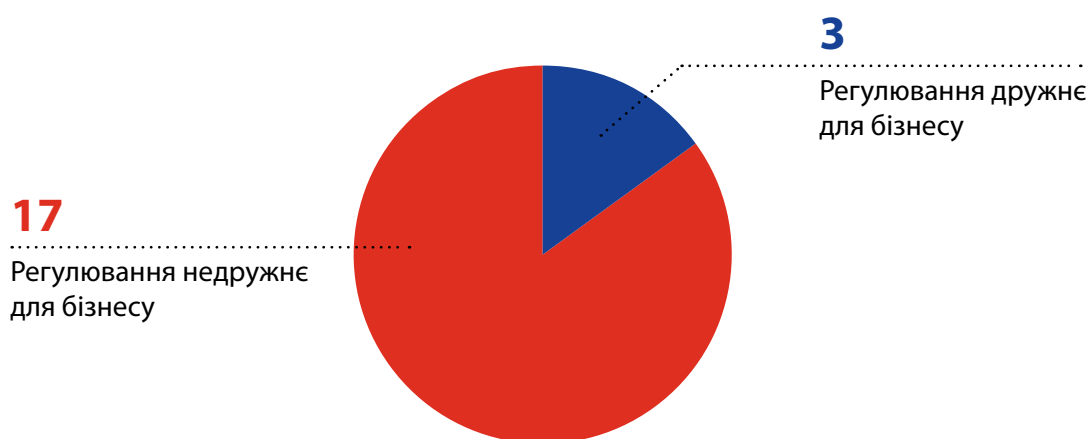
Таблиця 1.13. Результати аналізу інструментів (засобів) регулювання за критерієм «Недружності для бізнесу»

Інструмент (засіб) регулювання	Сума балів за критерієм «Недружності для бізнесу»	Показник дружності
Висновок Держгеонадр щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, у разі використання підземних вод	4	Недружне
Висновок МОЗ щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, у разі використання водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних	4	Недружне
Погодження Держводагентством проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів)	4.7	Недружне
Погодження Держгеонадрами проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів)	4.7	Недружне
Погодження обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями проекту на проведення робіт на землях водного фонду	4.7	Недружне
Погодження органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища проекту на проведення робіт на землях водного фонду	4.7	Недружне
Погодження видачі дозволу з органами місцевого самоврядування	4.7	Недружне
Погодження видачі дозволу з Держгеокадастром (у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) або його територіальними органами (у разі проведення робіт на інших землях водного фонду)	4.7	Недружне
Погодження видачі дозволу з Держрибагентством (у разі проведення робіт на рибогосподарських водних об'єктах)	4.7	Недружне

¹ Результати оцінки інструментів з великим корупційним ризиком та недружності для бізнесу в балах надаються у Додатках № 5 - 22 даної Зеленої книги

Інструмент (засіб) регулювання	Сума балів за критерієм «Недружності для бізнесу»	Показник дружності
Погодження видачі дозволу з територіальними органами Держлісагентства (у разі проведення робіт у лісах на землях водного фонду)	4.7	Недружнє
Погодження видачі дозволу з Мінінфраструктури (у разі проведення робіт в межах судноплавних шляхів загального користування, судноплавних шлюзів та портових гідротехнічних споруд)	4.7	Недружнє
Погодження видачі дозволу Міндовкілля — у разі проведення на землях водного фонду днопоглиблювальних робіт, робіт з прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій (крім робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі)	4.7	Недружнє
Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища	4	Недружнє
Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації з питань охорони навколишнього природного середовища	4	Недружнє
Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води територіальним органом Держводагентства України або Головою Республіканського комітету Автономної Республіки Крим по водогосподарському будівництву та зрошуваному землеробству	4	Недружнє
Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг — для підприємств, ліцензування діяльності яких здійснюється цим органом	4	Недружнє
Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом місцевого самоврядування — для підприємств, ліцензування діяльності яких не здійснюється органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг	4	Недружнє

Діаграма 1.14. Інструменти (засоби) регулювання

ОСНОВНІ СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Державне регулювання у сфері спеціального водокористування та проведення робіт на землях водного фонду здійснюють:

Кабінет Міністрів України реалізує державну політику у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів; здійснює державний контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів; забезпечує розробку державних, цільових, міждержавних програм використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів; встановлює порядок видачі дозволів на спеціальне водокористування, днопоглиблювальні роботи, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду, а також порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та переліку забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується, розроблення та затвердження критеріїв оцінки забруднення підземних горизонтів водних об'єктів.¹

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів (далі — Міндовкілля) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Міндовкілля є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує:

- ◆ формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, екологічної та в межах повноважень, передбачених законом, біологічної і генетичної безпеки;
- ◆ формування та реалізує в межах повноважень, передбачених законом, державну політику у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства та безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства, лісового та мисливського господарства;

¹ Водний кодекс України (ст. 14) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

формування державної політики:

- у сфері розвитку водного господарства та гідротехнічної меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів;
- у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр;
- у сфері управління зоною відчуження і зоною безумовного (обов'язкового) відселення, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, а також здійснення державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами на стадії їх довгострокового зберігання і захоронення (далі — поводження з радіоактивними відходами);
- щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.¹

Дозволи на проведення робіт на землях водного фонду видаються:

Міндовкілля — у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі;

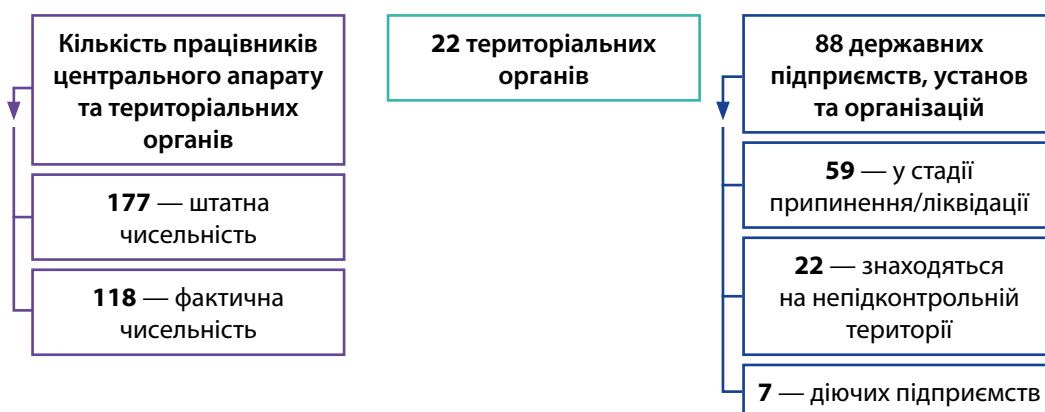
Держводагентством за погодженням з Міндовкілля — у разі проведення на землях водного фонду днопоглиблювальних робіт, робіт з прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій (крім робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі).²

Державне агентство водних ресурсів України (далі — Держводагентство) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства та гідротехнічної меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів.³

Також, Держводагентство вносить на розгляд Міністра захисту довкілля та природних ресурсів пропозиції щодо забезпечення формування державної політики у сфері розвитку водного господарства і меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів.

Держводагентство в межах покладених на нього завдань здійснює **55** функцій та здійснює свої повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи.⁴

Схема 1.15. Структура Держводагентства станом на I півріччя 2020 року⁵

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 р. № 614 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-%D0%BF#Text>

² Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 3) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF#Text>.

³ Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 393 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393-2014-%D0%BF>

⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 393 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393-2014-%D0%BF>

⁵ За інформацією Держводагентства

Для отримання дозволу СГ повинен подати заяву до відповідного органу, уповноваженого його видавати та проект на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів), погоджений з Держводагентством.¹

Державна служба геології та надр України (далі — Держгеонадра) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.²

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр зобов'язаний протягом **15** календарних днів з дня одержання копій документів надати безоплатно органу, що приймає рішення про видачу дозволу на спеціальне водокористування, висновок в електронній формі щодо можливості його видачі.³

Для отримання дозволу СГ повинен подати заяву до відповідного органу, уповноваженого його видавати та проект на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів), погоджений з Держгеонадрами.⁴

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (далі — Держгеокадастр) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства та який реалізує державну політику у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру, державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів.⁵

Видача дозволу погоджується СГ з Держгеокадастром (у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) або його територіальними органами (у разі проведення робіт на інших землях водного фонду).⁶

Державне агентство рибного господарства України (далі — Держрибагентство) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства, безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства.⁷

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, відповідно до покладених на нього завдань належать, зокрема, погодження видачі дозволів на будівельні, днопоглиблювальні роботи, видобування піску і гравію, прокладання кабелів, трубопроводів та інших

1 Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF#Text>.

2 Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1174 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1174-2015-%D0%BF>

3 Водний кодекс України (ст. 49) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>

4 Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF#Text>.

5 Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 р. № 15 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF>

6 Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF#Text>.

7 Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 р. № 895 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895-2015-%D0%BF#Text>

комунікацій на землях водного фонду, відповідно до Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів».¹

Видача дозволу погоджується СГ з Держрибагентством (у разі проведення робіт на рибогосподарських водних об'єктах).²

Державне агентство лісових ресурсів України (далі — Держлісагентство) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства.³

Видача дозволу погоджується СГ з територіальними органами Держлісагентства (у разі проведення робіт у лісах на землях водного фонду).⁴

Міністерство охорони здоров'я України (далі — МОЗ) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.⁵

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, зобов'язаний протягом **15** календарних днів з дня одержання копій документів надати безоплатно органу, що приймає рішення про видачу дозволу на спеціальне водокористування, висновок в електронній формі щодо можливості його видачі.⁶

Міністерство інфраструктури України (далі — Мінінфраструктури) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.⁷

Видача дозволу погоджується СГ з Мінінфраструктури (у разі проведення робіт в межах судноплавних шляхів загального користування, судноплавних шлюзів та портових гідротехнічних споруд).⁸

¹ Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» (ст. 9) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3677-17/print>

² Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF#Text>.

³ Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2014 р. № 521 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-%D0%BF>

⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF#Text>.

⁵ Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 267 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF>

⁶ Водний кодекс України (ст. 49) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>

⁷ Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 р. № 460 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF>

⁸ Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF#Text>.

2 | АНАЛІЗ ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ

2.1

АНАЛІЗ ПОРЯДКУ НАБУТТЯ ПРАВА НА ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Спеціальне водокористування є платним та здійснюється на підставі дозволу на спеціальне водокористування, який видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, відповідно до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» в установленому Кабінетом Міністрів України порядку.¹

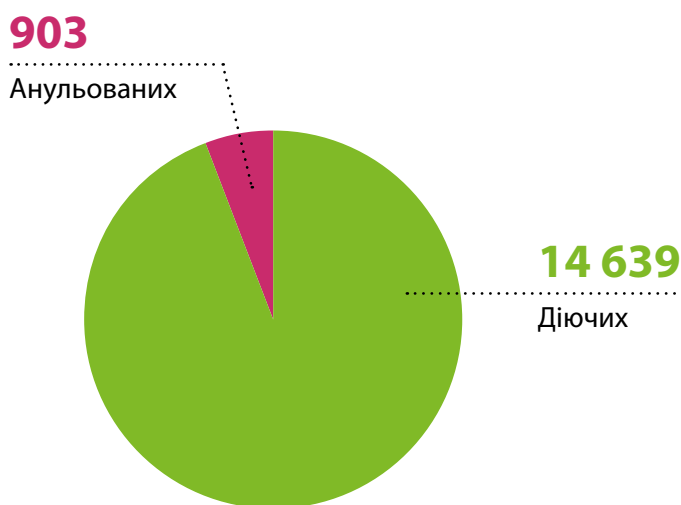
Так, на виконання положень статті 49 ВКУ, Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову від 13.0.2002 р. № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459» (далі — Порядок № 321).

Порядок № 321 визначає процедуру видачі юридичним і фізичним особам дозволів на спеціальне водокористування (забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання у водні об'єкти забруднюючих речовин, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів).

На сьогоднішній день, процес отримання дозволу на спеціальне водокористування для водокористувачів можна отримати в електронний спосіб (<https://e-services.davr.gov.ua/>). При цьому, водокористувачі також можуть, за бажанням, отримати дозвіл на спеціальне водокористування особисто через Центри надання адміністративних послуг.

Відповідно до Реєстру дозволів на спеціальне водокористування, загальна кількість СГ, яким видані дозволи, станом на I півріччя 2020 року складала **14 639**.²

Діаграма 2.1. Кількість виданих та анульованих дозволів на спеціальне водокористування станом на I півріччя 2020 року³

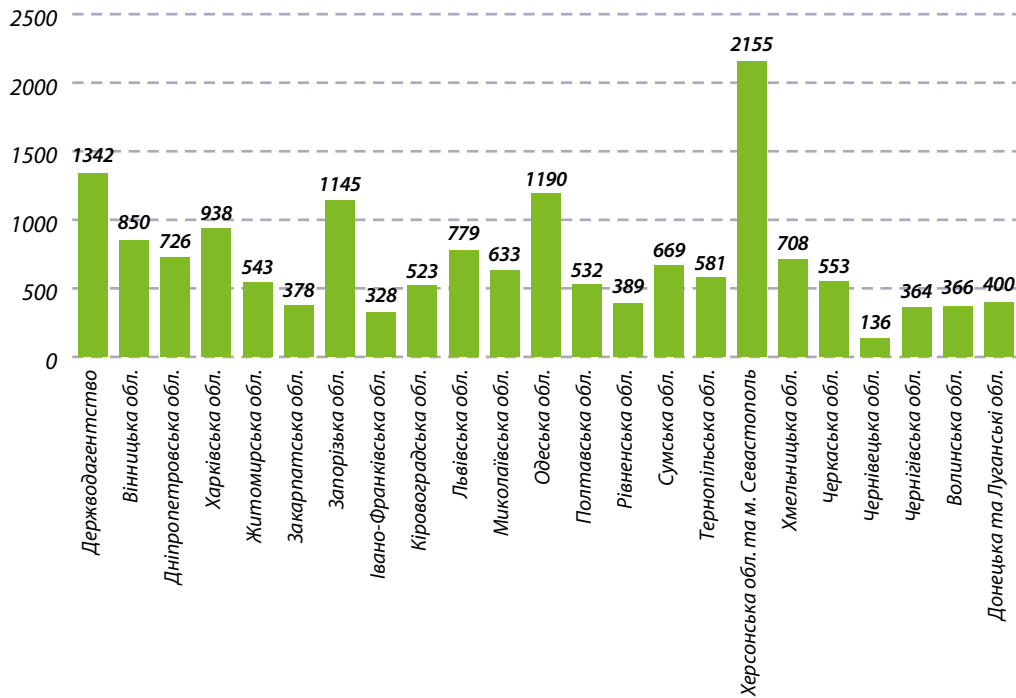

¹ Водний кодекс України (ст. 49) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

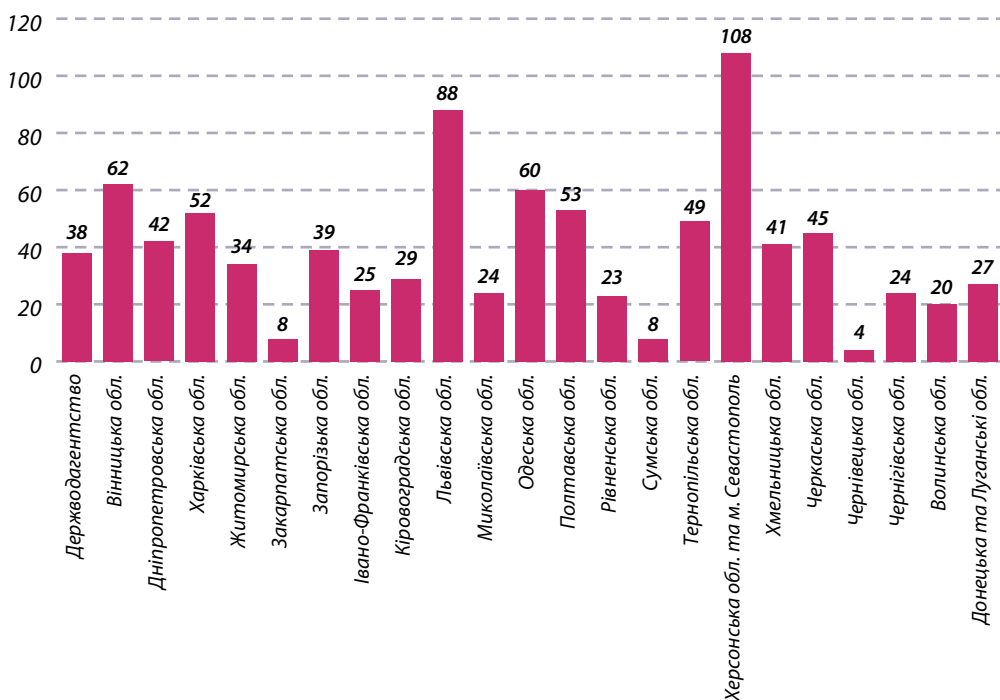
² Реєстр дозволів на спеціальне водокористування — <https://e-services.davr.gov.ua/site/permit-registry>

³ Реєстр дозволів на спеціальне водокористування — <https://e-services.davr.gov.ua/site/permit-registry>

Графік 2.2. Кількість діючих дозволів на спеціальне водокористування у розрізі адміністративно-територіального устрою станом на I півріччя 2020 року¹

Графік 2.3. Кількість анульованих дозволів на спеціальне водокористування у розрізі адміністративно-територіального устрою станом на I півріччя 2020 року²

¹ Реєстр дозволів на спеціальне водокористування — <https://e-services.davr.gov.ua/site/permit-registry>

² Реєстр дозволів на спеціальне водокористування — <https://e-services.davr.gov.ua/site/permit-registry>

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ

Основним інструментом державного регулювання є **дозвіл на спеціальне водокористування**.

Дозвіл на спеціальне водокористування видається:

- ◆ Територіальними органами Держводагентства.
- ◆ Держводагентством, у разі використання води водних об'єктів у зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Акти, що регулюють необхідність видачі інструменту:

- ◆ Водний кодекс України (ст. 48, 49);¹
- ◆ Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» (далі — Закон про Перелік ДДХ) (п. 70);²
- ◆ Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459»;³
- ◆ Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 23.06.2017 р. № 234 «Про затвердження форми дозволу на спеціальне водокористування та форми нормативного розрахунку водокористування і водовідведення», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21 липня 2017 року за № 887/30755;⁴
- ◆ Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 19.02.2019 р. № 75 «Про затвердження Порядку обміну документами в електронній формі при видачі дозволу на спеціальне водокористування», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 6 травня 2019 року за № 462/33433.⁵

Правова природа інструменту характеризується такими елементами:

- ◆ Є документом дозвільного характеру (далі — ДДХ).
- ◆ Включений до Закону про Перелік ДДХ.
- ◆ Порядок видачі ДДХ затверджено актом Кабінету Міністрів України.
- ◆ Отримання дозволу є обов'язковим, якщо обсяг забору та/або використання води перевищує **5 кубічних метрів** на добу, крім тієї, що використовується для виробництва (входить до складу) напоїв та фасованої питної води:
- ◆ Можливо отримати повністю в електронний спосіб.

¹ Водний кодекс України — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>

² Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17>

³ Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2002-%D0%BF>

⁴ Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 23.06.2017 р. № 234 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0887-17#n2>

⁵ Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 19.02.2019 р. № 75 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0462-19#n14>

Схема 2.5. План-схема отримання дозволу на спеціальне водокористування

Проміжними інструментами є:

- ◆ Висновок Держгеонадр щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, у разі використання підземних вод.
- ◆ Висновок МОЗ щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, у разі використання вод водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних.
- ◆ Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.
- ◆ Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води структурним підрозділом обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації з питань охорони навколишнього природного середовища.
- ◆ Погодження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води територіальним органом Держводагентства України або Головою Республіканського комітету Автономної Республіки Крим по водогосподарському будівництву та зрошуваному землеробству.
- ◆ Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг — для підприємств, ліцензування діяльності яких здійснюється цим органом.
- ◆ Встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води органом місцевого самоврядування — для підприємств, ліцензування діяльності яких не здійснюється органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що якщо СГ надає послуги з водопостачання та водовідведення та відповідно затверджує індивідуальні технологічні нормативи використання питної води, він має звернутися **мінімум 3 рази до державних органів для оформлення 4 проміжних документів**. Мінімальна тривалість проходження всіх етапів становить **приблизно 1,5 роки**.

1. Висновок Держгеонадр щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування (надається в електронній формі)

Повноваження Держгеонадр стосовно надання висновку щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування визначені:

- ◆ Водним кодексом України (ст. 49);
- ◆ Постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459»;
- ◆ Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 19.02.2019 р. № 75 «Про затвердження Порядку обміну документами в електронній формі при видачі дозволу на спеціальне водокористування».

Територіальні органи Держводагентства зобов'язані протягом **5** робочих днів з дня надходження заяви на отримання дозволу на спеціальне водокористування надіслати копії відповідних документів до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр — у разі використання підземних вод.

Держгеонадра, зобов'язані протягом **15** календарних днів з дня одержання копій документів надати безоплатно органу, що приймає рішення про видачу дозволу на спеціальне водокористування, висновки в електронній формі щодо можливості його видачі.

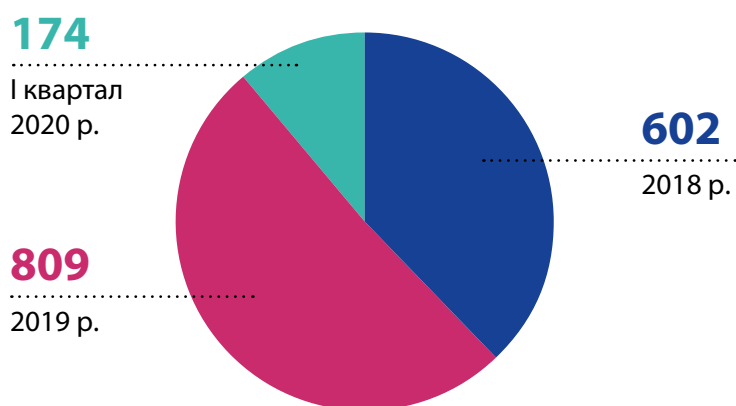
Порядок обміну документами в електронній формі при видачі дозволу на спеціальне водокористування, затверджений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 19.02.2019 р. № 75.¹

Територіальні органи Держводагентства, під час прийняття рішення про видачу дозволу на спеціальне водокористування або про відмову в його видачі враховують відповідні висновки, які були надані Держгеонадрами.

У разі ненадання протягом встановленого строку Держгеонадрами висновку щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування вважається, що зазначений державний орган не заперечує проти видачі такого дозволу.

Як бачимо, негативний висновок Держгеонадр, в якому зазначено про неможливість спеціального користування підземними водами, є підставою для відмови Держводагентством у видачі дозволу на спеціальне водокористування.

Діаграма 2.6. Кількість наданих Держгеонадрами висновків щодо неможливості видачі дозволів на спеціальне водокористування протягом 2018 року - I кварталу 2020 року²

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 19.02.2019 р. № 75 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0462-19#n14>
² За інформацією Держводагентства

ПРОБЛЕМА

Відсутність законодавчо визначених підстав, за наявності яких Держгеонадра надає висновок щодо неможливості видачі дозволу на спеціальне водокористування.

ОПИС ПРОБЛЕМИ

За інформацією від Держводагентства дуже часто Держгеонадра зазначає у своїх висновках про неможливість спеціального користування підземними водами. Підстави для надання таких негативних висновків наступні:

- ◆ надані матеріали не дають можливості зробити висновок, оскільки не виокремлено забір з підземних джерел із загального нормативного розрахунку водокористування;
- ◆ у поданих матеріалах відсутнє точне місце розташування свердловини. Опис необхідно доповнити інформацією щодо точного місця розташування свердловин із зазначенням адміністративної прив'язки (населений пункт, вулиця, номер будівлі чи адміністративне призначення будівлі та інше) та координатами місця розташування свердловин;
- ◆ графічний матеріал «Схема розташування забору та скиду стічних вод» представлено такого масштабу, що не дає можливість зробити висновок щодо точного розташування свердловини;
- ◆ у поданих на розгляд документах в розділі «Нормативний розрахунок водокористування» зазначено інформацію щодо загального (з усіх свердловин разом) нормативно-розрахункового водоспоживання;
- ◆ у поданому пакеті документів відсутня інформація щодо технічних характеристик свердловин, відповідно до даних паспорту водозабірної споруди, зокрема, про потужність водозабірної споруди (рекомендований дебіт), що не дає змоги зробити висновок щодо достовірності можливого добового (річного) відбору підземної води.

При цьому, висновок Держгеонадр щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування, хоч і є проміжним інструментом державного регулювання, все одно є частиною дозвільно-погоджувальної процедури, оскільки, якщо такий висновок негативний, то він є підставою для відмови у видачі Держводагентством дозволу на спеціальне водокористування¹.

У зв'язку з цим, адміністрування висновку має відповідати основним вимогам до дозвільної системи у сфері господарської діяльності, в тому числі й основним вимогам щодо порядку видачі ДДХ або відмови в його видачі, переоформлення, анулювання ДДХ, які встановлені рамковим Законом України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (далі — Закон про дозвільну систему).

Так, відповідно до Закону про дозвільну систему, виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюється вичерпний перелік підстав для відмови у видачі ДДХ.²

Отже підстави, якими користується Держгеонадра для надання висновку щодо неможливості видачі дозволу на спеціальне користування підземними водами, мають бути встановлені Водним кодексом України (далі — ВКУ).

Однак ні ВКУ, ні, навіть, Постанова № 321 не містять підстави, якими користується Держгеонадра для надання висновків про неможливість спеціального користування підземними водами.

¹ Водний кодекс України (ст. 49) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

² Закон України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" (ст. 4) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15/print>

ПРИЧИНИ

Прогалини законодавства, недотримання основних вимог до дозвільної системи, відсутність порядку отримання від Держгеонадр висновку щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Внесення змін до ВКУ та визначення підстав для надання Держгеонадра висновку про неможливість спеціального користування підземними водами.

2. Висновок МОЗ щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування (надається в електронній формі)

Повноваження МОЗ стосовно надання висновку щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування визначені:

- ◆ Водним кодексом України (ст. 49);
- ◆ Постановою Кабінету Міністрів України від 13.02.2002 р. № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459»;
- ◆ Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 19.02.2019 р. № 75 «Про затвердження Порядку обміну документами в електронній формі при видачі дозволу на спеціальне водокористування».

Територіальні органи Держводагентства зобов'язані протягом **5** робочих днів з дня надходження заяви на отримання дозволу на спеціальне водокористування надіслати копії відповідних документів до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я — у разі використання водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних.

МОЗ зобов'язано протягом **15** календарних днів з дня одержання копій документів надати безоплатно органу, що приймає рішення про видачу дозволу на спеціальне водокористування, висновки в електронній формі щодо можливості його видачі.¹

Порядок обміну документами в електронній формі при видачі дозволу на спеціальне водокористування, затверджений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 19.02.2019 р. № 75.²

Територіальні органи Держводагентства, під час прийняття рішення про видачу дозволу на спеціальне водокористування або про відмову в його видачі, враховують відповідні висновки, які були надані МОЗ.

У разі ненадання протягом встановленого строку МОЗ висновку щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування вважається, що зазначений державний орган не заперечує проти видачі такого дозволу.³

¹ Водний кодекс України (ст. 49) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

² Постанова Кабінету Міністрів України від 19.02.2019 р. № 75 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0462-19#n14>

³ Водний кодекс України (ст. 49) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

ПРОБЛЕМА

Висновок МОЗ щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування — зайвий інструмент державного регулювання.

ОПИС ПРОБЛЕМИ

За інформацією Держводагентства, протягом 2018 року - I кварталу 2020 року МОЗ не було надано жодного висновку щодо неможливості видачі дозволу на спеціальне водокористування. Окрім того, відповіді від МОЗ на запити Держводагентства щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування або взагалі не надходять до Держводагентства, або надходять з порушенням строків, закріплених у ВКУ для надання таких висновків.

Враховуючи наведене, потреба в отриманні висновку МОЗ щодо можливості надання дозволу на спеціальне водокористування відсутня, тому вимогу, щодо необхідності отримання висновку, доцільно скасувати.

Скасування вимоги щодо необхідності отримання висновку МОЗ дозволить спростити та пришвидшити процедуру надання дозволу на спеціальне водокористування.

Також, скасування необхідності отримувати висновок від МОЗ позитивно вплине й на роботу Держводагентства, оскільки працівникам більше не доведеться витратити час на підготовку та надсилання запитів до МОЗ для отримання висновку щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Внесення змін до ВКУ та скасування вимоги щодо отримання висновку МОЗ про можливість спеціального водокористування.

3. Погодження та встановлення/затвердження поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води (далі — ІТНВПВ)

Повноваження стосовно надання погоджень/встановлень/затверджень ІТНВПВ визначені:

- ◆ Водним кодексом України (ст. 40);
- ◆ Законом України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»;
- ◆ Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25.06.2014 р. № 179 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення»;
- ◆ Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 15.11.2004 р. № 205 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води».

Для одержання дозволу на спеціальне водокористування юридична або фізична особа, фізична особа - підприємець звертається до органів із заявою, до якої додаються, зокрема, затверджені ІТНВПВ (для підприємств та організацій житлово-комунального господарства, СГ, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення, житлово-експлуатаційних підприємств та організацій).¹

¹ Водний кодекс України (ст. 49) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

Для оцінки та забезпечення раціонального використання води встановлюються поточні та перспективні технологічні нормативи використання питної води, відповідно до Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (далі — Закон про питну воду).¹

Поточні технологічні нормативи використання води встановлюються для існуючого рівня технологій, а перспективні технологічні нормативи використання води — з урахуванням досягнень на рівні передових світових технологій.² Слід зазначити щодо перспективних технологічних нормативів, що комунальні підприємства переважно не мають джерел фінансування для досягнення рівня передових, світових технологій. Оскільки, діючою складовою тарифу не передбачені інші кошти, окрім планових витрат на експлуатацію існуючих об'єктів. У зв'язку з цим, для впровадження передових, світових технологій необхідні додаткові джерела фінансування, зокрема, місцеві програми, за рахунок міжнародної допомоги, грантів, інших джерел не заборонених законом. Також перспективні технологічні нормативи використання води слід розраховувати, виходячи з місць забору води (підземні джерела чи поверхневі водойми).

Технологічні нормативи використання питної води розробляються кожним підприємством питного водопостачання, погоджуються з обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та затверджуються органами місцевого самоврядування.³

Порядок розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.⁴

На виконання Закону про питну воду було розроблено та затверджено:

- наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25.06.2014 р. № 179 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення» (далі — Наказ № 179);
- наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 15.11.2004 р. № 205 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води» (далі — Наказ № 205).

Наказ № 179 встановлює порядок розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення, а Наказ № 205 — підприємствами житлово-комунального господарства, крім СГ, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення.

Поточні ІТНВПВ застосовуються, зокрема, для обґрунтування потреби у воді для отримання дозволів на спеціальне водокористування.⁵

¹ Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (ст. 29) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14/print>

² Водний кодекс України (ст. 40) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

³ Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (ст. 29) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14/print>

⁴ Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (ст. 29) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14/print>

⁵ Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25.06.2014 р. № 179 (п. 2 розд. III) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1062-14/print> та наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 15.11.2004 р. № 205 (п. 11) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1556-04/print>

ПРОБЛЕМА

Невідповідність процедури та основних вимог для отримання погоджень, встановлень/затверджень поточних ІТНВПВ вимогам Закону про дозвільну систему.

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Поточні ІТНВПВ підприємства, згідно Наказу № 179:

- ◆ погоджуються структурним підрозділом органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища;
- ◆ погоджуються структурним підрозділом обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань охорони навколишнього природного середовища;
- ◆ погоджуються територіальним органом Держводагентства України або Головою Республіканського комітету Автономної Республіки Крим по водогосподарському будівництву та зрошуваному землеробству;
- ◆ встановлюються уповноваженим органом відповідно до законодавства строком на **5** років.¹

Уповноваженими органами визначені:

- ◆ орган державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, що здійснює державне регулювання комунальних послуг, — для підприємств, ліцензування діяльності яких здійснюється цим органом;
- ◆ орган місцевого самоврядування — для інших підприємств.²

Поточні ІТНВПВ підприємства, згідно Наказу № 205:

- ◆ погоджуються зі структурним підрозділом органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища;
- ◆ погоджуються зі структурними підрозділами обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань охорони навколишнього природного середовища;
- ◆ погоджується з територіальними органами Держводагентства України;
- ◆ затверджуються органами місцевого самоврядування на строк до **5** років.³

Слід зазначити, що органом державного регулювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, який здійснює державне регулювання комунальних послуг, є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі — НКРЕКП).⁴

В той же час, як вже було зазначено вище в цій Зеленій книзі, Закон про питну воду зобов'язує підприємства питного водопостачання погоджувати технологічні нормативи використання питної води лише з обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями та органом виконавчої

¹ Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25.06.2014 р. № 179 (п. 11 розд. III) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1062-14/print>

² Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25.06.2014 р. № 179 (п. 2 розд. I) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1062-14/print>

³ Наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 15.11.2004 р. № 205 (п.12) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1556-04/print>

⁴ Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (ст. 1, 2) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19/print>

влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, а затверджувати їх мають лише органи місцевого самоврядування.

Отже, Наказ № 179, на противагу Закону про питну воду, встановлює інший набір документів дозвільного характеру та дозвільних органів, що мають погоджувати/встановлювати/затверджувати поточні ІТНВПВ.

Разом з цим, згідно рамкового Закону про дозвільну систему, виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюється необхідність одержання документів дозвільного характеру, їх види і дозвільний орган, уповноважений видавати документ дозвільного характеру.¹

Тобто, всупереч вимогам Закону про питну воду та Закону про дозвільну систему, Наказом № 179 встановлена необхідність отримання додаткових погоджень ІТНВПВ, а також їх встановлення НКРЕКП.

Крім вищезазначеної невідповідності рамковому Закону про дозвільну систему, порядок погодження/встановлення/затвердження поточних ІТНВПВ закріплено Наказом № 179 та Наказом № 205, а не актом Кабінету Міністрів України чи рішенням відповідного органу місцевого самоврядування, як то передбачено в статті 4-1 Закону про дозвільну систему.

У свою чергу, Накази № 179 та № 205 хоч і встановлюють певну процедуру видачі документів дозвільного характеру, проте, не в повному обсязі врегульовують всі необхідні питання для їх видачі. Зокрема, в Наказах № 179 та № 205 не визначені строки отримання документів дозвільного характеру, що робить їх непрозорими нормативно-правовими актами з високим ризиком виникнення корупційних чинників.

Не відповідають Накази № 179 та № 205 й вимогам рамкового Закону про дозвільну систему в частині визначення строку дії дозвільного документа. Так, Наказами № 179 та № 205 передбачається, що поточні ІТНВПВ встановлюються уповноваженим органом/затверджуються органами місцевого самоврядування строком на **5** років, в той час, як згідно зі статтею 4 Закону про дозвільну систему, строк дії документа дозвільного характеру або необмеженість строку дії такого документа має встановлюватись виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру. Отже, такий строк дії встановлених/затверджених поточних ІТНВПВ має визначатися в Законі про питну воду, а не в Наказах № 179 та № 205.

До того ж, відповідно до Наказів № 179 та № 205, підприємства питного водопостачання повинні самостійно отримувати такі погодження/встановлення/затвердження, що не відповідає вимогам Закону про дозвільну систему, відповідно до статті 4-1 якого, дії щодо одержання погоджень, висновків та інших документів, необхідних для видачі документа дозвільного характеру, вчиняються дозвільним органом, що оформляє документ дозвільного характеру, без залучення СГ.

Як бачимо порядки отримання погоджень/встановлень/затверджень, передбачені Наказами № 179 та № 205, мають бути приведені у відповідність до вимог Закону про дозвільну систему.

У свою чергу і Закон про питну воду потребує приведення у відповідність до Закону про дозвільну систему, в частині визначення у ньому: строків дії ДДХ або необмеженість їх дії, строків для їх видачі або відмови у видачі, платність або безоплатність їх надання, підстав для відмови у їх наданні тощо.

¹ Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (ст. 4) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>

ПРИЧИНИ

Нормативно-правові колізії та прогалини.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1 Приведення Наказів № 179 та № 205 у відповідність до вимог рамкового Закону про дозвільну систему та Закону про питну воду.
- 2 Внесення змін до Закону про питну воду, в частині узгодження переліку погоджень/встановлень/затверджень, які мають отримувати підприємства питного водопостачання та органів, що повинні їх надавати.
- 3 Приведення Закону про питну воду у відповідність до вимог Закону про дозвільну систему, зокрема, з метою визначення в ньому основних вимог до дозвільної системи.

Інші проблеми інструментів державного регулювання спеціального водокористування

ПРОБЛЕМА

Самостійне обрання дозвільним органом строків для спеціального водокористування та встановлення критеріїв для їх обрання на підзаконному рівні.

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Строки спеціального водокористування встановлюються органами, які видали дозвіл на спеціальне водокористування. Спеціальне водокористування може бути короткостроковим (на **3** роки) або довгостроковим (від **3** до **25** років).¹

Як бачимо, ВКУ не встановлює чіткі строки довгострокового спеціального водокористування і дозвільному органу надається можливість самостійно їх обрати в межах запропонованого ВКУ граничного строку.

В той же час, однією з основних вимог до дозвільної системи у сфері господарської діяльності є встановлення на рівні закону чіткого строку дії документа дозвільного характеру, а не граничної межі для його обрання.

Отже, тільки ВКУ може бути встановлений строк довгострокового спеціального водокористування, а не дозвільним органом самостійно. Строк довгострокового спеціального водокористування має бути чітким, а не встановлювати його граничну межу.

Регулювання підходів для обрання строків спеціального водокористування продовжено в Постанові № 321.

Так, короткострокове (на **3** роки) спеціальне водокористування встановлюється у разі:²

- ♦ одержання водокористувачем дозволу на спеціальне водокористування вперше;
- ♦ скидання стічних вод у водні об'єкти;
- ♦ введення в експлуатацію після будівництва, розширення, реконструкції, реставрації, технічного переоснащення або капітального ремонту об'єктів, на яких провадиться діяльність із забору, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти;

¹ Водний кодекс України (ст. 50) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n477>

² Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 (н. 6) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2002-%D0%BF/print>

- ◆ наявності умов спеціального водокористування, визначених попереднім дозволом, не виконаних у повному обсязі, проте які можуть бути виконані протягом наступних **трьох** років;
- ◆ необхідності досягнення екологічних цілей, визначених планом управління річковим басейном в межах масиву поверхневих вод та/або масиву підземних вод конкретного району річкового басейну, в установлені строки;
- ◆ дефіциту водних ресурсів у межах відповідної водогосподарської ділянки для року (за даними водогосподарського балансу).

Довгострокове (від **3** до **25** років) — в усіх інших випадках у разі непорушення умов спеціального водокористування, визначених у попередньому дозволі на спеціальне водокористування.

Як бачимо, критерії для обрання короткострокового спеціального водокористування визначаються Постановою № 321, тобто, на рівні підзаконного нормативно-правового акту.

Однак критерії, за наявності яких обирається короткострокове спеціальне водокористування, є способом обрання строку спеціального водокористування та його невід'ємною частиною, а тому теж мають встановлюватись на рівні ВКУ, а не підзаконного нормативно-правового акту.

ПРИЧИНИ

Відсутність визначених на законодавчому рівні чітких строків довгострокового спеціального водокористування або критеріїв для обрання таких строків та критеріїв для обрання строків короткострокового спеціального водокористування.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1 >> Встановлення у ВКУ чітких строків довгострокового спеціального водокористування або критеріїв для обрання таких строків.
- 2 >> Встановлення у ВКУ критеріїв для обрання строків короткострокового спеціального водокористування.

ПРОБЛЕМА

Не узгодженість між собою норм Водного кодексу України та Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».

ОПИС ПРОБЛЕМИ

За результатами проведеного аналізу була виявлена низка неузгодженостей між ВКУ та Законом про дозвільну систему, саме:

Закон про дозвільну систему	ВКУ	Пропозиції
Законом про дозвільну систему не передбачено положення стосовно видачі дублікату ДДХ.	<i>Частина 4 статті 49 ВКУ</i> Видача (переоформлення, видача дублікату, анулювання) дозволу на спеціальне водокористування здійснюється безоплатно.	Внести зміни до статті 49 ВКУ та виключити положення стосовно необхідності видачі дублікату ДДХ.
	<i>Частина 5 статті 49 ВКУ</i> Подання юридичною або фізичною особою, фізичною особою - підприємцем заяви про одержання (переоформлення, одержання дублікату, анулювання) дозволу на спеціальне водокористування та відповідних документів, а також видача (відмова у видачі, переоформлення, видача дублікату, анулювання) їй цього дозволу здійснюється в паперовій або електронній формі.	
	<i>Частини 18 та 19 статті 49 ВКУ</i> Підставою для видачі дублікату дозволу на спеціальне водокористування є його втрата або пошкодження. Видача дублікату дозволу на спеціальне водокористування здійснюється за заявою протягом двох робочих днів з дня одержання заяви про його видачу.	
<i>Абзац другий частини 8 статті 4-1 Закону про дозвільну систему</i> Зміна найменування та місцезнаходження юридичної особи або прізвища, імені, по батькові та місця проживання фізичної особи - підприємця не є підставами для переоформлення документа дозвільного характеру.	<i>Частина 15 статті 49 ВКУ</i> Підставою для переоформлення дозволу на спеціальне водокористування є зміна найменування або місцезнаходження юридичної особи чи зміна прізвища, імені, по батькові або місця проживання фізичної особи, фізичної особи - підприємця.	Внести зміни до статті 49 ВКУ з метою приведення підстав для переоформлення дозволу у відповідність до положень Закону про дозвільну систему.

ПРИЧИНИ

Неприведення спеціальних законодавчих актів у відповідність до вимог рамкових.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Внесення змін до ВКУ з метою його приведення у відповідність до вимог рамкового Закону про дозвільну систему, а саме виключення з ВКУ:

- 1) підстав для переоформлення дозволу на спеціальне водокористування, які не є підставами для переоформлення ДДХ відповідно до Закону про дозвільну систему;
- 2) необхідності отримувати дублікат дозволу на спеціальне водокористування.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

1. Рентна плата за спеціальне водокористування майже не спрямовується на вирішення проблем водного господарства

ОПИС ПРОБЛЕМИ

В Україні водокористування може бути загальним та спеціальним. Спеціальне водокористування здійснюється лише за наявності дозволу. За спеціальне водокористування сплачується збір.¹

Збори за спеціальне водокористування включають рентну плату за спеціальне використання води та екологічний податок за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, які встановлюються Податковим кодексом України (далі — ПКУ).²

Рентна плата — загальнодержавний податок, який справляється, зокрема, за спеціальне використання води.³ Рентна плата обчислюється виходячи з фактичних обсягів використаної води (підземної, поверхневої) водних об'єктів, встановлених у дозволі на спеціальне водокористування, лімітів використання води, ставок рентної плати та коефіцієнтів.⁴

Внутрішні морські води та територіальне море, підземні води, поверхневі води, що знаходяться або використовуються на території більш як однієї області належать до природних ресурсів загальнодержавного значення. До природних ресурсів місцевого значення належать природні ресурси, не віднесені законодавством України до природних ресурсів загальнодержавного значення.⁵

Рентна плата за спеціальне водокористування є ресурсним платежем, а тому вона має бути здебільшого спрямована на раціональне використання, охорону та відтворення водних ресурсів. Тобто, за рахунок рентної плати мають фінансуватися заходи із забезпечення економного використання водних ресурсів, запобігання надмірному забрудненню природних водних об'єктів та відтворення водних ресурсів.

Такий підхід до користування водними ресурсами вже закладено у ВКУ, стаття 30 якого визначає, що збори за спеціальне водокористування справляються з метою стимулювання раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів і включають рентну плату за спеціальне використання води та екологічний податок за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти.

Не зважаючи на це, до цього часу ефективністю платного водокористування продовжує виступати рівень зростання обсягів надходження коштів до бюджетів усіх рівнів. Механізм платного водокористування виконує на сьогодні, насамперед, фіскальну функцію і є джерелом фінансових ресурсів для поповнення доходів бюджету.⁶

Звісно коштів, що сплачуються у вигляді рентної плати за спеціальне водокористування, недостатньо для негайного вирішення всіх невідкладних проблем у сфері водного господарства, але й ті, що надходять, витрачаються не за прямим призначенням.

Так, **45%** рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення) належить до доходу загального фонду Державного бюджету України та ще **45%** — до

¹ Водний кодекс України (ст. 43 та 44) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

² Водний кодекс України (ст. 30) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

³ Податковий кодекс України (ст. 14.1.217.) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

⁴ Податковий кодекс України (ст. 255.11.2.) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

⁵ Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 39) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/print>

⁶ Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища (Університетські наукові записки, 2017, № 61, с. 193-200) — <http://www.univer.km.ua/visnyk/1692.pdf>

доходів загального фонду міських бюджетів міст Києва та Севастополя, бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів за місцем забору води. Тільки решта **10%** рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення) є джерелами формування спеціального фонду Державного бюджету України в частині доходів.¹ Таким спеціальним фондом Державного бюджету є державний фонд розвитку водного господарства, кошти якого спрямовуються на фінансове забезпечення заходів з:

- ◆ експлуатації водогосподарського комплексу;
- ◆ будівництва та реконструкції меліоративних систем;
- ◆ захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь;
- ◆ централізованого водопостачання сільських населених пунктів, які користуються привізною водою;
- ◆ модернізації та розвитку водогосподарського комплексу.²

Отже, **тільки 10% всієї рентної плати за спеціальне водокористування спрямовується за прямим призначенням** для вирішення всіх невідкладних проблем у сфері водного господарства. Такий розподіл рентної плати за спеціальне водокористування повністю підтверджує її фіскальне спрямування.

При цьому, Україна належить до найменш забезпечених власними водними ресурсами країн Європи і є одним з регіонів зі значним антропогенним навантаженням на водні джерела та нестачею достатньої кількості прісної води. Питне водопостачання України майже на **80%** забезпечується поверхневими водами. Водночас більшість басейнів річок згідно з гігієнічною класифікацією водних об'єктів за ступенем забруднення можна віднести до забруднених та дуже забруднених, проте склад очисних споруд та технології водопідготовки фактично не змінились. У той же час наявні очисні споруди, технології очистки та знезараження питної води не спроможні очистити її до рівня показників безпеки. Моніторинг якості води поверхневих водойм свідчить про те, що їх екологічний стан практично не покращується.³ Якщо існуюча політика щодо порядку розподілу рентної плати не буде змінена і додаткові кошти не будуть спрямовані на охорону, раціональне використання та відтворення водних ресурсів, то стан водних ресурсів буде залишатися стабільно незадовільним, а проблема буде загострюватись.

Для порівняння української системи розподілу платежів за використання водних ресурсів з іншими системами, наведемо систему платежів за використання водних ресурсів в країнах Західної Європи, яка складається з **двох** основних типів платежів:

- ◆ платежі за водні ресурси, призначені для перерозподілу ренти, яка виникає у водокористувача в процесі експлуатації водних ресурсів (при їх визначенні виходять з величини рентного доходу та орієнтуються на ту його частку, яка має бути вилучена у водокористувача), тобто, застосовується не витратний підхід, а дохідний. Такий підхід відповідає потребі СГ у воді, тобто залежності наявного у нього виробництва від води (більш детально про застосування цього підходу зазначено в даній Зеленій книзі при описі проблеми «Низький розмір рентної плати за спеціальне водокористування»);

¹ Бюджетний кодекс України (ст. 29, 64 та 66) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/print>

² Бюджетний кодекс України (ст. 24-4) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/print>

³ Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Proekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

платежі, спрямовані на підтримання існуючої системи управління водокористуванням. Вони є інструментом збору коштів, необхідних для покриття адміністративних витрат з контролю за експлуатацією водних ресурсів і певних інфраструктурних витрат (будь-які ліцензійні збори тощо). Додаткові платежі вилучаються за послуги, пов'язані з оцінкою водних ресурсів (лабораторний аналіз, реєстрація і сертифікація документів тощо). Ці платежі надходять до спеціального фонду, призначеного для покращення якості відповідних послуг.

ПРИЧИНИ

Спрямування більшої частини рентної плати за спеціальне водокористування на потреби, не пов'язані із розвитком та функціонуванням водного господарства, забезпеченням раціонального використання, охорони та відтворення водних ресурсів.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Збільшення розміру надходжень від рентної плати за спеціальне водокористування до спеціального фонду Державного бюджету України, а саме, безпосереднього до державного фонду розвитку водного господарства шляхом внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України.

2. Низький розмір рентної плати за спеціальне водокористування

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Рентна плата обчислюється виходячи з фактичних обсягів використаної води (підземної, поверхневої) водних об'єктів, встановлених у дозволі на спеціальне водокористування, лімітів використання води, ставок рентної плати та коефіцієнтів.¹

Платниками рентної плати за спеціальне використання води є:

первинні водокористувачі — СГ незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без створення юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи - підприємці, які використовують та/або передають вторинним водокористувачам воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів;

СГ незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без створення юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи - підприємці, які використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва.

Об'єктом оподаткування рентною платою за спеціальне використання води є фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі.

Об'єктом оподаткування рентною платою за спеціальне використання води без її вилучення з водних об'єктів є:

для потреб гідроенергетики — фактичний обсяг води, що пропускається через турбіни гідроелектростанцій для вироблення електроенергії;

для потреб водного транспорту — час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним флотом, що експлуатується (залежно від тоннажності), та пасажирським флотом, що експлуатується (залежно від кількості місць).

¹ Податковий кодекс України (ст. 255.11.2.) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

Об'єктом оподаткування рентною платою за спеціальне використання води для потреб рибництва є фактичний обсяг води, необхідної для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (у тому числі для поповнення, яке пов'язане із втратами води на фільтрацію та випаровування).¹

Для того, щоб встановлена рентна плата за спеціальне водокористування впливала на збереження, раціональне використання, охорону водних ресурсів та поліпшення стану водних об'єктів її розмір має бути суттєвим для користувачів водними ресурсами.

В той же час, в Україні найнижча ставка рентної плати за спеціальне використання поверхневих вод визначена для басейнів річок Прут, Сірет та Тиса і складає **26,17 грн за 100 куб. м**, а найвища ставка за спеціальне використання поверхневих вод встановлена для басейнів річок Приазов'я та складає **139,66 грн за 100 куб. м**.²

Що стосується рентної плати за спеціальне використання підземних вод, то найнижча ставка встановлена для Закарпатської області та складає **61,09 грн за 100 куб. м**, а найвища ставка визначена для Богородчанського, Верховинського, Долинського, Косівського, Надвірнянського, Рожнятівського районів Івано-Франківської області та складає **145,42 грн за 100 куб. м**.³

Для потреб **гідроенергетики** — **11,31 грн за 10 тис.куб.м.** води, пропущеної через турбіни гідроелектростанцій.

Для потреб **водного транспорту** з усіх річок, крім Дунаю:

- ◆ для вантажного самохідного і несамохідного флоту, що експлуатується, — **0,1938 грн за 1 тоннаж - добу** експлуатації;
- ◆ для пасажирського флоту, що експлуатується, — **0,0215 грн за 1 місце - добу** експлуатації.

Для потреб **рибництва**:

- ◆ **59,36 грн за 10 тис. куб. м** поверхневої води;
- ◆ **71,36 грн за 10 тис. куб. м** підземної води.

За воду, що входить виключно **до складу напоїв**:

- ◆ **55,21 грн за 1 куб. м** поверхневої води;
- ◆ **64,39 грн за 1 куб. м** підземної води.

За **шахтну, кар'єрну та дренажну воду** — **12,79 грн за 100 куб. м** води.⁴

Для теплоелектростанцій з прямоточною системою водопостачання рентна плата за фактичний обсяг води, що пропускається через конденсатори турбін для охолодження конденсату, обчислюється із застосуванням коефіцієнта **0,005**.⁵

Житлово-комунальні підприємства застосовують до ставок рентної плати коефіцієнт **0,3**.⁶

У межах встановленого в дозволі на спеціальне водокористування ліміту використання води рентна плата включається до складу витрат, а за понадлімітне використання справляється з прибутку, що залишається у розпорядженні водокористувача після оподаткування.

Рентна плата за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики і водного транспорту повністю включається до складу витрат.⁷

¹ Податковий кодекс України (ст. 255) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

² Податковий кодекс України (ст. 255.5.1.) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

³ Податковий кодекс України (ст. 255.5.2.) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

⁴ Податковий кодекс України (ст. 255.5.3.-ст. 255.5.7) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

⁵ Податковий кодекс України (ст. 255.6) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

⁶ Податковий кодекс України (ст. 255.7) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

⁷ Податковий кодекс України (ст. 255.11.20) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

Як бачимо рентна плата за спеціальне водокористування в Україні значно нижча, ніж в Європейських країнах та не відповідає реальній цінності водних ресурсів.

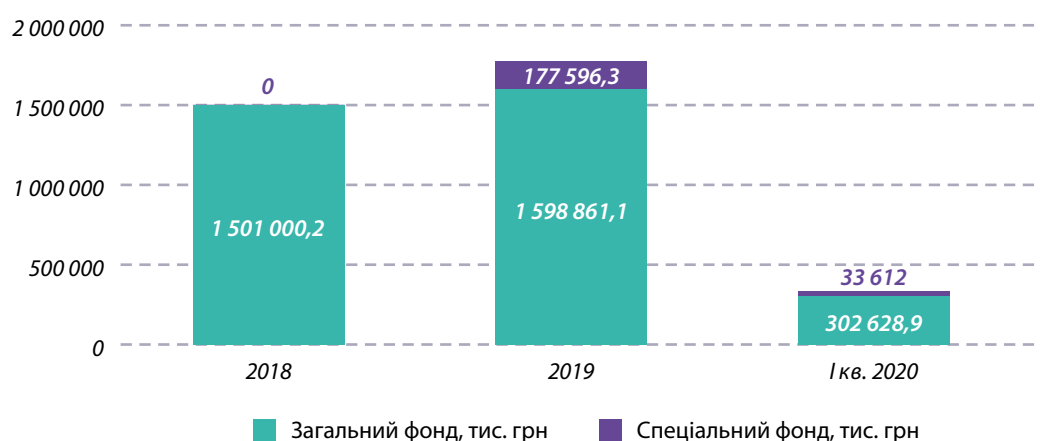
Такий розмір плати за спеціальне водокористування, безумовно, не сприяє ощадливому використанню водних ресурсів.

При цьому, слід зазначити, що основними водокористувачами виступають великі підприємства, які володіють значним капіталом та мають змогу сплачувати дійсну вартість за користування водними ресурсами. Сплата великими підприємствами такої символічної рентної плати не сприяє здійсненню ними ощадливого використання водних ресурсів, не примушує їх оновлювати власне обладнання для здійснення забору і скиду води до водних об'єктів, яке б дозволяло мінімізувати втрати води під час її транспортування до виробничих потужностей.

Крім того, в Україні рентна плата за спеціальне водокористування не враховує галузеві особливості використання водних ресурсів та роль таких ресурсів у виробничому процесі та створенні готової продукції.

Отже, більш доцільним є встановлення диференційованої плати за користування водними ресурсами з найбільшим її розміром для тих видів економічної діяльності, для яких вода виступає основним ресурсом забезпечення виробничого процесу та виготовлення продукції.¹

Графік 2.7. Розміри сплаченої рентної плати за спеціальне водокористування протягом 2018 року - I кварталу 2020 року²

Окрім того, платежі за водні ресурси в Україні значно нижчі, ніж у багатьох зарубіжних країнах. Так, середня ціна за питну воду за **1 метр кубічний** в Австрії склала **3,67 євро**, в Бельгії — **4,53 євро**, Хорватії — **1,98 євро** (у 2013 році), Кіпр — **2,90 євро**, Чехія — **3,27 євро**, Данія — **9 євро**, Естонія — **3,16 євро**, Фінляндія — **5,89 євро**, Франція — **3,92 євро**, Словаччина — **2,4 євро**, Словенія — **2,17 євро**, Румунія — **1,42 євро**, тощо.³

ПРИЧИНИ

- 1) Низькі ставки рентної плати за спеціальне водокористування.
- 2) Відсутність диференційованого підходу до встановлення ставок рентної плати для спеціального водокористування різних видів економічної діяльності з найбільшим її розміром для тих видів економічної діяльності, для яких вода виступає основним ресурсом забезпечення виробничого процесу та виготовлення продукції.

¹ Збірник статей Науково-практичної конференції із міжнародною участю «Вода: проблеми та шляхи вирішення» — http://ir.nusta.edu.ua/jspsui/bitstream/doc/1810/1/1649_IR.pdf

² За інформацією ДПС

³ The governance of water services in Europe, The European Federation of National Associations of Water Services — www.eureau.org

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1 Збільшення розміру ставок рентної плати за спеціальне водокористування шляхом внесення відповідних змін до ПКУ.
- 2 Встановлення ставок рентної плати за спеціальне водокористування залежно від виду економічної діяльності СГ та обсягів потреби виробництва у воді.

3. Нераціональне використання водних ресурсів

ОПИС ПРОБЛЕМИ

В Україні проблема забезпечення водними ресурсами визначена особливо гостро, оскільки за запасами води, які формуються на території країни і доступні для використання, вона є однією з найменш забезпечених країн Європи. Мінімальний рівень водозабезпеченості, визначений ООН, становить **1,7 тис. куб. м** на рік на одну людину, в Україні — **1,0 тис. куб. м**.¹

Велике значення вода має і у промисловому і у сільськогосподарському виробництві. Структура споживання водних ресурсів безпосередньо визначається рівнем промислового розвитку окремих держав, світовою спеціалізацією та густотою населення. Швидке зростання міст, бурхливий розвиток промисловості, інтенсифікація сільськогосподарського виробництва, значне розширення площ зрошуваних земель, поліпшення санітарно-побутових умов призводить до виникнення величезних потреб у воді, які ще й мають тенденцію до щорічного зростання. Така тенденція до постійного зростання споживання води була зафіксована у 2013 році та відображена у Звіті про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води, затвердженого рішенням Рахункової палати від 11.04.2017 № 9-5. Згідно Звіту для побутового споживання води зростання склало від **21,6%** у 2013 до **24,0%** у 2016, а для промислового водоспоживання — від **40,3%** до **43,1%**. Зменшення споживання води було зафіксовано тільки у сільському господарстві і склало за цей період від **37,3%** до **32,0%**.²

Аналогічна ситуація склалася і в 2017-2019 роках. Так, із природних джерел у 2017 році було забрано **9224 млн куб. м** води³ (прісної — **8635 млн куб. м**), з них **1178 млн куб. м** — з підземних водних джерел (включаючи шахтно-рудничні). А вже у 2018 році з природних джерел було забрано **11296 млн куб. м** води (прісної — **10705 млн куб. м**), з них **1165 млн куб. м** — з підземних водних джерел, у тому числі **302,9 млн куб. м** шахтно-кар'єрних вод.⁴ У 2019 році загальний забір води усіма водокористувачами трохи знизився та дорівнював **11111 млн куб. м** (за інформацією Держводагентства). Проте, таке незначне зниження швидше за все пов'язано не з ощадливим використанням водних ресурсів користувача, а з економічними чинниками.

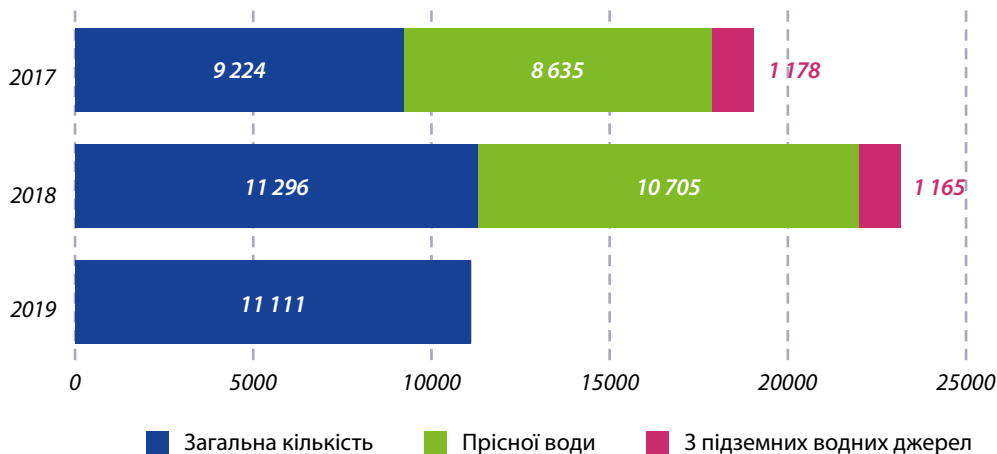
1 Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води, затверджений рішенням Рахункової палати від 11.04.2017 № 9-5 — http://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2017/9-5_2017/Zvit_9-5_2017.pdf

2 Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води, затверджений рішенням Рахункової палати від 11.04.2017 № 9-5 — http://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2017/9-5_2017/Zvit_9-5_2017.pdf

3 Основні показники використання водних ресурсів в Україні за 2018 рік вказані без урахування даних водокористувачів тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі

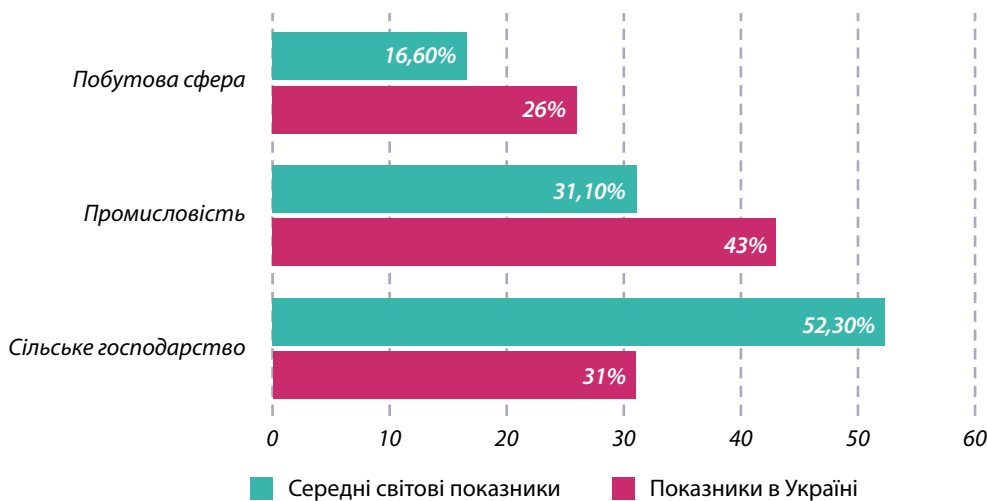
4 Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Projekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

Графік 2.8. Основні показники використання водних ресурсів в Україні протягом 2017-2019 років¹, млн куб. м

У середньому в світі **16,6%** загального споживання вод займає побутова сфера, **31,1%** – промисловість, **52,3%** – сільське господарство. Для України аналогічні показники становлять **26%**, **43%** та **31%**.² У галузевому розрізі у 2018 році в Україні основними водоспоживачами є підприємства сільського господарства, якими забирається **4706 млн куб. м** води, або **41,66%** від загального забору по країні (у т.ч. найбільші з них — зрошувальні системи **4052 млн куб. м**), промисловості — **4087 млн куб. м** води (**36,18%**, у т.ч. найбільші з них: теплоелектростанції, атомні електростанції, підприємства чорної металургії та вугільної промисловості), комунального господарства — **2460 млн куб. м** води (**21,78%**), та інших галузей — **43 млн куб. м** води (**0,38 %**).³

Графік 2.9. Показники загального споживання води станом на 2016 рік⁴

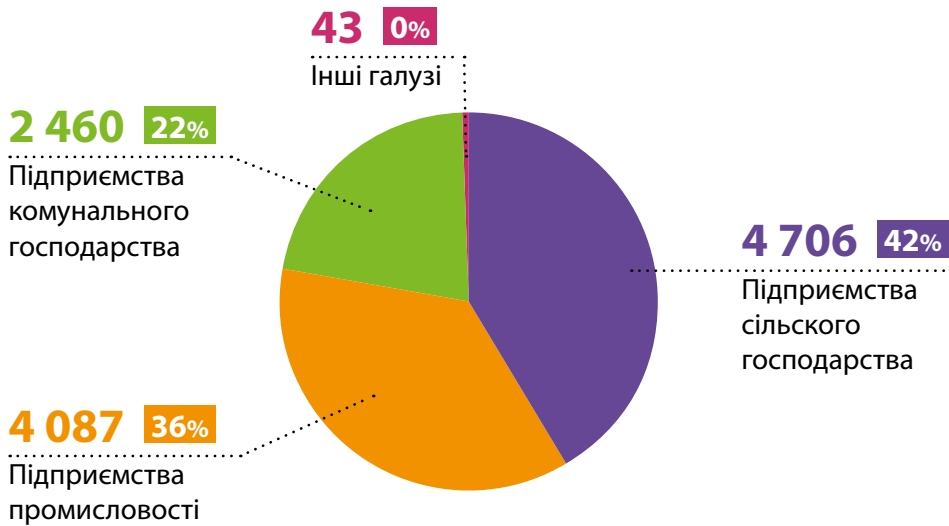
¹ Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Projekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

² Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води, затверджений рішенням Рахункової палати від 11.04.2017 № 9-5 — http://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2017/9-5_2017/Zvit_9-5_2017.pdf

³ Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Projekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

⁴ Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води, затверджений рішенням Рахункової палати від 11.04.2017 № 9-5 — http://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2017/9-5_2017/Zvit_9-5_2017.pdf

Діаграма 2.10. Основні водоспоживачі по галузям у 2018 році в Україні¹

Крім інтенсивного використання водних ресурсів, в Україні спостерігається й інтенсивне їх забруднення, що відбувається у зв'язку з постійним зростанням антропогенного впливу людини на природне середовище, внаслідок якого водні ресурси втрачають свої якісні властивості. Як вже зазначалось в цій Зеленій книзі, на сьогодні більшість басейнів річок згідно з гігієнічною класифікацією водних об'єктів за ступенем забруднення можна віднести до забруднених та дуже забруднених.

Розв'язання цієї проблеми можливо тільки шляхом розробки і додержання особливого порядку користування водними ресурсами, вжиття заходів до раціонального їх використання, охорони та відтворення.

Такий підхід до користування водними ресурсами закладено до ВКУ, але на практиці використання водних ресурсів в Україні продовжує відбуватися нераціонально та неощадливо як громадянами, так і СГ в процесі здійснення ними господарської діяльності.

Прикладом може слугувати наявність в Україні надзвичайно висоководоемних виробництв та технологій, які потребують води у **2-6 разів** більше, ніж технології розвинених країн Європи та Америки. Витрати свіжої води в Україні на одиницю виробленої продукції суттєво перевищують такі показники у розвинутих країнах Європи: 🇫🇷 Франції — у **2,5** рази, 🇩🇪 ФРН — у **4,3** рази, 🇬🇧 Великобританії та 🇸🇪 Швеції — у **4,2** рази.²

В Україні також присутній й високий рівень споживання водних ресурсів населенням, в порівнянні з Європейськими країнами. Наприклад, середній рівень споживання в 🇩🇪 Німеччині складає **122 л/добу** на одну особу, 🇦🇹 Австрія — **135 л/добу** на одну особу, 🇧🇪 Бельгія — **96 л/добу** на одну особу, 🇨🇵 Кіпр — **149 л/добу** на одну особу, 🇨🇪 Чехія — **88,5 л/добу** на одну особу, 🇩🇰 Данія — **104 л/добу** на одну особу, 🇪🇪 Естонія — **78 л/добу** на одну особу, 🇫🇮 Фінляндія — **119 л/добу** на одну особу, 🇫🇷 Франція — **143 л/добу** на одну особу, 🇩🇪 Німеччина — **122 л/добу** на одну особу, 🇬🇷 Греція — **150 л/добу** на одну особу, 🇮🇷 Угорщина — **95 л/добу** на одну особу, 🇳🇴 Норвегія — **140 л/добу** на одну особу, 🇵🇱 Польща — **94,17 л/добу** на одну особу, 🇵🇹 Португалія — **204 л/добу** на одну особу, 🇷🇺 Румунія — **136 л/добу** на одну особу, 🇸🇰 Словаччина — **79 л/добу** на одну особу, 🇸🇮 Словенія — **102,34 л/добу** на одну особу³, а в Україні показник середньодобового споживання води на одного мешканця міста в Україні становить **325 літрів**.⁴

¹ Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Proekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

² Збірник статей Науково-практичної конференції із міжнародною участю «Вода: проблеми та шляхи вирішення» — http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/1810/1/1649_IR.pdf

³ The governance of water services in Europe, The European Federation of National Associations of Water Services — www.eureau.org

⁴ <http://www.ecoleague.net/diialnist/vydannia-vel/ekolohichni-karty/ekolohichna-syutuatsiia-ta-stan-pytnykh-vod-ukrainy>

Крім висоководоємних виробництв і технологій, в Україні на нераціональне використання СГ водних ресурсів впливає й те, що у межах встановленого в дозволі на спеціальне водокористування ліміту використання води рентна плата включається до складу витрат.¹ Цією ж нормою передбачено, що за понадлімітне використання води рентна плата справляється з прибутку, що залишається у розпорядженні водокористувача після оподаткування.²

Однак, насправді це не так, оскільки рентна плата за понадлімітне використання води теж включається до складу валових витрат. Це пов'язано з тим, що рентна плата є податком³ та відображається у субрахунку 641 «Розрахунки за податками» рахунку 64 «Розрахунки за податками та платежами». Сума податків, зборів (обов'язкових платежів) відображається на рахунку 92 «Адміністративні витрати».⁴ У бухгалтерському обліку не має значення — понад ліміт було використано воду чи в межах ліміту: вся сума рентної плати відображається у витратах. Отже, **виконати норму ПКУ на практиці неможливо через розходження з вимогами до бухгалтерського обліку, бо межі лімітів не відображаються у фінансовій звітності, їх неможливо виокремити.** Об'єктом оподаткування є прибуток, при визначенні якого слід відштовхуватися від фінансового результату, визначеного у фінансовій звітності підприємства.⁵ Це було можливо здійснити при колишній редакції ПКУ, що діяла до 01.01.2015 р., коли об'єкт оподаткування розраховувався відокремлено від бухгалтерського фінансового результату.

З огляду на зазначене, рентна плата за спеціальне водокористування включається у собівартість продукції, а тому її сплата фактично перекладається на кінцевого споживача такої продукції. За таких умов у первинного водокористувача не виникає потреба відноситись до користування водними ресурсами раціонально та ощадливо, оскільки все одно він відшкодує свої витрати на сплату рентної плати за рахунок проданих товарів, наданих послуг та виконаних робіт.

Для вирішення завдання щодо економії водних ресурсів **рента за користування природними ресурсами не має впливати на зростання собівартості продукції, а має справлятися з прибутку підприємства та відповідати понаднормовому прибутку.**

Досягти такого результату можливо шляхом корекції ПКУ, в частині коли порядок податкового обліку рентної плати за використання води справлятиметься з прибутку. Тобто з ПКУ для цього необхідно виключити положення, згідно з яким рентна плата за спеціальне водокористування включається до складу витрат у межах ліміту.

ПРИЧИНИ

- 1) Наявність в Україні висоководоємних виробництв і технологій.
- 2) Включення повного обсягу рентної плати за спеціальне водокористування до складу валових витрат СГ.
- 3) Відсутність у СГ зобов'язань та стимулів до впровадження водозберігаючих технологій, придбання водозберігаючого обладнання та застосування прогресивних методів очищення води.
- 4) Низькі ставки рентної плати за спеціальне водокористування.
- 5) Відсутність диференційованого підходу до встановлення ставок рентної плати для спецводокористувачів різних видів економічної діяльності з найбільшим її розміром для тих видів економічної діяльності, для яких вода виступає основним ресурсом забезпечення виробничого процесу та виготовлення продукції.

1 Податковий кодекс України (ст. 255.11.20.) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

2 Податковий кодекс України (ст. 255.11.20.) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

3 Податковий кодекс України (ст. 14.1.217.) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

4 Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

5 Податковий кодекс України (ст. 134.1.1.) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print>

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1) Закріплення у ВКУ за спецводокористувачами обов'язку запроваджувати водозберігаючі технології, використовувати водозберігаюче обладнання, застосовувати прогресивні методи очищення використаної води та здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням спецводокористувачами таких вимог.
- 2) Виключення в повному обсязі або частково зі складу валових витрат спецводокористувачів рентної плати за спеціальне водокористування.
- 3) Збільшення ставок рентної плати за спеціальне водокористування.
- 4) Встановлення ставок рентної плати за спеціальне водокористування залежно від виду економічної діяльності СГ та обсягів потреби виробництва у воді.

4. Високий рівень втрат вод при транспортуванні

ОПИС ПРОБЛЕМИ

За 2013–2016 роки при скороченні обсягів забору води на **27,3%** (з **13,6 до 9,9 млрд куб. м**) втрати під час транспортування зменшилися на **23,8%** (з **1,5 до 1,1 млрд куб. м**), та частка яких в обсязі забору води при зменшенні у 2014 році порівняно з 2013 роком (з **12,4 до 10%**), у 2015–2016 роках збільшилася до **11,7** і **11,5%** відповідно, що свідчить про неефективну політику в частині економічного використання забраних водних ресурсів держави та відсутність результативних заходів із скорочення втрат води.¹

Таблиця 2.11. Аналіз обсягів втрат води під час транспортування у 2013–2016 роках²

Показник	2013	2014	2015	2016
Обсяг забору води, млн куб. м	12 058	11 505	9 699	9 907
Втрати води під час транспортування, млн куб. м	1 495	1 150	1 139	1 143
Частка від обсягу забору води, %	12,4	10,0	11,7	11,5

Більше половини обсягів води, які втрачаються, припадає на галузь житлово-комунального господарства (**815,4 млн куб. м** або **70,9%** у 2014 році, та **778,0 млн куб. м** або **68,1%** у 2016 році відповідно).³

Втрата таких величезних обсягів води при її транспортуванні в галузі житлово-комунального господарства пов'язана з високим рівнем зносу та моральним старінням матеріально-технічної бази водопровідно-каналізаційного господарства.

Для визначення стану водопровідного насосного обладнання із транспортування води у 2018 році наведемо наступні показники:

¹ Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води, затверджений рішенням Рахункової палати від 11.04.2017 № 9-5 — http://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2017/9-5_2017/Zvit_9-5_2017.pdf

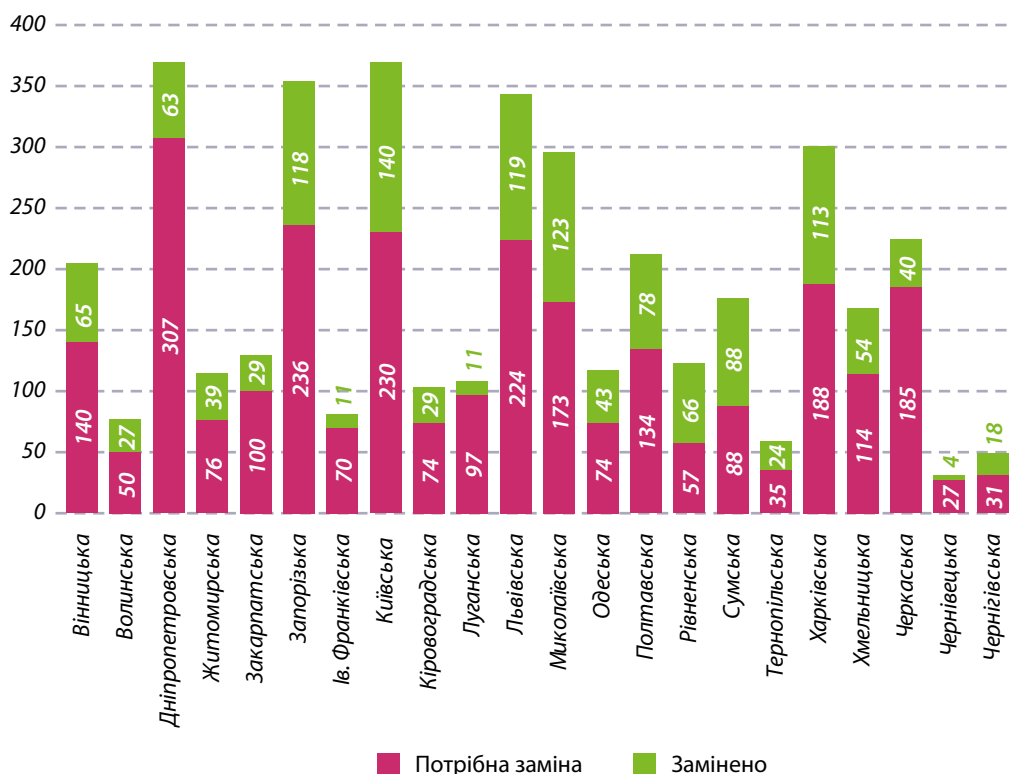
² Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води, затверджений рішенням Рахункової палати від 11.04.2017 № 9-5 — http://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2017/9-5_2017/Zvit_9-5_2017.pdf

³ Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання води, затверджений рішенням Рахункової палати від 11.04.2017 р. № 9-5 — http://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2017/9-5_2017/Zvit_9-5_2017.pdf

Відсоток насосів, які потребували заміни, був найбільшим у Тернопільській — **45,5%** та Сумській областях — **44,7%**; у Донецькій, Дніпропетровській та Херсонській областях — цей показник знаходився в межах **30-40%**; у **10** областях (Луганська, Чернівецька, Запорізька, Черкаська, Львівська, Кіровоградська, Київська, Вінницька, Полтавська, Івано-Франківська) в межах **20-30%**; у **5** областях (Житомирська, Хмельницька, Харківська, Волинська, Одеська) в межах **15-20%**; найнижчим цей показник був у Миколаївській області — **13%**.¹

Відсоток насосів, що було замінено більше від потреби був найвищим у Рівненській та Сумській областях — замінено **100%** від потреби. У Миколаївській, Тернопільській, Київській, Харківській областях цей показник становив **60-70%**; у Полтавській, Одеській, Чернігівській, Донецькій, Волинській, Львівській, Житомирській, Запорізькій областях: **50-60%**; у Хмельницькій, Вінницькій, Кіровоградській областях: біля **40-50%**; у Закарпатській, Черкаській, Херсонській, Дніпропетровській областях: **20-30%**. Найменше насосів було замінено у Луганській — **11,3%**, Чернівецькій — **14,7%** та Івано-Франківській областях — **15,7%**.²

Графік 2.12. Чисельність водопровідного насосного обладнання

У 2018 році сумарна протяжність водопровідних мереж³ дорівнювала — **102,759 тис. км**, у тому числі, зношених та аварійних — **34,216 тис. км** або **33,3%**. Протягом року було замінено **0,831 тис. км** або **2,4%** від потреби.⁴

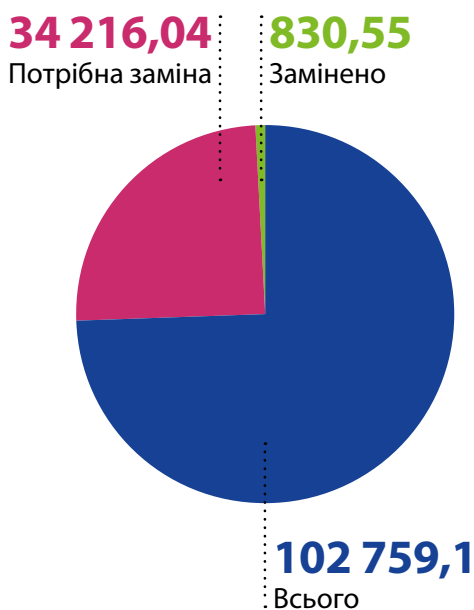
¹ Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Proekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

² Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Proekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

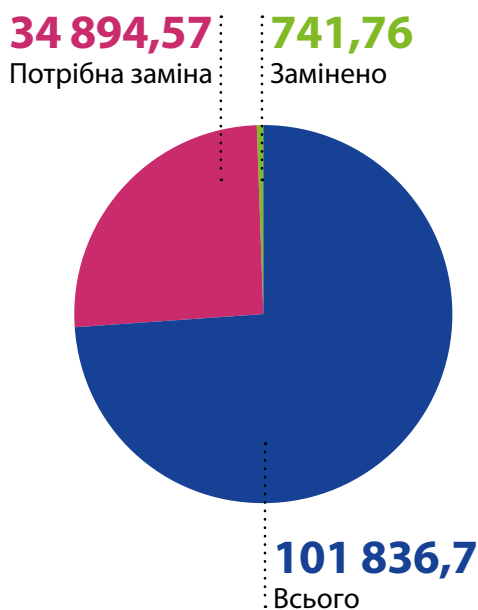
³ Дані вказані без урахування Донецької та Луганської областей

⁴ Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Proekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

Діаграма 2.13. Протяжність водопровідних мереж у 2018 році, км

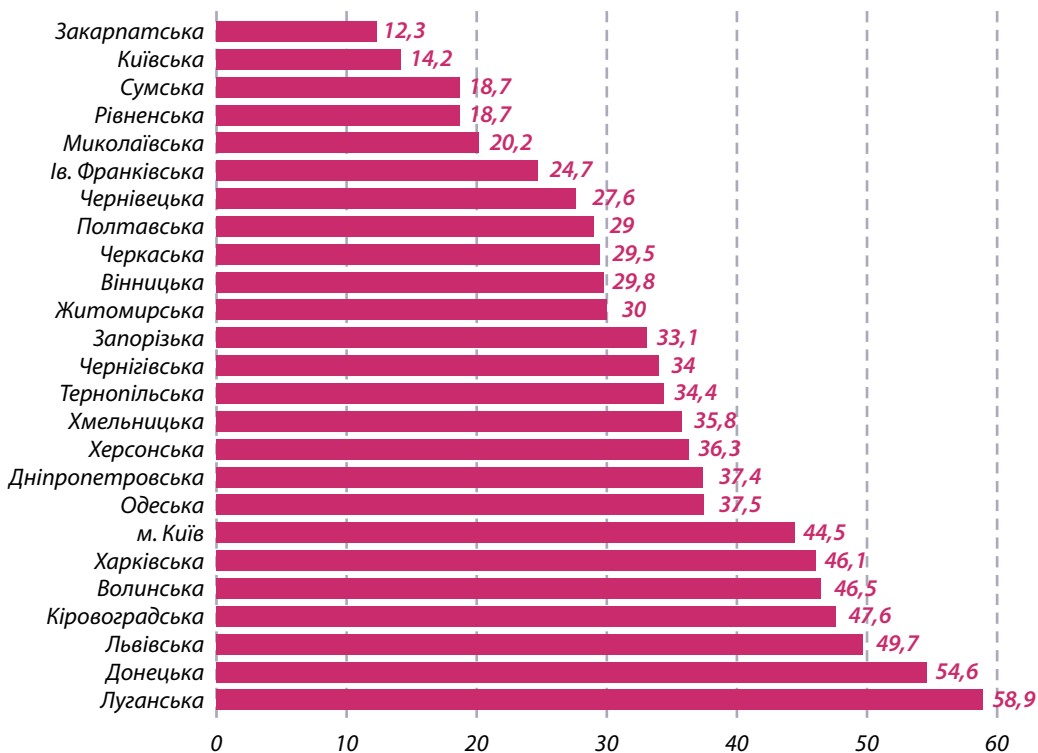

Діаграма 2.14. Протяжність водопровідних мереж у 2017 році, км

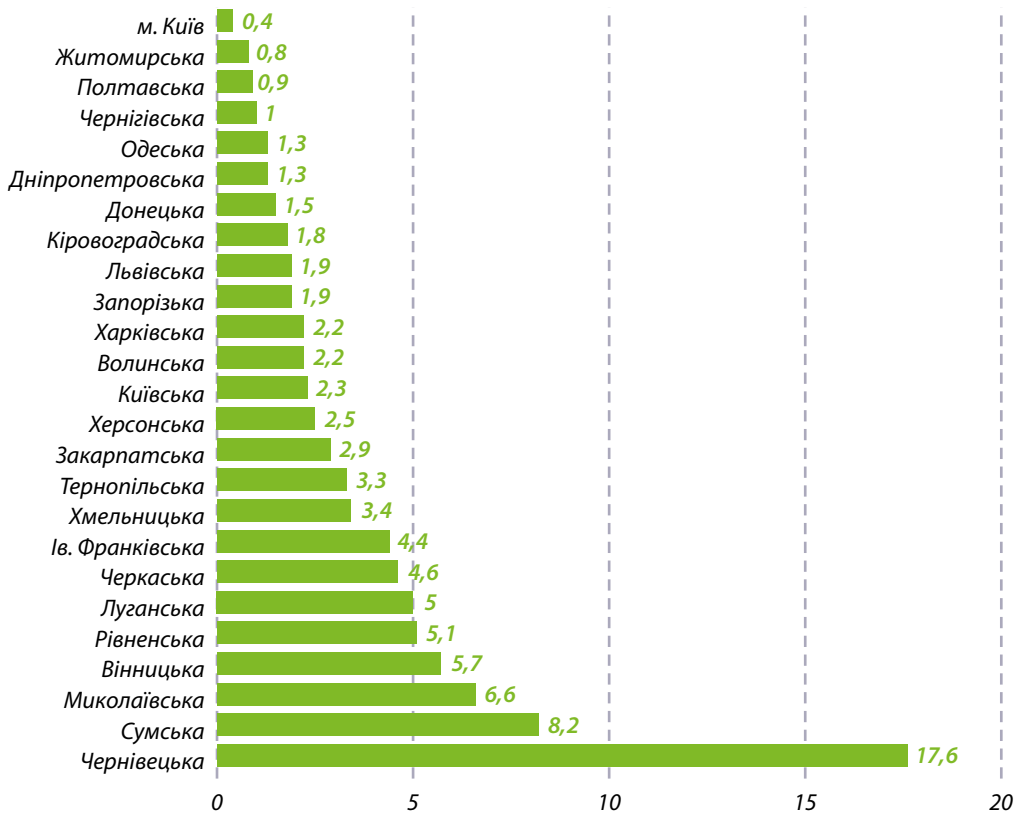

Найбільший відсоток (більше половини) зношених та аварійних водопровідних мереж був у Луганській та Донецькій областях — **58,9** та **54,6%**, відповідно. У **5** областях цей показник коливався від **44,5** до **50%**; у **8** областях — від **30** до **40%**; у **5** областях — від **20** до **30%**; у **2** областях дорівнював – **18,7%** і був мінімальним у Закарпатській області — **12,3%**.

Графік 2.15. Частка зношених та аварійних водопровідних мереж (% до загальної протяжності мереж)

**Графік 2.16. Частка заміених водопровідних мереж
(% до тих, що потребували заміни)**

Для визначення стану каналізаційного насосного обладнання у 2018 році наведемо наступні показники:

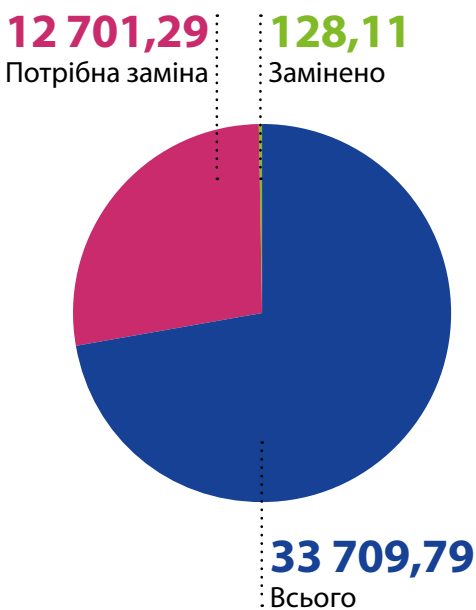
- Відсоток насосів (по відношенню до їх загальної чисельності), які потребували заміни, був найбільшим у Луганській області — **67,9%**; у Черкаській, Закарпатській, Донецькій цей показник знаходився в межах **40-50%**; у **7** областях (Хмельницька, Запорізька, Вінницька, Львівська, Івано-Франківська, Дніпропетровська, Тернопільська) в межах **30-40%**; у **6** областях (Чернівецька, Київська, Полтавська, Харківська, Волинська, Житомирська) в межах **20-30%**; у **5** областях (Одеська, Миколаївська, Рівненська, Чернігівська, Херсонська) в межах **10-20%**; найнижчим цей показник був у Сумській області — **4,3%**.
- Відсоток насосів (по відношенню до тих, що потребували заміни) був найвищим у Сумській області — замінено **100%**, Миколаївській — **84,8%** та Рівненській областях — **62,3%** від потреби. Найменше насосів було замінено у Луганській — **2,2%**, Кіровоградській — **7,3%** та Дніпропетровській областях — **8,3%**. В інших областях цей показник становив від **10** до **30%**.

Графік 2.17. Чисельність каналізаційного насосного обладнання

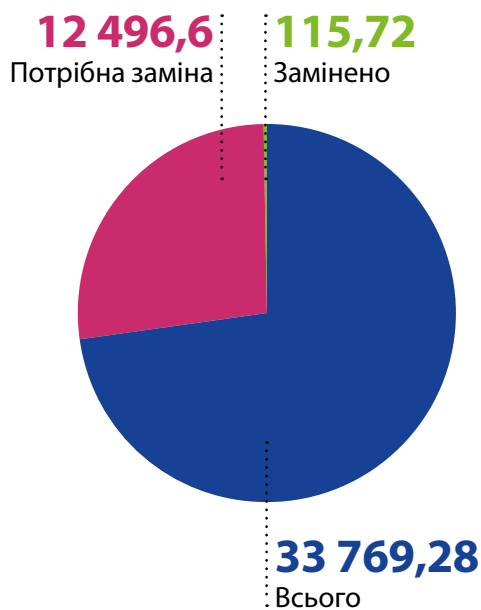

Щодо каналізаційних мереж, то у 2018 році їх сумарна протяжність (без урахування Донецької і Луганської областей) дорівнювала — **33,709 тис. км**, у тому числі зношених та аварійних — **12,701 тис. км** або **37,7%**; протягом року було замінено **0,128 тис. км** або **1%** від потреби. Найбільший відсоток (більше половини) зношених та аварійних каналізаційних мереж був у Харківській — **63,8%**, Донецькій — **58,9%** та Луганській областях — **58,1%**, у Запорізькій області — **49,9%**. У **8** областях цей показник коливався від **41** до **46%**; у **5** областях та м. Київ — від **30** до **37%**; у **7** областях – від **23** до **30%**.

Діаграма 2.18. Протяжність каналізаційних мереж у 2018 році, км

Діаграма 2.19. Протяжність каналізаційних мереж у 2017 році, км

Як бачимо втрати питної води є прогнозованими, тому достатньо лише спрямувати необхідні кошти на ремонт та придбання нового насосного обладнання і їх можна буде уникнути. Слід сказати, що втрати питної води не тільки лягають тягарем на кінцевого споживача централізованого водопостачання та водовідведення, який змушений сплачувати власні кошти за такі втрати, а й впливає на зменшення обсягів питної води придатної для споживання в Україні.¹

ПРИЧИНИ

- 1) Високий рівень зносу та моральне старіння матеріально-технічної бази водопровідно-каналізаційного господарства.
- 2) Недостатність виділення грошових коштів на ремонт та придбання нового насосного обладнання для водопровідно-каналізаційних мереж.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1) Впровадження сучасних технологій у водопровідно-каналізаційній галузі.
- 2) Модернізація систем водопостачання та водовідведення.
- 3) Виділення необхідного обсягу грошових коштів для ремонту та оновлення обладнання водопровідно-каналізаційних мереж.

5. Надання спецводокористувачам загальних відповідей про відмову у видачі дозволів на спеціальне водокористування без чітких обґрунтувань причин таких відмов

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Підстави для відмови у видачі дозволу на спеціальне водокористування визначені у ВКУ.²

Так, підставами для відмови у видачі дозволу на спеціальне водокористування є:

- ◆ подання неповного пакета документів, необхідних для одержання дозволу, згідно з визначеним цією статтею переліком;
- ◆ виявлення в документах, поданих СГ або фізичною особою, недостовірних відомостей, невідповідності вимогам законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, довгостроковим прогнозам водогосподарських балансів;
- ◆ негативний висновок центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, чи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, про можливість здійснення спеціального водокористування.

У разі відмови у видачі дозволу водокористувачу надається відповідь з обґрунтуванням причин відмови.³

Але, незважаючи на вимоги щодо надання обґрунтування причин для відмови у видачі дозволів на спеціальне водокористування, дуже часто причини відмов є загальними та не містять чітких обґрунтувань.

¹ Збірник статей Науково-практичної конференції із міжнародною участю «Вода: проблеми та шляхи вирішення» — http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/1810/1/1649_IR.pdf

² Водний кодекс України (ст. 49) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

³ Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 (н. 4) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2002-%D0%BF/print>;

За інформацією Держводагентства, протягом 2018 року - I кварталу 2020 року, серед причин для відмови у видачі дозволу на спеціальне водокористування найчастіше були наступні:

- ◆ Негативний висновок Держгеонадр щодо можливості спеціального використання підземних вод.
- ◆ Відсутність у пакеті документів, що подається для отримання дозволу на спеціальне водокористування, затверджених індивідуальних технологічних нормативів використання питної води (для підприємств та організацій житлово-комунального господарства, СГ, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення, житлово-експлуатаційних підприємств та організацій). Це пов'язано з тим, що до 4 червня 2017 року вимога стосовно подання затверджених індивідуальних технологічних нормативів використання питної води стосувалась тільки підприємств та організацій житлово-комунального господарства. Інші ж СГ, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення, такі нормативи не розробляли і не затверджували. Тому таким СГ відмовлялося у наданні дозволу на спеціальне водокористування до затвердження ними відповідних нормативів.
- ◆ Відсутність у пакеті документів, що подається для отримання дозволу на спеціальне водокористування, правовстановлюючих документів на водні об'єкти (для орендарів водних об'єктів). Так, багато СГ користуються водними об'єктами для рибогосподарських потреб без оформлених правовстановлюючих документів. Таке користування водними об'єктами здійснюється лише на підставі договорів оренди земельними ділянками під водними об'єктами, без оформлення права користування водним простором (акваторією). У зв'язку з цим у видачі дозволів на спеціальне водокористування відмовлялося.
- ◆ Виявлення в документах недостовірних відомостей, невідповідності вимогам законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів. Часто документи подаються не від імені керівників юридичних осіб, що передбачено формою заяви, яка затверджена наказом Мінприроди від 12.04.2018 р. № 116 «Про затвердження форми заяви для отримання дозволу на спеціальне водокористування», або без відповідних довіреностей.
- ◆ Невідповідність нормативного розрахунку водокористування і водовідведення (обґрунтування потреби у воді) формі, затвердженої наказом Мінприроди від 23.06.2017 р. № 234 «Про затвердження форми дозволу на спеціальне водокористування та форми нормативного розрахунку водокористування і водовідведення».

Аналізуючи інформацію, що надійшла від Держводагентства, вбачається, що майже у видачі кожного другого дозволу на спеціальне водокористування відмовляється.

Таблиця 2.20. Інформація щодо кількості виданих дозволів та відмов у видачі дозволів на спеціальне водокористування¹

	2018 рік	2019 рік	I квартал 2020 року
Кількість виданих дозволів на спеціальне водокористування	6 136	4 790	1 206
Кількість відмов у видачі дозволів	2 914	2 827	6 60

¹ За інформацією Держводагентства

При цьому, Держводагентство зазначає, що надання більш обґрунтованих відмов у видачі дозволів на спеціальне водокористування неможливо, оскільки для цього немає достатнього часу та ресурсу. Оскільки, наприклад, при виявленні помилок у поданих СГ нормативних розрахунках водокористування і водовідведення Держводагентству довелося б здійснювати самостійно нові розрахунки.

Причини для надання загальних відмов у видачі дозволів на спеціальне водокористування зрозумілі, однак, **відсутність належного обґрунтування, при наданні дозвільним органом відмов у видачі дозволів на спеціальне водокористування, призводить до того, що спецводокористувачам доводиться по декілька разів подавати документи для отримання відповідних дозволів.** Оскільки, не маючи чіткого розуміння допущених у поданих для отримання дозволів на спеціальне водокористування помилок, з першого разу майже неможливо їх усунути. СГ в таких випадках доводиться звертатися до посадових осіб відповідного дозвільного органу для отримання необхідних роз'яснень, а це не тільки призводить до витрачання таким СГ зайвих фінансових та часових ресурсів, а й створює умови для виникнення корупційних чинників. При цьому, витрачання коштів та часу не єдина проблема у цьому випадку.

Наступною проблемою є те, що ті СГ, які не отримали дозволу на спеціальне водокористування та не зупинили свою діяльність, змушені сплачувати рентну плату за спеціальне водокористування у **п'ятикратному** розмірі.¹

Але ж таке затягування в отриманні СГ дозволів на спеціальне водокористування відбувається не з вини СГ, а з вини посадової особи відповідного дозвільного органу.

ПРИЧИНИ

- 1) Відсутність достатнього людського ресурсу для підготовки більш обґрунтованих відмов у видачі дозволів на спеціальне водокористування.
- 2) Відсутність спеціального підрозділу, що здійснював би консультаційну роботу із СГ з питань підготовки ними документів для отримання дозволу на спеціальне водокористування.
- 3) Недосконала он-лайн форма для заповнення даних щодо отримання дозволу на спеціальне водокористування, яка б автоматично перевіряла та зазначала помилки в розрахунках та документах, що подаються разом із заявою про отримання дозволу, зокрема, в їх комплектності.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1) Підвищення кваліфікації та проведення навчання посадових осіб дозвільного органу у сфері дозвільної системи.
- 2) Створення спеціального підрозділу для консультаційної роботи із СГ з питань підготовки ними документів для отримання дозволу на спеціальне водокористування.
- 3) Удосконалення он-лайн форми для заповнення даних щодо отримання дозволу на спеціальне водокористування, яка б автоматично перевіряла та зазначала помилки в розрахунках та документах, що подаються разом із заявою про отримання дозволу.

6. Неповне здійснення державного обліку водокористувачів

ОПИС ПРОБЛЕМИ

З метою систематизації даних про забір та використання вод, скидання зворотних вод та забруднюючих речовин, наявність систем оборотного водопостачання та їх потужність, про діючі системи очищення стічних вод та їх ефективність, ведеться державний облік водокористування.

Державний облік водокористування здійснюється шляхом подання водокористувачами звітів про використання води за формою № 2ТП-водгосп (річна) (далі — Звіт) у відповідності до вимог, встановлених Порядком ведення державного обліку водокористування, затвердженим наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 16.03.2015 № 78, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 квітня 2015 р. за № 382/26827 (далі — Порядок № 78).¹

Під час державного обліку водокористування систематизуються дані про водокористувачів, які здійснюють діяльність, пов'язану із забором та/або використанням води, скиданням зворотних (стічних) вод та забруднюючих речовин, та, у тому числі, здійснюють забір води із поверхневих та підземних водних об'єктів в обсязі від **20 куб. м** води на добу.

Разом з тим, до спеціального водокористування належить забір та/або використання води в об'ємі від **5 куб. м** на добу.² Таким чином, спеціальне водокористування починається від забору та/або використання води в об'ємі **5 куб. м** на добу, а облік водокористування — від **20 куб. м** на добу.

Враховуючи також те, що є ще водокористувачі, які здійснюють забір та/або використання води в обсязі від **5 куб. м** води, отримуючи дозвіл на спеціальне водокористування, до **20 куб. м** води, виходить, що державний облік забору та/або використання води такими водокористувачами не здійснюється.

Тобто, державний облік водокористування здійснюється не в повному обсязі, що негативно впливає на достовірність та повноту інформації, пов'язану з обліком та використанням вод.

Окрім того, Звіти водокористувачі подають до Держводагентства у письмовій формі (це близько **4** аркушів паперу) через спеціалізовані підприємства, установи та організації, що належать до сфери його управління, які є виконавцями робіт зі складання державного водного кадастру, за місцем здійснення водокористування.

Після чого, Держводагентство узагальнює дані про водокористування в Україні в територіальному, галузевому та басейновому розрізах.

Враховуючи те, що на сьогодні більше **14 тисяч** водокористувачів здійснюють спеціальне водокористування та відповідно подають Звіти, узагальнення інформації з паперових носіїв потребує значних часових витрат спеціалістів державного органу.

Також, значних часових та фінансових втрат зазнають СГ під час підготовки звітів. Так, за нашими підрахунками, в середньому всі СГ — водокористувачі витрачають близько **30 000 годин** та **849 тис. грн** в рік.

ПРИЧИНИ

- 1 Прогалини в законодавстві.
- 2 Відсутність можливості подання звітної інформації щодо водокористування в електронній формі.

¹ Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 16.03.2015 р. № 78 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0382-15#top>

² Водний кодекс України (ч. 3 ст. 48) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n339>

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1 Запровадження електронної системи подання звітної інформації.
- 2 Запровадження обов'язку подачі звітності водокористувачами, які здійснюють забір та/або використання води в об'ємі від **5 куб. м** на добу, в Порядку № 78.

СКИДАННЯ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН У ВОДНІ ОБ'ЄКТИ

Скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти належить до спеціального водокористування та здійснюється на підставі дозволу на спеціальне водокористування.¹

Водокористувачі зобов'язані, зокрема:²

- ◆ дотримуватися встановлених нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та встановлених лімітів забору води, лімітів використання води та лімітів скидання забруднюючих речовин, а також санітарних та інших вимог щодо впорядкування своєї території;
- ◆ здійснювати засобами виміральної техніки, у тому числі автоматизованими, облік забору та використання вод, контроль за якістю і кількістю скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин та за якістю води водних об'єктів у контрольних створах, а також подавати відповідним органам звіти в порядку, визначеному цим Кодексом та іншими законодавчими актами;
- ◆ здійснювати спеціальне водокористування лише за наявності дозволу;
- ◆ своєчасно сплачувати збори за спеціальне водокористування та інші збори відповідно до законодавства.

Оскільки оцінка скидів забруднюючих речовин може здійснюватися як за узагальненим показником кількості, так і за специфічними для кожної забруднюючої речовини показниками, то істотними умовами, що затверджуються дозволом на спеціальне водокористування, є ліміти скидання забруднюючих речовин.

Ліміт скиду забруднюючих речовин — граничний обсяг скиду забруднюючих речовин у поверхневі водні об'єкти, який встановлюється в дозволі на спеціальне водокористування.³

Основні вимоги до нормування гранично допустимого скидання (далі — ГДС) забруднюючих речовин, які присутні у складі зворотних вод водокористувачів визначаються Порядком розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 р. № 1100⁴ (далі — Порядок № 1100).

Нормативи ГДС забруднюючих речовин встановлюються для водокористувачів, які скидають зворотні води у водні об'єкти, відповідно до переліку забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується в усіх випадках скидання зворотних вод.

Перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується, переглядається та доповнюється за поданням Мінприроди. Разом з тим, визначений вищевказаною постановою перелік, діє у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1091.

¹ Водний кодекс України (ст. 48, 49) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

² Водний кодекс України (ст. 44) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

³ Водний кодекс України (ст. 1) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 р. № 1100 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1100-96-%D0%BF>

Водокористувачі виступають замовниками розроблення нормативів ГДС забруднюючих речовин, що скидаються ними до водних об'єктів. Розроблені нормативи ГДС забруднюючих речовин подаються водокористувачем органам, уповноваженим видавати дозвіл на спеціальне водокористування, у складі документів, які додаються до заяви для одержання дозволу на спеціальне водокористування.¹

Порядок розробки та затвердження ГДС речовин у водні об'єкти із зворотними водами визначається Інструкцією про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами, затвердженою наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 15.12.1994 року № 116, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 грудня 1994 р. за № 313/523 (далі — Інструкція № 116).²

Разом з тим, діюча Інструкція № 116 не відповідає вимогам сьогодення та чинному законодавству. Як наслідок, на основі недосконалої методики розрахунку **мінімізація негативного впливу виробничої діяльності на навколишнє середовище не досягається** (детальніше дана проблематика описана у наступному розділі даної Зеленої книги).

Стаття 245 ПКУ у складі екологічного податку встановлює ставки податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, перелік яких відповідає Переліку забруднюючих речовин, скидання яких нормується згідно Порядку № 1100.

Екологічний податок — загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року.³

Платниками екологічного податку визначено суб'єктів, під час провадження діяльності яких відбуваються скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти.⁴

Об'єкт оподаткування екологічним податком в частині скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти може визначатися не тільки за загальним обсягом забруднюючих речовин, але й за обсягами відповідних видів забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти.⁵

Ставки екологічного податку в частині скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти, встановлені у статті 245 ПКУ, аналогічно групам для об'єктів оподаткування поділяються на ставки для окремих видів забруднюючих речовин (пункт 245.1 статті 245 ПКУ) і на ставки для груп забруднюючих речовин, в які об'єднуються речовини, що характеризуються ознакою гранично допустимої концентрації забруднюючих речовин (пункт 245.2 статті 245 ПКУ).

Водночас, за скиди забруднюючих речовин, на які не встановлено гранично допустиму концентрацію або орієнтовно безпечний рівень впливу, застосовуються ставки податку за найменшою величиною гранично допустимої концентрації, наведеної у пункті 245.2 статті 245 ПКУ.

Скидання стічних вод у водні об'єкти допускається лише за умови наявності нормативів гранично допустимих концентрацій та встановлених нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин.⁶

1 Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 р. № 1100 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1100-96-%D0%BF>

2 Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 15.12.1994 р. № 116 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0313-94#Text>

3 Податковий кодекс України (н.п. 14.1.57 н.14.1 ст.14) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n6011>

4 Податковий кодекс України (н.п. 240.1.2 н. 240.1 ст. 240) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n6011>

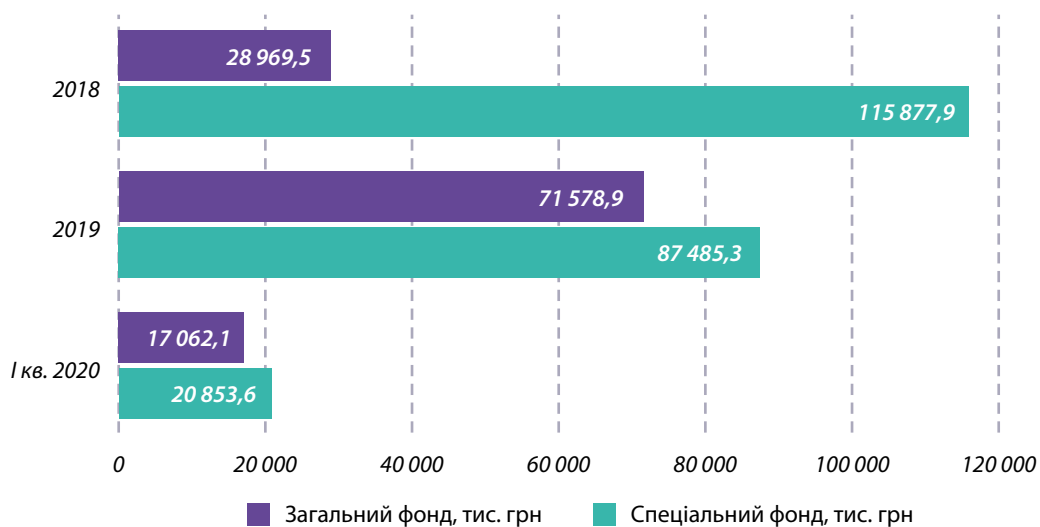
5 Податковий кодекс України (н.п. 242.1.2 н. 242.1 ст. 242) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

6 Водний кодекс України (ч. 1 ст. 70) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n493>

Гранично допустима концентрація (далі — ГДК) речовин у воді — встановлений рівень концентрації речовини у воді, вище якого вода вважається не придатною для конкретних цілей водокористування.¹

ГДК встановлювались згідно з Санітарними правилами і нормами охорони поверхневих вод від забруднення, які не застосовуються на території України з 2017 року². **На сьогодні МОЗ не затверджені нормативи ГДК.**

Графік 2.21. Розміри сплаченого екологічного податку за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти протягом 2018 року - I кварталу 2020 року³

Разом з тим, **диференціацію ставок зазначеного податку за перевищення встановлених у дозволах лімітів скидів не передбачено, що не стимулює водокористувачів дотримуватися встановлених лімітів та вкладати гроші на реконструкцію та модернізацію очисних споруд.**

З метою вирішення даної проблеми на розгляді у Верховній Раді України перебуває проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання зменшення скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти» (№ 3543 від 27.05.2020).⁴

Вміст забруднюючих речовин у зворотних водах, скидання яких нормується, визначається регулярно (не менш як один раз на квартал) водокористувачами за допомогою інструментально-лабораторних вимірювань, у тому числі автоматизованих засобів, результати яких подаються Держводагентству відповідно до Порядку ведення державного обліку водокористування, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 16.03.2015 р. № 78, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 квітня 2015 р. за № 382/26827.

За результатами узагальнення даних державного обліку водокористування у 2018 році у поверхневі водні об'єкти скинуто **5 210 млн куб. м** стічних вод, у тому числі: підприємствами промисловості — **3 284 млн куб. м**, житлово-комунальної галузі — **1 513 млн куб. м** та підприємствами сільського господарства — **349,6 млн куб. м**.⁵

1 Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 20.07.2009 р. № 389 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0767-09#Text>

2 Санитарные правила и нормы охраны поверхностных вод от загрязнения (СанПиН 4630-88) — <https://ips.ligazakon.net/document/view/MOZ4834?an=1>

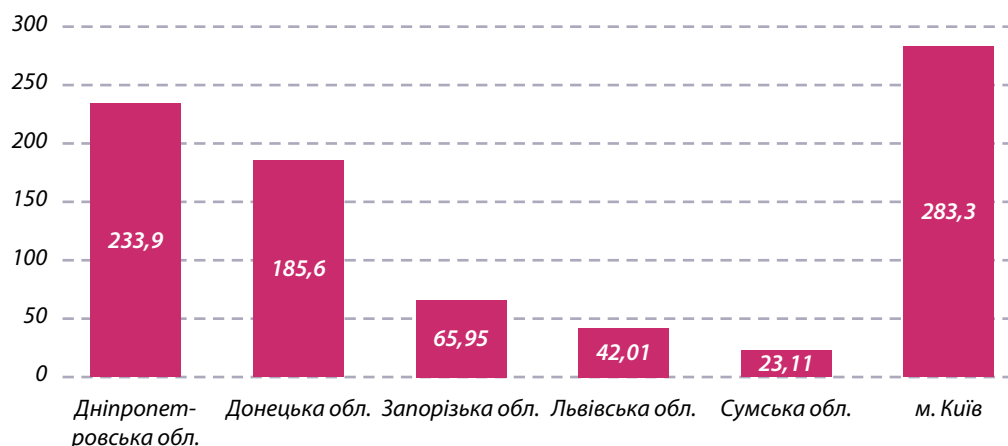
3 За інформацією ДПС

4 http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68944

5 Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Proekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

Із загального обсягу скинутих у водні об'єкти стічних вод забруднені складають **952 млн куб. м (18,27%)**, нормативно-очищені — **1 058 млн куб. м (20,31%)**, нормативно-чисті без очистки — **3 048 млн куб. м (58,51%)** та шахтно-кар'єрні води, що не категоріюються — **151,7 млн куб. м (2,91%)**.¹

Графік 2.22. Регіони з найбільшими показниками скидання забруднених стічних вод², млн куб. м

За результатами узагальнення звітів про використання води за 2018 рік, у галузевому розрізі найбільшими забруднювачами є підприємства житлово-комунальної галузі, якими скинуто **585,3 млн куб. м** забруднених стічних вод. Підприємствами промисловості скинуто **301,4 млн куб. м** забруднених стічних вод, із них найбільші забруднювачі-підприємства чорної металургії (**271,5 млн куб. м**) та хімічної промисловості (**12,17 млн куб. м**), та підприємствами сільського господарства скинуто **15,37 млн куб. м** забруднених стічних вод.³

Інструментально-лабораторний контроль за дотриманням нормативів скидів зворотних вод здійснювався на **489** підприємствах та **107** суднах. При цьому проконтрольовано **787** випусків зворотних вод (у тому числі скидів із суден), на **523** з яких встановлено наднормативні скиди (**66%** від загальної кількості проконтрольованих скидів).⁴

У 2019 році в українські водойми скидали забруднені стічні води **520** водокористувачів. Загальний обсяг скиду забруднених зворотних (стічних) вод — **737,25 млн куб. м**.⁵

Основними причинами забруднення поверхневих вод є скид забруднених комунально-побутових і промислових стічних вод безпосередньо у водні об'єкти та через систему міської каналізації, а також надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин у процесі поверхневого стоку води із забудованих територій та сільгоспугідь.⁶

Зазначене свідчить про зношеність очисних споруд, а також небажання балансоутримувачів застарілої та неефективної інфраструктури фінансувати її реконструкцію.

1 Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Projekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

2 Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Projekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

3 Національна доповідь Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/Projekt-Nats.-dop.-za-2018.pdf>

4 Публічний звіт Держекоінспекції за 2019 рік — https://www.dei.gov.ua/posts?category_id=19&post_type_id=2

5 <https://www.davr.gov.ua/news/antirejting-pidpriyemstvzabrudnyuvachiv-vodojm-za-2019-rik-vid-derzhvodagentstva>

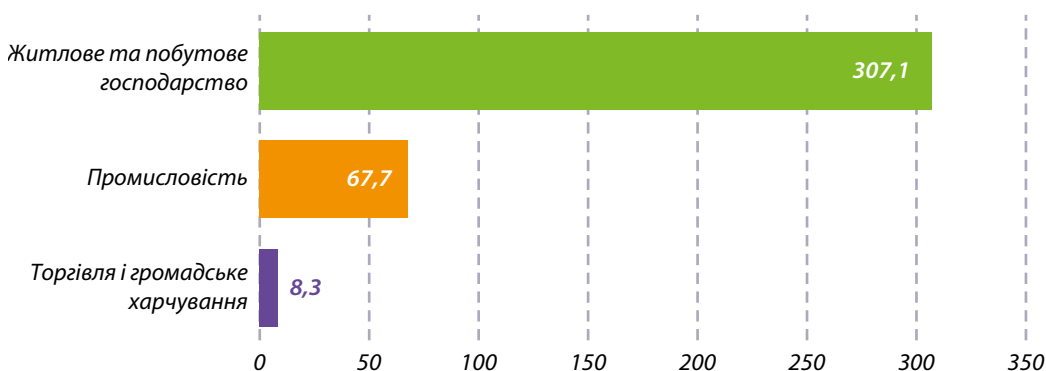
6 Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2018 році — <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zhkh/teplo-vodopostachannya-ta-vodovidvedennya/natsionalna-dopovid/natsionalna-dopovid-pro-yakist-pitnoyi-vodi-ta-stan-pitnogo-vodopostachannya-v-ukrayini-u-2018-rotsi/>

Для покращення якості води в річках та недопущення подальшого забруднення водних екосистем, необхідне впровадження нових технологій очистки зворотних вод, здійснення посиленого контролю за господарською діяльністю на водних об'єктах та землях водного фонду, недопущення несанкціонованих скидів стічних вод у водоприймачі.

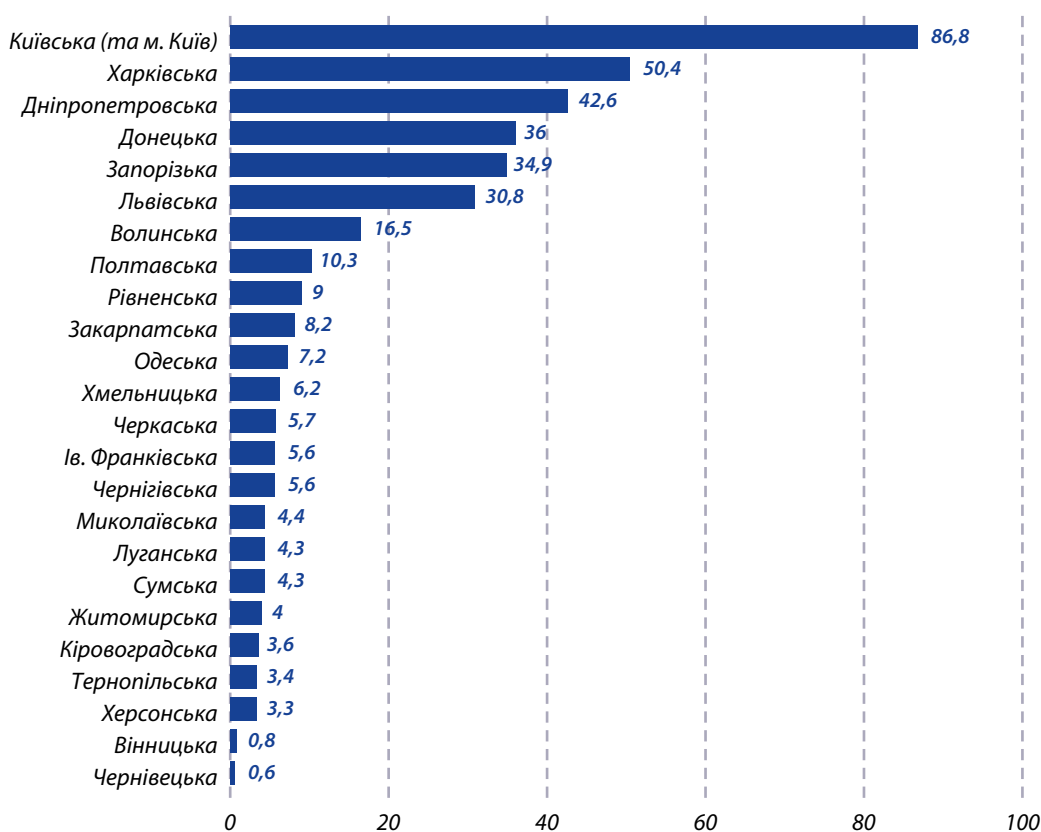
За інформацією Держводагентства, у 2019 році до водойм України разом зі зворотним (стічними) водами було скинуто **385,3 тонн** заліза.¹

Відповідно до даних державного обліку водокористування, у 2019 році найбільшим забруднювачем водойм України був сектор житлового та побутового господарства — **307,1 тонни**, промисловість — **67,7 тонни**, торгівля і громадське харчування — **8,3 тонни**, сільське господарство — **0,7 тонни** та транспорт — **0,7 тонни**.

Графік 2.23. Найбільші забруднювачі водойм за рівнем скинутого заліза у 2019 році, тонн

Графік 2.24. Найбільші показники скинутого заліза по регіонам (областям) України у 2019 році², тонн

¹ Сайт Держводагентства — <https://www.davr.gov.ua/news/u-2019-roci-do-vodojm-ukraini-razom-zi-zvrotnim-stichnimi-vodami-bulo-skinuto-3853-toni-zaliza>

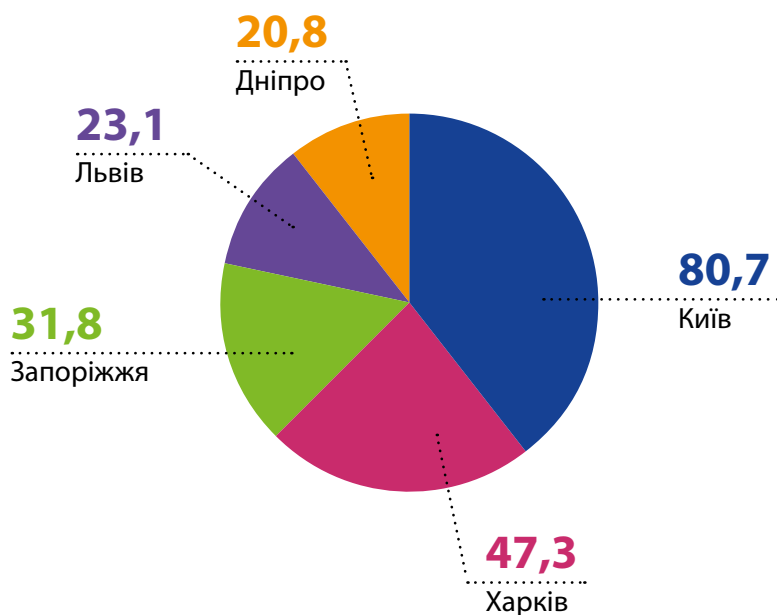
² Без урахування даних водокористувачів тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та місті Севастополі

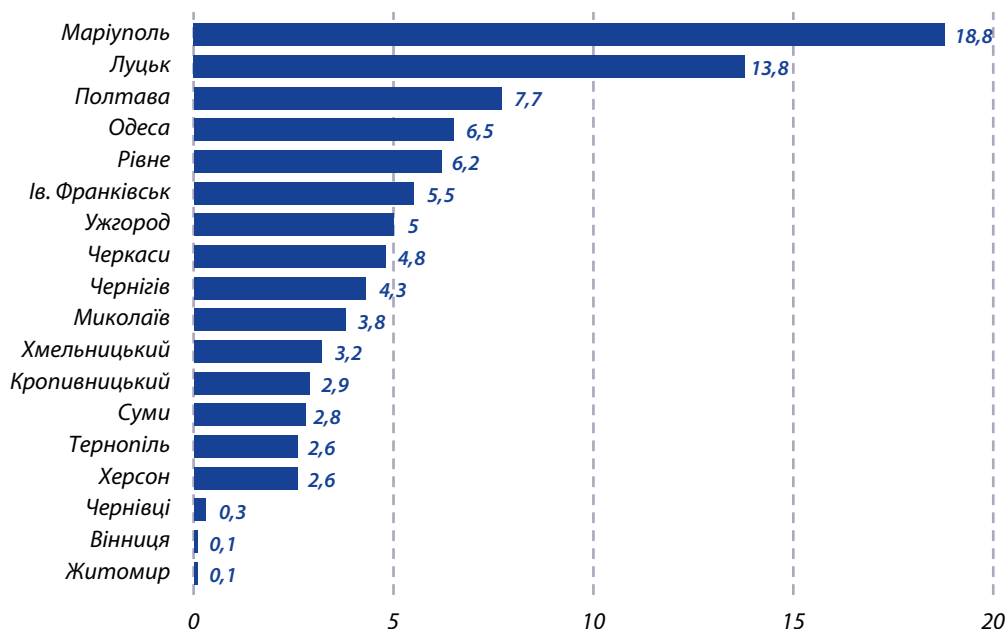
Основними підприємствами у містах, що забруднюють водойми України залізом є:

- ◆ Київ — ПРАТ «АК "Київводоканал"» — **77,3 тонни**;
- ◆ Харків — Комплекс біологічної очистки «Диканівський» — **37,5 тонни**;
- ◆ Запоріжжя — ПАТ «Запоріжсталь» — **26,3 тонни**;
- ◆ Львів — ЛМКП «Львівводоканал» — **22,9 тонни**;
- ◆ Дніпро — КП «Дніпроводоканал» ДМР — **12 тонн**
та ТОВ ВКФ «НАЙС» — **8,2 тонни**.

Діаграма 2.25. ТОП - 5 міст забруднювачів водойм залізом у 2019 році, тонн

Графік 2.26. Показники забруднення водойм залізом у інших містах України в 2019 році, тонн

Міндовкілля підготовлено рейтинг «ТОП - 100 найбільших підприємств - забруднювачів» за 2018 рік, який сформовано на підставі даних офіційної статистики за результатами поданої СГ звітності про обсяги скидів, викидів та утворення відходів.¹

За результатами проведеного аналізу Міндовкілля сформовано умовний перелік сотні «Основних забруднювачів» за **трьома** категоріями:

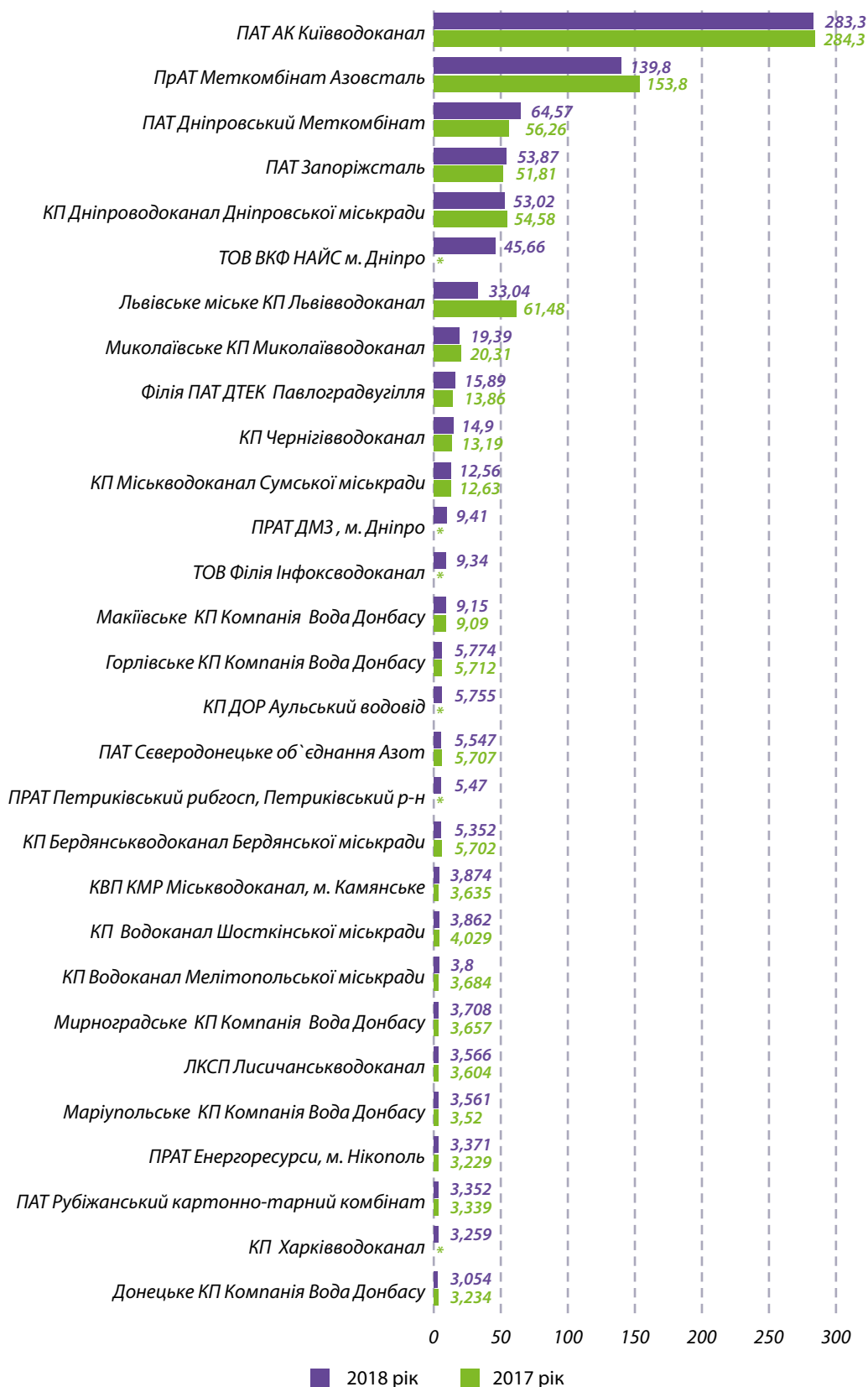
- ◆ скиди забруднюючих стічних вод (**33 підприємства**);
- ◆ утворення відходів (**34 підприємства**);
- ◆ викиди в атмосферне повітря (**33 підприємства**).

Так, до першої десятки найбільших підприємств-забруднювачів довкілля України по скидах забруднюючих стічних вод увійшли:

- ◆ ПАТ АК «Київводоканал», м. Київ;
- ◆ ПрАТ «Меткомбінат "Азовсталь"», м. Маріуполь, Донецька обл.;
- ◆ ПАТ «Дніпровський Меткомбінат», м. Кам'янське, Дніпропетровська обл.;
- ◆ ПАТ «Запоріжсталь», м. Запоріжжя;
- ◆ КП «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради, м. Дніпро;
- ◆ ТОВ ВКФ «НАЙС», м. Дніпро;
- ◆ ЛМКП «Львівводоканал», м. Львів;
- ◆ МКП «Миколаївводоканал», м. Миколаїв;
- ◆ Філія «Павлоградське регіональне управління по водопостачанню та очистці каналізаційних стоків» ПАТ «ДТЕК Павлоградвугілля», м. Павлоград, Дніпропетровська обл.;
- ◆ КП «Чернігівводоканал», м. Чернігів.

¹ <https://menr.gov.ua/news/34251.html>

Графік 2.27. Найбільші підприємства-забруднювачі по скидах забруднюючих стічних вод у 2017-2018 роках¹, млн куб. м

* СГ був відсутній у Переліку найбільших підприємств забруднювачів за 2017 рік

¹ <https://menr.gov.ua/news/34251.html>

ПРОПОЗИЦІЇ

- 1) Прийняття Верховною Радою України проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання зменшення скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти» (№ 3543 від 27.05.2020).
- 2) Впровадження нових технологій очистки зворотних вод.
- 3) Здійснення посиленого контролю за господарською діяльністю на водних об'єктах та землях водного фонду, недопущення несанкціонованих скидів стічних вод у водоприймачі.
- 4) Затвердження нормативів ГДК.
- 5) Запровадження у ВКУ вимоги щодо встановлення та вимірювання викидів та скидів СГ автоматизованими засобами вимірювання, та запровадження адміністративно-господарської відповідальності за порушення цих вимог.

ПРОБЛЕМА

Застарілість та неактуальність положень нормативно-правового акта, яким встановлено порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами.

ОПИС ПРОБЛЕМИ

На виконання вимог положень статті 33 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Міністерством охорони навколишнього природного середовища України 15.12.1994 р. було прийнято наказ № 116 «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»¹, з метою удосконалення роботи по розробці та затвердженню гранично допустимих скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти із зворотними водами.

Однак, з моменту прийняття по теперішній час, положення Інструкції № 116 жодного разу не переглядалися, а також не було внесено жодних змін з метою приведення її у відповідність до положень інших нормативно-правових актів.

Деякі положення Інструкції № 116 є застарілими, не відповідають реаліям сьогодення, а також містять посилання на положення нормативно-правових актів, які не застосовуються на території України.

Так, положеннями пункту 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.01.2016 р. № 94-р. «Про визнання такими, що втратили чинність, та такими, що не застосовуються на території України, актів санітарного законодавства»² визнано такими, що не застосовуються на території України, акти санітарного законодавства, видані центральними органами виконавчої влади СРСР, в тому числі їх посадовими особами, якими затверджено санітарні, санітарно-гігієнічні, санітарно-протиепідемічні, санітарно-епідеміологічні, протиепідемічні, гігієнічні правила і норми, державні санітарно-епідеміологічні нормативи та санітарні регламенти.

¹ Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 15.12.1994 р. № 116 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0313-94#Text>

² Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.01.2016 р. № 94-р. — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94-2016-%D1%80#Text>

У зв'язку з цим, Інструкція № 116 потребує перегляду та внесення відповідних змін стосовно виключення наступних актів:

- ◆ Санітарні правила і норми охорони прибережних вод морів від забруднення в місцях водокористування населення, затверджено заступником Міністра охорони здоров'я СРСР, Головним державним санітарним лікарем СРСР А.І. Кондрусевим від 6.07.1988 р. № 4631-88;¹
- ◆ Правила охорони поверхневих вод, затверджені Держкомприроди СРСР від 21.02.1991 р.²

Окрім того, весь комплекс робіт по визначенню розрахункових умов, розрахунку ГДС і підготовці проектів документів для затвердження величин ГДС, ТПС речовин і планів заходів здійснюється за замовленнями підприємств-водокористувачів організаціями-розробниками проектів ГДС. Це пов'язане зі складністю реалізації розрахунку ГДС речовин, для якого необхідне застосування ЕОМ і проблемно-орієнтованих прикладних програм (ПОП), які забезпечують розрахунок ГДС; також необхідна висока кваліфікація фахівців при визначенні розрахункових умов скиду зворотних вод, розрахунку ГДС речовин і розробці планів заходів щодо їх досягнення.³

В Інструкції № 116 містяться застарілі норми, так організаціями-розробниками проектів ГДС визначені Науково-дослідна установа «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем» Міндовкілля (далі — (УКРНДІЕП))⁴ (головна організація), його державне дочірнє підприємство Південного науково-дослідного техніко-екологічного підприємства (ПНДТЕ)⁵, а також інші організації, що отримали дозвіл Міндовкілля на засаді їх атестації (додаток № 3 Інструкції № 116).⁶ Порядок підготовки матеріалів для погодження і отримання дозволів на розробку ГДС речовин та порядок видачі дозволів визначений у додатку 3 до Інструкції № 116: для отримання дозволу на розробку ГДС речовин, підприємство, організація чи установа, які бажають проводити роботи по розробці ГДС, **мають звернутися до трьох державних органів для погодження матеріалів та затвердження дозволу.**

¹ Санітарні правила і норми охорони прибережних вод морів від забруднення в місцях водокористування населення — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v4631400-88#Text>

² Правила охорони поверхневих вод — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0002400-91#Text>

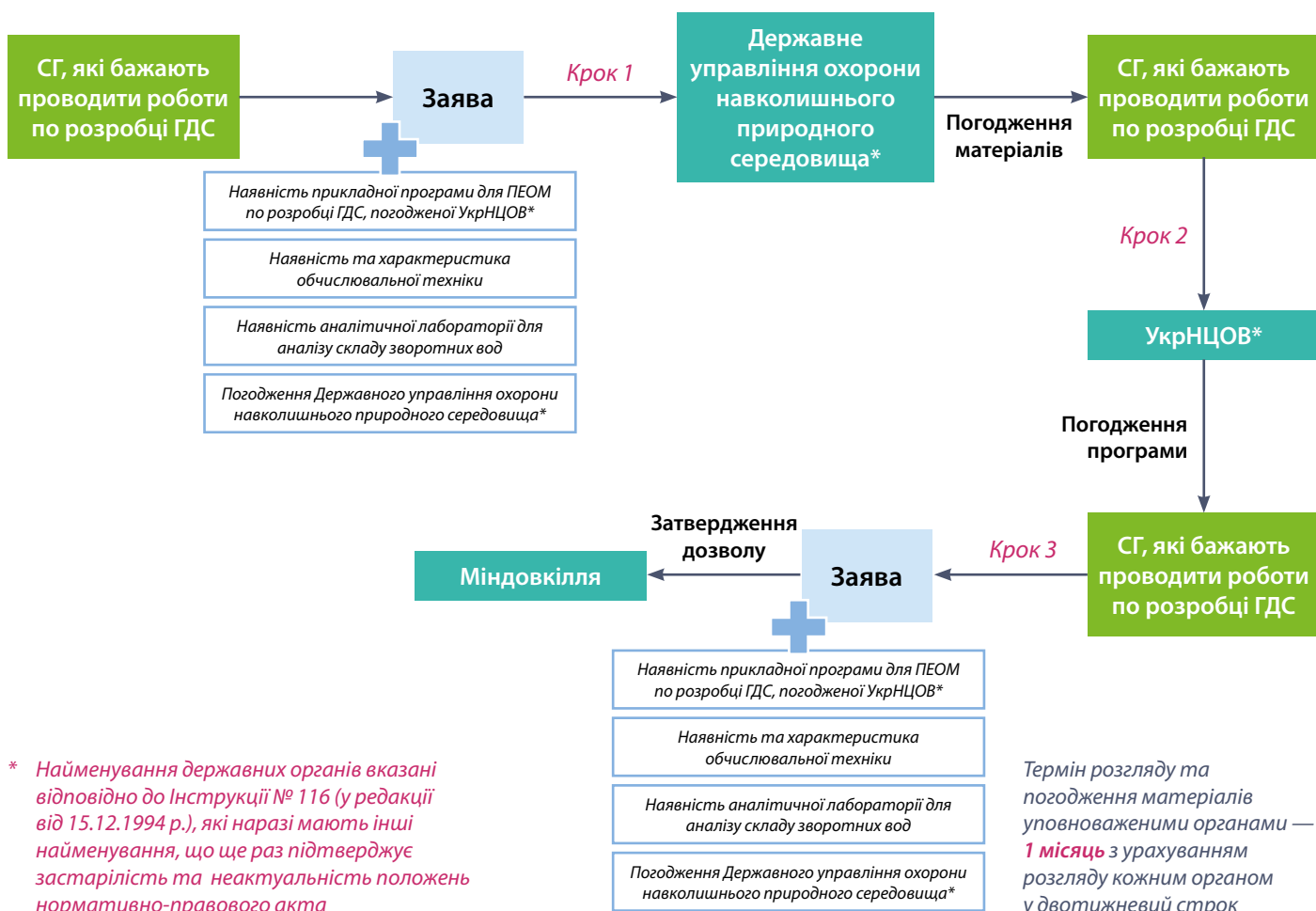
³ Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 15.12.1994 р. № 116 (п. 2.23) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0313-94#Text>

⁴ Найменування установи вказане станом на сьогодні

⁵ Найменування установи вказане станом на сьогодні

⁶ Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 15.12.1994 р. № 116 (п. 2.24) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0313-94#Text>

Схема 2.28. План-схема отримання дозволу на розробку ГДС речовин (процедура діяла до 2014 року)

Разом з тим, слід зауважити наступне:

- 1) Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 19.12.2006 р. № 548 «Про затвердження Положення про Державне управління охорони навколишнього природного середовища в областях, містах Києві та Севастополі та Положення про Державну екологічну інспекцію в областях, містах Києві та Севастополі», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13 лютого 2007 року за № 119/13386 (із змінами)¹, втратив чинність згідно наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.05.2015 р. № 150 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів».² У зв'язку з цим, **не зрозуміло який державний орган (яка процедура) отримання погодження для видачі зазначеного дозволу.**
- 2) Підприємство, організація чи установа, які бажають проводити роботи по розробці ГДС, повинні погодити програми з УкрНДІЕП. Разом з цим, положеннями нормативно-правових актів не визначено процедуру такого погодження, строки, платність, тощо. Крім того, **у разі відсутності зазначеної програми, підприємства-водокористувачі повинні її придбати у УкрНДІЕП (вартість такої програми не визначена).**
- 3) Після отримання погодження СГ повинен подати відповідні матеріали до Міндовкілля для затвердження та одержання дозволу на розробку ГДС речовин. Разом з цим, 09.04.2014 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру» № 1193-VII³, яким було внесено зміни до Закону про перелік ДДХ та виключено положення стосовно необхідності отримання СГ дозволу на розроблення та затвердження нормативів скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти. У зв'язку з цим, **положення, яке міститься у Інструкції № 116 стосовно необхідності отримання зазначеного дозволу, є неактуальним.**

¹ Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України 19.12.2006 р. № 548 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0119-07#Text>

² Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.05.2015 р. № 150 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0607-15#Text>

³ Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру» — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1193-18#n348>

- 4 Положеннями пункту 2.24 Інструкції № 116 передбачено, що СГ отримують дозвіл Міндовкілля на засадах їх атестації. Разом з цим, положеннями Інструкції № 116 **не передбачено процедуру проходження СГ такої атестації для отримання дозволу.**

Існування застарілих та неактуальних норм в правовому полі України призводить до їх помилкового застосування державними органами, СГ, що створює додаткові бар'єри, як для держави, так і для бізнесу, неможливості надавати послуги з розробки ГДС. Так, на порталі prozorro.gov.ua є приклади того, що торги не відбулися, а тендерні пропозиції були відхилені згідно із Законом України «Про публічні закупівлі»¹, у зв'язку з не поданням учасниками торгів копій дозволів Міндовкілля на засадах їх атестацій відповідно до п. 2.24 Інструкції № 166² (нагадаємо, такі дозволи були відмінені у 2014 році).

Окрім того, з огляду на важливість врахування фактору техніко-економічних характеристик водоохоронних споруд, де визначним чинником є обсяги капітальних інвестицій, можна розглядати пропозицію врахування специфічного коригуючого коефіцієнту при розрахунку ГДС, який залежатиме від маржі допустимої концентрації та фактичної. Чим вище маржа, тим більшою є потреба у вкладанні коштів у очисні споруди, отже норма допустимих скидів для суб'єкта економічної діяльності має бути скоригована у напрямку зменшення, аби, по-перше, дати можливість відновитися природі, а, по-друге, стимулювати підприємство до інвестування у покращення якості очисних споруд. Тож для підприємства буде вибір — або зменшувати виробничі потужності, аби зменшити викиди (щоб не порушувати ГДС); або вкладати кошти у оновлення очисних фондів. Отже, при розрахунку ГДС можна використовувати адаптивний підхід, з можливістю автоматичного коригування при досягненні максимальні концентрації речовин.

ПРИЧИНИ

- 1 Неприведення нормативно-правових актів у відповідність до вимог законодавчих актів.
- 2 Застаріле та надмірне регулювання.
- 3 Відсутність новітнього підходу до порядку розробки ГДС, який би стимулював підприємство до інвестування у покращення якості очисних споруд.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1 Затвердження нового та актуального методичного забезпечення для розроблення нормативів ГДС речовин у водні об'єкти із зворотними водами, яке відповідатиме чинному законодавству України (прийняття нової редакції Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами).
- 2 Спрощення для водокористувачів процедури отримання дозвільних документів для ведення бізнесу, зокрема, забезпечити можливість інтеграції у кабінет водокористувача он-лайн розрахунку нормативів ГДС під час подання заяви про отримання дозволу на спеціальне водокористування.
- 3 Стимулювання підприємств до інвестування у покращення якості очисних споруд, шляхом врахування специфічного коригуючого коефіцієнту при розрахунку ГДС, який залежатиме від маржі допустимої концентрації та фактичної.

¹ Закон України «Про публічні закупівлі» — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

² Портал prozorro.gov.ua — <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2020-04-16-003409-a>; <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2020-04-16-001909-c>

3 | АНАЛІЗ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ

3.1

АНАЛІЗ ПОРЯДКУ НАБУТТЯ ПРАВА НА ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ

Проведення робіт на землях водного фонду потребує отримання відповідного дозволу. Так, на проведення робіт на землях водного фонду у межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі дозвіл видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.¹

Видача ж дозволу на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт на землях водного фонду у межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) належить до відання центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, в галузі управління і контролю за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів.²

На землях водного фонду можуть проводитися роботи, пов'язані з:

- ◆ будівництвом гідротехнічних споруд;
- ◆ будівництвом лінійних споруд;
- ◆ будівництвом гідрометричних споруд;
- ◆ будівництвом інженерно-технічних споруд;
- ◆ будівництвом фортифікаційних споруд;
- ◆ будівництвом огорож;
- ◆ будівництвом прикордонних знаків;
- ◆ будівництвом прикордонних просік;
- ◆ поглибленням дна для судноплавства;
- ◆ видобуванням корисних копалин (крім піску, гальки і гравію в руслах малих та гірських річок);
- ◆ розчисткою русел річок, каналів і дна водойм;
- ◆ прокладанням кабелів, трубопроводів, інших комунікацій;
- ◆ бурові та геологорозвідувальні роботи³.

Порядок видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (далі — Постанова № 557). Постанова № 557 визначає механізм видачі дозволу на проведення днопоглиблювальних робіт, прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду.

¹ Водний кодекс України (ст. 15-1) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

² Водний кодекс України (ст. 16) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

³ Водний кодекс України (ст. 86) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

В той же час, дія Постанови № 557 не поширюється на випадки проведення робіт, пов'язаних з:

- ◆ природоохоронною та протипаводковою діяльністю, яку провадить Держводагентство та організації, що належать до сфери його управління;
- ◆ безпекою судноплавства на внутрішніх водних шляхах України;
- ◆ будівництвом і реконструкцією водних об'єктів у лісах для протипожежних цілей;
- ◆ виконанням підготовчих і будівельних робіт, механізм та процедура виконання яких затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 466 «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт».¹

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 2) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF/print>

3.2

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ

Основним інструментом державного регулювання є **дозвіл на днопоглиблювальні роботи, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду** (далі — Дозвіл).

ДОЗВІЛ ВИДАЄТЬСЯ

- 1) Міндовкілля — у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі.
- 2) Держводагентством за погодженням з Міндовкілля — у разі проведення на землях водного фонду днопоглиблювальних робіт, робіт з прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій (крім робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі).

АКТИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ НЕОБХІДНІСТЬ ВИДАЧІ ІНСТРУМЕНТУ:

- 1) Водний кодекс України (ст. 14, 15-1, 16 та 86);
- 2) Закон про Перелік ДДХ (п. 16);
- 3) Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду»;
- 4) Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 09.08.2017 р. № 304 «Про затвердження форми дозволу на проведення робіт на землях водного фонду», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2017 р. за № 1068/30936.

ПРАВОВА ПРИРОДА ІНСТРУМЕНТУ

ХАРАКТЕРИЗУЄТЬСЯ ТАКИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ:

- 1) Є ДДХ.
- 2) Міститься в Законі про Перелік ДДХ.
- 3) Порядок видачі ДДХ затверджено актом Кабінету Міністрів України.

Графік 3.1. Статистика виданих дозволів на днопоглиблювальні роботи, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду¹

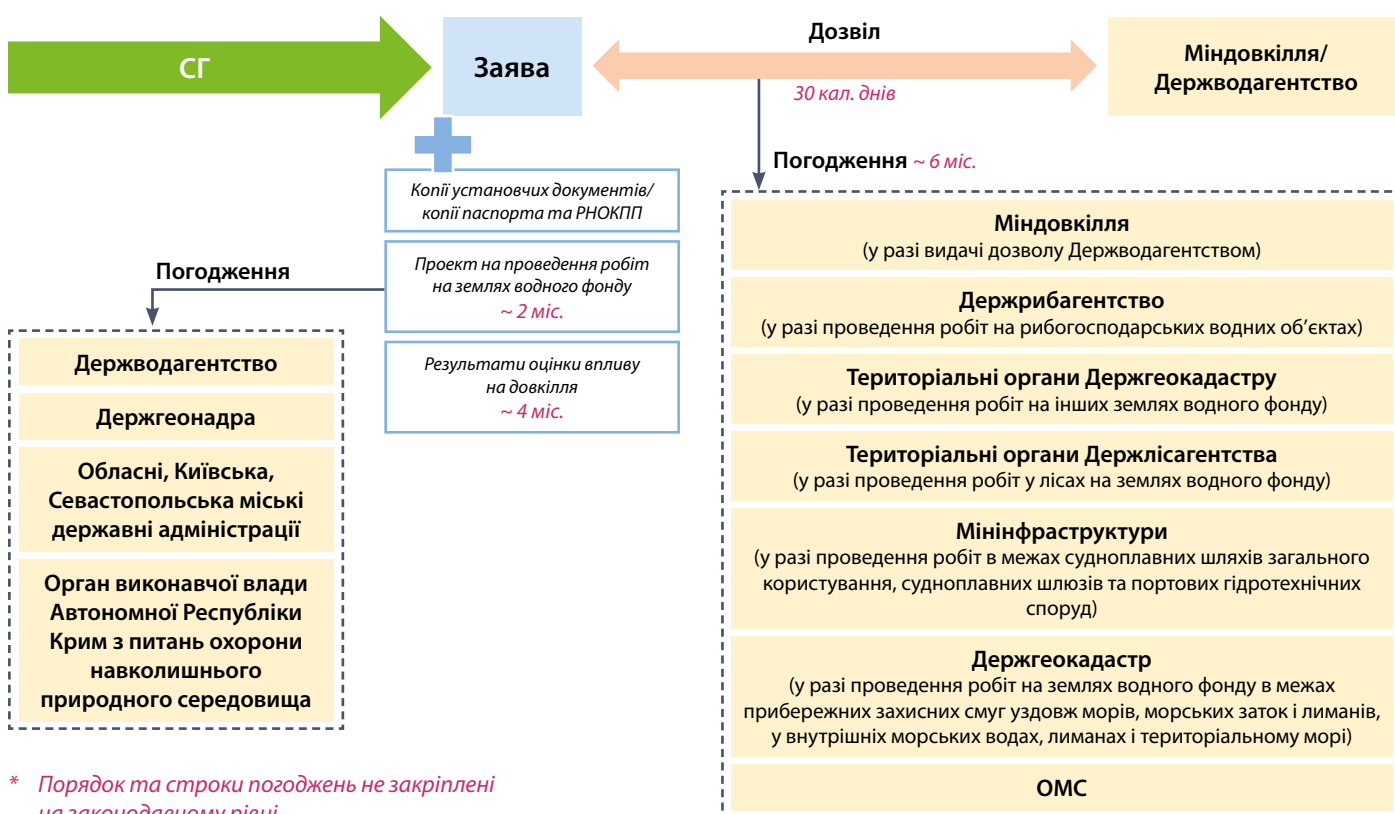
* За інформацією Держводагентства, починаючи з 2014 року, видано лише 3 дозволи.

¹ За інформацією Міндовкілля та Держводагентства

Окрім того, за інформацією Міндовкілля, відмовлено у видачі **трьох** Дозволів, відповідно до частини 5 статті 4-1 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», частини 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» з підстав:

- ◆ подання СГ неповного пакета документів;
- ◆ відсутності матеріалів, що підтверджують здійснення оцінки впливу на довкілля, відповідно до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» або процедури державної екологічної експертизи, проведеної відповідно до вимог Закону України «Про екологічну експертизу», що діяв до 17 грудня 2017 року.

Схема 3.2. Покрокова схема отримання дозволу на днопоглиблювальні роботи, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду

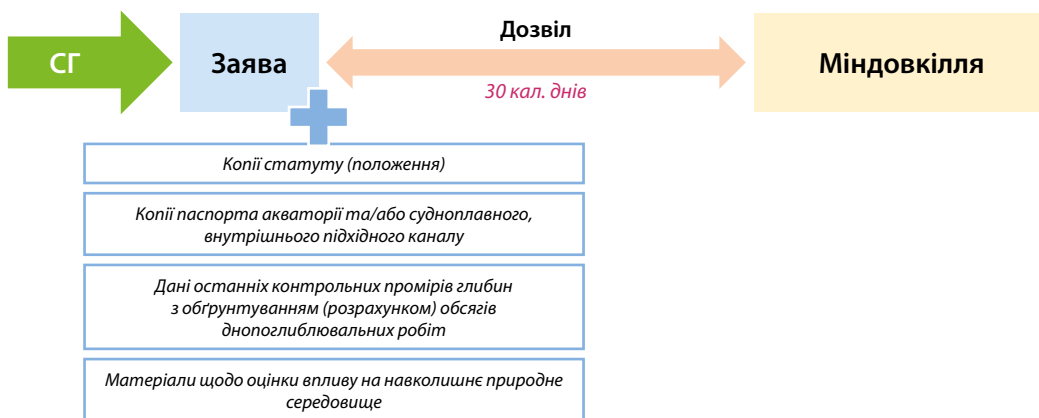
Для отримання дозволу СГ подає заяву до відповідного органу, уповноваженого його видавати. До заяви додаються:

- ◆ засвідчені юридичною особою копії установчих документів (для юридичних осіб);
- ◆ засвідчені фізичною особою - підприємцем копії паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків - фізичної особи, крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відповідну відмітку у паспорті (для фізичних осіб - підприємців);
- ◆ проект на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів), погоджений Держводагентством та Держгеонадрами;
- ◆ результати оцінки впливу на довкілля у випадках, визначених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Видача дозволу погоджується з:

- ◆ органами місцевого самоврядування;
- ◆ Держгеокадастром (у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) або його територіальними органами (у разі проведення робіт на інших землях водного фонду);
- ◆ Держрибагентством (у разі проведення робіт на рибогосподарських водних об'єктах);
- ◆ територіальними органами Держлісагентства (у разі проведення робіт у лісах на землях водного фонду);
- ◆ Мінінфраструктури (у разі проведення робіт в межах судноплавних шляхів загального користування, судноплавних шлюзів та портових гідротехнічних споруд).¹
- ◆ Міндовкілля у разі проведення на землях водного фонду днопоглиблювальних робіт, робіт з прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій (крім робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі).²

Схема 3.3. Покрокова схема отримання дозволу на проведення робіт на землях водного фонду, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів

У разі проведення на землях водного фонду робіт, **пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів** СГ для отримання дозволу подає разом із заявою завірені в установленому порядку:

- ◆ копії статуту (положення);
- ◆ копії паспорта акваторії та/або судноплавного, внутрішнього підхідного каналу;
- ◆ дані останніх контрольних промірів глибин з обґрунтуванням (розрахунком) обсягів днопоглиблювальних робіт;
- ◆ матеріали щодо оцінки впливу на навколишнє природне середовище.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (абз. 5 п. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF/print>

² Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (п. 3) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF/print>

Роботи на землях водного фонду, пов'язані з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, проводяться на підставі дозволу, який видається один раз на весь період експлуатації внутрішніх підхідних, судноплавних каналів та портових акваторій за умови незмінності технічних характеристик акваторії порту, внутрішнього підхідного, судноплавного каналу, визначених паспортом, технологічних рішень та умов виконання робіт.

Питання щодо видачі дозволу на проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, не потребує погоджень, вказаних вище.

Проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, супроводжується комплексним екологічним моніторингом з відшкодуванням збитків, заподіяних навколишньому природному середовищу та водним біоресурсам, за фактично виконаними роботами, що розраховуються в установленому законодавством порядку.¹

У свою чергу, проект на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів), що подається разом із заявою на отримання Дозволу, має бути також погоджений з:

- ◆ Держводагентством (крім робіт на землях, зайнятих морями, а також робіт, пов'язаних з будівництвом, облаштуванням та утриманням інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій);
- ◆ Держгеонадрами;
- ◆ обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями;
- ◆ органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.²

Як бачимо на шляху отримання Дозволу існує ціла низка **проміжних інструментів державного регулювання**, а саме:

- 1) погодження Держводагентством проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім робіт на землях, зайнятих морями, а також робіт, пов'язаних з будівництвом, облаштуванням та утриманням інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій та робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів);
- 2) погодження Держгеонадрами проекту на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів);
- 3) погодження обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями проекту на проведення робіт на землях водного фонду;
- 4) погодження органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища проекту на проведення робіт на землях водного фонду;

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF/print>

² Водний кодекс України (ст. 86) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

- 5) погодження видачі дозволу з органами місцевого самоврядування;
- 6) погодження видачі дозволу з Держгеокадастром (у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) або його територіальними органами (у разі проведення робіт на інших землях водного фонду);
- 7) погодження видачі дозволу з Держрибагентством (у разі проведення робіт на рибогосподарських водних об'єктах);
- 8) погодження видачі дозволу з територіальними органами Держлісагентства (у разі проведення робіт у лісах на землях водного фонду);
- 9) погодження видачі дозволу з Мінінфраструктури (у разі проведення робіт в межах судноплавних шляхів загального користування, судноплавних шлюзів та портових гідротехнічних споруд);
- 10) погодження видачі дозволу Міндовкілля - у разі проведення на землях водного фонду днопоглиблювальних робіт, робіт з прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій (крім робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі).
- 11) результати оцінки впливу на довкілля у випадках, визначених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Одним із проміжних інструментів державного регулювання для отримання Дозволу є **висновок з оцінки впливу на довкілля**.

ВИСНОВОК ВИДАЄТЬСЯ УПОВНОВАЖЕНИМИ ОРГАНАМИ:

- 1) *Міндовкілля*, якщо планована діяльність:
  - ◆ визначена в частині 2 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»¹ або може мати значний транскордонний вплив;
  - ◆ може мати вплив на довкілля двох і більше областей (Автономної Республіки Крим) або замовником якої є обласна, Київська або Севастопольська міські державні адміністрації;
  - ◆ стосується зони відчуження або зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, та/або рішення щодо затвердження (схвалення) якої приймається Кабінетом Міністрів України;
  - ◆ фінансуватиметься із залученням іноземних кредитів під державні гарантії;
- 2) *обласними, міськими Київською та Севастопольською державними адміністраціями (відповідним підрозділом з питань екології та природних ресурсів), органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів* — для решти видів планованої діяльності.

АКТИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ НЕОБХІДНІСТЬ ВИДАЧІ ІНСТРУМЕНТУ:

- 1) Водний кодекс України (ст. 22);
- 2) Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (ст. 3, 5, 9);
- 3) Закон про Перелік ДДХ (п. 4);

¹ Планована діяльність, що віднесена до першої категорії видів планованої діяльності та об'єкти, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля

- 4) Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду»;
- 5) Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля»;
- 6) Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля».

ПРАВОВА ПРИРОДА ІНСТРУМЕНТУ

ХАРАКТЕРИЗУЄТЬСЯ ТАКИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ:

- 1) Є ДДХ.
- 2) Міститься в Законі про Перелік ДДХ.
- 3) Порядок видачі ДДХ передбачено Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» та постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля».
- 4) Проведення діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, без здійснення такої оцінки є підставою для припинення діяльності підприємства.
- 5) Висновок з оцінки впливу на довкілля враховується при прийнятті рішення про надання Дозволу та може бути підставою для відмови у видачі такого Дозволу.

Проведення низки робіт на землях водного фонду потребує отримання Висновку з оцінки впливу на довкілля для:¹

- 1) **Першій категорії** видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, які включають:

будівництво:

- гідротехнічних споруд морських та річкових портів, які можуть приймати судна тоннажністю понад **1 350 тонн**;
- глибоководних судових ходів, у тому числі у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден тоннажністю понад **1 350 тонн**;

міжбасейновий перерозподіл стоку річок, крім транспортування питної води трубопроводами;

греблі, водосховища та інші об'єкти, призначені для утримання та постійного зберігання води, коли нові або додаткові об'єми затриманої води перевищують **10 мільйонів кубічних метрів**.

- 2) **Другій категорії** видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля, які включають:

водне господарство:

- будівництво меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем;
- налив територій на землях водного фонду;

¹ Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (ст. 3) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19/print>

енергетичну промисловість:

- гідроелектростанції на річках незалежно від потужності;
- гідроакumuлюючі електростанції (ГАЕС);

виробництво та обробку металу: верфі;

інфраструктурні проекти:

- будівництво перевантажувальних терміналів та обладнання для перевантаження різних видів транспорту, а також терміналів для різних видів транспорту;
- будівництво гребель та встановлення іншого обладнання для утримання або накопичення води на тривалі проміжки часу;
- проведення робіт з розчищення і днопоглиблення русла та дна річок, берегоукріплення, зміни і стабілізації стану русел річок;
- будівництво акведуків та трубопроводів для транспортування води на далекі відстані;
- будівництво гідротехнічних споруд морських і річкових портів;
- будівництво глибоководних суднових ходів, у тому числі у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден, а також каналів у протиаводкових цілях та гідротехнічних споруд;
- спеціалізовані морські або річкові термінали;
- проведення прибережних робіт з метою усунення ерозії та будівельних робіт на морі, які призводять до зміни морського узбережжя, зокрема будівництво основних гідротехнічних споруд, підводні звалища ґрунтів, а також інші роботи на морі, крім експлуатаційних днопоглиблювальних робіт;
- установки для очищення стічних вод з водовідведенням 10 тисяч кубічних метрів на добу і більше;

інші види діяльності:

- складування осаду, мулові поля площею **0,5 гектара** і більше або на відстані не більш як **100 метрів** до прибережних захисних смуг;
- видобування піску і гравію, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду;

туризм та рекреацію:

- яхт-клуби, яхтові стоянки та місця базування катерів місткістю понад **50** суден або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах.

Оцінка впливу на довкілля — це процедура, що передбачає:¹

підготовку СГ звіту з оцінки впливу на довкілля;

проведення громадського обговорення;

аналіз уповноваженими органами інформації, наданої у звіті з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає СГ, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу, іншої інформації;

надання уповноваженими органами мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля;

врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності.

СГ інформує уповноважений територіальний орган про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля шляхом подання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Уповноважений територіальний орган протягом **трьох** робочих днів з дня отримання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, надсилає таке

¹ Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (ст. 2) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19/print>

повідомлення до уповноваженого центрального органу у випадках, якщо видача висновку віднесена до компетенції уповноваженого центрального органу.

Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, оприлюднюється уповноваженими органами протягом **трьох** робочих днів з дня надходження та протягом цього ж часу вноситься до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.

Протягом **20** робочих днів з дня офіційного оприлюднення повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, громадськість може надати уповноваженим органам зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. У разі отримання зауважень і пропозицій громадськості відповідний уповноважений орган повідомляє про них СГ та надає йому копії зауважень і пропозицій протягом **трьох** робочих днів з дня їх отримання.

СГ при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля враховує повністю, враховує частково або обґрунтовано відхиляє зауваження і пропозиції громадськості, надані в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.¹

СГ забезпечує підготовку звіту з оцінки впливу на довкілля і подає звіт з оцінки впливу на довкілля та оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля за місцем провадження планованої діяльності уповноваженому територіальному органу (уповноваженому центральному органу).

Протягом **3** робочих днів з дня отримання уповноважені органи вносять звіт з оцінки впливу на довкілля до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.²

Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля проводиться у формі громадських слухань та у формі надання письмових зауважень і пропозицій (у тому числі в електронному вигляді).

Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля починається з дня офіційного оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля для ознайомлення і триває не менше **25** робочих днів і не більше **35** робочих днів. Усі пропозиції та зауваження громадськості, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду уповноваженими органами.

Уповноважені органи забезпечують підготовку звіту про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення вноситься до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.³

Проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля здійснюється в порядку, передбаченому постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля».

Уповноважені органи видають висновок з оцінки впливу на довкілля, яким визначають допустимість чи обґрунтовують недопустимість провадження планованої діяльності та визначають екологічні умови її провадження.

Висновок з оцінки впливу на довкілля надається СГ безоплатно протягом **25** робочих днів з дня завершення громадського обговорення, а в разі здійснення процедури оцінки транскордонного впливу — з дня завершення цієї процедури та затвердження рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля. До висновку з оцінки впливу на довкілля додається звіт про громадське обговорення.

¹ Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (ст. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19/print>

² Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (ст. 6) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19/print>

³ Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (ст. 7) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19/print>

Уповноважені органи оприлюднюють висновок з оцінки впливу на довкілля протягом **трьох** робочих днів з дня його прийняття та протягом цього ж строку вносять його до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.

Висновок з оцінки впливу на довкілля та екологічні умови провадження планованої діяльності є обов'язковими для виконання. Висновок з оцінки впливу на довкілля враховується при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності та може бути підставою для відмови у видачі рішення про провадження планованої діяльності.¹ Тобто, висновок з оцінки впливу на довкілля, яким проведення діяльності визначено недопустимим, є підставою для відмови у видачі дозволу на проведення робіт на землях водного фонду.

Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1026.

¹ Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (ст. 9) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19/print>;

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

1. *Порушення вимог рамкового Закону про дозвільну систему при отриманні та адмініструванні проміжних інструментів державного регулювання, необхідних для отримання Дозволу*

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Всі проміжні інструменти державного регулювання,¹ необхідні для отримання Дозволу, адмініструються дозвільними органами з порушенням вимог рамкового Закону про дозвільну систему.

Так, Закон про дозвільну систему встановлює, що порядок проведення дозвільної (погоджувальної) процедури, переоформлення та анулювання документів дозвільного характеру центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Порядок проведення дозвільної (погоджувальної) процедури, переоформлення та анулювання документів дозвільного характеру, що законами України віднесено до повноважень органів місцевого самоврядування, встановлюється їх рішенням, а у випадках, передбачених законом, — на підставі типових порядків, затверджених Кабінетом Міністрів України.²

Дозвільна (погоджувальна) процедура — сукупність дій, що здійснюються адміністраторами та дозвільними органами під час проведення погодження (розгляду), оформлення, надання висновків тощо, які передують отриманню документа дозвільного характеру.³

Отже, порядок надання проміжних інструментів державного регулювання, що необхідні для одержання основного документа дозвільного характеру, має встановлюватись відповідним актом Уряду.

В той же час, Постанова № 557 тільки перераховує проміжні інструменти державного регулювання, що мають отримувати СГ, не встановлюючи при цьому відповідних процедур їх отримання. Не затверджено, також, відповідний порядок надання погоджень і органами місцевого самоврядування.

Однак, відсутність порядку отримання проміжних інструментів державного регулювання не єдине порушення вимог Закону про дозвільну систему.

В порушення вимог Закону про дозвільну систему відбувається, також, й отримання проміжних інструментів державного регулювання самостійно СГ, хоча дії щодо одержання погоджень, висновків та інших документів, необхідних для видачі документа дозвільного характеру, мають вчинятися дозвільним органом, що оформляє документ дозвільного характеру, без залучення СГ.⁴

Про самостійне отримання проміжних інструментів державного регулювання СГ свідчать і норми Постанови № 557, і отримана від Міндовкілля інформація.

Так, Постановою № 557 передбачено, що до заяви про отримання дозволу СГ додається проект на проведення робіт на землях водного фонду, погоджений Держводагентством та Держгеонадрами. Як бачимо, СГ отримує самостійно відповідні погодження та додає їх до заяви про отримання Дозволу.

¹ Окрім результатів оцінки впливу на довкілля у випадках, визначених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля»

² Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (ст. 4-1) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15/print>;

³ Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (ст. 1) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15/print>

⁴ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (ч. 11 ст. 4-1) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15/print>

Наголосило про самостійне отримання СГ погоджень і Міндовкілля, повідомивши про те, що для отримання Дозволу заявниками протягом 2018 - I кварталу 2020 року до Міністерства подавалися лише повні пакети документів з погодженнями.

Ще одним невиконанням вимог Закону про дозвільну систему є відсутність у відповідному спеціальному законі підстав для відмови СГ у наданні проміжних інструментів державного регулювання для отримання Дозволу.¹ Це означає, що СГ навіть не розуміє на підставі чого йому може бути відмовлено у видачі відповідного погодження. Адміністрування проміжних інструментів державного регулювання у такий непрозорий спосіб створює випадки виникнення корупційних чинників при наданні дозвільними органами відповідних погоджень.

Варто зазначити, що необхідність отримання більшості передбачених Постановою № 557 проміжних інструментів державного регулювання, не передбачена відповідними спеціальними законодавчими актами, що є порушенням вимог статті 4 Закону про дозвільну систему.

Так, стаття 4 Закону про дозвільну систему встановлює, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюються, зокрема, необхідність одержання документів дозвільного характеру та їх види; дозвільний орган, уповноважений видавати документ дозвільного характеру.

Незважаючи на вимоги Закону про дозвільну систему, отримання погодження Дозволу від Міндовкілля, органів місцевого самоврядування, Держгеокадастру та Держлісагентства не передбачено в жодному зі спеціальних законодавчих актів, що мали б регулювати питання проведення робіт на землях водного фонду зазначеними органами. Для цього було ретельно проаналізовано Водний, Лісовий, Земельний кодекси та закони України «Про охорону навколишнього природного середовища» і «Про місцеве самоврядування в Україні».

Крім того, важливо звернути увагу на те, що Постановою № 557 не визначено конкретний орган місцевого самоврядування, який погоджує видачу Дозволу, тож СГ доводиться звертатися до всіх органів місцевого самоврядування, що можуть бути причетні до надання такого погодження, а може, навіть, отримувати відповідне погодження й не від одного органу.

З огляду на зазначене, отримання проміжних інструментів державного регулювання відбувається в непрозорий спосіб та з порушенням вимог рамкового Закону про дозвільну систему.

ПРИЧИНИ

- 1 Відсутність законодавчо закріплених процедур отримання проміжних інструментів державного регулювання при набутті права на проведення робіт на землях водного фонду (порядку та строків видачі, переліку документів, необхідних для видачі, платності/безоплатності та строку їх дії).
- 2 Слабка система інституту регулювання.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Приведення ВКУ та Постанови № 557 у відповідність до рамкового Закону про дозвільну систему, а саме:

- 1 встановлення порядку видачі/відмови у видачі проміжних інструментів державного регулювання в Постанові № 557;
- 2 встановлення підстав для відмови у видачі проміжних інструментів державного регулювання у ВКУ;

¹ Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (ст. 4) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15/print>

- 3 закріплення норми про те, що проміжні інструменти державного регулювання отримує дозвільний орган без залучення СГ в Постанові № 557;
- 4 визначення у ВКУ необхідності отримання проміжних інструментів державного регулювання, органів, що їх видають, планості/безоплатності їх видачі та строків отримання.

2. Неправомірне звуження підзаконним нормативно-правовим актом повноважень дозвільного органу щодо погодження видачі Дозволу

ОПИС ПРОБЛЕМИ

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, відповідно до покладених на нього завдань належать, зокрема, погодження видачі дозволів на будівельні, днопоглиблювальні роботи, видобування піску і гравію, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду, відповідно до Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» (далі — Закон про рибне господарство).¹

Центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, є Державне агентство рибного господарства України (Держрибагентство).²

В той же час, повноваження Держрибагентства щодо погодження видачі дозволів на будівельні, днопоглиблювальні роботи, видобування піску і гравію, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду, якими воно наділене Законом про рибне господарство, були звужені Постановою № 557.

Держрибагентство надає погодження видачі дозволів на будівельні, днопоглиблювальні роботи, видобування піску і гравію, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду тільки у разі проведення таких робіт на рибогосподарських водних об'єктах, відповідно до Постанови № 557.

Рибогосподарський водний об'єкт (його частина) — водний об'єкт (його частина), що використовується або може використовуватися для цілей рибного господарства.³ Тобто, якщо водний об'єкт (його частина) не використовується для цілей рибного господарства, або хтось не визначить, що він може використовуватись для цілей рибного господарства, то вищезазначені роботи на такому водному об'єкті здійснюються без отримання відповідного погодження Держрибагентства. При цьому, навіть якщо водний об'єкт і не визначений рибогосподарським водним об'єктом, він все одно є середовищем проживання гідробіонтів, яким може бути завдано шкоду внаслідок проведення робіт на землях водного фонду.

В той же час, види документів дозвільного характеру мають встановлюватись виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру.⁴ Таким чином, запропоноване Постановою № 557 звуження повноважень Держрибагентства, мало бути визначене Законом про рибне господарство.

1 Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» (ст. 9) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3677-17/print>

2 Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 р. № 895 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895-2015-%D0%BF#Text>

3 Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» (ст. 1) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3677-17/print>

4 Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (ст. 4) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15/print>

Внаслідок звуження повноважень Держрибагентства щодо надання погодження видачі Дозволу може:

- ◆ відбуватися неконтрольоване та непрогнозоване нанесення шкоди водним біоресурсам на тих водних об'єктах, що не визначені як рибогосподарські водні об'єкти;
- ◆ не проводитись або проводитись не в повному обсязі розрахунків збитків, завданих водним біоресурсам під час проведення робіт на землях водного фонду.

Слід також зазначити, що більш доцільно Держрибагентству погоджувати не видачу Дозволу, а погоджувати проект на проведення робіт на землях водного фонду чи приймати участь у розгляді та аналізі звіту з оцінки впливу на довкілля та громадському обговоренні планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля.

ПРИЧИНИ

Порушення основних засад дозвільної системи та невідповідність положень нормативно-правових актів вимогам рамкових законів у сфері дозвільної системи.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1» Узгодження між собою положень Постанови № 557 і Закону про рибне господарство шляхом визначення в Постанові № 557 повноважень Держрибагентства щодо погодження видачі Дозволу на проведення робіт на землях водного фонду, якими воно наділене відповідно до Закону про рибне господарство.
- 2» Передбачити участь Держрибагентства у погодженні проекту на проведення робіт на землях водного фонду або прийняття ним участі у розгляді та аналізі звіту з оцінки впливу на довкілля та громадському обговоренні планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля, замість погодження ним Дозволу. Залежно від виду обраної альтернативи для реалізації таких пропозицій внесення змін будуть потребувати ВКУ, Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», Постанова № 557, Закон про рибне господарство.

3. Невідповідність порядку видачі Дозволу рамковому Закону про дозвільну систему

ОПИС ПРОБЛЕМИ

За результатами проведеного аналізу була виявлена низка неузгодженостей між Постановою № 557 та Законом про дозвільну систему, а саме:

Закон про дозвільну систему	Постанова № 557	Пропозиції
<p>Законом про дозвільну систему передбачено, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюється необхідність одержання документів дозвільного характеру та їх види.</p>	<p>Дія цього Порядку не поширюється на випадки проведення робіт, пов'язаних з:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● природоохоронною та протипаводковою діяльністю, яку провадить Держводагентство та організації, що належать до сфери його управління; ● безпекою судноплавства на внутрішніх водних шляхах України; ● будівництвом і реконструкцією водних об'єктів у лісах для протипожежних цілей; ● виконанням підготовчих і будівельних робіт, механізм та процедура виконання яких затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 466 «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт». <p>Фактично Постановою № 557 встановлена необхідність/її відсутність отримання дозволу на проведення робіт на землях водного фонду через визначення видів робіт, на які не поширюється дія Постанови № 557. Проте необхідність одержання документів дозвільного характеру, так само, як і відсутність такої необхідності, а отже і види робіт на землях водного фонду, які потребують/не потребують отримання дозволу, мають встановлюватись відповідним спеціальним законодавчим актом, наприклад, ВКУ.</p>	<p>Пропонується внести зміни до ВКУ: визначити види робіт на землях водного фонду, що не потребують або потребують отримання дозволу.</p>
<p>Законом про дозвільну систему передбачено, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюються: необхідність одержання документів дозвільного характеру та їх види; дозвільний орган, уповноважений видавати документ дозвільного характеру.</p>	<p>Постанова № 557 містить цілу низку проміжних інструментів державного регулювання, які необхідні для надання дозволу, проте, отримання яких не передбачено відповідними спеціальними законодавчими актами, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● погодження Мінприроди; ● погодження органів місцевого самоврядування; ● погодження Держгеокадастру; ● погодження Держлісагентства. 	<p>Пропонується внести зміни до ВКУ: визначити погодження, які необхідні для отримання дозволу, та органи, що мають їх надавати.</p>
<p>Законом про дозвільну систему передбачено, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюється, зокрема, вичерпний перелік підстав для відмови у видачі документа дозвільного характеру.</p>	<p>Постановою № 557 передбачено, що дозвіл видається за умов недопущення:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● порушення стійкості прибережних схилів (берегообвали, ерозійні та зсувні процеси, осідання); ● зосередження будь-яких забруднюючих речовин, сміття, деревини тощо; ● утворення перетинів водних потоків; ● перекриття течії води через водопропускні споруди різних типів та прогони мостів; ● затоплення та підтоплення прибережних територій. <p>В той же час, визначений Постановою № 557 перелік застережних умов для видачі дозволу фактично є підставами для відмови у його видачі, що мають встановлюватись тільки на рівні спеціального закону.</p>	<p>Пропонується внести зміни до ВКУ: визначити перелік підстав для відмови у видачі дозволу.</p>

Закон про дозвільну систему	Постанова № 557	Пропозиції
<p>Законом про дозвільну систему передбачено, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюється, зокрема, строк дії документа дозвільного характеру або необмеженість строку дії такого документа.</p>	<p>Постановою № 557 визначено, що роботи на землях водного фонду, пов'язані з експлуатаційним днопоглибленням каналів та портових акваторій, проводяться на підставі дозволу, який видається один раз на весь період експлуатації внутрішніх, судноплавних каналів та портових акваторій за умови незмінності технічних характеристик акваторії порту, внутрішнього підхідного, судноплавного каналу, визначених паспортом, технологічних рішень та умов виконання робіт.</p> <p>Отже, Постановою № 557 встановлений строк дії Дозволу, який має бути визначений тільки на рівні відповідного законодавчого акту.</p>	<p>Пропонується внести зміни до ВКУ: встановити строк дії дозволу на проведення робіт на землях водного фонду, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях.</p>
<p>Законом про дозвільну систему передбачено, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюється, зокрема, строк дії документа дозвільного характеру або необмеженість строку дії такого документа.</p>	<p>Постановою № 557 передбачено, що строк дії дозволу залежить від строків, необхідних для проведення відповідних робіт та визначених проектною документацією.</p>	<p>Пропонується внести зміни до ВКУ: встановити строк дії Дозволу.</p>
<p>Законом про дозвільну систему передбачено, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюється, зокрема, строк видачі документа дозвільного характеру або відмови у його видачі. Строк видачі документів дозвільного характеру становить десять робочих днів, якщо інше не встановлено законом.</p>	<p>Орган, уповноважений видавати дозвіл, розглядає подані СГ документи разом з висновками органів, що погоджували видачу дозволу згідно з пунктами 3 і 5 цього Порядку, протягом 30 календарних днів і у разі відсутності зауважень видає дозвіл.</p> <p>Однак, ВКУ не встановлює строк видачі Дозволу, отже, видача Дозволу має відбуватися у строки, встановлені Законом про дозвільну систему, тобто, протягом 10 робочих днів. Тому строк визначений в Постанові № 557, не відповідає вимогам Закону про дозвільну систему.</p>	<p>Пропонується дві альтернативи приведення Постанови № 557 у відповідність до вимог Закону про дозвільну систему:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Внести зміни до ВКУ та встановити строк видачі Дозволу. ● Внести зміни до Постанови № 557 і встановити строк для видачі Дозволу у відповідності до Закону про дозвільну систему, а саме 10 робочих днів.

ПРИЧИНИ

Неприведення спеціальних законодавчих актів у відповідність до вимог рамкових.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1) Внесення змін до ВКУ з метою його приведення у відповідність до вимог рамкового Закону про дозвільну систему.
- 2) Внесення змін до Постанови № 577 та приведення її у відповідність до Закону про дозвільну систему.

4. Дозвіл на днопоглиблювальні роботи, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду — зайвий інструмент державного регулювання

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Одним з основних принципів державної політики з питань дозвільної системи у сфері господарської діяльності є захист прав, законних інтересів суспільства, територіальних громад та громадян, життя громадян, охорона навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави.¹ Враховуючи ймовірність впливу робіт на землях водного фонду на навколишнє природне середовище, отриманням Дозволу мають саме вирішуватись питання охорони навколишнього природного середовища.

Для отримання Дозволу СГ подає заяву до відповідного органу, уповноваженого його видавати. До заяви додаються:

- ◆ засвідчені юридичною особою копії установчих документів (для юридичних осіб);
- ◆ засвідчені фізичною особою - підприємцем копії паспорта та реєстраційного номера облікової картки платника податків — фізичної особи, крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відповідну відмітку у паспорті (для фізичних осіб - підприємців);
- ◆ проект на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів), погоджений Держводагентством та Держгеонадрами;
- ◆ результати оцінки впливу на довкілля у випадках, визначених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля»².

Тобто, для отримання Дозволу важливими є тільки два документи, які подаються СГ, а саме: **проект на проведення робіт на землях водного фонду** (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів) та **висновок з оцінки впливу на довкілля** про допустимість здійснення діяльності на землях водного фонду.

Крім проходження процедури оцінки впливу на довкілля, розробки проекту на проведення робіт на землях водного фонду та отримання дозволу на роботи на землях водного фонду передбачено ще отримання низки погоджень у видачі дозволу, а також погоджень проекту на проведення робіт на землях водного фонду.

Так, **видача дозволу погоджується з:**

- ◆ органами місцевого самоврядування;
- ◆ Держгеокадастром (у разі проведення робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі) або його територіальними органами (у разі проведення робіт на інших землях водного фонду);

¹ Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (ст. 3) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15/print>

² Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (н. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF/print>

- ◆ Держрибагентством (у разі проведення робіт на рибогосподарських водних об'єктах);
- ◆ територіальними органами Держлісагентства (у разі проведення робіт у лісах на землях водного фонду);
- ◆ Мінінфраструктури (у разі проведення робіт в межах судноплавних шляхів загального користування, судноплавних шлюзів та портових гідротехнічних споруд).¹
- ◆ Міндовкілля у разі проведення на землях водного фонду днопоглиблювальних робіт, робіт з прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій (крім робіт на землях водного фонду в межах прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів, у внутрішніх морських водах, лиманах і територіальному морі).²

Проект на проведення робіт на землях водного фонду (крім проведення робіт, пов'язаних з експлуатаційним днопоглибленням на внутрішніх підхідних, судноплавних каналах та портових акваторіях, з метою підтримання заданих навігаційних габаритів), що подається разом із заявою на отримання Дозволу, **окремо має бути погоджений з:**

- ◆ Держводагентством (крім робіт на землях, зайнятих морями, а також робіт, пов'язаних з будівництвом, облаштуванням та утриманням інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій);
- ◆ Держгеонадрами;
- ◆ обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями;
- ◆ органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища.³

Слід зазначити, що такі погодження (і дозволу, і проекту проведення робіт на землях водного фонду) здійснюються СГ самостійно, що порушує вимоги Закону про дозвільну систему.

Отже, в сфері проведення робіт на землях водного фонду існує подвійне регулювання, адже СГ для отримання права на проведення робіт на землях водного фонду необхідно отримувати Дозвіл та розробляти проект проведення робіт на землях водного фонду. Зазначений проект передбачає детальний порядок проведення робіт на землях водного фонду, визначає місце для проведення таких робіт та містить частину щодо дотримання вимог з охорони навколишнього природного середовища. Погодження такого проекту компетентними органами є запорукою безпечного ведення робіт на землях водного фонду та є достатнім для набуття СГ права на їх проведення. В той же час, дозвіл не регулює порядок проведення робіт на землях водного фонду, не встановлює вимог до характеру та змісту таких робіт, не закріплює екологічні умови для безпеки робіт на землях водного фонду для довкілля. Тому дозвіл на днопоглиблювальні роботи, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду є зайвим інструментом державного регулювання, а отже має бути скасований.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (абз. 5 п. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF/print>

² Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. № 557 (п. 3) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/557-2005-%D0%BF/print>

³ Водний кодекс України (ст. 86) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

Практика країн Європи свідчить про те, що при отриманні права на проведення робіт на землях водного фонду СГ звертаються до органів виконавчої влади відповідної країни для затвердження проектів проведення робіт/технологічних регламентів проведення робіт, які включають наступні параметри, зокрема:

- ◆ опис днопоглиблювальних робіт;
- ◆ план ділянки, акваторію, на якій плануються днопоглиблювальні роботи;
- ◆ батиметричний план із зазначенням ділянок днопоглиблювальних робіт;
- ◆ проектну глибину і ширину;
- ◆ розрахунковий рівень води;
- ◆ організацію робіт;
- ◆ запланований обсяг вийнятого ґрунту;
- ◆ управління ґрунтом і / або його використання;
- ◆ результати дослідження ґрунту;
- ◆ заходи, необхідні для запобігання, зменшення або компенсації негативного впливу на навколишнє середовище, тощо (*більш детально у Додатку № 4 до цієї Зеленої книги*).

Зазвичай відповідні органи виконавчої влади звертаються до інших суб'єктів за отриманням погодження щодо можливості проведення робіт на землях водного фонду, наприклад, до державних служб заповідної справи (у випадку проведення робіт в біосферних заповідниках та національних природних парках), до власників водних об'єктів (якщо передбачається очищення або поглиблення приватного водотоку чи водойми, а також водотоку чи водойми, в яких права риболовлі не належать державі та які не є державними водотоками чи водоймами), до Міністерства оборони (якщо передбачається очищення або поглиблення поверхневого водного об'єкта поблизу об'єктів національного оборонного значення), тощо.

Такий європейський підхід до регулювання підтверджує, що отримання дозволу на проведення робіт на землях водного фонду є надмірним регулюванням, коли питання захисту навколишнього природного середовища можуть вирішуватися на етапі погодження проекту проведення робіт на землях водного. Однак, наразі, у ВКУ не визначені вимоги щодо таких проектів та положень, які мають бути передбачені при їх розробці. У будь-якому випадку, майбутнє регулювання має передбачати питання щодо забезпечення безпеки довкілля під час проведення робіт на землях водного фонду та при будівництві споруд та об'єктів на землях водного фонду у таких проектах.

Щодо погоджень Дозволу органами місцевого самоврядування

Що стосується погодження Дозволу, яке надається **органами місцевого самоврядування**, то шляхом надання такого погодження вони виконують делеговані їм повноваження із здійснення контролю за використанням і охороною земель¹, вод та відтворенням водних ресурсів². В той же час, контроль за використанням і охороною земель, вод та відтворенням водних ресурсів може і так здійснюватись органами місцевого самоврядування в рамках Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».³ Тобто, для набуття права на здійснення таких заходів державного нагляду (контролю) органам місцевого самоврядування не потрібно погоджувати Дозвіл. Слід зазначити, що і без заходів державного нагляду (контролю), які здійснюються органами місцевого самоврядування, сфера охорони навколишнього природного середовища не залишається безнаглядною, оскільки органом, до безпосередніх повноважень якого віднесено здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства у цій сфері, є Держекоінспекція, а органи місцевого самоврядування лише дублюють такі повноваження з контролю.

Ще однією причиною, яка стала підставою для наділення органів місцевого самоврядування повноваженнями з погодження Дозволу, є те, що вони можуть бути розпорядниками земель на відповідних територіях, в тому числі і розпорядниками земель водного фонду⁴.

Але для реалізації функції розпорядника землі Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад віднесені власні (самоврядні) повноваження, зокрема, з підготовки і внесення на розгляд ради пропозицій **щодо надання під забудову та для інших потреб земель, що перебувають у власності територіальних громад**⁵. Як бачимо, і в цьому випадку надання земель для всіх потреб відбувається окремо від погодження дозволу на проведення робіт на землях водного фонду.

Отже, надання органами місцевого самоврядування земельних ділянок для всіх потреб здійснюється ними незалежно від погодження дозволу, тобто, це окрема процедура, яку мають пройти всі СГ, яким для здійснення їх діяльності потрібна земельна ділянка, що перебуває у власності чи користуванні територіальних громад.

З огляду на зазначене, в отриманні погодження органів місцевого самоврядування у видачі Дозволу немає об'єктивної необхідності, тому це погодження слід скасувати.

Що стосується погодження Дозволу на проведення робіт на землях водного фонду, яке надається **Держгеокадастром**, то до його повноважень відноситься реалізація державної політики у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру, державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів⁶.

В той же час, здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства щодо охорони земель та надр; виконання СГ екологічних вимог під час надання у власність і користування, зокрема в оренду, земельних ділянок; додержання екологічних нормативів з питань використання та охорони земель

1 Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 33) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/print>

2 Водний кодекс України (ст. 8-1, 9, 10) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80/print>

3 Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 33 ч. 1 п. б пп. 1) здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/print>

4 Земельний кодекс України (ст. 8, 9, 10 та 59) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/print>

5 Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 33) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/print>

6 Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 р. № 15 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF#Text>

та ведення будівельних, днопоглиблювальних робіт, видобування піску і гравію, прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду належить до повноважень Держекоінспекції.

Таким чином, Держгеокадастр, під час погодження Дозволу на проведення робіт на землях водного фонду, дублює повноваження органів місцевого самоврядування з реалізації землеустрою та повноваження Держекоінспекції зі здійснення державного нагляду (контролю) за дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів. За таких умов, в отриманні окремого погодження Дозволу на проведення робіт на землях водного фонду від Держгеокадастру немає необхідності.

Наступне погодження Дозволу, яке нами буде розглядатися в цій Зеленій книзі, це погодження, що надається територіальними органами **Держлісагентства** (у разі проведення робіт у лісах на землях водного фонду).

Необхідність отримання від територіальних органів Держлісагентства погодження надання Дозволу пов'язана із забезпеченням безпеки здійснення господарської діяльності для навколишнього природного середовища. Однак в отриманні такого погодження Дозволу немає потреби, оскільки безпечно ведення робіт на землях водного фонду забезпечується суб'єктами господарювання шляхом виконання екологічних умов, що визначені у висновку з оцінки впливу на довкілля та проектні на проведення робіт на землях водного фонду.

Якщо ж законодавством встановлені обмеження чи заборона проведення робіт на визначеній ділянці лісу, то під час оцінки впливу на довкілля буде встановлено, що проведення робіт на землях водного фонду на цій лісовій ділянці є недопустимим і висновок з оцінки впливу на довкілля видано не буде. Висновок з оцінки впливу на довкілля видається або Міндовкілля, або місцевими державними адміністраціями. Кожен з цих органів має у своєму складі структурні підрозділи та спеціалістів, до завдань яких відноситься вирішення питань з охорони, захисту, використання та відтворення лісів. В свою чергу і проект на проведення робіт на землях водного фонду має екологічну частину, що визначає умови для безпечного ведення робіт на землях водного фонду.

Отже, питання охорони, захисту, використання та відтворення лісів вирішуються шляхом отримання висновку з оцінки впливу на довкілля робіт на землях водного фонду та розробленням/погодженням проекту на проведення робіт на землях водного фонду, а не отриманням і погодженням Дозволу.

Крім того, безпека проведення робіт у лісах на землях водного фонду забезпечується й шляхом здійснення Держекоінспекцією державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства щодо охорони, захисту, використання і відтворення лісів.

За таких умов немає жодної об'єктивної необхідності в отриманні погодження Дозволу на проведення робіт на землях водного фонду територіальними органами Держлісагентства.

Наостанок варто зазначити, що отримання жодного з перерахованих в Постанові № 557 погоджень Дозволу не передбачено відповідними законодавчими актами, а це не відповідає вимогам рамкового Закону про дозвільну систему. Тому вже навіть цієї причини достатньо, щоб отримання погоджень Дозволу було скасовано.

Немає необхідності і в отриманні погодження проекту на проведення робіт на землях водного фонду від **обласних, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій**, бо вони лише виконують на місцях повноваження відповідних центральних органів виконавчої влади.

Стосовно погодження проекту на проведення робіт на землях водного фонду **Держгеонадрами** слід зазначити, що до повноважень Держгеонадр належить реалізація державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального

використання надр. В той же час, проведення робіт на землях водного фонду не є здійсненням господарської діяльності з геологічного вивчення та раціонального використання надр. І хоча під час проведення робіт на землях водного фонду суб'єкти господарювання можуть піднімати з дна водойм певну мінеральну сировину, їх діяльність не має на меті вивчення або видобування корисних копалин. У разі бажання суб'єкта господарювання здійснювати діяльність, наприклад, з видобування корисних копалин — він в установленому порядку отримає від Держгеонадра відповідний дозвіл на користування надрами. За існуючих умов, в отриманні погодження проекту на проведення робіт на землях водного фонду від Держгеонадра немає необхідності.

Як вже було зазначено вище, деякі з робіт на землях водного фонду потребують оцінки впливу на довкілля та отриманню іншого інструменту державного регулювання - висновку з оцінки впливу на довкілля¹. Питання проходження оцінки впливу на довкілля регулюються Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», який було розроблено та прийнято саме для впровадження процедури із запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля.

Завдяки проходженню процедури з оцінки впливу на довкілля встановлюється допустимість здійснення тієї чи іншої господарської діяльності або визначається недопустимість її здійснення. Висновок з оцінки впливу на довкілля видає або Міндовкілля, або обласні, міські Київська та Севастопольська державні адміністрації (відповідний підрозділ з питань екології та природних ресурсів). Отже, висновок з оцінки впливу на довкілля видають органи, що мають у своїй структурі спеціалістів з усіх необхідних напрямків для того, щоб всебічно оцінити вплив робіт на землях водного фонду на довкілля.

Враховуючи наведене, для забезпечення безпеки навколишнього природного середовища під час проведення деяких робіт на землях водного фонду необхідним є проходження СГ процедури оцінки впливу його діяльності на довкілля та отримання висновку з оцінки впливу на довкілля про допустимість здійснення такої діяльності.

Міндовкілля, відповідно до Закону про ОВД, веде Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля. Інформація, внесена до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, є відкритою, вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля визначається Кабінетом Міністрів України.

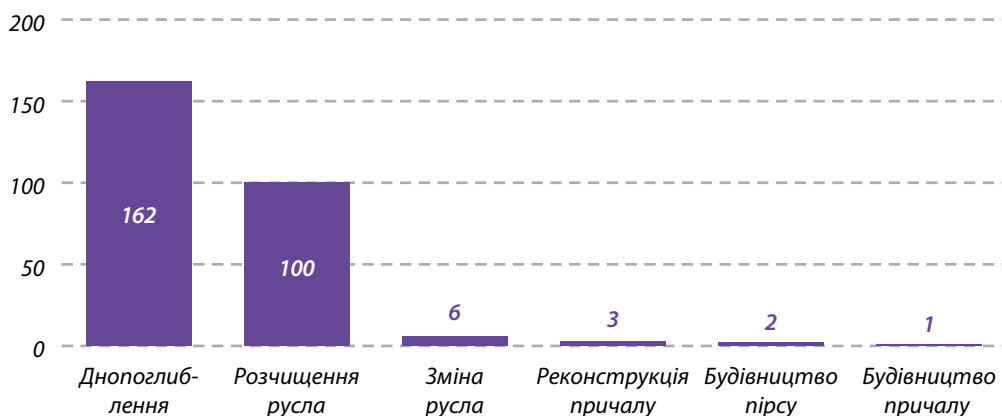
¹ Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text> підлягають оцінці впливу на довкілля:

- будівництво гідротехнічних споруд морських та річкових портів, які можуть приймати судна тоннажністю понад 1350 тонн;
- глибоководних суднових ходів, у тому числі у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден тоннажністю понад 1350 тонн;
- греблі, водосховища та інші об'єкти, призначені для утримання та постійного зберігання води, коли нові або додаткові об'єми затриманої води перевищують 10 мільйонів кубічних метрів;
- інтенсивна аерація з продуктивністю 10 тонн на рік і більше або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду чи в їх охоронних зонах;
- намів територій на землях водного фонду;
- гідроелектростанції на річках незалежно від потужності;
- будівництво перевантажувальних терміналів та обладнання для перевантаження різних видів транспорту, а також терміналів для різних видів транспорту;
- будівництво гребель та встановлення іншого обладнання для утримання або накопичення води на тривалі проміжки часу;
- проведення робіт з розчищення і днопоглиблення русла та дна річок, берегоукріплення, зміни і стабілізації стану русел річок;
- будівництво акведуків та трубопроводів для транспортування води на великій відстані;
- будівництво гідротехнічних споруд морських і річкових портів;
- будівництво глибоководних суднових ходів, у тому числі у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден, а також каналів у протипаводкових цілях та гідротехнічних споруд;
- спеціалізовані морські або річкові термінали;
- проведення прибережних робіт з метою усунення ерозії та будівельних робіт на морі, які призводять до зміни морського узбережжя, зокрема будівництво основних гідротехнічних споруд, підводні звалища ґрунтів, а також інші роботи на морі, крім експлуатаційних днопоглиблювальних робіт;
- установки для очищення стічних вод з водовідведенням 10 тисяч кубічних метрів на добу і більше;
- тощо.

Так, на виконання частини десятої статті 4 Закону про ОВД, Кабінетом Міністрів України 13 грудня 2017 року прийнята постанова № 1026, якою було затверджено порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля¹.

Проведений аналіз Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля² свідчить про видачу СГ у період з 02.10.2018 по 02.09.2020 роки **274** висновки з оцінки впливу на довкілля: **262** — для проведення робіт із розчищення і днопоглиблення русла та дна річок; **6** — берегоукріплення, зміни і стабілізації стану русел річок; **2** — будівництво пірсу (м. Іллічівськ, Миколаїв); **3** — реконструкцію причалу (м. Одеса, Миколаїв, Маріуполь); **1** — будівництво причалу (м. Одеса).

Графік 3.4. Кількість виданих висновків з оцінки впливу на довкілля у період з 02.10.2018 по 02.09.2020 роки

Про доцільність вищезазначено підходу до регулювання говорить і Директива Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 р. «Про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни» (зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003)³: будь-який план чи проект, який, ймовірно, матиме значний вплив на місце існування, окремо або в поєднанні з іншими планами чи проектами, підлягає відповідній оцінці його наслідків для місця з огляду на цілі збереження ділянки. Зважаючи на висновки оцінки наслідків для місць, компетентні національні органи погоджуються на план чи проект лише після того, як встановили, що це не вплине негативно на цілісність відповідного місця існування, і, якщо це доречно, після громадського обговорення (стаття 6 Директиви 92/43/ЄС).

Відповідно до звіту Європейської днопоглиблювальної асоціації за 2018 рік Директива 92/43/ЄС є основою європейської природоохоронної політики. Отже, відповідно до Директиви 92/43/ЄС, проекти з поглиблення дна підлягають оцінці впливу на місце існування дикої фауни та флори. На підставі такої оцінки компетентні національні органи погоджуються на план чи проект, лише після того, як встановили, що він не вплине негативно на цілісність відповідного місця існування.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 р. № 1026 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#n79>

² Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля — <http://eia.menr.gov.ua/uk/case/id-1831>

³ Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31992L0043>

Ще одна директива¹ передбачає, що оцінку впливу на довкілля обов'язково проходять проекти з будівництва:

- ◆ внутрішніх водних шляхів та портів на внутрішніх водних шляхах, які дозволяють проходити судам понад **1 350 тонн**;
- ◆ торгових портів, пірсів для навантаження та вивантаження, з'єднані з наземними та зовнішніми портами (за винятком поромних причалів), які можуть приймати судна понад **1 350 тонн**.

Висновок за результатами такої оцінки враховуватиметься компетентними органами під час прийняття рішення про надання дозволу та/або погодження на реалізацію такого проекту.

Слід зазначити, що Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» був розроблений саме з метою імплементації цієї директиви.

Роботи з прокладання кабелю та трубопроводів регулюються в законодавстві ЄС аналогічно питанню з поглиблення дна. Відповідно до Директиви 2011/42, проекти з будівництва підлягають оцінці впливу на довкілля. Відповідно до Додатку 1 до Директиви 2011/92/ЄС, до переліку проектів, які повинні підлягати оцінці впливу на довкілля до початку їх реалізації належать:

- ◆ трубопроводи діаметром понад **800 мм** і довжиною більше **40 км**:
  - для транспортування газу, нафти, хімікатів;
  - для транспортування потоків діоксиду вуглецю (CO₂) для цілей геологічного зберігання, включаючи пов'язані з цим бустерні станції.

Додатком 2 до Директиви 2011/92/ЄС² до переліку проектів, щодо яких державні члени повинні прийняти рішення про необхідність проведення оцінки їх впливу на навколишнє середовище, належать:

- ◆ промислові установки для транспортування газу, пари та гарячої води;
- ◆ нафтові та газопровідні установки та трубопроводи для транспортування CO₂ для цілей геологічного зберігання;
- ◆ установки міжміських водоводів;
- ◆ дамби та інші споруди, призначені для утримання або зберігання води на довгостроковій основі;
- ◆ прибережні роботи для боротьби з ерозією та морські роботи, здатні змінити узбережжя шляхом будівництва, наприклад, дамб, пристаней та інших морських оборонних робіт/споруд, за винятком технічного обслуговування та реконструкції таких робіт/споруд;
- ◆ роботи з передачі водних ресурсів між річковими басейнами, тощо.

Як бачимо, основною процедурою для забезпечення безпеки довкілля є проходження оцінки впливу на довкілля, тому дозвіл на проведення робіт на землях водного фонду та отримання проміжних погоджень для отримання такого дозволу є зайвими інструментами державного регулювання, що тільки ускладнюють ведення СГ господарської діяльності, створюючи на їх шляху зайві бар'єри. Інструментом регулювання проведення робіт на землях водного фонду має бути затверджений державним органом влади проект проведення робіт на землях водного фонду, положення якого не тільки мають встановлювати порядок

¹ Директива 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про оцінку впливу окремих державних та приватних проектів на навколишнє середовище (Directive 2011/92/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment Text with EEA relevance) — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0092>

² Directive 2011/92/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment Text with EEA relevance — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0092>

проведення таких робіт, а й забезпечувати охорону навколишнього природного середовища.

ПРИЧИНИ

- 1» Надмірне та обтяжливе регулювання проведення робіт на землях водного фонду.
- 2» Не використання міжнародного досвіду та кращих європейських практик під час запровадження державного регулювання.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1» Скасування необхідності отримання дозволу на проведення робіт на землях водного фонду та отримання недоцільних проміжних погоджень.
- 2» Врегулювання питання проведення робіт на землях водного фонду шляхом затвердження проекту на проведення робіт на землях водного фонду Держводагентством (враховуючи практики регулювання здійснення робіт на землях водного фонду у Латвії, Литві, Польщі).
- 3» Забезпечення проходження процедури оцінки впливу на довкілля та отримання висновку з оцінки впливу на довкілля у випадках, передбачених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

4 | ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ

4.1

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ

Порушення водного законодавства тягнуть за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно із законодавством України.¹

Відповідальність за порушення водного законодавства несуть особи, винні у:

- 1) самовільному захопленні водних об'єктів;
- 2) забрудненні та засміченні вод;
- 3) порушенні режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду;
- 4) руйнуванні русел річок, струмків та водотоків або порушенні природних умов поверхневого стоку під час будівництва і експлуатації автошляхів, залізниць та інших інженерних комунікацій;
- 5) введенні в експлуатацію підприємств, комунальних та інших об'єктів без очисних споруд чи пристроїв належної потужності;
- 6) недотриманні умов дозволу або порушенні правил спеціального водокористування;
- 7) самовільному проведенні гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин);
- 8) порушенні правил ведення державного обліку вод або перекрученні чи внесенні недостовірних відомостей в документи державної статистичної звітності;
- 9) пошкодженні водогосподарських та гідрометричних споруд і пристроїв, порушенні правил експлуатації та встановлених режимів їх роботи;
- 10) незаконному створенні систем скидання зворотних вод у водні об'єкти, міську каналізаційну мережу або зливну каналізацію та несанкціонованому скиданні зворотних вод;
- 11) використанні земель водного фонду не за призначенням;
- 12) неповідомленні (приховуванні) відомостей про аварійні ситуації на водних об'єктах;
- 13) відмові від надання (приховуванні) проектної документації та висновків щодо якості проектів підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на стан вод, а також актів і висновків комісій, які приймали об'єкт в експлуатацію;
- 14) порушенні правил охорони внутрішніх морських вод та територіального моря від забруднення та засмічення;
- 15) обмеженні в будь-який спосіб безперешкодного та безоплатного доступу громадян до узбережжя морів, морських заток, лиманів та островів у

¹ Водний кодекс України (ст. 110) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n870>

внутрішніх морських водах у межах пляжної зони, а також до берегів річок, водойм та островів для загального водокористування, крім випадків, передбачених законом.¹

Даний перелік не є вичерпним, законодавством України може бути встановлено відповідальність й за інші правопорушення щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.

Адміністративна відповідальність за порушення водного законодавства передбачена статтями 48, 59-62, 91², 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі — КУпАП), Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (стаття 68), статтю 110 ВКУ.

Таблиця 4.1. Перелік адміністративних правопорушень у сфері водного законодавства, передбачених КУпАП

№ п/п	Номер та назва статті КУпАП	Суть/рівень відповідальності	Органи, які складають протоколи про адміністративні правопорушення	Органи, які розглядають справи про адміністративні правопорушення
1	<p>стаття 48</p> <p>Порушення права державної власності на води</p>	<p>Самовільне захоплення водних об'єктів або самовільне водокористування, переуступка права водокористування, а також укладення інших угод, які в прямій чи прихованій формі порушують право державної власності на води, —</p> <p>тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 51 до 119 грн) і на посадових осіб — від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 85 до 136 грн).</p>	<p>Уповноважені на те посадові особи органів, які розглядають справи про адміністративні правопорушення.</p> <p>Також, громадський інспектор з охорони довкілля (ст. 254 КУпАП).</p>	<p>Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів (ст. 242-1 КУпАП).</p> <p>Розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право Головний державний інспектор України з охорони навколишнього природного середовища та його заступники, старші державні інспектори України з охорони навколишнього природного середовища, державні інспектори України з охорони навколишнього природного середовища, головні державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя та їх заступники, головні державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища Чорного і Азовського морів та їх заступники, старші державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища, державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища відповідних територій.</p>
2	<p>стаття 59</p> <p>Порушення правил охорони водних ресурсів</p>	<p>Забруднення і засмічення вод, порушення водоохоронного режиму на водозборах, яке спричиняє їх забруднення, водну ерозію ґрунтів та інші шкідливі явища, —</p> <p>тягнуть за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 51 до 119 грн) і на посадових осіб — від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 85 до 136 грн).</p> <p>Введення в експлуатацію підприємств, комунальних та інших об'єктів без споруд і пристроїв, що запобігають забрудненню і засміченню вод або їх шкідливому діянню, —</p> <p>тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 85 до 136 грн).</p>	<p>Уповноважені на те посадові особи органів, які розглядають справи про адміністративні правопорушення (ст. 254 КУпАП).</p>	

¹ Водний кодекс України (ст. 110) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n870>

№ п/п	Номер та назва статті КУпАП	Суть/рівень відповідальності	Органи, які складають протоколи про адміністративні правопорушення	Органи, які розглядають справи про адміністративні правопорушення
3	стаття 60 Порушення правил водокористування	<p>Забір води з порушенням планів водокористування, самовільне проведення гідротехнічних робіт, безгосподарне використання води (добутої або відведеної з водних об'єктів), порушення правил ведення первинного обліку кількості вод, що забираються з водних об'єктів і скидаються до них, та визначення якості вод, що скидаються, —</p> <p>тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 85 до 136 грн).</p> <p>Обмеження у будь-який спосіб безперешкодного або безоплатного доступу громадян до узбережжя морів, морських заток, лиманів та островів у внутрішніх морських водах у межах пляжної зони, а також до берегів річок, водойм та островів для загального водокористування, крім випадків, передбачених законом, —</p> <p>тягне за собою накладення штрафу на громадян від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 3 400 до 6 800 грн) і на посадових осіб — від чотирьохсот до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 6 800 до 11 900 грн).</p> <p>Дії, передбачені частиною другою цієї статті, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, —</p> <p>тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від чотирьохсот до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 6 800 до 11 900 грн) і на посадових осіб — від семисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 11 900 до 17 000 грн).</p>		
4	стаття 61 Пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв, порушення правил їх експлуатації	<p>Пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв, —</p> <p>тягне за собою накладення штрафу на громадян від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 51 до 119 грн) і на посадових осіб — від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 85 до 136 грн).</p> <p>Порушення правил експлуатації водогосподарських споруд і пристроїв —</p> <p>тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 85 до 136 грн).</p>		
5	стаття 62 Невиконання обов'язків по реєстрації в суднових документах операцій з шкідливими речовинами і сумішами	<p>Невиконання капітаном або іншими особами командного складу судна чи іншого плавучого засобу передбачених чинним законодавством обов'язків по реєстрації в суднових документах операцій з речовинами, шкідливими для здоров'я людей або для живих ресурсів моря, чи сумішами, які містять такі речовини понад установлені норми, внесення зазначеними особами до суднових документів неправильних записів про ці операції або незаконне відмовлення пред'явити такі документи відповідним посадовим особам —</p> <p>тягнуть за собою накладення штрафу від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 85 до 136 грн).</p>		

№ п/п	Номер та назва статті КУпАП	Суть/рівень відповідальності	Органи, які складають протоколи про адміністративні правопорушення	Органи, які розглядають справи про адміністративні правопорушення
6	стаття 91-2 Перевищення лімітів та нормативів використання природних ресурсів	Перевищення затверджених лімітів та нормативів використання природних ресурсів — тягне за собою накладення штрафу на громадян від трьох до вісімнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 51 до 306 грн) і на посадових осіб — від дев'яти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 153 до 510 грн).		
7	частина 1 статті 164 Порушення порядку провадження господарської діяльності	Провадження господарської діяльності без державної реєстрації як СГ або без подання повідомлення про початок здійснення господарської діяльності, якщо обов'язковість подання такого повідомлення передбачена законом, або без отримання ліцензії на провадження виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню відповідно до закону, або у період зупинення дії ліцензії, у разі якщо законодавством не передбачені умови провадження ліцензійної діяльності у період зупинення дії ліцензії, або без одержання документа дозвільного характеру, якщо його одержання передбачене законом (крім випадків застосування принципу мовчазної згоди), — тягне за собою накладення штрафу від однієї тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 17 000 грн до 34 000 грн) з конфіскацією виготовленої продукції, знарядь виробництва, сировини і грошей, одержаних внаслідок вчинення цього адміністративного правопорушення, чи без такої.	Уповноважені на те посадові особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів в частині порушення порядку провадження господарської діяльності, пов'язаної з раціональним використанням, відтворенням та охороною природних ресурсів (ст. 255 КУпАП).	Судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів (ст. 221 КУпАП).

Кримінальним кодексом України (далі — ККУ) передбачена відповідальність за порушення правил охорони вод (водних об'єктів) та забруднення моря (статті 242-243).

Таблиця 4.2. Перелік порушень у сфері водного законодавства, передбачених ККУ

№ п/п	Номер та назва статті ККУ	Суть/рівень відповідальності
1	стаття 242 Порушення правил охорони вод	1. Порушення правил охорони вод (водних об'єктів), якщо це спричинило забруднення поверхневих чи підземних вод і водоносних горизонтів, джерел питних, лікувальних вод або зміну їхніх природних властивостей, або виснаження водних джерел і створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи для довкілля, — карається штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1 700 до 3 400 грн) або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років, або обмеженням волі на той самий строк. 2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель або захворювання людей, масову загибель об'єктів тваринного і рослинного світу або інші тяжкі наслідки, — караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.
2	частина 1 статті 243 Забруднення моря	1. Забруднення моря в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або в межах вод виключної (морської) економічної зони України матеріалами чи речовинами, шкідливими для життя чи здоров'я людей, або відходами внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя чи здоров'я людей або живих ресурсів моря чи могло перешкодити законним видам використання моря, а також незаконне скидання чи поховання в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або у відкритому морі зазначених матеріалів, речовин і відходів — караються штрафом від трьохсот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 5 100 до 13 600 грн) або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого. 2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель або захворювання людей, масову загибель об'єктів тваринного і рослинного світу або інші тяжкі наслідки, — караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Основними завданнями Держекоінспекції є здійснення у межах повноважень, передбачених законом, державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства, зокрема, щодо охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів, охорони земель, надр.¹

Держекоінспекція відповідно до покладених на неї завдань здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності і господарювання, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними особами - нерезидентами вимог законодавства:²

про охорону земель, надр, зокрема щодо:

- ведення будівельних, днопоглиблювальних робіт, видобування піску і гравію, прокладення кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду;

про охорону, раціональне використання вод та відтворення водних ресурсів, зокрема щодо:

- наявності та додержання умов дозволів, установлених нормативів граничного допустимого скидання забруднюючих речовин, лімітів забору і використання води та скидання забруднюючих речовин;
- ведення водокористувачами обліку забору та використання вод, здійснення контролю за якістю і кількістю скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин та за якістю води водних об'єктів у контрольних створах, а також подання відповідним органам звітів;
- дотримання встановленого режиму господарської діяльності у зонах санітарної охорони джерел питного та господарсько-побутового водопостачання, водоохоронних зонах, прибережних захисних смугах, смугах відведення та берегових смугах водних шляхів, очисних та інших водогосподарських споруд і технічних пристроїв;
- здійснення водокористувачами заходів із запобігання забрудненню водних об'єктів стічними (дощовими, сніговими) водами, що відводяться з їх території;
- здійснення заходів з економного використання водних ресурсів;
- використання води (водних об'єктів) відповідно до цілей та умов їх надання водокористувачам;
- здійснення погоджених у встановленому порядку технологічних, лісомеліоративних, гідротехнічних та інших заходів щодо охорони вод від вичерпання, поліпшення їх стану, а також припинення скидання забруднених зворотних вод (стічні, шахтні, кар'єрні, дренажні води);
- проведення робіт, пов'язаних із ліквідацією наслідків аварій, які можуть спричинити погіршення якості води;
- дотримання екологічних вимог під час проектування, розміщення, будівництва нових і реконструкції діючих підприємств, споруд та інших об'єктів;
- дотримання регламентів скидання промислових забруднених стічних чи шахтних, кар'єрних, рудникових вод з накопичувачів, норм і правил експлуатації технологічних водойм (ставки-охолоджувачі теплових і атомних станцій, рибоводні ставки, ставки-відстійники та інші);
- використання, відтворення і охорони морського середовища і природних ресурсів внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України та континентального шельфу України.

До компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у сфері охорони навколишнього природного середовища належить складання протоколів про адміністративні

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 р. № 275 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text>

² Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 р. № 275 (н. 4) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D0%BF#Text>

правопорушення та розгляд справ про адміністративні правопорушення, накладення адміністративних стягнень у випадках, передбачених законом.¹

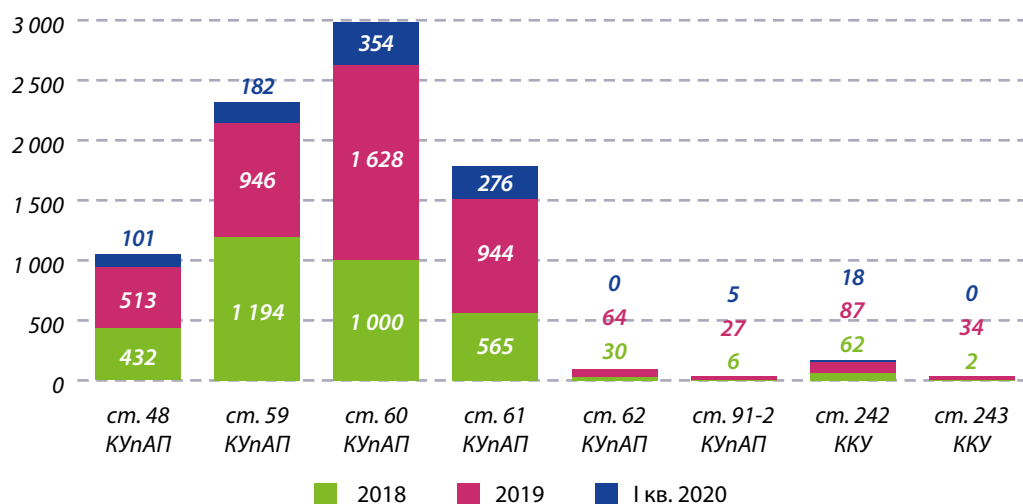
Під час здійснення державного екологічного контролю Держекоінспекцією протягом 2019 року, «водна» складова перевірок, включаючи перевірки на землях водного фонду, становила **22%**. Відповідно «водна» складова накладених штрафів склала **10%** та **13%** розмірів розрахованих збитків.²

Протягом 2018 року - I кварталу 2020 року територіальними органами Держекоінспекції на об'єктах державного нагляду (контролю) в частині дотримання вимог природоохоронного законодавства **проведено 19107 перевірок** щодо охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів та охорони земель водного фонду.

За результатами проведених перевірок **складено 12814 протоколів** про адміністративні правопорушення, з яких **78** передано для розгляду у судові органи, **45** — до Держводагентства, **368** — до правоохоронних органів за ознаками злочину проти довкілля та відкрито **73** кримінальних провадження.

Найбільша кількість викритих порушень за статтю 60 КУпАП (порушення правил водокористування) — **2982 порушення** та за статтю 59 КУпАП (порушення правил охорони водних ресурсів) — **2322 порушення**.³

Графік 4.3. Кількість викритих правопорушень в частині охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів та охорони земель водного фонду протягом 2018 року - I кварталу 2020 року⁴

У 2018 році - I кварталі 2020 року до адміністративної відповідальності притягнуто **10191** порушника природоохоронного законодавства та **накладено штрафних санкцій на загальну суму 2189830 грн**, до державного бюджету **стягнуто 1987220 грн**.⁵

¹ Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (п. «г» ч. 1 ст. 20²) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

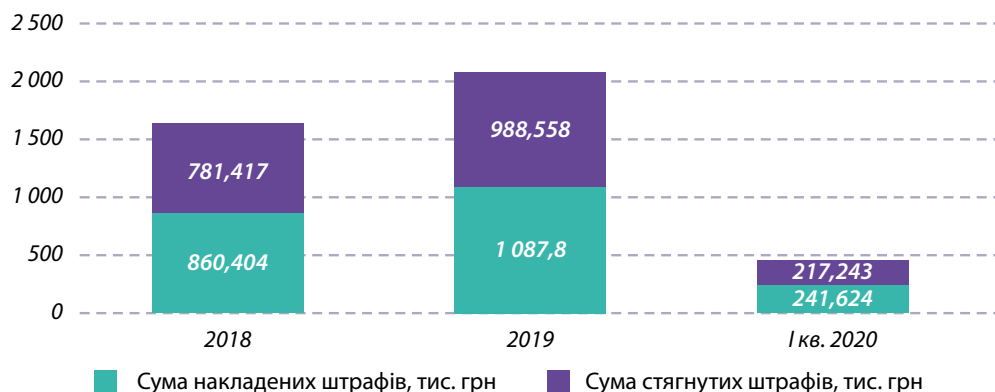
² Результати здійснення державного нагляду (контролю) за 2019 рік — <https://www.dei.gov.ua/posts/770>

³ За інформацією Держекоінспекції

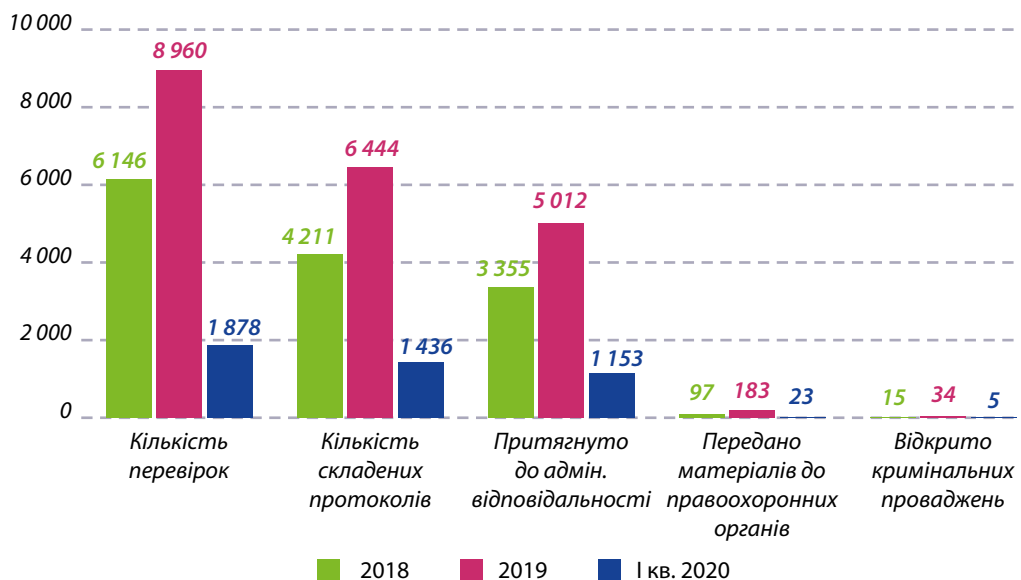
⁴ За інформацією Держекоінспекції

⁵ За інформацією Держекоінспекції

Графік 4.4. Розміри накладених та стягнутих штрафів за порушення природоохоронного законодавства в частині охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів та охорони земель водного фонду протягом 2018 року - I кварталу 2020 року¹

Графік 4.5. Результати здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища (в частині охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів) протягом 2018 року - I кварталу 2020 року²

Графік 4.6. Розміри накладених і стягнутих штрафів за порушення природоохоронного законодавства в частині охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів протягом 2018 року - I кварталу 2020 року³

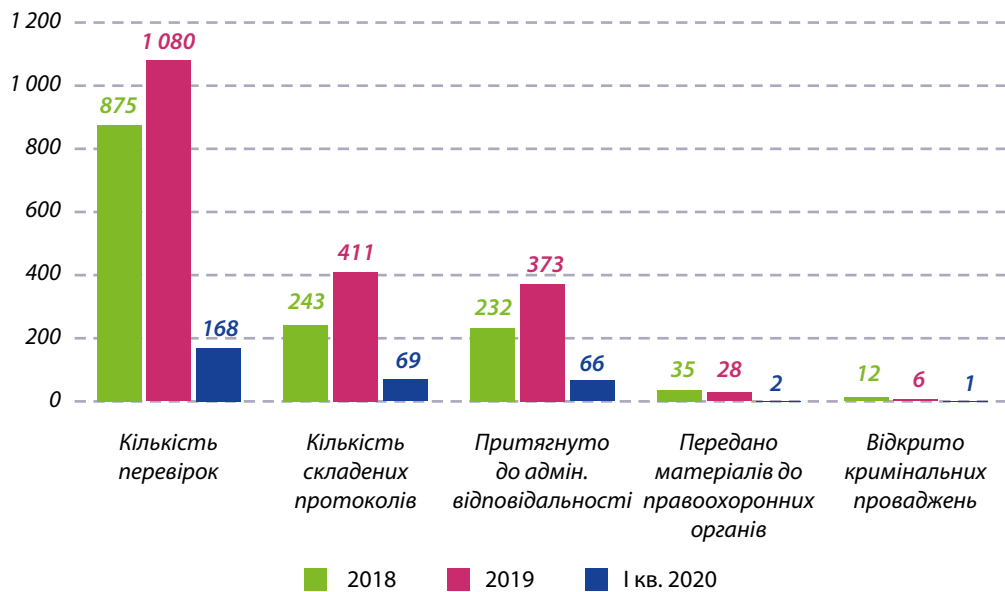
¹ За інформацією Держекоінспекції

² За інформацією Держекоінспекції

³ За інформацією Держекоінспекції

Графік 4.7. Результати здійснення державного нагляду (контролю) в частині охорони земель водного фонду протягом 2018 року - I кварталу 2020 року¹

Графік 4.8. Розміри накладених та стягнутих штрафів за порушення природоохоронного законодавства в частині охорони земель водного фонду протягом 2018 року - I кварталу 2020 року²

¹ За інформацією Держекоінспекції
² За інформацією Держекоінспекції

Відшкодування збитків

Одним із основних принципів охорони навколишнього природного середовища є компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.¹

Спори з питань використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів розглядаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, місцевими радами, судом або третейським судом у порядку, встановленому законодавством.

Цивільно-правова відповідальність застосовується у вигляді відшкодування збитків, завданих внаслідок порушення норм водного законодавства.

Підприємства, установи, організації і громадяни України, а також іноземці та особи без громадянства, іноземні юридичні особи зобов'язані відшкодувати збитки, завдані ними внаслідок порушень водного законодавства, в розмірах і порядку, встановлених законодавством України.²

Відшкодування збитків, завданих внаслідок порушень водного законодавства, не звільняє винних від збору за спеціальне водокористування, а також від необхідності здійснення заходів щодо ліквідації шкідливих наслідків.

Притягнення винних у порушенні водного законодавства до відповідальності не звільняє їх від обов'язку відшкодування збитків, завданих ними внаслідок порушення водного законодавства.

Порядок визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів визначений Методикою розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів, затвердженою наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 20.07.2009 р. № 389, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14 серпня 2009 р. за № 767/16783.³

Методика встановлює порядок визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів, у разі:

- ◆ забруднення водних об'єктів, у тому числі пов'язаного із самовільними та аварійними скидами у водний об'єкт забруднюючих речовин та фізико-хімічних показників (далі - забруднюючі речовини) із зворотними водами або забруднюючих речовин у чистому вигляді, у складі сировини, продукції чи відходів, крім випадків забруднення територіальних і внутрішніх морських вод та виключної морської економічної зони України із суден, кораблів та інших плавучих засобів;
- ◆ забруднення поверхневих та підземних вод під впливом полігонів (сміттєзвалищ) твердих побутових та промислових відходів;
- ◆ самовільного використання водних ресурсів за відсутності дозвільних документів (дозволу на спеціальне водокористування та/або спеціального дозволу на користування надрами (підземні

¹ Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 3) - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

² Водний кодекс України (ст. 111) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#n870>

³ Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 20.07.2009 р. № 389 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0767-09#Text>

води)), у разі перевищення встановлених у дозволі на спеціальне водокористування лімітів;

забору, використання води та скиду забруднюючих речовин із зворотними водами з порушенням умов водокористування, встановлених у дозволі на спеціальне водокористування.

Методика не поширюється на розрахунки збитків, заподіяних державі внаслідок:

порушення режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду;

порушення правил експлуатації та режимів роботи водогосподарських споруд та пристроїв, а також пошкодження цих споруд;

самовільного проведення гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин);

руйнування природного стану русел річок, струмків і водотоків.

26 квітня 2003 року Кабінетом Міністрів України прийнята постанова № 631¹, якою затверджено Методику обчислення розміру збитків від забруднення нафтою, положеннями якої встановлені основні вимоги до обчислення розміру збитків, завданих державі внаслідок забруднення навколишнього природного середовища, що сталося у разі витоку або зливу нафти із суден, а також суб'єктам господарської діяльності, які зазнали збитків внаслідок витрат на попереджувальні заходи або заходи з відтворення природних ресурсів, які були фактично вжиті або мають бути вжиті, чи внаслідок неодержаних через порушення господарської діяльності доходів, відповідно до Міжнародної конвенції про цивільну відповідальність за шкоду від забруднення нафтою 1992 року.

Варто зазначити, що на сьогодні Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення правил охорони водних ресурсів на землях водного фонду, пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв, порушення правил їх експлуатації, затверджена наказом Державного комітету України по водному господарству від 29.12.2001 р. № 290, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 18 січня 2002 р. за № 44/6332,² яка регулювала питання розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду, порушення правил експлуатації та режимів роботи водогосподарських споруд та пристроїв, а також пошкодження цих споруд, самовільного проведення гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин), руйнування природного стану русел річок, струмків і водотоків, *втратила чинність, а нова — не затверджена*. Окрім того, з моменту прийняття, жодного разу не переглядалися такси для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України, а єдиний механізм обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України — *взагалі відсутній* (детальніше дана проблематика описана у наступному розділі даної Зеленої книги).

Загальна сума розрахованих збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства (в частині охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів та охорони земель водного фонду), у 2019 році **склала 278,5 млн грн**. У порівнянні з 2018 роком збитків розраховано на **52%** більше (**134,2 млн грн**). Сума шкоди, нанесена природним ресурсам невідновленими особами склала **79,2 млн грн** у 2019 році та **12,8 млн грн** у 2018 році.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 р. № 631 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2003-%D0%BF#Text>

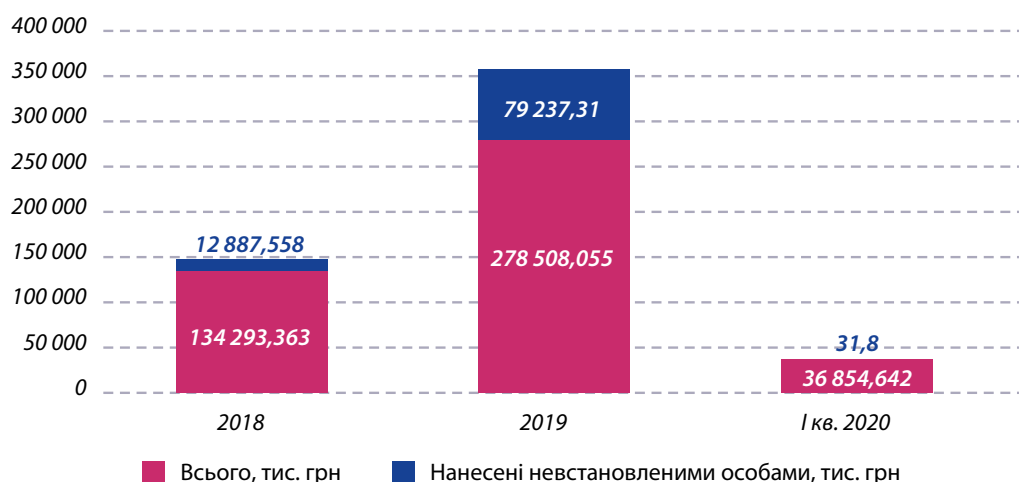
² Наказ Державного комітету України по водному господарству від 29.12.2001 р. № 290 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20044-02#top>

З метою відшкодування збитків, порушникам природоохоронного законодавства у 2019 році **пред'явлено 1413 претензій та позовів на загальну суму 199,2 млн грн**. Сума пред'явлених претензій та позовів, у порівнянні з 2018 роком, збільшена на **39,2% (121 млн грн)**.

Стягнуто збитків в добровільному та примусовому порядку через рішення судів на загальну суму **57,9 млн грн** у 2019 році, та **57,5 млн грн** у 2018 році.¹ **Відсоток стягнутих збитків** по відношенню до пред'явлених **склав 29%** та **47,5%** відповідно.

Для порівняння, витрати на охорону навколишнього природного середовища, у тому числі на очищення зворотних вод, у 2018 році склали **9,6 млрд грн**.²

Графік 4.9. Загальні суми розрахованих збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства (в частині охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів та охорони земель водного фонду)³

¹ За інформацією Держекоінспекції

² Дані Держкомстату — http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/ns_rik/ns_rik_reg/onps_u/pvonps_u.htm

³ За інформацією Держекоінспекції

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

1. Відсутність оновлених методик та такс для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних державі

До 2011 року розрахунок розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду, порушення правил експлуатації та режимів роботи водогосподарських споруд та пристроїв, а також пошкодження цих споруд, самовільного проведення гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин), руйнування природного стану русел річок, струмків і водотоків, поширювалася Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення правил охорони водних ресурсів на землях водного фонду, пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв, порушення правил їх експлуатації, затверджена наказом Державного комітету України по водному господарству від 29.12.2001 р. № 290, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 18 січня 2002 р. за № 44/6332.¹

Разом з тим, станом на сьогодні *вказана методика втратила чинність², а нова — не затверджена.*

Також, постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.1995 р. № 484 затверджено такси для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України (далі — Постанова № 484)³, які, однак, з моменту прийняття жодного разу не переглядалися.

Окрім того, на виконання пункту 5 Постанови № 484, було розроблено Положення про порядок обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України та затверджене наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки від 26.10.1995 р. № 116.

Разом з тим, на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 р. № 166-р «Про скасування деяких наказів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади», вказане Положення було скасоване у зв'язку із втратою актуальності, а також визнання його таким, що встановлював додаткові регуляторні бар'єри для СГ.

Таким чином, на сьогодні *відсутній єдиний механізм обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України.*

Відсутність затвердженого порядку обчислення розміру відшкодування та сплати зазначених збитків, створює корупційні ризики та сприяє різному трактуванню до підходів обчислення кількості скинутих у водне середовище забруднюючих речовин.

¹ Наказ Державного комітету України по водному господарству від 29.12.2001 р. № 290 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0044-02#top>

² Наказ Міністерства екології та природних ресурсів від 17.06.2011 р. № 202 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0808-11#Text>

³ Постанова Кабінету Міністрів України від 03.12.1995 р. № 484 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/484-95-%D0%BF>

ПРИЧИНИ

Прогалини в законодавстві.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1) Затвердження порядку обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України.
- 2) Перегляд та оновлення такс для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України.
- 3) Розроблення та затвердження методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду, порушення правил експлуатації та режимів роботи водогосподарських споруд та пристроїв, а також пошкодження цих споруд, самовільного проведення гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин), руйнування природного стану русел річок, струмків і водотоків.

2. Низький рівень штрафів не є гарантією дотримання природоохоронних норм та повного відшкодування заподіяної довкіллю шкоди

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Кількість порушень природоохоронного законодавства неукліно зростає, а відсоток відшкодованої шкоди за порушення вимог природоохоронного законодавства знижується.

За даними Держекоінспекції, у 2019 році за порушення вимог природоохоронного законодавства в частині охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів та охорони земель водного фонду було складено на **35%** більше протоколів про адміністративні правопорушення ніж у 2018 році,¹ а до правоохоронних органів у 2019 році направлено на **37%** більше матеріалів ніж у 2018 році.² При цьому, відсоток стягнутих збитків по відношенню до пред'явлених склав **29%** та **47,5%** відповідно.³

На сьогодні рівень відповідальності за правопорушення в сфері охорони довкілля в Україні є дуже низьким, а більшість «водних» статей не переглядалися **22 роки**⁴, що унеможлиблює належний рівень екологічної безпеки у державі.

Наприклад, забруднення і засмічення вод, порушення водоохоронного режиму на водозборах, яке спричиняє їх забруднення, водну ерозію ґрунтів та інші шкідливі явища, — тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від **51 до 119 грн** і на посадових осіб — від **85 до 136 грн**. Введення в експлуатацію підприємств, комунальних та інших об'єктів без споруд і пристроїв, що запобігають забрудненню і засміченню вод або їх шкідливому діянню, — тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від **85 до 136 грн**.⁵

Разом з тим, частина СГ на сьогодні здійснює свою діяльність з порушенням екологічних норм. А оскільки встановлення фільтрів, очисних споруд є вартісними заходами, їм вигідніше сплатити штраф, ніж встановлювати відповідні технології.

1 За порушення вимог природоохоронного законодавства у 2019 році складено 6855 протоколів про адміністративні правопорушення, у 2018 — 4454, що на 35% більше

2 У 2019 році скеровано 211 матеріалів, а в 2018 році — 132, що на 37% більше

3 У 2019 році стягнуто збитків в добровільному та примусовому порядку через рішення судів на загальну суму 57,9 млн грн, у 2018 році — 57,5 млн грн

4 Більшість статей Кодексу України про адміністративні правопорушення в галузі охорони довкілля не змінювались з 1997 року

5 Кодекс України про адміністративні правопорушення (ст. 59) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

Аналогічна ситуація з притягненням до кримінальної відповідальності за злочини проти довкілля, де за окремі види злочинів передбачений штраф, неспівставний з рівнем суспільної шкоди. Наприклад, порушення правил охорони вод (водних об'єктів), якщо це спричинило забруднення поверхневих чи підземних вод і водоносних горизонтів, джерел питних, лікувальних вод або зміну їхніх природних властивостей, або виснаження водних джерел і створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи для довкілля, може каратись штрафом у розмірі **3 400 грн.**¹

Окрім того, розмір шкоди, що підлягає стягненню з винної особи, часто є меншим та не покриває всіх втрат держави від заподіяних довкіллю збитків, а також витрат держави на забезпечення охорони довкілля, оскільки, обрахунок шкоди, заподіяної довкіллю, за діючими методиками не дозволяє визначити її об'єктивний повний розмір.

До прикладу, загальна сума розрахованих збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства в частині охорони, раціонального використання та відтворення вод і відтворення водних ресурсів та охорони земель водного фонду, у 2018 році склала **134,2 млн грн**, а витрати на очищення зворотних вод у 2018 році склали **9,6 млрд грн**, що у **71** раз більше.²

Також, однією з умов, необхідною для своєчасного та повного стягнення нанесених довкіллю збитків, є наявність в органах влади коштів на сплату судового збору.³ Однак, потреби на сплату судового збору у рази перевищують суми, які виділяються. Через що у 2018 році Держекоінспекцією в частині справ були пропущені терміни звернення до судових органів.⁴

Враховуючи зазначене, визначена законодавством відповідальність за порушення природоохоронного законодавства не співмірна стосовно вчинених правопорушень, та не відповідає шкоді, заподіяної довкіллю, а також не стимулює дотримання встановлених правил, не попереджає спричинення порушень та заподіяння шкоди довкіллю.

ПРИЧИНИ

- 1 Низький розмір санкцій за природоохоронні правопорушення, що не сприяє попередженню правопорушень, не дозволяє відшкодувати спричинену таким порушенням шкоду та привести довкілля у стан, що існував до такого порушення.
- 2 Кошти, отримані за рахунок стягнення відшкодувань з порушників, не спрямовуються на відновлення довкілля, якому була заподіяна шкода.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1 Забезпечення імплементації принципу «забруднювач платить».
- 2 Підвищення рівня штрафів за правопорушення та злочини в природоохоронній сфері, передбачені КУпАП та ККУ відповідно.
- 3 Перегляд та удосконалення методики обрахунку шкоди з метою встановлення розміру заподіяної шкоди та подальшого стягнення реального розміру шкоди співмірного завданям збиткам.
- 4 Забезпечення невідворотності покарання за правопорушення в сфері охорони довкілля.
- 5 Направлення коштів, стягнутих як відшкодування шкоди, на відновлення довкілля, шляхом створення спеціального фонду.

1 Кримінальний кодекс України (ст. 242) — <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

2 Дані Держкомстату — http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/ns_rik/ns_rik_reg/onps_u/pvonps_u.htm

3 В розмірі 1,5% ціни позову. Варто зазначити, що вартість позовів Держекоінспекції до підприємств-забруднювачів може бути значною

4 За інформацією Держекоінспекції

- 6 Введення адміністративно-господарської відповідальності юридичних осіб за порушення природоохоронного законодавства (наприклад, анулювання дозволу на спеціальне водокористування).
- 7 Звільнення Держекоінспекції від обов'язку щодо сплати судового збору за подання позовів про стягнення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства (шляхом внесення змін до статті 109 ВКУ та Закону України «Про судовий збір»).

3. Неспроможність Держекоінспекції вчасно реагувати на порушення вимог природоохоронного законодавства

ОПИС ПРОБЛЕМИ

На сьогодні Держекоінспекція не завжди може вчасно реагувати на порушення вимог природоохоронного законодавства. Передусім це пов'язано з тим, що на заходи державного нагляду (контролю), які здійснюються Держекоінспекцією, поширюється дія рамкового Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі — Закон про контроль). Так, заходи державного нагляду (контролю) можуть бути планові та позапланові, відповідно до Закону про контроль. Про проведення планових заходів державного нагляду (контролю) СГ повідомляється за **десять** днів до їх проведення,¹ тобто, при проведенні планових перевірок відсутній ефект їх раптовості. В той же час, ефект раптовості може досягатися Держекоінспекцією під час проведення позапланових перевірок. Однак позапланові перевірки здійснюються тільки за наявності підстав для їх проведення, виключний перелік яких міститься в статті 6 Закону про контроль. Серед визначених в статті 6 Закону про контроль підстав для позапланових перевірок є єдина підстава, яка може дозволити Держекоінспекції раптово провести перевірку у СГ. Такою підставою є наявність у Держекоінспекції звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави.

В той же час, зазначена підстава для проведення позапланових перевірок хоч і створює ефект раптовості для СГ та надає можливість Держекоінспекції вчасно відреагувати на порушення природоохоронного законодавства, однак містить низку недоліків. Серед таких недоліків можна відмітити те, що громадяни не завжди можуть знати про порушення СГ природоохоронного законодавства, можуть небажати або остерігатися втручатись в діяльність порушника, громадян можуть використовувати для здійснення рейдерських атак на конкурентів. Крім того, за цією підставою Держекоінспекція не має можливості самостійно прийняти рішення про необхідність проведення перевірки та використовувати для цього інформацію про вчинення СГ порушення з інших джерел.

Також, немає у Держекоінспекції можливості швидко зупинити діяльність СГ, що грубо порушує природоохоронне законодавство, оскільки таке зупинення має відбуватися лише на підставі відповідного рішення суду, розгляд справ яким може коливатись від декількох місяців до декількох років.

При вчиненні порушень у сфері природоохоронного законодавства таке зволікання може мати вкрай негативні наслідки для життя, здоров'я оточуючих і стану довкілля, особливо якщо мова йде про небезпечні види господарської діяльності, що можуть мати тяжкі та/або невідворотні наслідки.

Для вирішення вищезазначених проблемних питань необхідно внести зміни до Закону про контроль та передбачити підстави для проведення позапланових перевірок, які б допомогли Держекоінспекції своєчасно реагувати на порушення природоохоронного законодавства.

¹ Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (ст. 5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16/print>

Що стосується пришвидшення розгляду судом позовних заяв Держекоінспекції щодо зупинення діяльності СГ, які порушують природоохоронне законодавство, то слід переглянути Кодекс адміністративного судочинства України та передбачити скорочену процедуру для розгляду судом таких справ.

Внесення зазначених змін до Закону про контроль та Кодексу адміністративного судочинства України вирішить всі проблемні питання Держекоінспекції, що пов'язані із необхідністю раптового проведення заходів державного нагляду (контролю) та вчасним припиненням порушень вимог природоохоронного законодавства.

Ще одним важливим питанням, яке заважає вчасно реагувати на порушення природоохоронного законодавства є велика кількість випадків недопущення СГ посадових осіб Держекоінспекції до проведення перевірки. При цьому розмір штрафу за недопуск до проведення перевірок складає лише **765 грн¹**, що для СГ є не значними витратами, порівняно з розмірами збитків, які він може бути зобов'язаний відшкодувати за результатами виявлених у нього порушень.

За інформацією Держекоінспекції основні підприємства, що не допускають державних інспекторів до перевірок, є підприємствами, які входять до ТОП-100 забруднювачів, а загальний відсоток не проведення перевірок за 2018 рік складав близько **32%**, з яких **7%** недопуски (**730** випадків). Загальна кількість випадків недопусків за 2019 рік становить **867**, в тому числі майже **280** випадків під час проведення позапланових заходів.²

Слід зазначити, що однією з причин недопуску посадових осіб Держекоінспекції до проведення перевірок є недотримання саме інспекторами порядку проведення заходів державного нагляду (контролю), що передбачений Законом про контроль. Зменшити ж випадки недопуску Держекоінспекції до проведення перевірок можливо шляхом підвищення кваліфікації посадових осіб інспекції з питань державного нагляду (контролю).

Крім того, слід внести зміни до КУпАП та збільшити розмір штрафу за недопущення посадових осіб органів державного нагляду (контролю) до проведення перевірок.

ПРИЧИНИ

- 1 Відсутність спеціальних підстав для проведення позапланових перевірок, які б допомогли Держекоінспекції своєчасно реагувати на порушення природоохоронного законодавства.
- 2 Відсутність спрощеної процедури розгляду судами позовних заяв щодо зупинення діяльності СГ, які порушують вимоги природоохоронного законодавства.
- 3 Низький розмір штрафних санкцій за недопущення посадових осіб органів державного нагляду (контролю) до проведення перевірок.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1 Запровадження прискореної процедури, зокрема, в частині скорочення строків розгляду судами позовних заяв, щодо зупинення діяльності СГ шляхом внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України.
- 2 Встановлення в Законі про контроль додаткових підстав для проведення позапланових перевірок, які б дозволили Держекоінспекції вчасно реагувати на порушення СГ вимог природоохоронного законодавства.
- 3 Підвищення кваліфікації посадових осіб Держекоінспекції з питань здійснення державного нагляду (контролю).
- 4 Внесення змін до КУпАП та збільшення розміру штрафних санкцій за недопущення посадових осіб Держекоінспекції до проведення перевірок.

¹ Кодекс України про адміністративні правопорушення (ст. 188-5) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

² Публічний звіт т.в.о. Голови Державної екологічної інспекції України за 2019 рік — https://www.dei.gov.ua/posts?category_id=19&post_type_id=2

4. Незастосування Держекоінспекцією прогнозованого та ризик - орієнтованого підходу при обранні об'єкта перевірки

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Під час планування заходів державного нагляду (контролю) Держекоінспекцією здебільшого не враховуються сезонні коливання обсягів виробництва підприємств, місце об'єкта перевірки у рейтингу забруднювачів навколишнього природного середовища, результати попередніх перевірок, екологічні ризики від діяльності підприємств.

Так, за інформацією Держекоінспекції, до ТОП-100 найбільших забруднювачів повітря входять підприємства, що забезпечують теплопостачанням населені пункти України. При цьому до планів проведення заходів державного нагляду (контролю) вони включаються в ті періоди, коли працюють не на повну потужність, тобто влітку. За таких умов перевірити обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, що встановлені на цих підприємствах, є неможливим.

Крім того, до планів перевірок частіше включаються ті СГ, що або не здійснюють небезпечні види господарської діяльності, або нещодавно перевірялися та у яких не було виявлено значних порушень вимог природоохоронного законодавства. Це говорить тільки про те, що результати проведених перевірок та виявлені у СГ порушення фактично не аналізуються Держекоінспекцією, а саме: не визначаються переліки найбільших забруднювачів довкілля, постійних порушників природоохоронного законодавства та видів таких порушень. Як наслідок, Держекоінспекція виконує по суті тільки функцію контролера, а функція щодо попередження правопорушення залишається нею нереалізованою. Ризик — орієнтовний підхід до обрання СГ, що підлягають перевірці, застосовується не в повному обсязі, а вкрай необхідне прогнозування ризиків вчинення повторних порушень та нанесення шкоди не здійснюється.

Застосований Держекоінспекцією підхід до здійснення державного нагляду (контролю) не сприяє зменшенню порушень природоохоронного законодавства, поповненню державного бюджету за рахунок сплати штрафних санкцій та відшкодування спричиненої порушеннями шкоди та не спрямований на попередження виникнення порушень.

ПРИЧИНИ

Відсутність аналітичного підрозділу, який би проводив аналіз результатів заходів державного нагляду (контролю) та здійснював необхідне прогнозування.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1) Формування бази даних найбільших забруднювачів довкілля, порушників природоохоронного законодавства та найчастіших порушень.
- 2) Виявлення Міндовкілля та Держекоінспекцією причин вчинення порушень природоохоронного законодавства, їх аналіз та пошук шляхів до зменшення їх кількості.
- 3) Формування планів перевірок у відповідності до ризик - орієнтовного підходу, сезонних коливань та прогнозування ризиків вчинення повторних порушень та нанесення шкоди.
- 4) Створення в Держекоінспекції аналітичного підрозділу, який би проводив аналіз результатів заходів державного нагляду (контролю), виявлених порушень вимог природоохоронного законодавства та здійснював необхідне прогнозування.

5. Неповний аналіз шкідливих впливів на компоненти довкілля

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Дані лабораторно-інструментального контролю є неточними, неповними, спотвореними та унеможливають належний рівень здійснення заходів природоохоронного нагляду (контролю). Це зумовлено технологічно-застарілим обладнанням підрозділів інструментально-лабораторного контролю Держекоінспекції та нестачею реактивів, витратних матеріалів для проведення лабораторних досліджень. Потреба в бюджетних коштах на здійснення програмних завдань Держекоінспекції не була забезпечена в повному обсязі в жодному році.¹

Відсутність спеціального фонду у Держекоінспекції призводить до того, що отримані кошти (наприклад: від екологічного податку та грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища) перераховуються до загального фонду Державного бюджету України. Разом з цим, створення спеціального фонду, а також перерахування до нього частини коштів, вирішило питання належного фінансування підрозділів інструментально-лабораторного контролю Держекоінспекції, в частині матеріально-технічного забезпечення.

ПРИЧИНИ

- 1 Відсутність належного матеріально-технічного забезпечення підрозділів інструментально-лабораторного контролю Держекоінспекції.
- 2 Недостатнє фінансування здійснення програмних завдань Держекоінспекції.
- 3 Нестача реактивів, витратних матеріалів для проведення лабораторних досліджень.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1 Забезпечення фінансування матеріально-технічної та лабораторної бази (обладнання, реагентів для інструментально-лабораторного контролю, тощо) за рахунок бюджетних та позабюджетних коштів не заборонених законодавством, у тому числі за рахунок екологічного податку та грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.
- 2 Проведення переговорів з міжнародними організаціями-донорами щодо фінансування модернізації та придбання матеріально-технічної бази для Держекоінспекції.

6. Не використання даних державної системи моніторингу довкілля для цілей державного екологічного інспектування

ОПИС ПРОБЛЕМИ

Держекоінспекція не забезпечує вчасне реагування на екологічні виклики та загрози, через відсутність зводу інформації про поточний стан навколишнього природного середовища в електронному вигляді. Інформація, що збирається в Державній системі моніторингу довкілля, відкрита лише частково, є неповною та розпорошеною поміж 8 суб'єктів державної системи моніторингу.²

Моніторинг довкілля у частині державного моніторингу стану поверхневих, підземних та морських вод здійснюється згідно з Порядком здійснення державного моніторингу вод, затвердженим Кабінетом Міністрів України,

¹ Висновок аудиторського звіту Державної аудиторської служби за 2014-2017 роки

² Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 р. № 391 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF>

відповідно до пункту 1¹ Положення про державну систему моніторингу довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 р. № 391.¹

Так, суб'єктами державного моніторингу вод є Міндовкілля, Держводагентство, Держгеонадра, ДСНС, а також ДАЗВ (у зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи).²

Дані Державної системи моніторингу довкілля не використовуються Держекоінспекцією при здійсненні перевірок або ж їх плануванні. Це призводить до того, що державний екологічний контроль фактично відірваний від реальї стану довкілля.

Відсутні ефективні зобов'язання щодо оперативного моніторингу викидів та скидів самими забруднювачами. Вимірювання скидів та викидів відбувається в ручному режимі та виключно в рамках планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю).

ПРИЧИНИ

- 1) Відсутність уніфікованої інформації про стан навколишнього природного середовища в електронному вигляді.
- 2) Дані моніторингу довкілля не враховуються при підготовці річних планів проведення заходів державного нагляду (контролю) та планів проведення комплексних заходів державного нагляду (контролю).
- 3) Відсутність ефективних законодавчих вимог до СГ щодо вимірювання викидів та скидів автоматизованими засобами вимірювання (встановлення датчиків на викиди та скиди).

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1) Використання державної системи моніторингу довкілля для цілей екологічного контролю.
- 2) Запровадження у ВКУ вимоги щодо встановлення та вимірювання викидів та скидів СГ автоматизованими засобами вимірювання, та запровадження адміністративно-господарської відповідальності за порушення цих вимог.
- 3) Запровадження для Держекоінспекції можливості проведення позапланових перевірок на підставі даних державної системи моніторингу довкілля.
- 4) Врахування даних моніторингу довкілля при підготовці річних планів заходів нагляду (контролю).
- 5) Покладення повноважень зі здійснення моніторингу навколишнього природного середовища за всіма показниками на єдиний суб'єкт здійснення моніторингу навколишнього природного середовища.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 р. № 391 — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98-%D0%BF>

² Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 758 (н. 6) — <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-%D0%BF#Text>

ВИСНОВКИ

За результатами аналізу сфери **спеціального водокористування** та **проведення робіт на землях водного фонду** виявлено наступні групи проблем:

Нормативно-правові

Процедурні та
управлінські

Екологічно-економічні

Нормативно-правові проблеми

- 1 Відсутність законодавчо закріплених підстав, за наявності яких Держгеонадра надає висновок щодо неможливості видачі дозволу на спеціальне водокористування.
- 2 Невідповідність процедури та основних вимог для отримання погоджень, встановлень/затверджень поточних індивідуальних технологічних нормативів використання питної води вимогам Закону про дозвільну систему.
- 3 Самостійне обрання дозвільним органом строків для спеціального водокористування та встановлення критеріїв для їх обрання на підзаконному рівні.
- 4 Не узгодженість між собою норм Водного кодексу України та Закону про дозвільну систему.
- 5 Відсутні затверджені нормативи гранично допустимих концентрацій речовин у воді.
- 6 Невідповідність порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та на проведення робіт на землях водного фонду рамковому Закону про дозвільну систему.
- 7 Порушення вимог рамкового Закону про дозвільну систему при отриманні та адмініструванні проміжних інструментів державного регулювання, необхідних для отримання дозволів на спеціальне водокористування та на проведення робіт на землях водного фонду.
- 8 Неправомірне звуження підзаконним нормативно-правовим актом повноважень дозвільного органу щодо погодження видачі дозволу на проведення робіт на землях водного фонду.
- 9 Застарілість та неактуальність положень нормативно-правового акта, яким встановлено порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами.
- 10 Відсутність оновлених методик та такс для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних державі.

Процедурні та управлінські проблеми

- 1 Висновок МОЗ щодо можливості видачі дозволу на спеціальне водокористування — зайвий інструмент державного регулювання.
- 2 Дозвіл на днопоглиблювальні роботи, прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду — зайвий інструмент державного регулювання.
- 3 Рентна плата за спеціальне водокористування майже не спрямовується на вирішення проблем водного господарства.
- 4 Надання спецводокористувачам загальних відповідей про відмову у видачі дозволів на спеціальне водокористування без чітких обґрунтувань причин таких відмов.

- 5) Неповне здійснення державного обліку водокористувачів.
- 6) Не використання даних державної системи моніторингу довкілля для цілей державного екологічного інспектування.
- 7) Неспроможність Держекоінспекції вчасно реагувати на порушення вимог природоохоронного законодавства.
- 8) Незастосування Держекоінспекцією прогнозованого та ризик-орієнтованого підходу при обранні об'єкта перевірки.
- 9) Відсутність ефективних законодавчих вимог до СГ щодо вимірювання викидів та скидів автоматизованими засобами вимірювання (встановлення датчиків на викиди та скиди).

Екологічно-економічні проблеми

- 1) Нераціональне використання водних ресурсів.
- 2) Низький розмір рентної плати за спеціальне водокористування.
- 3) Низький рівень штрафів не є гарантією дотримання природоохоронних норм та повного відшкодування заподіяної довкіллю шкоди.
- 4) Високий рівень втрат води при транспортуванні.
- 5) Неповний аналіз шкідливих впливів на компоненти довкілля.
- 6) ПКУ не передбачено диференціацію ставок екологічного податку за перевищення встановлених у дозволах лімітів скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти.
- 7) Зношеність очисних споруд та небажання балансоутримувачів застарілої та неефективної інфраструктури фінансувати її реконструкцію.

Для вирішення зазначених проблем пропонуються наступні шляхи вирішення:

Нормативне забезпечення

- 1) Внесення змін до Водного кодексу України щодо:
  - ◆ визначення підстав для надання Держгеонадра висновку про неможливість спеціального користування підземними водами;
  - ◆ встановлення критеріїв для обрання строків короткострокового та довгострокового спеціального водокористування;
  - ◆ приведення у відповідність до вимог рамкового Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»;
  - ◆ скасування вимоги щодо отримання висновку МОЗ про можливість спеціального водокористування;
  - ◆ закріплення за спецводокористувачами обов'язку запроваджувати водозберігаючі технології, використовувати водозберігаюче обладнання, застосовувати прогресивні методи очищення використаної води та здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням спецводокористувачами таких вимог;
  - ◆ запровадження вимоги щодо встановлення та вимірювання викидів та скидів СГ автоматизованими засобами вимірювання, та запровадження адміністративно-господарської відповідальності за порушення цих вимог.

2 Приведення у відповідність до вимог законів України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» та «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»:

◆ наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 25.06.2014 р. № 179 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення»;

◆ наказу Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 15.11.2004 р. № 205 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води».

3 Внесення змін до Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» в частині:

◆ узгодження переліку погоджень/встановлень/затверджень, які мають отримувати підприємства питного водопостачання та органів, що повинні їх надавати;

◆ приведення у відповідність до вимог Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».

4 Внесення змін до нормативно-правових актів щодо:

◆ скасування необхідності отримання дозволу на проведення робіт на землях водного фонду та отримання недоцільних проміжних погоджень;

◆ врегулювання питання проведення робіт на землях водного фонду шляхом затвердження проекту на проведення робіт на землях водного фонду Держводагентством.

5 Внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо збільшення розміру надходжень від рентної плати за спеціальне водокористування до спеціального фонду Державного бюджету України (безпосереднього до державного фонду розвитку водного господарства).

6 Внесення змін до наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 16.03.2015 № 78, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 квітня 2015 р. за № 382/26827, щодо запровадження обов'язку подачі звітності водокористувачами, які здійснюють забір та/або використання води в об'ємі від 5 куб.м. на добу.

7 Затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій речовин у воді.

8 Прийняття нової редакції Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами.

9 Затвердження порядку обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України.

10 Перегляд та оновлення такс для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України.

11 Розроблення та затвердження методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду, порушення

правил експлуатації та режимів роботи водогосподарських споруд та пристроїв, а також пошкодження цих споруд, самовільного проведення гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин), руйнування природного стану русел річок, струмків і водотоків.

- 12» Запровадження для Держекоінспекції можливості проведення позапланових перевірок на підставі даних державної системи моніторингу довкілля.
- 13» Покладення повноважень зі здійснення моніторингу навколишнього природного середовища за всіма показниками на єдиний суб'єкт здійснення моніторингу навколишнього природного середовища.
- 14» Внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України щодо запровадження прискореної процедури, зокрема, в частині скорочення строків розгляду судами позовних заяв, щодо зупинення діяльності СГ.
- 15» Встановлення в Законі України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» додаткових підстав для проведення позапланових перевірок.
- 16» Внесення змін до КУпАП щодо збільшення розміру штрафних санкцій за недопущення посадових осіб Держекоінспекції до проведення перевірок.
- 17» Виключення в повному обсязі або частково зі складу валових витрат спецводокористувачів рентної плати за спеціальне водокористування.
- 18» Внесення змін до Податкового кодексу України в частині:
  - ◆ збільшення розміру ставок рентної плати за спеціальне водокористування;
  - ◆ встановлення ставок за спеціальне водокористування залежно від виду економічної діяльності СГ та обсягів потреби виробництва у воді.
- 19» Забезпечення імплементації принципу «забруднювач платить».
- 20» Підвищення рівня штрафів за правопорушення та злочини в природоохоронній сфері, передбачені КУпАП та ККУ відповідно.
- 21» Перегляд та удосконалення методики обрахунку шкоди з метою встановлення розміру заподіяної шкоди та подальшого стягнення реального розміру шкоди співмірного завданім збиткам.
- 22» Забезпечення невідворотності покарання за правопорушення в сфері охорони довкілля.
- 23» Введення адміністративно-господарської відповідальності юридичних осіб за порушення природоохоронного законодавства (наприклад, анулювання дозволу на спеціальне водокористування).
- 24» Внесення змін до статті 109 Водного кодексу України та Закону України «Про судовий збір» щодо звільнення Держекоінспекції від обов'язку щодо сплати судового збору за подання позовів про стягнення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства.

Адміністративно-організаційні заходи

- 1» Використання державної системи моніторингу довкілля для цілей екологічного контролю.
- 2» Врахування даних моніторингу довкілля при підготовці річних планів заходів нагляду (контролю).
- 3» Підвищення кваліфікації посадових осіб Держекоінспекції з питань здійснення державного нагляду (контролю).

- 4) Формування бази даних найбільших забруднювачів довкілля, порушників природоохоронного законодавства та найчастіших порушень.
- 5) Виявлення Міндовкілля та Держекоінспекцією причин вчинення порушень природоохоронного законодавства, їх аналіз та пошук шляхів до зменшення їх кількості.
- 6) Формування планів перевірок у відповідності до ризик-орієнтовного підходу, сезонних коливань та прогнозування ризиків вчинення повторних порушень та нанесення шкоди.
- 7) Удосконалення он-лайн форми для заповнення даних щодо отримання дозволу на спеціальне водокористування.
- 8) Спрощення для водокористувачів процедури отримання дозвільних документів для ведення бізнесу, зокрема, забезпечення можливості інтеграції у кабінет водокористувача он-лайн розрахунку нормативів ГДС під час подання заяви про отримання дозволу на спеціальне водокористування.
- 9) Підвищення кваліфікації та проведення навчання посадових осіб Держводагентства.
- 10) Створення спеціального підрозділу для консультаційної роботи із СГ з питань підготовки ними документів для отримання дозволу на спеціальне водокористування.
- 11) Створення в Держекоінспекції аналітичного підрозділу для проведення аналізу результатів заходів державного нагляду (контролю), виявлених порушень вимог природоохоронного законодавства та здійснення необхідного прогнозування.
- 12) Запровадження електронної системи подання звітної інформації про водокористування.
- 13) Проведення переговорів з міжнародними організаціями-донорами щодо фінансування модернізації та придбання матеріально-технічної бази для Держекоінспекції, Держводагентства, підприємств, які забезпечують водопостачання та водовідведення.
- 14) Здійснення посиленого контролю за господарською діяльністю на водних об'єктах та землях водного фонду, недопущення несанкціонованих скидів стічних вод у водоприймачі.
- 15) Направлення коштів, стягнутих як відшкодування шкоди, на відновлення довкілля, шляхом створення спеціального фонду.
- 16) Впровадження сучасних технологій у водопровідно-каналізаційній галузі.
- 17) Модернізація систем водопостачання та водовідведення.
- 18) Забезпечення фінансування матеріально-технічної та лабораторної бази (обладнання, реагентів для інструментально-лабораторного контролю, тощо) за рахунок бюджетних та позабюджетних коштів не заборонених законодавством, у тому числі за рахунок екологічного податку та грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.
- 19) Впровадження нових технологій очистки зворотних вод.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

- 1» Внесення змін до ВКУ в частині скасування вимоги щодо отримання висновку МОЗ про можливість спеціального водокористування.
- 2» Внесення змін до нормативно-правових актів щодо скасування необхідності отримання дозволу на проведення робіт на землях водного фонду та отримання недоцільних проміжних погоджень.
- 3» Внесення змін до нормативно-правових актів щодо врегулювання питання проведення робіт на землях водного фонду шляхом затвердження проекту на проведення робіт на землях водного фонду Держводагентством.
- 4» Внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо збільшення розміру надходжень від рентної плати за спеціальне водокористування до спеціального фонду Державного бюджету України (безпосереднього до державного фонду розвитку водного господарства).
- 5» Внесення змін до Порядку № 78 щодо запровадження обов'язку подачі звітності водокористувачами, які здійснюють забір та/або використання води в об'ємі від **5 куб. м** на добу.
- 6» Запровадження для Держекоінспекції можливості проведення позапланових перевірок на підставі даних державної системи моніторингу довкілля.
- 7» Покладення повноважень зі здійснення моніторингу навколишнього природного середовища за всіма показниками на єдиний суб'єкт здійснення моніторингу навколишнього природного середовища.
- 8» Внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України щодо запровадження прискореної процедури, зокрема, в частині скорочення строків розгляду судами позовних заяв, щодо зупинення діяльності СГ.
- 9» Встановлення в Законі про контроль додаткових підстав для проведення позапланових перевірок.
- 10» Внесення змін до КУпАП щодо збільшення розміру штрафних санкцій за недопущення посадових осіб Держекоінспекції до проведення перевірок.

Процедурні та управлінські проблеми

- 1» Використання державної системи моніторингу довкілля для цілей екологічного контролю.
- 2» Врахування даних моніторингу довкілля при підготовці річних планів заходів нагляду (контролю).
- 3» Підвищення кваліфікації посадових осіб Держекоінспекції з питань здійснення державного нагляду (контролю).
- 4» Формування бази даних найбільших забруднювачів довкілля, порушників природоохоронного законодавства та найчастіших порушень.
- 5» Виявлення Міндовкілля та Держекоінспекцією причин вчинення порушень природоохоронного законодавства, їх аналіз та пошук шляхів до зменшення їх кількості.
- 6» Формування планів перевірок у відповідності до ризик-орієнтовного підходу, сезонних коливань та прогнозування ризиків вчинення повторних порушень та нанесення шкоди.
- 7» Удосконалення он-лайн форми для заповнення даних щодо отримання дозволу на спеціальне водокористування.
- 8» Спрощення для водокористувачів процедури отримання дозвільних документів для ведення бізнесу, зокрема, забезпечення можливості інтеграції у кабінет водокористувача он-лайн розрахунку нормативів ГДС під час подання заяви про отримання дозволу на спеціальне водокористування.
- 9» Підвищення кваліфікації та проведення навчання посадових осіб Держводагентства.
- 10» Створення спеціального підрозділу для консультаційної роботи із СГ з питань підготовки ними документів для отримання дозволу на спеціальне водокористування.
- 11» Створення в Держекоінспекції аналітичного підрозділу для проведення аналізу результатів заходів державного нагляду (контролю), виявлених порушень вимог природоохоронного законодавства та здійснення необхідного прогнозування.
- 12» Запровадження електронної системи подання звітної інформації про водокористування.

- 1» Внесення змін до ВКУ щодо:
  - ◆ визначення підстав для надання Держгеонадра висновку про неможливість спеціального користування підземними водами;
  - ◆ встановлення критеріїв для обрання строків короткострокового та довгострокового спеціального водокористування;
  - ◆ приведення у відповідність до вимог рамкового Закону про дозвільну систему.
- 2» Приведення Наказів № 179 та № 205 у відповідність до вимог рамкового Закону про дозвільну систему та Закону про питну воду.
- 3» Внесення змін до Закону про питну воду в частині:
  - ◆ узгодження переліку погоджень/встановлень/затверджень, які мають отримувати підприємства питного водопостачання та органів, що повинні їх надавати;
  - ◆ приведення у відповідність до вимог Закону про дозвільну систему.
- 4» Затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій речовин у воді.

Нормативно-правові проблеми

- 5» Прийняття нової редакції Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами.
- 6» Затвердження порядку обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України.
- 7» Перегляд та оновлення такс для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України.
- 8» Розроблення та затвердження методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення режиму господарської діяльності у водоохоронних зонах та на землях водного фонду, порушення правил експлуатації та режимів роботи водогосподарських споруд та пристроїв, а також пошкодження цих споруд, самовільного проведення гідротехнічних робіт (будівництво ставків, дамб, каналів, свердловин), руйнування природного стану русел річок, струмків і водотоків.

1» Внесення змін до ВКУ щодо:

- ◆ закріплення за спецводокористувачами обов'язку запроваджувати водозберігаючі технології, використовувати водозберігаюче обладнання, застосовувати прогресивні методи очищення використаної води та здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням спецводокористувачами таких вимог;
- ◆ запровадження вимоги щодо встановлення та вимірювання викидів та скидів СГ автоматизованими засобами вимірювання, та запровадження адміністративно-господарської відповідальності за порушення цих вимог.

2» Виключення в повному обсязі або частково зі складу валових витрат спецводокористувачів рентної плати за спеціальне водокористування.

3» Внесення змін до ПКУ в частині:

- ◆ збільшення розміру ставок рентної плати за спеціальне водокористування;
- ◆ встановлення ставок за спеціальне водокористування залежно від виду економічної діяльності СГ та обсягів потреби виробництва у воді;

4» Забезпечення імплементації принципу «забруднювач платить».

5» Підвищення рівня штрафів за правопорушення та злочини в природоохоронній сфері, передбачені КУпАП та ККУ відповідно.

6» Перегляд та удосконалення методики обрахунку шкоди з метою встановлення розміру заподіяної шкоди та подальшого стягнення реального розміру шкоди співмірного завданям збиткам.

7» Забезпечення невідворотності покарання за правопорушення в сфері охорони довкілля.

8» Введення адміністративно-господарської відповідальності юридичних осіб за порушення природоохоронного законодавства (наприклад, анулювання дозволу на спеціальне водокористування).

9» Внесення змін до статті 109 ВКУ та Закону України «Про судовий збір» щодо звільнення Держекоінспекції від обов'язку щодо сплати судового збору за подання позовів про стягнення збитків, заподіяних державі внаслідок порушення вимог природоохоронного законодавства.

Екологічно-економічні проблеми

1» Проведення переговорів з міжнародними організаціями-донорами щодо фінансування модернізації та придбання матеріально-технічної бази для Держекоінспекції, Держводагентства, підприємств, які забезпечують водопостачання та водовідведення.

2» Здійснення посиленого контролю за господарською діяльністю на водних об'єктах та землях водного фонду, недопущення несанкціонованих скидів стічних вод у водоприймачі.

3» Направлення коштів, стягнутих як відшкодування шкоди, на відновлення довкілля, шляхом створення спеціального фонду.

4» Впровадження сучасних технологій у водопровідно-каналізаційній галузі.

5» Модернізація систем водопостачання та водовідведення.

6» Забезпечення фінансування матеріально-технічної та лабораторної бази (обладнання, реагентів для інструментально-лабораторного контролю, тощо) за рахунок бюджетних та позабюджетних коштів не заборонених законодавством, у тому числі за рахунок екологічного податку та грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

7» Впровадження нових технологій очистки зворотних вод.

Адміністративно-організаційні заходи

Нормативне забезпечення

ДОДАТКИ

ДОДАТОК № 1. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ СФЕРУ СПЕЦІАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ

№ п/п	Назва акта	Тип	Видавники	Номер	Дата	Перевірка актуальності	Ознака	НПА, яким суперечить зазначений акт	Перевірка законності	Ознака
1	Кодекс України про адміністративні правопорушення	Кодекс України	Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки	8073-X	07-12-1984	Неактуальний	За ознакою періоду прийняття	-	Акт не підзаконний	-
2	Про охорону навколишнього природного середовища	Закон	Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки	1264-XII	25-06-1991	Неактуальний	За ознакою періоду прийняття	-	Акт не підзаконний	-
3	Водний кодекс України	Кодекс України	Верховна Рада України	213/95-ВР	06-06-1995	Актуальний	-	-	Акт не підзаконний	-
4	Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення	Закон	Верховна Рада України	2918-III	10-01-2002	Актуальний	-	-	Акт не підзаконний	-
5	Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності	Закон	Верховна Рада України	2806-IV	06-09-2005	Актуальний	-	-	Акт не підзаконний	-
6	Бюджетний кодекс України	Кодекс України	Верховна Рада України	2456-VI	08-07-2010	Актуальний	-	-	Акт не підзаконний	-
7	Податковий кодекс України	Кодекс України	Верховна Рада України	2755-VI	02-12-2010	Актуальний	-	-	Акт не підзаконний	-
8	Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності	Закон	Верховна Рада України	3392-VI	19-05-2011	Актуальний	-	-	Акт не підзаконний	-
9	Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року	Закон	Верховна Рада України	4836-VI	24-05-2012	Актуальний	-	-	Акт не підзаконний	-
10	Про адміністративні послуги	Закон	Верховна Рада України	5203-VI	06-09-2012	Актуальний	-	-	Акт не підзаконний	-
11	Про оцінку впливу на довкілля	Закон	Верховна Рада України	2059-VIII	23-05-2017	Актуальний	-	-	Акт не підзаконний	-
12	Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України	Постанова	Кабінет Міністрів України	484	03-07-1995	Актуальний	-	-	Має ознаки незаконного	За ознакою відсутності підстави для прийняття

№ п/п	Назва акта	Тип	Видавники	Номер	Дата	Перевірка актуальності	Ознака	НПА, яким суперечить зазначений акт	Перевірка законності	Ознака
13	Про затвердження Порядку ведення державного водного кадастру	Постанова	Кабінет Міністрів України	413	08-04-1996	Актуальний	-	-	Законний	-
14	Про затвердження Порядку користування землями водного фонду	Постанова	Кабінет Міністрів України	502	13-05-1996	Актуальний	-	-	Законний	-
15	Про затвердження Порядку відшкодування збитків, завданих водокористувачам припиненням права або зміною умов спеціального водокористування	Постанова	Кабінет Міністрів України	966	14-08-1996	Актуальний	-	-	Законний	-
16	Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується	Постанова	Кабінет Міністрів України	1100	11-09-1996	Актуальний	-	-	Законний	-
17	Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля	Постанова	Кабінет Міністрів України	391	30-03-1998	Актуальний	-	-	Законний	-
18	Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами	Постанова	Кабінет Міністрів України	465	25-03-1999	Актуальний	-	-	Законний	-
19	Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. N 459	Постанова	Кабінет Міністрів України	321	13-03-2002	Актуальний	-	-	Законний	-
20	Про затвердження Методики обчислення розміру збитків від забруднення нафтою	Постанова	Кабінет Міністрів України	631	26-04-2003	Актуальний	-	-	Законний	-
21	Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду	Постанова	Кабінет Міністрів України	557	12-07-2005	Актуальний	-	-	Законний	-
22	Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт	Постанова	Кабінет Міністрів України	466	13-04-2011	Актуальний	-	-	Законний	-
23	Про затвердження Порядку державного обліку артезіанських свердловин, облаштування їх засобами вимірювання об'єму видобутих підземних вод	Постанова	Кабінет Міністрів України	963	08-10-2012	Актуальний	-	-	Має ознаки незаконного	За ознакою відсутності підстави для прийняття
24	Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля	Постанова	Кабінет Міністрів України	989	13-12-2017	Актуальний	-	-	Законний	-

№ п/п	Назва акта	Тип	Видавники	Номер	Дата	Перевірка актуальності	Ознака	НПА, яким суперечить зазначений акт	Перевірка законності	Ознака
25	Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля	Постанова	Кабінет Міністрів України	1026	13-12-2017	Актуальний	-	-	Законний	-
26	Деякі питання використання коштів у сфері управління водними ресурсами	Постанова	Кабінет Міністрів України	401	23-05-2018	Актуальний	-	-	Законний	-
27	Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод	Постанова	Кабінет Міністрів України	758	19-09-2018	Актуальний	-	-	Законний	-
28	Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами	Наказ	Міністерство охорони навколишнього природного середовища України	116	15-12-1994	Неактуальний	За ознакою невідповідності законодавству	Водний кодекс України	Законний	-
29	Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води	Наказ	Державний комітет України з питань житлово-комунального господарства	205	15-11-2004	Неактуальний	За ознакою невідповідності законодавству	Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»	Законний	-
30	Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів	Наказ	Міністерство охорони навколишнього природного середовища України	389	20-07-2009	Актуальний	-	-	Законний	-
31	Про затвердження Порядку розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води підприємствами, які надають послуги з централізованого водопостачання та/або водовідведення	Наказ	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України	179	25-06-2014	Неактуальний	За ознакою невідповідності законодавству	Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»	Законний	-
32	Про затвердження Порядку ведення державного обліку водокористування	Наказ	Міністерство екології та природних ресурсів України	78	16-03-2015	Актуальний	-	-	Законний	-
33	Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати	Наказ	Міністерство фінансів України	719	17-08-2015	Актуальний	-	-	Законний	-
34	Про затвердження Порядку внесення відомостей про об'єм видобутих підземних вод водокористувачами до автоматизованої системи обліку видобутих підземних вод	Наказ	Міністерство екології та природних ресурсів України	110	23-03-2016	Актуальний	-	-	Законний	-

№ п/п	Назва акта	Тип	Видавники	Номер	Дата	Перевірка актуальності	Ознака	НПА, яким суперечить зазначений акт	Перевірка законності	Ознака
35	Про затвердження форми дозволу на спеціальне водокористування та форми нормативного розрахунку водокористування і водовідведення	Наказ	Міністерство екології та природних ресурсів України	234	23-06-2017	Актуальний	-	-	Законний	-
36	Про затвердження форми дозволу на проведення робіт на землях водного фонду	Наказ	Міністерство екології та природних ресурсів України	304	09-08-2017	Актуальний	-	-	Законний	-
37	Про затвердження Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення та Порядку визначення розміру плати, що справляється за понаднормативні скиди стічних вод до систем централізованого водовідведення	Наказ	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України	316	01-12-2017	Актуальний	-	-	Законний	-
38	Про затвердження форми заяви для отримання дозволу на спеціальне водокористування	Наказ	Міністерство екології та природних ресурсів України	116	12-04-2018	Актуальний	-	-	Законний	-
39	Про затвердження Розміру плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля	Наказ	Міністерство екології та природних ресурсів України	182	30-05-2018	Актуальний	-	-	Законний	-
40	Про затвердження Порядку обміну документами в електронній формі при видачі дозволу на спеціальне водокористування	Наказ	Міністерство екології та природних ресурсів України	75	19-02-2019	Актуальний	-	-	Законний	-

ДОДАТОК № 2. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ ЩОДО СПЕЦІАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ

Спеціальне використання водних ресурсів охоплюється **трьома** сферами права ЄС: управління водними ресурсами, управління відходами та збереження природного середовища існування дикої флори та фауни.

Рішення щодо спеціального використання водних ресурсів приймається з урахуванням трьох вищезазначених аспектів в комплексі.

Україна має євроінтеграційні зобов'язання щодо всіх трьох аспектів спеціального використання водних ресурсів. Цими зобов'язаннями, зокрема передбачено необхідність запровадження дієвого контролю за діяльністю, яка може мати негативні наслідки на водний об'єкт та навколишнє середовище в цілому. Форма такого контролю правом ЄС, як правило не визначається, і залежить від національної правової системи держави-члена ЄС (дозволи, ліцензії, реєстрація тощо).

Євроінтеграційні зобов'язання щодо спеціального використання води (забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин із зворотними водами із застосуванням каналів)

Різні аспекти спеціального водокористування в законодавстві ЄС регулюються різними актами, зокрема:

Назва акта права ЄС	Коротка характеристика права ЄС	Строки імплементації за Угодою про асоціацію
Директива № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС.	Директива 2000/60 впроваджує інтегрований підхід до управління водними ресурсами на рівні річок та встановлює рамки інтегрованого управління для охорони внутрішніх поверхневих вод, перехідних вод, прибережних та ґрунтових вод. Директива поширюється на всі водойми, включаючи річки, лимани, прибережні води на відстані не менше однієї морської милі, а також на штучні водойми, такі як доки та канали та визначає засади застосування всіх законодавчих актів, пов'язаних з водою (наприклад, очищення міських стічних вод, нітрати, комплексне запобігання та контроль забруднення тощо).	Протягом 3 - 6 років з дати набрання чинності цієї Угодою.
Директива № 2007/60/ЄС про оцінку та управління ризиками затоплення.	Метою Директиви є зменшення та управління ризиками, які несуть поведінку для здоров'я людини, довкілля, культурної спадщини та економічної діяльності. Директива вимагає від держав-членів спочатку здійснити попередню оцінку для виявлення басейнів річок та пов'язаних з ними прибережних районів, яким загрожує затоплення.	Протягом 2 - 8 років з дати набрання чинності цієї Угодою.
Директива № 91/676/ЄС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.	Метою є зменшення забруднення води, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел. Відповідно до цієї Директиви кожна держава-член зобов'язана визначити зони, вразливі до (накопичення) нітратів, та розробити програму дій щодо нітратів.	Протягом 3 - 4 років з дати набрання чинності цієї Угодою.
Директива № 2008/56/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики щодо морського середовища.	Спрямована на забезпечення узгодженого, скоординованого та інтегрованого підходу до розвитку морського середовища, передбачає необхідність впровадження задля досягнення «хорошого екологічного стану».	Протягом 2 - 7 років з дати набрання чинності цієї Угодою.
Директива № 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень).	Встановлює вимогу, відповідно до якої промислова та сільськогосподарська діяльність, що може спричинити «високий рівень забруднення», повинна здійснюватися за умови наявності дозволу. Дозвіл може бути виданий лише за умови дотримання певних екологічних умов, так що самі компанії несуть відповідальність за запобігання та зменшення будь-якого забруднення, яке вони можуть спричинити. Комплексне запобігання та контроль забруднення стосується нових або існуючих промислових та сільськогосподарських видів діяльності з високим потенціалом забруднення, визначених у Додатку I до Директиви (енергетична промисловість, виробництво та переробка металів, мінеральна промисловість, хімічна промисловість, поводження з відходами, тваринництво тощо).	Протягом 2 - 5 років з дати набрання чинності цієї Угодою. Після набрання чинності Угодою про асоціацію, Рада асоціації визначає графік імплементації Україною положень Директиви для існуючих установок.

Назва акта права ЄС	Коротка характеристика права ЄС	Строки імплементації за Угодою про асоціацію
Директива № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.	Передбачає необхідність підготовки реєстру місць, призначень цих місць та встановлення пріоритетів управління ними, запровадження заходів, необхідних для збереження таких місць.	Протягом 2 - 4 років з дати набрання чинності цією Угодою.
Директива № 2008/98/ЄС про відходи.	<p>Директивою передбачається:</p> <p>встановлення ієрархії пріоритетів щодо поводження з відходами:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) запобігання (утворенню); б) підготовка до повторного використання; в) рециклінг (перероблення); г) інша утилізація, зокрема, енергетичне відновлення; д) видалення (захоронення). <p>Підготовка планів щодо управління відходами згідно з п'ятиетапною ієрархією пріоритетів та програми щодо попередження утворення відходів;</p> <p>встановлення механізму повного покриття витрат згідно з принципом «забруднювач платить» та принципом розширеної відповідальності виробника;</p> <p>встановлення дозвільної системи для установ/підприємств, що здійснюють операції з видалення чи утилізації відходів з особливими зобов'язаннями щодо управління небезпечними відходами;</p> <p>запровадження реєстру установ і підприємств, які здійснюють збір та транспортування відходів.</p>	Протягом 3 - 5 років з дати набрання чинності цією Угодою.
Директива № 1999/31/ЄС про захоронення відходів зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003.	Мета Директиви — запобігти або максимально зменшити негативний вплив на навколишнє середовище від заповнення відходів шляхом запровадження жорстких технічних вимог щодо відходів та сміттєзвалищ. Визначає різні категорії відходів і застосовується до всіх сміттєзвалищ, а також встановлює вимоги до дозволу на захоронення відходів.	Для існуючих установок/обладнання протягом 6 років з дати набрання чинності цією Угодою. Для будь-яких інших установок/обладнання, що вводяться в експлуатацію після підписання Угоди, положення Директиви застосовуються з дати набрання чинності цією Угодою.

Назва акта права ЄС	Коротка характеристика права ЄС	Строки імплементації за Угодою про асоціацію
<p>Директива 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про оцінку впливу окремих державних та приватних проектів на навколишнє середовище.</p>	<p>Передбачає необхідність проведення оцінки впливу на навколишнє середовище проектів, які можуть негативно вплинути на нього. Додатками 1 та 2 встановлюються переліки проектів, які повинні підлягати оцінці впливу на довкілля до початку їх реалізації, та ті щодо яких держави-члени повинні прийняти рішення.</p> <p>Відповідно до Додатку 1 до Директиви 2011/92/ЄС до переліку проектів, які повинні підлягати оцінці впливу на довкілля до початку їх реалізації належать:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● схеми забору підземних вод або штучного поповнення підземних вод, за умови, що річний об'єм води, що забирається або поповнюється, дорівнює або перевищує 10 мільйонів кубічних метрів; ● установки очищення стічних вод потужністю понад 150 000 еквівалентів населення, як визначено в пункті 6 статті 2 Директиви Ради 91/271 / ЄЕС від 21 травня 1991 року щодо очищення міських стічних; ● трубопроводи діаметром понад 800 мм і довжиною більше 40 км: <ul style="list-style-type: none"> (а) для транспортування газу, нафти, хімікатів; (б) для транспортування потоків діоксиду вуглецю (CO₂) для цілей геологічного зберігання, включаючи пов'язані з цим бустерні станції. <p>Відповідно до Додатку 2 до Директиви 2011/92/ЄС до переліку проектів, щодо яких держави-члени повинні прийняти рішення про необхідність проведення оцінки їх впливу на навколишнє середовище належать, серед іншого:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● проекти управління водним господарством для сільського господарства, включаючи проекти зрошення та водовідведення; ● рекультивация суходолу з моря. ● видобуток корисних копалин за допомогою морського або флювіального днопоглиблення; ● промислові установки для транспортування газу, пари та гарячої води; ● будівництво гаваней і портових установок, включаючи риболовецькі гавані (проекти, не включені до Додатку I); ● будівництво внутрішніх водних шляхів, не включених до Додатку I, роботи з каналізації та протидії паводкам; ● дамби та інші установки, призначені для утримання води або зберігання їх на довгостроковій основі (проекти, не включені до Додатку I); ● нафтові та газопровідні установки та трубопроводи для транспортування CO₂ для цілей геологічного зберігання (проекти, не включені до Додатку I); ● установки міжміських водоводів; ● берегові роботи з боротьби з ерозією та морські роботи, здатні змінювати узбережжя через будівництво, наприклад, дамб, молей, причалів та інших морських оборонних робіт, за винятком обслуговування та реконструкції таких робіт; ● схеми забору підземних вод та штучного поповнення підземних вод (не включені до Додатку I); ● роботи з переміщення водних ресурсів між річковими басейнами (не включені до Додатку I). 	<p>Протягом 2 років з дати набрання чинності цією Угодою.</p>

Щодо граничного порогу забору води з якого видають дозвіл на спеціальне водокористування, інші критерії та умови для видачі дозвільних документів згідно директив ЄС

На рівні законодавства ЄС встановлюється лише загальна вимога щодо необхідності отримання дозволу на окремі види водокористування, що можуть порушити належний екологічний статус води.

Так, відповідно до статті 11 Директиви 2000/60/ЄС, кожна держава-член повинна розробити для районів річкових басейнів програми заходів, які повинні складатися з мінімальних базових заходів та додаткових заходів для досягнення цілей, передбачених директивою.

Базові заходи повинні складатися, зокрема з таких дій:

- ◆ контроль за забором прісних поверхневих і підземних вод та накопиченням прісних поверхневих вод, включаючи реєстр або реєстри водозаборів та вимога отримання попереднього дозволу на забір води та накопичення води. Держави-члени можуть звільнити від такого контролю забір або накопичення води, які не мають істотного впливу на належний екологічний стан води;
- ◆ контроль, включаючи вимогу отримання попереднього дозволу, за штучним поповненням запасів підземних вод або збільшенням підземних водойм. Використовувана вода може бути отримана з будь-яких поверхневих або підземних вод за умови, що використання джерела не загрожує досягненню екологічних цілей, встановлених для джерела або для наповненої чи збільшеної водойми;
- ◆ для скидів точкових джерел, які можуть спричинити забруднення, вимога щодо попереднього регулювання, наприклад, у формі заборони на потрапляння забруднюючих речовин у воду або у формі попереднього дозволу чи реєстрації на основі загальних обов'язкових правил, що встановлюють контроль за викидами відповідних забруднюючих речовин;
- ◆ для дифузних джерел, які можуть спричинити забруднення, заходи щодо запобігання або контролю надходження забруднюючих речовин. Контроль може мати форму вимоги попереднього регулювання, наприклад, заборони на потрапляння забруднюючих речовин у воду, попереднього дозволу чи реєстрації на основі загальних обов'язкових правил, якщо така вимога не передбачена іншим законодавством Співтовариства;
- ◆ для будь-якого іншого істотного несприятливого впливу на стан води — заходи щодо забезпечення відповідності гідроморфологічних умов водних об'єктів для досягнення необхідного екологічного стану чи хорошого екологічного потенціалу водойм, позначених як штучні або сильно модифіковані. Контроль для цієї мети може мати форму вимоги отримання попереднього дозволу чи реєстрації на основі загальних обов'язкових правил, якщо така вимога не передбачена іншим законодавством Співтовариства.

Варто зазначити, що під час прийняття рішення компетентним органом про надання згоди на розробку низки проектів, які можуть мати негативний вплив на довкілля, враховується висновок щодо суттєвого впливу проекту на навколишнє середовище. Відповідно до Додатку 1 до Директиви 2011/92/ЄС, до переліку проектів, які повинні підлягати оцінці впливу на довкілля до початку їх реалізації, належать:

- ◆ схеми забору підземних вод або штучного поповнення підземних вод, за умови, що річний об'єм води, що забирається або поповнюється, дорівнює або перевищує **10 мільйонів кубічних метрів**;
- ◆ установки очищення стічних вод потужністю понад **150 000** еквівалентів населення, як визначено в пункті 6 статті 2 Директиви Ради 91/271/ЄЕС від 21 травня 1991 року щодо очищення міських стічних.

Відповідно до Додатку 2 до Директиви 2011/92/ЄС, до переліку проектів, щодо яких держави-члени повинні прийняти рішення про необхідність проведення оцінки їх впливу на навколишнє середовище належать, серед іншого:

- ◆ проекти управління водним господарством для сільського господарства, включаючи проекти зрошення та водовідведення;
- ◆ схеми забору підземних вод та штучного поповнення підземних вод (не включені до Додатку I).

Водночас детальні правила щодо граничного порогу для видачі дозволу на спеціальне водокористування, інші критерії та умови для видачі дозвільних документів визначаються на рівні національного законодавства держав-членів.

Щодо податкових платежів за використання води

Директива № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС.

- ◆ Імплементация передбачена Додатком ХХХ до Угоди про асоціацію.
- ◆ Строк імплементации: **3-10** років з дати набуття чинності Угодою.
- ◆ Згідно з системою моніторингу реалізації Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію («Пульс Угоди») Директива 2000/60 імплементована.

Відповідно до статті 9 Директиви № 2000/60/ЄС, держави-члени повинні брати до уваги принцип відшкодування витрат за послуги з водопостачання, включаючи екологічні та ресурсні витрати та з урахуванням принципу «забруднювач платить». Цей принцип відшкодування витрат за послуги з водопостачання має впроваджуватися з огляду на проведений економічний аналіз, який повинен містити достатньо детальної інформації, щоб мати змогу:

- ◆ зробити всі належні розрахунки для впровадження принципу відшкодування витрат за послуги з водопостачання, беручи до уваги довготривалий прогноз щодо попиту та пропозиції води в річковому басейні;
- ◆ оцінити об'єм, ціни та витрати, пов'язані з послугами водопостачання;
- ◆ оцінити наявні та можливі інвестування;
- ◆ оцінити найбільш економічно ефективні заходи щодо водокористування, які мають бути включені до плану заходів для районів річкових басейнів, відповідно до положень статті 11 Директиви 2000/60/ЄС.

Зокрема, до 2010 року держави-члени ЄС повинні були забезпечити:

- ◆ щоб політика встановлення цін за воду передбачала належні ініціативи для користувачів споживати водні ресурси ефективно, сприяючи таким чином досягненню екологічних цілей цієї Директиви;
- ◆ належні надходження від різних видів водокористування, розділених принаймні на промислове, побутове та сільськогосподарське водокористування, для відшкодування витрат на послуги з водопостачання, базуючись на економічному аналізі відповідно до Додатка III Директиви 2000/60/ЄС та з огляду на принцип «забруднювач платить».

Втім, стан імплементации вимог статті 9 Директиви 2000/60/ЄС в державах-членах ЄС наразі різний. Відповідно до виданого у 2019 році «Кінцевого звіту Єврокомісії щодо оцінювання Водної рамкової директиви (2000/60/ЄС) та Директиви про ризики затоплення (2007/60/ЄС)»¹ лише **24%** з опитаних респондентів (до яких входили представники уповноважених органів, промисловості, громадських організацій, міжнародних організацій) відповіли, що положення статті 9 Директиви 2000/60/ЄС імплементовані повністю, а більш ніж **60%** зазначили про часткову імплементацию. Одним з проблемних питань у випадку часткової імплементации залишається питання відшкодування витрат за воду для сільськогосподарських потреб.

На питання щодо того, до яких інших водних послуг/видів використання застосовується принцип відшкодування витрат, більшість респондентів відповіли, що плата стягується за промислове використання води та промислові скиди у воду і майже ніколи не стягується плата за навігаційне забезпечення судноплавства, рекреаційні послуги та заходи захисту від паводків. Хоча третина держав-членів ЄС включила вплив від цих видів діяльності (навігаційне забезпечення судноплавства, рекреаційні послуги та заходи захисту від паводків) до визначення «водних послуг». Також близько половини респондентів відповіли, що стягується плата за забруднюючі скиди внаслідок сільськогосподарської діяльності.

¹ https://ec.europa.eu/environment/water/fitness_check_of_the_eu_water_legislation/documents/Study%20report%20FC%20WFD%20and%20FD_Final%20report_TRI%20TEC6327EU.pdf

Серед механізмів стягування плати за послуги з водокористування у різних державах-членах ЄС можна виділити такі:

Послуга водокористування	Механізм стягування плати
Водозабір	Податок або збір
	Продаж води
Постачання/споживання води	Встановлення ціни на воду/встановлення тарифу
	Податок на водокористування
Стічні води	Встановлення плати за злив стічних вод
Очистка стічних вод	Збір за очистку стічних вод
Забруднення води	Збір або податок за забруднення води

Повний огляд інструментів стягування плати за водні ресурси у державах-членах ЄС можна знайти у Додатку 1 Технічного звіту № 16/2013 Європейської агенції довкілля «Оцінка відшкодування витрат через встановлення цін за воду» (станом на 2013 рік).¹

У більшості держав-членів також існують винятки із встановленого оподаткування за забір та забруднення води у разі обмеженого незначного впливу на довкілля або у разі рівня забору/забруднення, меншого від встановлених кількостей. Наприклад, у Великобританії та Уельсі відповідно до Технічного звіту № 16/2013 водозабір до **20 м³/день** не потребував наявності дозволу та сплати податку за забір води, так само як і забір води для прямого використання у виробництві електроенергії на генеруючих станціях потужністю до **5МВ**. Крім того, у деяких державах-членах застосовуються звільнення або субсидії з метою забезпечення найбільш вразливих соціальних груп доступними послугами з водопостачання. Ще одна категорія звільнень від оподаткування передбачає звільнення від сплати податку або надання субсидії на досягнення цілей з покращення довкілля, зокрема, у разі впровадження належних практик, що мають позитивний вплив на довкілля та на зменшення споживання води.

Якщо говорити про окремі види водокористування, то наприклад, сплата за використання води в сільськогосподарських цілях часто не прив'язана до об'єму води. У державах-членах ЄС (на момент підготовки Технічного звіту Європейської агенції довкілля № 16/2013) часто використовувалась фіксована ставка за забір води/на один гектар. Лише Нідерланди прирівнювали фермерів до бізнес-користувачів і встановлювали для них такі самі збори, як і для промислового сектору. А Франція та Іспанія запровадили складні системи оподаткування за використання води в сільськогосподарських цілях. Наприклад, в Іспанії система оплати води для зрошення може відрізнитися суттєво для різних районів річкових басейнів. Орган управління річковим басейном може розподілити права на воду кінцевим користувачам безпосередньо або через «зрошувальні спільноти», які адмініструють водний ресурс між користувачами. Відмічалось про декілька основних механізмів стягування плати за воду для цілей зрошення:

- користувач платить річний збір залежно від обсягу зрошувальної землі та без прив'язки до кількості води, що використовується;
- користувач платить за одиницю землі, що покриває витрати на утримання, адміністрування, а також, додатково платить нефіксовані платежі, які розраховуються залежно від кількості годин на зрошення або від кількості використаної води;
- плата розраховується з огляду на теоретичну швидкість потоку протягом певного періоду часу (в основному для використання підземних вод);
- користувач оплачує обсяг використаної води (для систем краплинного зрошення).

Таким чином, Директива 2000/60/ЄС встановлює вимогу щодо запровадження принципу відшкодування витрат за послуги з водокористування та принципу «забруднювач платить», а також щодо проведення економічного аналізу для здійснення всіх розрахунків. Цінова політика повинна сприяти раціональному використанню водних ресурсів та передбачати розподіл принаймні на побутовий, промисловий та сільськогосподарський види використання. Втім, конкретні механізми оподаткування та стягування плати за водокористування визначаються на рівні держав-членів ЄС.

¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/assessment-of-full-cost-recovery>

Щодо зобов'язань по екологічному податку за скиди забруднюючих речовин

Законодавчі акти ЄС, які регулюють питання захисту водних ресурсів від забруднення, можна умовно поділити на дві категорії, а саме:

- ◆ регулювання якості води та управління водними ресурсами;
- ◆ законодавство про відходи.

1 Регулювання якості води та управління водними ресурсами в ЄС охоплюється, зокрема, такими директивами:

- ◆ Директива № 91/676/ЄС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільсько-господарських джерел;
- ◆ Директива Європейського Парламенту та Ради № 2006/118/ЄС від 12 грудня 2006 року про захист підземних вод від забруднення та виснаження;
- ◆ Директива Ради 91/271/ЄЕС від 21 травня 1991 року про очистку міських стічних вод;
- ◆ Директива 2008/56/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 17 червня 2008 року про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики щодо морського середовища;
- ◆ Директива № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики.

Імплементация всіх зазначених директив (крім Директиви № 2006/118/ЄС) передбачена Додатком ХХХ Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Вказані Директиви ЄС не містять положень щодо обов'язкового запровадження податків за скиди забруднюючих речовин у воду і передбачають інші, ніж податкові, механізми для досягнення цілей щодо зменшення забруднення.

Лише у статті 9 Директиви № 2000/60/ЄС є вимога, відповідно до якої держави-члени повинні брати до уваги принцип відшкодування витрат за послуги з водопостачання, включаючи екологічні та ресурсні витрати та з урахуванням принципу «забруднювач платить».

На практиці держави-члени по-різному підходять до запровадження податків на забруднення водних ресурсів. У вказаній нижче таблиці наводиться огляд деяких видів таких податків в державах-членах ЄС.¹

Тип забруднення	Австрія	Бельгія	Болгарія	Хорватія	Кіпр	Чеська Республіка	Данія	Естонія	Фінляндія	Франція	Німеччина	Греція	Угорщина	Ірландія	Італія	Латвія	Литва	Люксембург	Мальта	Нідерланди	Польща	Португалія	Румунія	Словаччина	Словенія	Іспанія	Швеція	Великобританія	Норвегія	Швейцарія	Ісландія	Ліхтенштейн
Вимірювані або заплановані скиди у воду		+		+		+	+	+		+	+		+			+	+	+		+	+	+	+	+	+			+	+			
Пестициди		+						+							+												+		+			
Добрива							+																									

2 Згідно з Додатком 1 Директиви 2008/98/ЄС про відходи (імплементация цієї директиви передбачена Додатком ХХХ Угоди про асоціацію між Україною та ЄС) такі дії, як скидання відходів у воду, в тому числі закопування у морське (океанічне) дно, є операціями з видалення (disposal) відходів.

При цьому стаття 14 Директиви 2008/98/ЄС передбачає, що з урахуванням принципу «забруднювач платить» усі витрати на операції з управління відходами (включаючи операції видалення відходів) повинні покладатися на виробника відходів або на їх власника.

¹ Відповідно до Звіту Європейської екологічної агенції No 17/2016 «Environmental taxation and EU environmental policies» — Table 4.2 - <https://www.eea.europa.eu/publications/environmental-taxation-and-eu-environmental-policies>

Ще одним законодавчим актом ЄС у сфері управління відходами є Директива № 1999/31/ЄС про захоронення відходів (імплементация цієї директиви передбачена Додатком ХХХ Угоди про асоціацію між Україною та ЄС). Однією з цілей зазначеної директиви є попередження та зменшення негативного впливу на довкілля, зокрема в тому, що стосується забруднення поверхневих та підземних вод.

Серед вимог, які висуваються до місць захоронення відходів (Додаток I до Директиви № 1999/31/ЄС) перелічені також заходи, які мають вживатися для захисту води від забруднюючих речовин. При цьому, відповідно до статті 10 Директиви 1999/31/ЄС, витрати на створення та експлуатацію місць захоронення відходів (звалищ), а також витрати на закриття та догляд звалищ протягом 30 років після їх закриття повинні покриватись за рахунок плати, яка стягується оператором звалища за будь-яке розміщення на ньому відходів. Таким чином, можна зробити висновок, що розміщуючи відходи у місцях їх захоронення власник відходів сплачує кошти за експлуатаційні витрати, пов'язані серед іншого із захистом води від забруднення.

Також, необхідно зазначити Директиву 2000/59/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2000 року про портове обладнання з прийому відходів з суден та залишків вантажу, імплементация якої передбачена Додатком ХХХІІ до Глави 7 «Транспорт» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Наразі Директива 2000/59/ЄС втратила чинність і замінена Директивою 2019/883/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 17 квітня 2019 року про портове обладнання з передавання відходів з суден.

Статтею 8 Директиви 2019/883/ЄС передбачено, що держави-члени повинні забезпечити, щоб витрати на прийняття і обробку відходів з суден (крім відходів залишку вантажу) портовим приймальним обладнанням покривалися шляхом збору плати з суден. Детальні вимоги до встановлення такої плати для суден визначені положеннями статті 8 та Додатку 4 Директиви 2019/883/ЄС.

Щодо заходів та механізмів боротьби із забрудненням води

Заходи та механізми боротьби із забрудненням води	Законодавчий акт ЄС	Євроінтеграційні зобов'язання
<p>Відповідно до Директиви 2000/60/ЄС, з метою запобігання погіршенню стану поверхневих та підземних вод передбачено необхідність розроблення та виконання планів з управління басейнами річок,¹ а також встановлення державами-членами програми заходів для кожного району річкового басейну. Програми заходів складаються з обов'язкових базових заходів та із додаткових заходів захисту водних ресурсів.</p> <p>Базові заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● контроль викидів на основі кращих доступних методик; ● граничні значення викидів. Кількісні обмеження для різних речовин встановлюються, зокрема, Директивою 2008/105/ЄС про стандарти екологічної якості у сфері водної політики;² ● заходи щодо забезпечення якості води з метою зниження рівня очищення, необхідного для виробництва питної води; ● для викидів з точкових та дифузних джерел, які можуть спричинити забруднення, вимога до попереднього регулювання, наприклад, заборони на потрапляння забруднюючих речовин у воду або попереднього дозволу, або реєстрації на основі загальних обов'язкових правил, що встановлюють контроль за викидами відповідних забруднюючих речовин; ● заборона прямого скиду забруднюючих речовин у ґрунтові води відповідно до умов, передбачених пунктом (j) частини 3 статті 11 Директиви 2000/60/ЄС; ● заходи, необхідні для запобігання значних втрат забруднюючих речовин від технічних установок, а також запобігання та/або зменшення впливу випадкових забруднень, наприклад, внаслідок повеней, у тому числі за допомогою систем виявлення або попередження таких подій, у тому числі в у випадку аварій, які неможливо було передбачити. <p>Додаткові заходи:</p> <p>Розробляються на додаток до базових заходів. Невиключний перелік таких додаткових заходів зазначений у Частині В Додатку VI Директиви 2000/60/ЄС.</p>	<p>Директива № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики.</p>	<p>Імплементация передбачена Додатком XXX до Угоди про асоціацію.</p> <p>Згідно з системою моніторингу реалізації Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію («Пульс Угоди») Директива 2000/60 імплементована.</p>
<p>Відповідно до встановлених критеріїв держави мають визначити зони забруднення води нітратами та зони, які можуть бути забруднені.</p> <p>Встановити плани заходів для визначених зон, що вразливі до забруднення. Такі плани заходів повинні включати обов'язкові вимоги, визначені Додатком III Директиви 91/676 (наприклад, встановлення періодів, коли заборонено застосувати певні види добрив або кількісних обмежень щодо застосування добрив).</p> <p>Запровадити програми моніторингу для оцінки ефективності встановлених планів заходів.</p> <p>Періодично контролювати концентрацію нітратів у воді.</p> <p>Встановити кодекси належної сільськогосподарської практики для застосування фермерами на добровільній основі.</p> <p>У разі необхідності запровадити програму популяризації кодексів належної сільськогосподарської практики, включаючи тренування та консультування фермерів.</p>	<p>Директива № 91/676/ЄС про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел.</p>	<p>Імплементация передбачена Додатком XXX до Угоди про асоціацію.</p>

¹ Для прикладу наводиться посилання на План управління річковим басейном Ірландії на 2018-2021 року https://www.housing.gov.ie/sites/default/files/publications/files/rbmp_report_english_web_version_final_0.pdf

² Directive 2008/105/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on environmental quality standards in the field of water policy. The directive sets environmental quality standards for priority substances and eight other pollutants. These substances include the metals cadmium, lead, mercury and nickel, and their compounds; benzene; polycyclic aromatic hydrocarbons (PAH); and several pesticides. Several of these priority substances are classed as hazardous. The EQSs in Directive 2008/105/EC are limits on the concentration of the priority substances and 8 other pollutants in water (or biota*), i.e. thresholds which must not be exceeded if a good chemical status is to be met. There are 2 types of water standard:

- a threshold for the average concentration of the substance concerned calculated from measurements over a 1-year period. The purpose of this standard is to ensure protection against long-term exposure to pollutants in the aquatic environment;
- a maximum allowable concentration of the substance concerned, i.e. the maximum for any single measurement. The purpose of this standard is to ensure protection against short-term exposure, i.e. pollution peaks.

The EQSs are different for:

- inland surface waters (rivers and lakes);
- other surface waters (transitional, coastal and territorial waters).

EU countries must ensure compliance with the EQSs. They must also take measures to ensure that the concentrations of substances that tend to accumulate in sediment and/or biota do not increase significantly.

Заходи та механізми боротьби із забрудненням води	Законодавчий акт ЄС	Євроінтеграційні зобов'язання
<p>Положеннями Директиви, метою якої є запобігання виснаженню ґрунтових вод, передбачено заходи щодо попередження та контролю забруднення ґрунтових вод, зокрема визначаються:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● критерії та процедури оцінки хімічного стану ґрунтових вод; ● критерії визначення суттєвих та постійних тенденцій до збільшення забруднюючих речовин для визначення відправних точок для зворотних процесів; ● порогові значення та індикатори забруднюючих речовин в ґрунтових водах; ● обов'язок держав-членів розробити програми заходів для попередження або обмеження надходження забруднюючих речовин у підземні води. 	<p>Директива 2006/118/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 грудня 2006 року про захист підземних вод від забруднення та виснаження.</p>	<p>Імплементация не передбачена Угодою про асоціацію.</p>
<p>Дозвіл на здійснення промислової діяльності, що може спричинити високий рівень забруднення, повинен надаватися за умови вжиття заходів, зокрема таких як:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● забезпечення захисту підземних вод; ● періодичний моніторинг підземних вод щодо небезпечних речовин. 	<p>Директива № 2010/75/ЄС про промислові викиди.</p>	<p>Імплементация передбачена Додатком XXX до Угоди про асоціацію.</p>
<p>Періодичний моніторинг викидів промислових установок, що мають вплив на підземні води, принаймні не рідше одного разу на 5 років.</p>		
<p>Встановлюються заборони та обмеження для різних категорій промислових установок та для різних речовин, які виробляються такими установками. Наприклад для установок, що виробляють диоксид титану, заборонено здійснювати скиди у водойми, море або океан:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● твердих відходів; ● материнських рідин, що виникають у процесі фільтрації після гідролізу розчину титанілу сульфату з установок, що застосовують сульфатний процес; ● відходів з установок, які застосовують хлоридний процес, що містять понад 0,5% вільної соляної кислоти та різних важких металів тощо. <p>Також, у Додатках до Директиви 2010/75 встановлюються граничні значення різних типів забруднень води для різних видів промислових установок.</p>		
<p>Уповноважений орган повинен переконатися, що оператор виробничого майданчика відходів видобувної діяльності вжив усіх заходів, необхідних для дотримання стандартів захисту довкілля, зокрема шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● оцінки потенціалу утворення продуктів вилуговування, включаючи вміст забруднюючих речовин у продуктах вилуговування розміщених відходів — під час експлуатації виробничих майданчиків відходів видобувної діяльності та після їх закриття; ● попередження або мінімізації утворення продуктів вилуговування та забруднення відходами поверхневих або підземних вод; ● збирання і обробки забрудненої води і продуктів вилуговування до стану, придатного для видалення. 	<p>Директива № 2006/21/ЄС про управління відходами видобувної промисловості.</p>	<p>Імплементация передбачена Додатком XXX до Угоди про асоціацію.</p>
<p>Суб'єкти господарювання, що здійснюють види діяльності, передбачені Додатком III до Директиви 2004/35/ЄС, повинні визначити потенційні заходи реагування, необхідні для контролю, стримування, усунення забруднень, а також повинні визначити інші фактори небезпеки з метою попередження шкоди довкіллю та здоров'ю людини. Визначені заходи реагування подаються уповноваженому органу для затвердження.</p>	<p>Директива 2004/35/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 квітня 2004 року про відповідальність у сфері довкілля щодо запобігання та усунення екологічних збитків.</p>	<p>Імплементация не передбачена Угодою про асоціацію.</p>
<p>Встановлюються вимоги до сміттєзвалищ щодо захисту та контролю водних ресурсів, управління продуктами вилуговування, а також вимога щодо обробки відходів перед їх розміщенням на сміттєзвалищі.</p>	<p>Директива № 1999/31/ЄС про захоронення відходів.</p>	<p>Імплементация передбачена Додатком XXX до Угоди про асоціацію.</p>
<p>Регламентом встановлюються правила фінансування програм спільної сільськогосподарської політики, в тому числі розвитку сільських районів. Зокрема, закріплена залежність фінансової підтримки фермерів від дотримання ними екологічних вимог під час здійснення сільськогосподарської діяльності. До обов'язкових вимог щодо водокористування, які необхідно виконувати для отримання фінансової підтримки, відносяться такі вимоги (Додаток II до Регламенту 1306/2013):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● державою відповідно до Директиви 91/676/ЄС повинні бути визначені зони, вразливі до накопичення нітратів, а також запроваджені плани заходів для таких зон і програми моніторингу; ● мають бути встановлені буферні полоси вздовж водостоків; ● якщо використання води для зрошення вимагає отримання дозволу, то необхідно дотримуватися усіх дозвільних процедур; ● захист підземних вод від забруднення: заборона прямого зливу у підземні води та вжиття заходів для попередження непрямого забруднення підземних вод шляхом просочування через ґрунт небезпечних речовин. 	<p>Регламент (ЄС) № 1306/2013 Європейського Парламенту та Ради від 17 грудня 2013 року про фінансування, управління та моніторинг спільної сільськогосподарської політики.</p>	<p>Імплементация не передбачена Угодою про асоціацію.</p>

ДОДАТОК № 3. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ ЩОДО РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ (ДНОПОГЛИБЛЕННЯ У ПОРТАХ)

В законодавстві ЄС відсутній єдиний акт, який комплексно регулював би питання днопоглиблення.¹ Натомість є низка актів законодавства ЄС, положення яких повинні братися до уваги під час прийняття рішення про проведення днопоглиблювальних робіт, та які передбачають різноманітні заходи та адміністративні процедури (особливості залежать від способу імплементації в національному законодавстві), яких необхідно дотримуватися до та під час здійснення діяльності, яка може мати негативний вплив на довкілля. Це акти, які регулюють питання водної політики, поводження з відходами, природного середовища існування, дикої флори та фауни, оцінки впливу на довкілля, серед них:

1) Директива 2000/60, відповідно до якої дозволяються зміни гідроморфологічних характеристик водних масивів з метою досягнення «хорошого екологічного стану». Причини таких змін гідроморфологічних характеристик водних масивів повинні зазначатися в планах управління річковим басейном, що переглядаються кожні шість років (стаття 4 Директиви 2000/60). Крім того, кожна програма заходів, яка приймається державами для кожного району річкового басейну, повинна включати заходи щодо забезпечення відповідності гідроморфологічних умов водних об'єктів досягненню необхідного екологічного стану або хорошого екологічного потенціалу для водних об'єктів, визначених як штучні або сильно модифіковані. Контроль для цієї мети може мати форму попереднього дозволу чи реєстрації (стаття 11 Директиви 2000/60).

Відповідно до Технічного звіту «Екологічна політика та законодавство щодо матеріалів, отриманих внаслідок днопоглиблювальних робіт у регіоні Балтійського моря» за 2011 рік,² Директива 2000/60 хоча й не встановлює окремого спеціального регулювання питання осаду (зокрема того, що утворюється внаслідок робіт з поглиблення дна), водночас передбачає необхідність здійснення управління осадами, утвореними, зокрема внаслідок поглиблення дна. План управління осадами для конкретного басейну річки повинен, серед іншого включати оцінку та/або моніторинг якості осаду; заходи щодо зменшення надходження забруднювачів; заходи, спрямовані на зменшення ерозії та контроль процесу осадження осаду; заходи щодо забезпечення та підтримання глибини води, умов скидання, утримання заболочених ділянок, мілководних ділянок та утримуючих приміщень, а також заходи щодо очищення, утилізації осаду у воді, використання вилученого осаду, в тому числі на суші.

Отже, Директивою 2000/60 не встановлюється окреме спеціальне регулювання днопоглиблювальних робіт. Водночас відповідно до Директиви такі роботи не повинні завдавати шкоди довкіллю, та у разі їх проведення в плані управління річковим басейном повинні бути передбачені заходи, зокрема з їх моніторингу та контролю, мінімізації негативних наслідків. Форма таких заходів на рівні законодавства ЄС не визначається.

2) Директива 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, відповідно до якої будь-який план чи проект, який, ймовірно, матиме значний вплив на місце існування, окремо або в поєднанні з іншими планами чи проектами, підлягає відповідній оцінці його наслідків для місця з огляду на цілі збереження ділянки. Зважаючи на висновки оцінки наслідків для місць, компетентні національні органи погоджуються на план чи проект лише після того, як встановили, що це не вплине негативно на цілісність відповідного місця існування, і, якщо це доречно, після громадського обговорення (стаття 6 Директиви 92/43/ЄС).

Відповідно до звіту Європейської днопоглиблювальної асоціації за 2018 рік, Директива 92/43/ЄС є основою європейської природоохоронної політики. Під час реалізації інфраструктурних проектів, таких як днопоглиблення, можуть відбуватися значні затримки, невизначеності або навіть скасування без надійної координації та належної інтеграції транспортних та екологічних цілей (http://european-dredging.eu/pdf/EuDA_18.pdf).

Отже, відповідно до Директиви 92/43/ЄС, проекти з поглиблення дна підлягають оцінці впливу на місце існування дикої фауни та флори. На підставі такої оцінки компетентні національні органи погоджуються на план чи проект, лише після того, як встановили, що він не вплине негативно на цілісність відповідного місця існування.

¹ Водночас Європейська Комісія неодноразово у своїх заявах наголошувала, що днопоглиблювальні роботи не забороняються законодавством ЄС
² https://www.researchgate.net/publication/301482517_Environmental_Policy_and_Legislation_on_Dredged_Material_in_the_Baltic_Sea_Region

3 Директива 2008/98 надає визначення терміну «відходи», відповідно до якого це будь-які речовини або об'єкти від яких їх утримувач позбавляється, або має намір позбавитися, або повинен це зробити відповідно до законодавства. Відповідно до статті 2 Директиви 2008/98, осад, що скидаються у поверхневі води з метою управління водними шляхами або запобігання повені, або пом'якшення наслідків повеней та посух, або рекультивації земель, виключаються із сфери дії цієї Директиви, якщо доведено, що осад не є небезпечними.

Відповідно до Каталогу відходів ЄС (Рішення Комісії 2000/532), який містить перелік категорій матеріалів, речовин та предметів, які можуть вважатися відходами, включає відходи, отримані в результаті днопоглиблюючих робіт:

17 05 05*	dredging spoil containing hazardous substances
17 05 06	dredging spoil other than those mentioned in 17 05 05

Отже, осад, отриманий внаслідок днопоглиблювальних робіт, потребує оцінки з точки зору вмісту небезпечних речовин в ньому. Поводження з небезпечним осадом, утвореним внаслідок днопоглиблювальних робіт, відбувається у відповідності до законодавства про відходи з дотриманням принципу «забруднювач платить» та з урахуванням ієрархії відходів.

4 Директива 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про оцінку впливу окремих державних та приватних проєктів на навколишнє середовище передбачає, що оцінку впливу на довкілля обов'язково проходять проєкти з будівництва:

- ◆ внутрішніх водних шляхів та портів на внутрішніх водних шляхах, які дозволяють проходити судам понад **1 350 тонн**;
- ◆ торгових портів, пірсів для навантаження та вивантаження, з'єднані з наземними та зовнішніми портами (за винятком поромних причалів), які можуть приймати судна понад **1 350 тонн**.

Крім того, проєкти у сфері поведження з відходами (зберігання, оброблення, перероблення, утилізація, видалення, знешкодження і захоронення) також потребують проведення оцінки впливу на довкілля.

Висновок за результатами такої оцінки враховуватиметься компетентними органами під час прийняття рішення про надання дозволу та/або погодження на реалізацію такого проєкту.

Крім того, існує низка міжнародних (європейських) та національних документів, що стосуються поведження з речовинами, отриманими в результаті поглиблення дна.

Лондонська конвенція — (1972) та Лондонський протокол (1996) про запобігання забрудненню моря шляхом скидання відходів та інших речовин.

Основна мета Лондонської конвенції — запобігти неконтрольованому захороненню у морі відходів, які можуть спричинити небезпеку для здоров'я людини; завдавати шкоду живим ресурсам. Конвенція поширює сферу своєї дії на «всі морські води, крім внутрішніх вод» держав і забороняє скидання небезпечних речовин. Крім того, вимагає попереднього спеціального дозволу на захоронення низки речовин та попереднього загального дозволу на інші відходи або речовини.

Відповідно до Протоколу 1996 р. (прийнято з метою заміни Конвенції), Договірні Сторони забороняють скидати будь-які відходи та інші речовини, за винятком перелічених у Додатку 1, серед яких речовини, утворенні внаслідок днопоглиблювальних робіт. З цієї метою Договірні Сторони вживають адміністративних чи законодавчих заходів, зокрема передбачається необхідність отримання дозволу на такі операції. Особлива увага повинна приділятися можливостям уникнути скидання на користь екологічно бажаних альтернатив.

Відповідно до Положення Кабінету Міністрів Латвії № 475 від 13 червня 2006 року «Порядок очищення та поглиблення водойм поверхневих вод та портових вод» (<https://likumi.lv/ta/id/218835>), якщо днопоглиблювальні роботи призначені для видобутку корисних копалин у кількості понад **1000 куб. м**, відповідно до процедур, визначених нормативно-правовими актами щодо використання природних ресурсів, необхідно отримати дозвіл (ліцензію) на використання природних ресурсів, виданий Державною службою охорони навколишнього природного середовища, якщо тільки такі дії не відбуваються у морі.

Якщо ґрунт, вилучений з поверхневих вод або портових вод, планується розмістити на морському дні, ініціатор днопоглиблення поверхневих водних або портових вод (далі — ініціатор) повинен забезпечити виконання хімічного та екотоксикологічного аналізу ґрунтів.

Хімічні та екотоксикологічні аналізи ґрунту можуть не проводитися, якщо в районі, що підлягає очищенню чи викопуванню, та в його околицях немає жодних або дифузних джерел або накопиченого забруднення, а також випадкових розливів або якщо кількість ґрунту, що підлягає видаленню, за один проект по викопуванню не перевищує **20 000 кубометрів** на рік.

Євроінтеграційні зобов'язання щодо робіт на землях водного фонду (прокладення кабелів та трубопроводів під водою)

Роботи з прокладання кабелю та трубопроводів регулюються в законодавстві ЄС аналогічно питанню з поглиблення дна. Відповідно до Директиви 2011/42, проекти з будівництва підлягають оцінці впливу на довкілля. Відповідно до Додатку 1 до Директиви 2011/92/ЄС, до переліку проектів, які повинні підлягати оцінці впливу на довкілля до початку їх реалізації належать:

- ◆ трубопроводи діаметром понад **800 мм** і довжиною більше **40 км**:
  - (а) для транспортування газу, нафти, хімікатів;
  - (б) для транспортування потоків діоксиду вуглецю (CO₂) для цілей геологічного зберігання, включаючи пов'язані з цим бустерні станції.

Відповідно до Додатку 2 до Директиви 2011/92/ЄС, до переліку проектів, щодо яких держави-члени повинні прийняти рішення про необхідність проведення оцінки їх впливу на навколишнє середовище належать, серед іншого:

- ◆ промислові установки для транспортування газу, пари та гарячої води;
- ◆ нафтові та газопровідні установки та трубопроводи для транспортування CO₂ для цілей геологічного зберігання (проекти, не включені до Додатку I);
- ◆ установки міжміських водоводів.

Відповідно до статті 4 Директиви 2009/73/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2009 року про спільні правила для внутрішнього ринку природного газу та визнання такою, що втратила чинність Директиви 2003/55/ЄС, за обставин, коли вимагається дозвіл (наприклад, ліцензія, дозвіл, концесія, згода або затвердження) для будівництва об'єктів природного газу, держави-члени або будь-який визначений ними компетентний орган, надає дозвіл на будівництво трубопроводів та пов'язаного з ними обладнання на своїй території відповідно до об'єктивних та недискримінаційних критеріїв, яким повинне відповідати підприємство, яке подає заяву на отримання дозволу на будівництво об'єктів природного газу. Недискримінаційні критерії та порядок надання дозволів повинен оприлюднюватися. Держави-члени забезпечують, щоб процедури отримання дозволу на будівництво трубопроводу враховували важливість проекту для внутрішнього ринку природного газу, де це доречно. Причини будь-якої відмови у наданні дозволу повинні бути об'єктивними та недискримінаційними та надані заявнику. Держави-члени встановлюють процедуру, яка дозволяє заявнику оскаржити такі відмови.

Відповідно до статей 79 та 112 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 р. (затверджена від імені ЄС Рішенням Ради 98/392/ЄС від 23 березня 1998 р.), всі держави мають право прокладати підводні кабелі і трубопроводи на континентальному шельфі. Визначення траси для прокладки таких трубопроводів на континентальному шельфі здійснюється за згодою прибережної держави. Ніщо в цій частині не зачіпає право прибережної держави визначати умови прокладання кабелів або трубопроводів, що проходять по її території або в територіальному морі. При прокладанні підводних кабелів і трубопроводів держави повинні приділяти належну увагу вже прокладеним кабелям і трубопроводам. Зокрема, не повинні погіршуватися можливості ремонту існуючих кабелів і трубопроводів. Всі держави мають право прокладати по дну відкритого моря за межами континентального шельфу підводні кабелі і трубопроводи.

ДОДАТОК № 4. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Латвія

Спеціальним законодавчим актом у сфері управління водними ресурсами в Латвії є Закон Латвії «Про управління водними ресурсами», який був прийнятий 12.09.2002 року, а набрав чинності 15.10.2002 року (далі — Закон про управління водними ресурсами).¹

Закон про управління водними ресурсами встановлює необхідність отримання дозволів на використання води для певних видів діяльності, які впливають або можуть вплинути на кількість або якість водних ресурсів, або на водні екосистеми та які не належать до категорії А або Б забруднюючих видів діяльності. Так, відповідно до статті 21 даного Закону регіональні комісії з охорони навколишнього середовища (далі — регіональні комісії) протягом 60 днів з дня отримання заяви надають дозвіл на використання водних ресурсів:

- для експлуатації гідротехнічних споруд;
- для видобутку поверхневих або підземних вод;
- для закачування води з метою підвищення рівня ґрунтових вод та стоку води з метою зниження такого рівня, а також для пов'язаних з нею заходів;
- для діяльності, яка призведе до штучної або сильної зміни водойми;
- для інших видів діяльності, пов'язаних з рутинними змінами рівня або режиму поверхневих вод.

Якщо відповідно до вимог законів та нормативно-правових актів для провадження діяльності потрібен дозвіл категорії А або Б забруднюючих видів діяльності, регіональні комісії з охорони навколишнього середовища не видають дозволу на використання водних ресурсів, а вказують межі та умови використання підземних або поверхневих водних ресурсів у дозволі категорії А або В.

Кабінет Міністрів Латвії визначає умови використання водних ресурсів, порядок подання та видачі дозволу на використання водних ресурсів, строки, умови контролю та моніторингу вимог, передбачених дозволом, а також зразки форми заяв та дозволів. Таким нормативно правовим актом стала постанова Кабінету Міністрів Латвії «Положення щодо дозволу на використання водних ресурсів» від 23.12.2003 року № 736² (далі — Постанова № 736). Пункт 2 Постанови № 736 конкретизує види діяльності для яких необхідний дозвіл на використання водних ресурсів:

- 2.1. для забору поверхневих або підземних вод, якщо застосовується один з наступних критеріїв:
  - 2.1.1. **10 м³** або більше поверхневих або підземних вод забирається на день;
  - 2.1.2. понад **50** фізичним особам надаються послуги водопостачання;
  - 2.1.3. мінеральні води або термальні води забираються та використовуються в господарській діяльності;
  - 2.1.4. відведення водних ресурсів може спричинити значний вплив на навколишнє середовище;
- 2.2. для експлуатації гідротехнічних споруд (у тому числі гідротехнічних споруд гідроелектростанцій), якщо споруди використовуються для коригування режиму водовідведення та параметрів, необхідних для здійснення господарської діяльності (далі — експлуатація гідротехнічних споруд);
- 2.3. для закачування води з метою підвищення рівня ґрунтових вод, а також для штучного поповнення ресурсів підземних вод;
- 2.4. для діяльності, в результаті якої може бути створений штучний або сильно модифікований водний об'єкт (наприклад, експлуатація каналів, ставків і водойм або їх систем, якщо водойми, площа яких становить більше **0,1 га**, заповнюються з поверхневих вод регулярно і якщо на водному ході не створюється штучна або сильно змінена водойма);
- 2.5. для інших видів діяльності, які пов'язані із систематичними змінами рівня, якості або режиму поверхневих вод та підземних вод.

¹ Water Management Law — <https://likumi.lv/ta/en/en/id/66885>

² Regulation Regarding a Permit for the Use of Water Resources — <https://likumi.lv/ta/id/82574-noteikumi-par-udens-resursu-lietosanas-atlauju>

Для отримання дозволу особа, яка хоче здійснювати або здійснює вищезазначену діяльність, повинна подати письмову заяву (за формою встановленою цією Постановою № 736). Заява подається не пізніше ніж за 60 днів до початку запланованої діяльності.

До заяви додаються такі документи:

- 1) Карта місця використання водних ресурсів у масштабі 1:25 000 та карта або схема масштабу 1:500, 1:1000 або 1:5000, де зазначається компонування об'єктних споруд та окреслені зони захисту, що застосовуються до певного об'єкта.
- 2) Документ, що засвідчує права власності на землю або права користування землею.
- 3) Експертний висновок щодо допустимих змін гідрологічного чи гідрогеологічного режиму.

Окрім вищезазначених документів до заяви додаються наступні документи або в заяві вказується наступна інформація:

- 1) Для отримання дозволу на забір поверхневих або підземних вод:
  - 1.1) інформація про те, чи є технічний інвентаризаційний файл чи технічний паспорт зовнішніх водопровідних мереж та споруд або схема системи водопостачання, а також паспорт свердловини водозабірною або у випадках, визначених нормативно-правовими актами, — паспорт ґрунтових покладів, що є у розпорядженні особи;
  - 1.2) інформація щодо технічного рішення таких пристроїв, які перешкоджають потраплянню риби в технологічне обладнання або схему цих пристроїв (якщо проводиться забір поверхневих вод);
- 2) Для отримання дозволу на експлуатацію гідротехнічних споруд:
  - 2.1) інформація щодо технічного рішення таких пристроїв, які перешкоджають потраплянню риби в технологічне обладнання або схему цих пристроїв;
  - 2.2) висновок експертизи з питань рибного господарства щодо впливу діяльності на рибні ресурси, завданих їм збитків та компенсаційних заходів, а також щодо рекомендованого екологічного потоку, що забезпечує природне відтворення рибних ресурсів;
  - 2.3) копія висновку особи, сертифікованої на проведення геодезичних робіт, щодо приєднання вимірювальних приладів води та нижньої течії (вимірювальних стержнів) для впровадження EVRS на території Латвії;
  - 2.4) копія правил експлуатації водного об'єкта;
  - 2.5) висновок експерта або фахівця у галузі довкілля щодо впливу діяльності на стан довкілля (далі — висновок експерта). Експертний висновок щодо впливу діяльності на стан довкілля повинен включати оцінку існуючого або потенційного впливу конкретної діяльності на стан довкілля (у тому числі на тип особливо охоронюваних видів та біотопів) та рекомендовані екологічні заходи, які забезпечують збереження та захист екосистем;
  - 2.6) висновок щодо можливих інженерних рішень, визначених висновком експертизи з питань рибного господарства щодо впровадження заходів з охорони рибних ресурсів відповідно до вимог, визначених Законом про управління водними ресурсами (включаючи відкриття шлюзів або будівництво рибного проходу);
  - 2.7) програма безпеки гідротехнічних споруд.

Відповідний орган влади має право вимагати від суб'єкта подання інформацію про якість поверхневих або підземних вод на об'єкті, призначеному для використання.

Якщо інформація, зазначена у заяві, є неповною або всі документи, що додаються до заяви не були додані до неї, то відповідний орган влади письмово повідомляє заявника про необхідність її подання протягом 15 робочих днів після отримання заяви та зазначає, яку інформацію потрібно подати додатково. Якщо суб'єкт звернення не надає всієї інформації, яка вимагається додатково, протягом періоду, визначеного органом протягом 15 робочих днів після надсилання запиту про необхідну інформацію, орган приймає рішення про відмову у видачі дозволу. Днем прийняття заяви вважається день, коли орган отримав всю необхідну інформацію.

Регіональні комісії направляють копію заяви протягом **7** робочих днів з дня прийняття заяви в електронному вигляді:

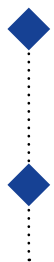
- органам місцевого самоврядування, на території яких здійснюється або планується використання водних ресурсів;
- до інспекції охорони здоров'я (якщо планується забирати питну або мінеральну воду).

Згадані установи, а також інші зацікавлені органи, асоціації та фонди, до яких Рада надсилає заяву за їх письмовим запитом на вказану електронну адресу, ознайомлюються з заявою та документами, що додаються до неї, а також подають регіональним комісіям свої пропозиції щодо видачі дозволу та його умов не пізніше ніж протягом **15** робочих днів після отримання копії заяви.

Постановою № 736 передбачена участь громадськості в обговоренні заяви на отримання дозволу для водокористування. Інформація, що міститься у поданні, включаючи подані додаткові документи, за винятком інформації, яка не повинна публікуватися відповідно до Закону про захист персональних даних, повинна бути доступною для громадськості. Якщо особа, яка подає заявку, вважає, що частина інформації є інформацією з обмеженим доступом, така інформація подається окремо, і встановлюються причини, що вважають таку інформацію інформацією з обмеженим доступом. Інформацією з обмеженим доступом не можуть бути дані моніторингу якості води та кількості води, інформація щодо впливу запланованої діяльності на здоров'я людини чи навколишнє середовище та інформація щодо заходів безпеки, які слід виконувати з метою зменшення такого впливу.

Регіональні комісії протягом семи днів після прийняття заяви розміщують інформацію про заяву (забезпечуючи нерозголошення інформації з обмеженим доступом) на інтернет-сторінці Державної служби охорони навколишнього середовища, а також зазначає дату до якої можна ознайомитись із заявою та подати відповідні пропозиції. Термін подання пропозицій не може бути меншим за **30** днів після дня прийняття заяви.

Якщо регіональні комісії визначають, що запланована діяльність може мати істотний негативний вплив на навколишнє середовище, вона протягом **7** робочих днів після прийняття заяви доручає суб'єкту звернення повідомити громадськість про заплановану діяльність протягом **7** робочих днів:

- розмістити повідомлення в будівлі місцевого самоврядування, де вказати заплановану діяльність, місце експлуатації (адресу), власника земельної ділянки та споруд, місця, де можна ознайомитись з заявою, часовий період, протягом якого можна ознайомитись із заявою, та дата, до якої пропозиції в письмовій формі можуть бути подані до регіональної комісії;
- надіслати поштою зареєстрований лист, що містить повідомлення, зазначене в попередньому підпункті, власнику чи законному представнику нерухомих об'єктів, які примикають до місця запланованої діяльності або знаходяться в зоні прямого її впливу.

Строк для подання пропозицій громадськості не може бути меншим за **45** днів.

Регіональні комісії видають дозвіл не пізніше ніж через **60** днів з дня прийняття заяви або надсилають мотивовану відмову у видачі дозволу протягом **30** днів. Для прийняття рішення щодо видачі дозволу або відмови у видачі дозволу регіональна комісія враховує інформацію, що передбачена в заяві, пропозиції, що подаються відповідним органом місцевого самоврядування та іншими органами державної влади та місцевого самоврядування, а також представниками громадськості.

На діяльність, для виконання якої необхідно отримати дозвіл на використання підземних глибин, дозвіл на використання води видається лише після отримання дозволу на використання підземних глибин.

На діяльність, щодо якої початкова оцінка впливу на навколишнє середовище проводиться відповідно до Закону про оцінку впливу на навколишнє середовище, видається дозвіл, якщо Державне бюро навколишнього середовища (далі — Бюро) прийняло рішення про те, що оцінка впливу на навколишнє середовище є не потрібна для відповідної діяльності.

На діяльність, для якої необхідна оцінка впливу на навколишнє середовище, дозвіл видається після завершення процедур оцінки впливу на навколишнє середовище та координації діяльності в органах місцевого самоврядування або в органах державної влади.

Відповідно до Закону про оцінку впливу на довкілля Латвії¹, **наступні об'єкти потребують отримання висновку з оцінки впливу на довкілля:**

- ◆ внутрішні водні шляхи та порти, призначені для транспорту по внутрішніх водних шляхах місткістю **1 350 тонн** і більше;
- ◆ порти та причали поза портами, призначені для перевантаження вантажів (крім пасажирів пасажирських суден), якщо вони можуть обслуговувати судна вантажопідйомністю **1 350 тонн** і більше;
- ◆ проекти, розроблені для забору підземних вод або штучного наповнення ґрунтових вод, якщо загальна річна циркуляція становить **10 млн куб. м** і більше;
- ◆ проекти, що передбачають розподіл водних ресурсів між річковими басейнами (крім централізованого забору питної води), якщо метою такого розподілу ресурсів є запобігання можливих нестач води та якщо кількість переданої води перевищує **100 млн куб. м** рік;
- ◆ проекти, призначені для переміщення водних ресурсів між річковими басейнами (крім централізованого забору питної води), якщо кількість перекинутої води перевищує **5%** стоку;
- ◆ установки очищення стічних вод потужністю понад **150 000** еквівалентів населення;
- ◆ греблі або інші гідроспоруди, призначені для утримання або постійного зберігання води, якщо кількість штучно збереженої води в них перевищує **10 млн куб. м**;
- ◆ видобуток корисних копалин на площі **25 га** або більше або видобуток торфу на площі **150 га** і більше.

Відповідно до Закону про оцінку впливу на довкілля Латвії², **попередньої оцінки впливу на довкілля потребує наступна діяльність:**

Сільське господарство, лісове господарство, рибне господарство наступні проекти з управління водою:

- ◆ нові проекти управління водними ресурсами, включаючи будівництво нових меліоративних та зрошувальних систем, якщо площа їх земель перевищує **100 га**,
- ◆ реконструкція існуючих меліоративних або зрошувальних систем, якщо площа їх земель перевищує **500 га**;
- ◆ встановлення ставків для рибництва, загальна площа яких перевищує **10 га**, встановлення рибогосподарських комплексів у природних водоймах та водотоках;
- ◆ рекультивация суходолу з моря.

Добувна промисловість:

- ◆ видобуток корисних копалин на площі **5 га** і більше або видобуток торфу на площі **25 га** і більше;
- ◆ видобуток корисних копалин у підземних копальнях;
- ◆ видобуток корисних копалин шляхом очищення або поглиблення об'єктів поверхневих вод або моря (за винятком ремонтного поглиблення портових водних вод для відновлення початкової розрахованої глибини), якщо загальний обсяг видобутих корисних копалин становить **1000** і більше кубічних метрів;
- ◆ встановлення та використання наступних глибинних буринь (крім буріння, призначених для інженерних геологічних вишукувань та моніторингу підземних вод):
  - геотермальні буріння,
  - буріння для зберігання радіоактивних відходів,
  - буріння для видобутку води глибше **250 метрів**;
  - буріння для дослідження та видобутку вуглеводнів.

1 On Environmental Impact Assessment — <https://likumi.lv/ta/en/en/id/51522-on-environmental-impact-assessment>

2 On Environmental Impact Assessment — <https://likumi.lv/ta/en/en/id/51522-on-environmental-impact-assessment>

Енергетика:

- ◆ будівництво ГЕС, якщо:
  - будується нова ГЕС,
  - реконструкція існуючої гідроелектростанції, що впливає на гідрологічний або гідрологічний режим.

Інфраструктурні проекти:

- ◆ будівництво гаваней і портових установок, а також рибальських гаваней;
- ◆ будівництво нових внутрішніх водних шляхів, якщо їх довжина становить **500 метрів** і більше;
- ◆ будівництво дамб та інших установок, призначених для зберігання води, якщо ємність води у водоймі перевищує **3 000 000 куб. м**;
- ◆ встановлення акведуків, якщо загальна їх довжина перевищує **20 кілометрів**;
- ◆ будівництво дамб, молей та інших споруд у морі, де можливі зміни в узбережжі, за винятком обслуговування існуючих будівель;
- ◆ забір ґрунтових вод та штучне підживлення ґрунтових вод, якщо загальна річна циркуляція становить **1 000 000 куб. м** і більше;
- ◆ встановлення штучних водотоків та водойм, якщо вони довші **0,5 кілометрів** або їх площа перевищує **10 га**;
- ◆ проекти, призначені для переміщення водних ресурсів між басейнами річок, якщо кількість переданої води перевищує **2%** її потоку;
- ◆ встановлення міжміських водоводів та магістральних водопроводів для забезпечення водою;
- ◆ будівництво дамб, молей та інших установок для запобігання паводкам;
- ◆ укріплення морського берегу.

Інша діяльність:

- ◆ встановлення територій розміщення ґрунтів на заповідних морських територіях, крім заповідних морських територій.

Туризм та відпочинок:

- ◆ встановлення пристані для яхт та інших маломірних суден, якщо вони призначені для прийому більше **5** суден невеликого розміру одночасно.

Регіональна комісія включає до дозволу **умови, які забезпечують захист поверхневих вод та підземних вод від забруднення та висихання, і досягнення конкретних цілей навколишнього середовища в конкретному водоймі**. Регіональна комісія має право переглядати умови, передбачені дозволом, у таких випадках:

- ◆ якщо регіональна комісія чи інший компетентний орган у сфері охорони води, визначили, що умови дозволу не забезпечують виконання умов дозволу або в них були визначені недоліки, через які не забезпечується стале та раціональне використання водних ресурсів, ризики повені не забезпечені, або негативний вплив, пов'язаний з цим, не зводиться до мінімуму, і неможливо досягти цілей якості навколишнього середовища, встановлених Законом про управління водними ресурсами;
- ◆ якщо були внесені зміни до законів та правил, пов'язаних з використанням водних ресурсів.

Відповідно до статті 11 Закону про управління водними ресурсами, **для водних об'єктів у плані управління встановлюються такі цілі якості навколишнього середовища:**

- ◆ запобігати погіршенню стану всіх поверхневих водних об'єктів та охороняти їх шляхом покращення якості води та, за необхідності, проводити рекультивацию — з метою досягнення хорошого стану поверхневих вод у всіх водоймах поверхневих вод;
- ◆ захищати та покращувати якість води у всіх сильно модифікованих водоймах та штучних водоймах з метою досягнення хорошого екологічного потенціалу та хімічної якості поверхневих вод;

- ◆ поступово зменшувати забруднення, спричинене пріоритетними речовинами, та припиняти або поступово запобігати викиду та скиданню речовин, особливо небезпечних для водного середовища;
- ◆ запобігати або обмежувати скидання забруднюючих речовин у ґрунтові води та запобігати погіршенню стану всіх підземних водойм;
- ◆ охороняти підземні водойми, покращувати або поновлювати стан водивних, а також забезпечувати рівновагу між забиранням води та оновленням водних ресурсів з метою досягнення хорошого стану підземних вод у всіх водоймах підземних вод;
- ◆ припинити збільшення концентрації забруднюючої речовини, спричинене діяльністю людини в ґрунтових водах, або досягти прогресивного їх зниження;
- ◆ дотримуватися умов та цілей, визначених у плані управління для особливо захищених територій.

Цілі якості навколишнього середовища досягаються шляхом реалізації планів управління та програм, визначених цим Законом. При визначенні заходів щодо досягнення цілей екологічної якості враховуються стан конкретного водного об'єкта та стан вод в інших водоймах, розташованих в одному басейні річки. Якщо кілька цілей якості навколишнього середовища застосовуються до однієї водойми, застосовуються цілі, які встановлюють більш жорсткі вимоги.

Якщо користувач водних ресурсів планує здійснити **істотні зміни в існуючій діяльності** або зміни технологічного процесу, через які змінюється кількість водокористування або тип водокористування, або гідрологічний або гідрогеологічний режим водного об'єкта, на який впливає діяльність, користувач води повинен не пізніше ніж за **30** днів до початку змін повідомити регіональну комісію про це у письмовій формі та обґрунтувати необхідність цих змін. Регіональна комісія оцінює необхідність уточнення умов існуючого дозволу або видачі нового дозволу, а також оновлює умови діючого дозволу або видає новий дозвіл протягом **30** днів після отримання повідомлення або надсилає обґрунтовану відмову протягом **15** робочих днів чи повідомляє споживача води, якщо дозвіл на відповідну діяльність більше не потрібен.

Зміни вважаються **істотними**, якщо:

- ◆ через них неможливо виконати вимоги, визначені нормативно-правовими актами щодо охорони води та умови, зазначені у дозволі;
- ◆ через них дозвіл на відповідну діяльність більше не потрібний, оскільки він не відповідає критеріям щодо яких отримання дозволу не є необхідним;
- ◆ завдяки їм кількість використаної води порівняно із середніми показниками попереднього року збільшена або зменшена щонайменше на третину, а на території, на яку впливає діяльність, змінився вплив відповідної діяльності на довкілля.

Дозвіл на використання водних ресурсів видається на весь період часу відповідної діяльності. Якщо регіональні комісії не переглядали умови дозволу або дозвіл не був змінений у зв'язку з істотними змінами в діяльності суб'єкта господарювання, регіональна комісія кожні сім років проводить оцінку інформації, що є у її розпорядженні, щодо діяльності споживача водних ресурсів протягом відповідного періоду часу, за необхідності оновлює дозвіл, виданий відповідно до процедур, визначених нормативно-правовими актами.

Рішення щодо видачі або відмови у видачі дозволу може бути оскаржено до Бюро навколишнього природного середовища.

Розділ 5 Постанови № 736 визначає **умови використання водних ресурсів, які регіональна комісія розробляє та включає до дозволу**, з урахуванням:

- ◆ забезпечення водними ресурсами джерела забору води або водойми водокористування;
- ◆ діяльність інших користувачів водних ресурсів у відповідному водоймі;
- ◆ якість водних ресурсів на момент подання заяви та визначені цілі якості води;
- ◆ тип використання водних ресурсів;
- ◆ рівень споживання водних ресурсів;
- ◆ існуючі або планові технології використання водних ресурсів.

У дозволі на забір поверхневих і підземних вод повинні бути включені такі умови:

- ◆ заходи щодо утримання охоронних зон місць водозабору;
- ◆ моніторинг підземних вод (також вимірювання статичного та динамічного рівня води в експлуатаційних свердловинах джерел води та вимірювання рівня води в отворах для спостереження за паспортом родовища ґрунтових вод та паспорта свердловини водозабірної води);
- ◆ герметизація свердловин водозабору, вимірювання рівня води та облаштування місць для відбору проб води, підтримання бювету в санітарно-технічному порядку, а також забезпечення їх від затоплення;
- ◆ пристрої, що запобігають потраплянню риби в технологічне обладнання, максимальна ширина канавок якої не більше **10 мм** — якщо забираються поверхневі води.

У дозволі на закачування води для підвищення рівня ґрунтових вод (також для штучного поповнення ресурсів підземних вод) повинні бути включені наступні умови:

- ◆ моніторинг рівня ґрунтових вод у спостережних свердловинах на відповідність паспорта свердловини водозабірної з метою запобігання підвищенню або зниженню рівня води, що може вплинути на погіршення стану водних екосистем та забезпечення мешканців водними ресурсами;
- ◆ контроль якості води, що підлягає відпуску, і регулярне проведення заходів щодо забезпечення якості води з метою гарантування виконання цілей якості, визначених для відповідних поверхневих вод, якщо ґрунтові води відкачуються;
- ◆ якість води, що підлягає введенню, якщо ресурси підземних вод поповнюються;
- ◆ моніторинг поверхневих вод, щоб не допустити істотних змін режиму поверхневих вод;
- ◆ заходи, які слід регулярно виконувати, щоб забезпечити роботу мережі водовідведення.

У дозволі на експлуатацію гідротехнічних споруд повинні бути включені такі умови:

- ◆ рівень води (у метрах) у водоймі водотоку греблі на ділянці над греблею гідротехнічної споруди (далі — верхня вода) в абсолютних знаках:
  - допустимий рівень води у водоймі при нормальних умовах експлуатації гідроелектростанції (далі — нормальний рівень затоплення води);
  - рівень води, який тимчасово допустимий у водоймі під час великої води чи повені, вивільняючи витрату через випускную структуру (далі — найвищий (максимальний) рівень зливу води);
  - найнижчий рівень води у водоймі, до якого скидання водойми є допустимим при нормальних умовах експлуатації гідроелектростанції (далі — найнижчий (мінімальний) рівень заглиблення води);
  - режим допустимого рівня для щоденного, щотижневого або сезонного регулювання, допустимі рівні перед дрейфом льоду та в надзвичайних ситуаціях або небезпечних ситуаціях (ситуація, коли будь-яка з гідротехнічних споруд втрачає стійкість або міцність і відбувається неконтрольоване витоків води або швидке, неконтрольоване підняття води рівень відбувається у водоймі);
- ◆ допустимі коливання рівня у верхній частині води водосховища між нормальним рівнем водозабору та найнижчим (мінімальним) рівнем водозабірної води, які не перевищують **0,2 метра** на день і ніч (якщо загальна встановлена потужність гідроелектростанції становить **2 мегават** або менше), коливання рівня в нерестові періоди, а також допустима інтенсивність спуску (швидкість спуску в метрах на годину або за день і ніч);
- ◆ витрата води та технічне забезпечення:
  - середня мінімальна втрата води в **30-денний** літній період (**95%**);
  - екологічні заходи, необхідні для збереження та охорони природних біологічних ресурсів водотоку та екосистем;
  - вільний потік води на ділянці водотоку нижче греблі гідротехнічної споруди;
  - розрахункова витрата турбін;
- ◆ режим експлуатації гідротехнічних споруд під час ремонтних робіт (включаючи процедури узгодження та умови забезпечення постійного потоку в річці нижче гідротехнічних споруд);
- ◆ план дій у надзвичайних ситуаціях та випадках небезпеки;
- ◆ споруди та пристрої для захисту риби;

- ◆ умови утримання в порядку захисної зони поверхневого водоймища та зони охорони навколо дамб;
- ◆ прилади для вимірювання рівня води у верхній та нижній воді та вимоги до встановлення, позначення висоти та їх точність;
- ◆ умови експлуатації певних гідротехнічних споруд та установок, включаючи умови для забезпечення безперервного робочого стану шлюзів, охорону риби та експлуатацію транспортних споруд (також рибних проходів).

Якщо загальна потужність встановленої гідроелектростанції перевищує **2 мегават** до дозволу на експлуатацію гідротехнічних споруд гідроелектростанцій включаються такі умови:

- ◆ рівень води в метрах на нижній течії води відтоку турбін в абсолютних позначках при повному навантаженні ГЕС, при витраті потрібно забезпечити як мінімум, рівні при високому стоку води з ймовірністю перевищення **0,1%** і **0,01%**;
- ◆ розхід води під час високої води з ймовірністю перевищення **0,1%** та **0,01%**.

Окрім того, в законодавстві Латвії встановлений перелік річок (ділянок річок) за якими з метою захисту рибних ресурсів заборонено будувати і відновлювати греблі гідроелектростанцій і створювати будь-які механічні бар'єри. Таким актом є Постанова Кабінету Міністрів Латвії № 27 «Про річки (річкові ділянки), де з метою охорони рибних ресурсів забороняється будівництво та оновлення дамб гідроелектростанцій, а також створення будь-яких фізичних перешкод» від 15 січня 2002 року.¹

Наступні умови повинні бути включені до дозволу на діяльність, внаслідок якої може бути створений штучний або сильно модифікований водний об'єкт (наприклад, експлуатація каналів, ставків і водойм або експлуатація їх систем, якщо водойми або водосховища регулярно заповнюються з поверхневих вод, і якщо штучне або сильно змінене водоймище не створене на воді):

- ◆ контроль можливої зміни режиму поверхневих вод;
- ◆ пристрої для захисту риби, які перешкоджають попаданню риби в технологічне обладнання, максимальна ширина канавок не перевищує **10 мм**;
- ◆ очищення та обслуговування водного об'єкта та його захисної зони;
- ◆ правила експлуатації штучного або сильно модифікованого водойми.

У дозволі на видобуток корисних копалин із русла водного об'єкта, якщо в результаті діяльності може бути сформований штучний або сильно змінений водний об'єкт повинні бути включені такі умови:

- ◆ допустиме поглиблення водоносного шару;
- ◆ заходи, які слід вжити, щоб не знизити якість поверхневих вод та зберегти особливо цінні біотопи;
- ◆ моніторинг поверхневих вод з метою запобігання значним змінам режиму поверхневих вод та погіршенню якості навколишнього середовища.

Розділ 6 Постанови № 736 визначає необхідність контролю за використанням водних ресурсів та моніторингу вимог, зазначених у дозволі.

Так, користувач водних ресурсів здійснює запис даних про використання водних ресурсів відповідно до таких процедур:

- ◆ якщо водолічильники встановлені на місці водозабору, користувач води вимірює кількість води, яка використовується за допомогою приладів, а отримані дані вносяться до журналу інструментальних записів;
- ◆ якщо водолічильники не встановлені на місці водозабору, користувач води повинен використовувати розрахунковий метод, а відповідні дані вносяться до журналу непрямого обліку водозабору. Якщо користувач водних ресурсів може обґрунтувати, чому неможливо використовувати інструментальні методи отримання даних, необхідних для записів, регіональна комісія може дозволити користувачеві здійснювати облік використання води, використовуючи розрахунковий метод, вона визначає період часу, щодо якого слід проводити розрахунки, використовуючи дані обчислення.

¹ Regulation No. 27 of the Cabinet of Ministers of Latvia «On rivers (river stretches) where, in order to protect fish resources, construction and renovation of hydropower plant dams, and creation of physical obstructions of any kind is forbidden», adopted on January 15, 2002 — <https://likumi.lv/doc.php?id=58603>

Відповідно до даних, зареєстрованих у відповідному журналі обліку, користувач води повинен подати письмово або на комп'ютеризованих засобах на вимогу регіональної комісії звіт про державну статистику щодо забирання водних ресурсів.

Параметри та показники, зазначені в дозволі, періодичність їх запису, місця відбору проб та порядок подання звітів визначаються регіональною комісією з урахуванням вимог до поверхневих і підземних вод, визначених у нормативно-правових актах та вимог до моніторингу у паспорті родовища підземних вод. Для запису даних про експлуатацію гідротехнічних споруд, користувач води повинен дотримуватися спеціальних вимог, що встановлюються нормативно-правовими актами.

Відповідно до статті 17 Закону про управління водними ресурсами, податок на природні ресурси за видобування водних ресурсів та забруднення вод, використання водних ресурсів для виробництва електроенергії на гідроелектростанції, а також тарифи та плата за водокористування (водопостачання та каналізація) для видів використання водних ресурсів визначається для фізичних та юридичних осіб відповідно до законів та нормативних актів з урахуванням:

- ◆ що фізичні та юридичні особи покривають всі витрати на послуги з управління водою, виправдані в результаті економічного аналізу, а також оплату водних ресурсів та завдані їм збитки;
- ◆ принцип «забруднювач платить»;
- ◆ що водні ресурси повинні використовуватися ефективно, сприяючи досягненню цілей якості навколишнього середовища, визначених цим Законом;
- ◆ географічні, геологічні та кліматичні умови, а також оцінка соціальних, екологічних та економічних наслідків від суми платежів та застосування плати.

Видача дозволу на водокористування є платним та встановлюється відповідно до Постанови Кабінету Міністрів Латвії «Положення про розмір державного мита та порядок оплати за видачу дозволу на використання водних ресурсів» від 21.06.2011 року № 469.¹ Розмір державного мита за видачу дозволу становить 78,26 євро та зараховується до державного основного бюджету. Державне мито сплачується до отримання дозволу одним із таких способів оплати:

- ◆ через кредитну установу або іншу установу, яка має право надавати платіжні послуги за змістом Закону про платіжні послуги і електронні гроші;
- ◆ з платіжною картою в Державній екологічній службі.

Згідно підпункту 5 пункту 10 статті 5 Закону про управління водними ресурсами, Кабінет Міністрів Латвії встановлює порядок розробки **правил експлуатації (керування) водойм і порядок очищення і днопоглиблення поверхневих водойм і портових вод.**

Таким порядком стала Постанова Кабінету Міністрів Латвії № 475 від 13.06.2006 року «Порядок очищення і днопоглиблення поверхневих водних об'єктів та портових акваторій»² (далі — Постанова № 475).

Постанова № 475 регулює наступні види діяльності:

- ◆ днопоглиблення поверхневої водойми або акваторії порту — видалення або переміщення дна русла для збільшення проектної глибини або інших параметрів, чи для установки або видалення підводних споруд;
- ◆ днопоглиблювальні ремонтні роботи поверхневої водойми або акваторії порту — видалення або перенесення ґрунту або розсипного матеріалу (матеріалу змішаного типу, накопиченого в результаті водної активності) для відновлення первісної проектної глибини після повеней, штормів або інших природних процесів, в результаті яких змінилися параметри площі поверхневого водоймища або акваторії порту;
- ◆ очищення поверхневих водойм або акваторій порту — видалення плаваючого сміття, видалення трави і чагарників, видалення каменів і дерев, видалення затонулих об'єктів та інші роботи, включно з очищенням ложа для запобігання зниженню водопроникності.

¹ Regulations Regarding the Amount and Procedures for Payment of the State Fee for the Issuance of a Permit for the Use of Water Resources — <https://likumi.lv/ta/id/232277-noteikumi-par-valsts-nodevas-apmeru-un-maksanas-kartibu-par-udens-resursu-lietosanas-atlaujas-izsniegšanu>

² Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padzīlīnāšanas kārtība — <https://likumi.lv/ta/id/138363-virszemes-udensobjektu-un-ostu-akvatoriju-tirisanas-un-padzilinanas-kartiba>

Державна служба охорони навколишнього природного середовища видає технічні регламенти (дозволи) щодо очищення чи днопоглиблення поверхневих водних об'єктів або портових вод, якщо для цього не потрібна оцінка впливу на навколишнє середовище відповідно до Закону про оцінку впливу на навколишнє середовище.

Якщо днопоглиблювальні роботи призначені для видобутку корисних копалин у кількості понад **1 000 куб. м**, відповідно до процедур, визначених нормативно-правовими актами щодо використання природних ресурсів, необхідно отримати дозвіл (ліцензію) на використання природних ресурсів, виданий Державною службою охорони навколишнього природного середовища, крім випадків виснаження ґрунту чи розчистки осадкового матеріалу в морі.

Якщо ґрунт, вилучений під час днопоглиблення поверхневих вод або портових вод, планується розмістити на дні, ініціатор днопоглиблення поверхневих вод або портових вод (далі — ініціатор) повинен забезпечити виконання хімічного та екотоксикологічного аналізу ґрунтів у регіоні Балтійського моря.

Для отримання програми робіт з хімічного та екотоксикологічного аналізу ініціатор подає Державній екологічній службі інформацію щодо місця та меж об'єкта, призначеного для днопоглиблення чи очищення, глибини, на яку планується викопувати днопоглиблення, кількості та характеристик ґрунту, що підлягає видаленню, гідрографічна карта місцевості в масштабі не більше 1:2 000, на якій позначені межі об'єкта, і карта порту в масштабі 1:10 000 або більше, на якій позначені межі об'єкта.

Якість ґрунту, отриманого при очисних чи днопоглиблювальних роботах, оцінюється відповідно до вимог нормативно-правових актів щодо якості ґрунту та ґрунту, якщо він призначений для розміщення у тимчасових або постійних сховищах на суші або в районах, зайнятих підводними гідрравлічними спорудами.

Оцінюючи можливість розміщення ґрунту у сховище ґрунтів у морі, Державна екологічна служба враховує граничні значення якості ґрунтів.

Хімічний аналіз ґрунту для проведення днопоглиблювальних робіт у портовій акваторії повинен проводитися раз на **п'ять** років, якщо ґрунт, що підлягає видаленню, не перевищує **20 000 кубічних метрів**, і якщо результати попередніх аналізів підтверджують, що концентрація забруднюючих речовин у відповідній зоні не перевищує першого граничного значення; якщо на відповідній території або в його безпосередній близькості протягом цих **п'яти** років не відбулися забруднюючі дії чи аварії. Хімічні та екотоксикологічні аналізи ґрунту проводяться лабораторією, акредитованою національним органом з акредитації відповідно до нормативно-правових актів щодо оцінки, акредитації та нагляду органів з оцінки відповідності, або лабораторією, акредитованою в іншій державі-члені Європейського Союзу.

Хімічні аналізи ґрунту не потрібні для проведення днопоглиблювальних ремонтних (експлуатаційних) робіт, які виконуються у зв'язку з надзвичайними ситуаціями, що загрожують морській безпеці.

ґрунт, вилучений із поверхневого водоймища або портової акваторії, якість якого відповідає вимогам, визначеним нормативно-правовими актами охорони навколишнього природного середовища або охорони здоров'я, може використовуватися для господарських цілей, включаючи будівництво гідротехнічних споруд та заповнення територій, зайнятих підводними гідротехнічними спорудами (один рік).

Забруднений ґрунт, що видалється під час робіт з очищення, повинен бути розміщений у спеціально відведеному для очищення місці або на полігоні, який має дозвіл категорії А або Б на видалення таких відходів. Якщо вилучений ґрунт планується розмістити у сховищі ґрунтів у морі, Державна екологічна служба окрім технічних регламентів видає дозвіл на розміщення ґрунту у морському сховищі відповідно до вимог Гельсінської конвенції.¹

Розміщення ґрунту у сховищі ґрунтів у морі дозволяється лише відповідно до меж сховищ ґрунту, затверджених Латвійською морською адміністрацією. Відповідне портове управління здійснює моніторинг прибережних сховищ, де розташований ґрунт, вилучений під час очищення чи днопоглиблення. Управління порту здійснює моніторинг відповідно до програми, затвердженої Державною службою охорони навколишнього природного середовища.

Розділ 2 Постанови № 475 визначає порядок проведення процедури очищення та днопоглиблення поверхневих водних об'єктів.² Технічні регламенти (дозволи) Державної екологічної служби з очищення чи днопоглиблення поверхневих вод не є необхідними для проведення такої діяльності:

¹ Відповідно до гельсінської конвенції (стаття 11) для захоронення вищого ґрунту потрібний попередній спеціальний дозвіл відповідного Національного органу — https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_009#Text

² Поверхневі води (озера, водосховища, річки, канали), що знаходяться і використовуються на території більш як однієї області, а також їх притоки всіх порядків — https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D0%B1%27%D1%94%D0%BA%D1%82

- ◆ для очищення чи днопоглиблення поверхневих водних об'єктів на спеціально захищеній природній території, для якої розроблений та затверджений природоохоронний план у визначених процедурах, якщо роботи виконуються відповідно до цього плану;
- ◆ для днопоглиблювальних робіт та очищення штучних водойм, якщо цей водойм відповідає нормативним актам щодо водовідведення та їх гідротехнічних споруд;
- ◆ для очищення або поглиблення рибних ставків (відновлення первісної проектної глибини), якщо цей об'єкт не розташований на природному водотоці;
- ◆ для скошування водних рослин на приватних водоймах або водоймах, якщо скошування відбувається в період з 1 липня по 31 березня.

Для отримання технічних регламентів щодо очищення чи днопоглиблення поверхневих водних об'єктів ініціатор проведення заходів повинен подати подання до Державної екологічної служби. У заяві зазначається така інформація:

- ◆ дата та місце подання;
- ◆ прізвище, ім'я суб'єкта звернення чи найменування юридичної особи, персональний ідентифікаційний код суб'єкта звернення або реєстраційний номер юридичної особи в комерційному реєстрі, адреса та номер телефону;
- ◆ найменування та місцезнаходження поверхневої водойми, призначеної для очищення чи днопоглиблення;
- ◆ площа території, яка призначена для очищення чи днопоглиблення, технологія, яка буде використовуватися, та часові межі виконання робіт;
- ◆ передбачуваний тип та кількість ґрунту, що підлягає видаленню, та методи розрахунку кількості;
- ◆ передбачувана обробка вилученого ґрунту, водних рослин та відходів, які виникнуть під час робіт з очищення чи днопоглиблення, та призначене місце їх тимчасового чи постійного розміщення та його площа (на суші чи на землі в сховищі на морі);
- ◆ карти території (масштаб 1:10 000 або більше) або плани із зазначенням місця днопоглиблення чи очищення поверхневого водоймища та сховища вилученого ґрунту;
- ◆ план поверхневого водойми, в якому вказуються межі робіт по очищенню чи днопоглибленню.

Якщо площа водозбору водотоку більша за **25 кв.м** або площа дзеркала водного об'єму становить не менше **10 га**, ініціатор діяльності, крім вищезазначених документів, подає:

- ◆ висновок сертифікованого експерта щодо можливого впливу очищення чи днопоглиблення водойм поверхневих вод на рибні ресурси. У разі необхідності Державна екологічна служба звертається до Державного наукового інституту «Безпека харчових продуктів, здоров'я тварин та екологічний науковий інститут» для оцінки отриманої думки. Витрати, пов'язані з підготовкою оцінки зазначеної установи, покриваються ініціатором діяльності;
- ◆ висновок сертифікованого експерта щодо можливого впливу очищення чи днопоглиблення поверхневих водних об'єктів на особливо охоронюваних природних територіях, спеціально охоронюваних видів та спеціально захищених місць існування, а також можливого впливу на водойму, що підлягає очищенню чи днопоглибленню. У разі необхідності Державна екологічна служба звертається з проханням до Колегії охорони природи оцінити отриманий висновок. Витрати, пов'язані з підготовкою оцінки зазначеної установи, покриваються ініціатором діяльності;
- ◆ висновок сертифікованого експерта щодо можливого впливу очищення чи днопоглиблення поверхневих водних об'єктів на навколишні водойми. У разі необхідності Державна екологічна служба просить державну компанію «Латвійський центр навколишнього середовища, геології та метеорології» оцінити отриманий висновок. Витрати, пов'язані з підготовкою оцінки зазначеної установи, покриваються ініціатором звернення.

Якщо передбачається очищення або поглиблення громадського водотоку чи водойми, а також водотоку чи водойми, на яких права риболовлі належать державі, ініціатор діяльності повинен отримати письмову згоду місцевого самоврядування до отримання технічних регламентів.

Якщо передбачається очищення або поглиблення приватного водотоку чи водойми, а також водотоку чи водойми, в яких права риболовлі не належать державі та які не є державними водотоками чи водоймами, ініціатор повинен отримати письмову згоду власника водного об'єкта.

Якщо передбачається очищення або поглиблення поверхневого водного об'єкта поблизу об'єктів національного оборонного значення, необхідно отримати письмову згоду Міністерства оборони.

До технічних регламентів (дозволу) очищення та днопоглиблення поверхневих водних об'єктів, крім вимог, визначених нормативно-правовими актами щодо охорони навколишнього середовища, повинні бути включені такі умови:

- ◆ час та місце виконання запланованої діяльності;
- ◆ ступінь, територія та межі очищення та днопоглиблення;
- ◆ послідовність виконання робіт;
- ◆ розташування, зберігання та використання тимчасового чи постійного місця розташування ґрунту, видаленого з поверхневого водойми;
- ◆ заходи, пов'язані зі зміною гідрологічного режиму водного об'єкта під час виконання робіт;
- ◆ озеленення берегів після закінчення робіт;
- ◆ заходи щодо запобігання шкоді водним біоресурсам та забрудненню навколишнього середовища.

Під час очищення та поглиблення водойми поверхневих вод слід дотримуватися таких вимог:

- ◆ очищення чи днопоглиблення слід проводити без пошкодження рибних ресурсів;
- ◆ очищення річки починається та виконується у напрямку течії;
- ◆ водні рослини спочатку слід обрізати в місцях посилення шару мулу, а також на піщаних мілководних ділянках, які характеризуються підвищеним заростанням;
- ◆ водні рослини в озерах слід косити шляхом формування коридорів для забезпечення обміну води між мілководними та глибоководними районами;
- ◆ зрізані водні рослини слід збирати з метою запобігання повторного забруднення водного об'єкта.

Розділ 3 Постанови № 475 визначає порядок проведення процедури очищення та днопоглиблення акваторій порту.¹

Для отримання технічних регламентів (дозволів) щодо очищення чи днопоглиблення акваторії порту ініціатор діяльності повинен подати письмову заяву до Державної екологічної служби, що має містити таку інформацію:

- ◆ дата та місце подання;
- ◆ прізвище, ім'я суб'єкта звернення чи найменування юридичної особи, персональний ідентифікаційний код суб'єкта звернення або реєстраційний номер юридичної особи в комерційному реєстрі, адреса та номер телефону;
- ◆ найменування, реєстраційний номер та адреса виконавця робіт з очищення чи днопоглиблення, якщо роботи не виконуються ініціатором діяльності, та вказане ім'я, прізвище та номер телефону особи, відповідальної за виконання робіт;
- ◆ найменування та місцезнаходження об'єкта, призначеного для очищення чи днопоглиблення (далі — об'єкт) у акваторії порту;
- ◆ якщо передбачено капітальне днопоглиблення — площа передбачуваної території, тип та кількість ґрунту, що підлягає видаленню, а також розрахунок кількості такого ґрунту; якщо передбачається ремонтне (експлуатаційне) днопоглиблення — площа передбачуваної території, тип та максимальна кількість ґрунту, що підлягає видаленню (якщо точна кількість невідома);
- ◆ заплановані терміни виконання робіт з очищення чи днопоглиблення;

¹ Акваторія — (від лат. *aqua* — вода, рос. *акватория*; англ. *water area*; нім. *Wasserbecken, Wasserfläche*) — ділянка водної поверхні певної водойми або її частини (порту, затоки, моря) у визначених межах. Наприклад, акваторія порту охоплює рейд, внутрішню гавань, підходи до порту і причалів — <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F>

- ◆ передбачуваний спосіб очищення чи днопоглиблення та застосовувана технологія (найменування, тип, місткість обладнання чи посудини, насосний тип, мийка або інший тип техніки, якщо відомий);
- ◆ характеристики ґрунту — гранулометричний склад, щільність ґрунту, вміст органічних речовин (не потрібно, якщо інформація вже подана відповідно до пункту 7 цих Правил);
- ◆ передбачуване тимчасове або постійне розташування ґрунту, що знятий (на суші або в наземному сховищі в морі).

Для отримання технічних регламентів (дозволів) до заяви додається:

- ◆ гідрографічна карта місцевості, призначеної для днопоглиблення чи очищення, у масштабі, що не перевищує 1:2000, в якому розмічені межі об'єкта (не потрібно, якщо він уже поданий відповідно до пункту 7 цих Правил);
- ◆ карта порту в масштабі 1:10000 або більше, в якій позначені межі об'єкта;
- ◆ завірена копія архітектурно-планувального завдання гідравлічної споруди порту (лише для виконання капітальних робіт з днопоглиблення);
- ◆ план вилученого місця розміщення ґрунту (лише для розміщення на суші або у штучно створеній акваторії), в якому вказано місце розміщення ґрунту;
- ◆ результати ґрунтових аналізів;
- ◆ якщо передбачається капітальне днопоглиблення - висновок сертифікованого експерта щодо можливого впливу днопоглиблення у акваторії порту на рибні ресурси. У разі необхідності Державна екологічна служба звертається до Державного наукового інституту «Безпека харчових продуктів, здоров'я тварин та екологічний науковий інститут» для оцінки отриманого висновку. Витрати, пов'язані з підготовкою оцінки зазначеної установи, покриваються ініціатором діяльності;
- ◆ якщо передбачається капітальне днопоглиблення - висновок сертифікованого експерта щодо можливого впливу днопоглиблення акваторії порту на навколишні водойми. У разі необхідності Державна екологічна служба просить державну компанію «Латвійський центр навколишнього середовища, геології та метеорології» оцінити отриманий висновок. Витрати, пов'язані з підготовкою оцінки зазначеної установи, покриваються ініціатором діяльності.

Якщо ґрунт планується розміщувати на суші або використовувати для будівництва гідротехнічних споруд чи насипу території, зазначається:

- ◆ розташування та тип подальшого використання ґрунту;
- ◆ дозволений тип використання території, зазначеної в просторовому плані місцевого самоврядування за вказаним місцем розташування ґрунту.

В такому випадку ініціатор повинен подати висновок сертифікованого експерта щодо можливого впливу розміщення ґрунтів на спеціально захищених природних територіях, спеціально охороняємих видах та спеціально охороняємих місцях проживання, а також можливого впливу на саму водойму. У разі необхідності Державна екологічна служба звертається з проханням до Колегії охорони природи оцінити отриманий висновок. Витрати, пов'язані з підготовкою оцінки зазначеної установи, покриваються ініціатором діяльності.

Для виконання робіт з днопоглиблення чи очищення акваторії порту отримується схвалення відповідного портового органу, якщо замовником робіт не є портовий орган.

Щоб здійснити капітальне днопоглиблення акваторії порту необхідно отримати схвалення Латвійської морської адміністрації.

Окрім вимог щодо охорони навколишнього середовища, визначених нормативно-правовими актами, до технічних регламентів щодо днопоглиблення чи очищення повинні бути включені такі вимоги:

- ◆ дозволені способи очищення чи днопоглиблення та технічне обладнання;
- ◆ послідовність робіт, якщо прибирання чи днопоглиблення виконується в кілька етапів;
- ◆ розташування знятого ґрунту;
- ◆ вимоги до розміщення ґрунту на суші;

- заходи, які слід вжити для запобігання або зменшення забруднення навколишнього середовища, а також запобігання пошкодженню водних біологічних ресурсів;
- визначення та відшкодування шкоди, заподіяної рибним ресурсам відповідно до висновку експерта з рибного господарства.

Якщо внаслідок стихійного лиха виникла загроза безпеці судноплавства і необхідне попередньо заплановане невідкладне відновлення проектної глибини водних шляхів, Державна екологічна служба на підставі подання капітана порту або служби морської безпеки протягом **трьох** робочих днів видає технічні регламенти (дозволи) щодо ремонту. Якщо загроза морській безпеці або навколишньому середовищу виникла через аварію корабля або подібну надзвичайну ситуацію, Портове управління в такому випадку негайно інформує Державну службу охорони навколишнього природного середовища щодо виконання робіт з днопоглиблення та їх масштабів.

Якщо відповідно до висновку експерта з рибного господарства, обмеження щодо проведення робіт з днопоглиблення в акваторії порту необхідні під час нересту та міграції риби, вони визначаються лише у темні години доби.

Використання та охорона води в Литовській Республіці регулюється Законом щодо води від 21 жовтня 1997 року № VIII-474.¹ Цей Закон регулює право власності на внутрішні водойми Литовської Республіки, управління, використання та охорону їх водних ресурсів, відносини між власниками та користувачами водних об'єктів та права і обов'язки юридичних та фізичних осіб, які користуються внутрішніми водоймами та їх ресурси.

Метою Закону є:

- запобігати погіршенню стану водних екосистем та екосистем, безпосередньо залежних від води;
- поліпшити якість води шляхом впровадження заходів щодо послідовного зменшення надходження небезпечних речовин та припинення скидання забруднюючих речовин у воду;
- використовувати воду раціонально та стійко;
- зменшити шкідливий вплив води (виникнення повеней та посухи).

Закон Литовської республіки «Про охорону морського середовища» встановлює права та обов'язки юридичних та фізичних осіб, які займаються діяльністю, які прямо чи опосередковано впливають на морське середовище та його природні ресурси.

Згідно Закону щодо води, користувачі води означають юридичні та фізичні особи, які видобувають воду з водойми або скидають стічні води в навколишнє середовище, а також особи, які використовують водний об'єкт для різних потреб (гідроенергетика, судноплавство, риболовля тощо).

Уряд Литви випустив Указ про особливі умови для землекористування та лісокористування від 12 травня 1992 р. № 343 яким встановив, що використовувати щодня більше **10 кубометрів (м³/д)** води можливе лише за дозволом на використання природних ресурсів.²

Відповідно до статті 7 Закону щодо води, до споживачів водних ресурсів належать юридичні та фізичні особи, які:

- у порядку, встановленому Урядом або уповноваженою ним установою, взяли в оренду поверхневі водойми для конкретного використання відповідно до умов, встановлених договорами оренди;
- видобувати воду з водойм або скидати стічні води у природне середовище;
- використовувати водойми та ресурси для цілей гідроенергетики, судноплавства та потреб рибних ставків.

До споживачів водних ресурсів належать також юридичні та фізичні особи, які користуються водою вільно (без ліцензії) для наступних потреб:

- власники приватних стаціонарних поверхневих водних об'єктів можуть вільно використовувати водні ресурси, крім комерційних або ділових цілей;
- вода водних об'єктів, що знаходяться на території загальнодоступних земель або прилеглих до неї, може вільно використовуватися для відпочинку та водних видів спорту або перетину особою в порядку, встановленому законодавчими актами;
- використання води пробурених (викопаних) свердловин також вважається вільним використанням води;
- парусні судна, окрім тих, що працюють від електричних двигунів або двигунів внутрішнього згоряння, можуть вільно використовуватися у всіх громадських водоймах та приватних водотоках, якщо це не обмежено іншими законодавчими актами;
- у всіх випадках, що стосуються стихійних лих, вода повинна вільно використовуватися для ліквідації катастрофи в зоні стихійного лиха.

¹ REPUBLIC OF LITHUANIA LAW ON WATER October 21, 1997 No. VIII – 474, Vilnius — <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/en/TAD/TAIS.55468>

² Ecological flow estimation in Latvian – Lithuanian Transboundary river basins (ECOFLOW) LLI-249 — https://latlit.eu/wp-content/uploads/2017/05/DeliverableT1.2.1_Review_national_legislation.pdf

Користувачі водних об'єктів, віднесених до загальнодоступних запасів внутрішніх вод, та власники приватних водних об'єктів повинні:

- ◆ дотримуватись вимог щодо утримання, ремонту та реконструкції водойм та їх гідротехнологічних споруд, забезпечення стійкості берегів поверхневих водних об'єктів. Утримання та використання потенційно небезпечних водойм та їх гідротехнологічних споруд регулюється Законом про утримання потенційно небезпечних споруд та іншими нормативно-правовими актами;
- ◆ встановити охоронну зону суворого режиму навколо місця видобутку води відповідно до стандартних вимог;
- ◆ відповідно до стандартних вимог встановлювати захисні смуги вздовж берегів поверхневих водних об'єктів та забезпечувати їх утримання;
- ◆ змінювати рівень води озер і ставків, збільшувати або регулювати глибину річок, виконувати роботи з днопоглиблення або змінювати береги, будувати дамби та інші гідротехнологічні споруди лише з дозволу установи, уповноваженої видавати такі дозволи Міністерством для Охорона навколишнього середовища;
- ◆ забезпечити стале використання води, не перевищувати встановлені межі водокористування або граничні значення для стічних вод та забруднюючих речовин, що скидаються у природне середовище;
- ◆ не порушувати права інших користувачів водних ресурсів, а також не завдавати шкоди ландшафту та його стихіям (місцевості, ґрунту, флорі, фауні), земляним ґрунтам, господарським та рекреаційним та іншим об'єктам;
- ◆ забезпечити право населення купатись, поливати своїх тварин чи іншим чином користуватися приватними водоймами у порядку, встановленому сервітутами;
- ◆ забезпечити належне використання інженерних споруд для очищення стічних вод та інших споруд, які можуть мати вплив на стан вод, підвищити їх характеристики для використання;
- ◆ не знищувати водну флору та фауну;
- ◆ не розводити та впроваджувати без ліцензії нові види водної фауни та флори в Литовській Республіці;
- ◆ вести бухгалтерський облік використання води в установленому порядку, проводити моніторинг згідно із Законом про моніторинг довкілля;
- ◆ утримуватися від будь-якої діяльності у внутрішніх водних об'єктах (водотоках), призначених для судноплавства, що може становити небезпеку для безпеки судноплавства або якості водотоків.

Стаття 12 цього Закону визначає, що водні ресурси та водойми можуть використовуватися для постачання населення питною водою, забезпечення медикаментозного лікування, відпочинку, спорту, сільського господарства, промисловості та іншої господарської діяльності, навігації, гідроенергетики, рибальства та риболовлі, полювання, гасіння пожеж, скидання стічних вод та інших цілей, якщо вони не суперечать законам та іншим правовим актам Литовської Республіки.

Забезпечення населення питною водою є пріоритетним використанням водних ресурсів та водних об'єктів.

Стаття 14 Закону щодо води регламентує використання водних ресурсів та водних об'єктів для забезпечення населення питною водою. Так, ресурси ґрунтових вод та водойми, вода яких відповідає стандарту питної води Литовської Республіки або є придатною для приготування такої води, використовуються для задоволення потреб населення у питній воді. Якщо підземних водних ресурсів немає на місцях або якщо їх ресурси обмежені у задоволенні потреб питної води, можуть використовуватися належним чином підготовлені поверхневі води. Поверхневі води можуть використовуватися для поповнення ресурсів ґрунтових вод за умови, що вони відповідають нормам гігієни.

Ґрунтову питну воду можна використовувати для потреб, крім побутової чи харчової промисловості, лише у випадках, коли:

- ◆ поблизу користувача недостатньо поверхневих вод належної якості, але є достатня кількість ґрунтової питної води;

- користувач споживає обмежену кількість води, тоді як налаштування водопровідних мереж та установок поверхневих об'єктів водних об'єктів взагалі не є економічно вигідним;
- необхідність гасіння пожежі або ліквідації наслідків інших стихійних лих.

Стаття 15 Закону щодо води регулює використання водних ресурсів та водних об'єктів з метою медикаментозного лікування та профілактики захворювань. Та встановлює, що використання мінеральної води з водних ресурсів та водних об'єктів для лікування та профілактики захворювань регулюється Законом про питну воду¹ та Законом про надра.

Стаття 16 Закону щодо води регулює використання водойм для цілей відпочинку та спорту.

Губернатори повітів призначають водойми поверхневих вод, розташовані на державній землі, для громадського відпочинку та спорту відповідно до територіальних планових документів.

Дозвіл на використання суден, що приводяться в рух двигунами внутрішнього згоряння та електричними двигунами, надаються у водних об'єктах у порядку, встановленому урядом або уповноваженою ним установою.

Власники приватних водних об'єктів можуть використовувати свої водойми в організованих цілях відпочинку та спорту без спеціального дозволу за умови, що це не суперечить документам територіального планування.

Стаття 17 Закону щодо води регулює використання водних ресурсів та об'єктів для сільськогосподарських потреб. Так, водні ресурси та водойми можуть використовуватися для потреб сільського господарства для прагнення створити оптимальні умови для сільського господарства, а саме для осушення або зрошення земель. Під час осушення суші рівень води природного русла річки чи озера не повинен змінюватися. Регулювання рівня ґрунтових вод, занурення річок, відновлення існуючих дамб та інших гідротехнологічних споруд, днопоглиблення русел річок, консолідація берегів та проведення інших робіт дозволяється за згодою установи, уповноваженої Міністерства охорони навколишнього природного середовища, яка приймається відповідно до процедур, встановлених Законом про оцінку впливу довкілля, що виробляється за проектовою господарською діяльністю, та іншими правовими актами.

Водні об'єкти, розташовані на сільськогосподарських угіддях, повинні використовуватися з належним урахуванням правил землекористування, встановлених у документах територіального планування.

Використання води із ставків для сільськогосподарських цілей має відповідати вимогам, викладеним у статті 20 цього Закону (див. нижче).

Дренаж та зрошення земель регулюються Законом про меліорацію Литовської республіки.

Стаття 18 Закону щодо води регулює використання водних ресурсів та водних об'єктів для промислових та інших господарських цілей. Використовуючи водні ресурси та водойми безпосередньо для виробничих та господарських цілей, юридичні та фізичні особи повинні дотримуватись граничних значень, встановлених для використання води, технологічних норм і правил, забруднення стічних вод, а також застосовувати заходи, спрямовані на зменшення використання води та забруднення стічних вод, вдосконалення технологій виробництва, систем водопостачання та очищення стічних вод, впровадження систем утилізації водопостачання.

Стаття 19 Закону щодо води регулює використання водних об'єктів для судноплавства. Так, юридичні та фізичні особи, які використовують водні транспортні засоби у водоймах, повинні забезпечити, щоб ці водні транспортні засоби не забруднювали водойми, не руйнували і не пошкоджували гідротехнологічні споруди чи комунікації, не спричиняли негативного впливу на екосистеми і не порушували прав інших користувачів водних об'єктів.

Днопоглиблення водних об'єктів для судноплавства здійснюється за правилами, затвердженими Міністерством охорони навколишнього природного середовища.

Використання водних об'єктів для судноплавства регулюється Кодексом внутрішнього водного транспорту.

Стаття 20 Закону щодо води регулює використання водойм із водосховищами для гідроенергетики та інших потреб. Юридичні та фізичні особи, які використовують водойми з водосховищами для гідроенергетичних та інших потреб, дотримуються правил використання та утримання водойм, режим коливань рівнів, дозволяють захищати навколишнє середовище спуск через гідротехнологічні споруди, ведуть облік потоку води через споруди, належним чином підтримують гідротехнологічні споруди, забезпечують їх безпеку, вживають відповідних заходів щодо ліквідації процесів ерозії на берегах водойм, встановлюють та застосовують ефективні заходи щодо захисту життєдіяльності риб.

¹ LAW ON DRINKING WATER SUPPLY AND WASTE WATER MANAGEMENT 13 July 2006 No X-764 — <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.337310?jfwid=rivwzvpgv>

При будівництві нових водойм для гідроенергетики та інших потреб, а також реконструкції гідротехнологічних споруд існуючих водойм гарантується вільна міграція риби шляхом встановлення споруд для міграції риб у порядку, встановленому Міністерством охорони навколишнього природного середовища.

При будівництві нових водойм для гідроенергетики та інших потреб юридичні та фізичні особи покривають збитки, завдані землю, природі, рекультивації земель, гідротехнологічним та іншим об'єктам, як це передбачено законами та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 21 Закону щодо води регулює використання водних об'єктів для рибальства та полювання. Так, поверхневі водойми, призначені для риболовлі, класифікуються на ряд категорій Міністерством охорони навколишнього середовища.

Поверхневі водойми загальнодержавного значення не здаються в оренду для цілей риболовлі. Уряд встановлює порядок оренди інших поверхневих вод внутрішнього громадського запасу з метою риболовлі, а також порядок видачі дозволів на риболовлю в них. Оренда поверхневих водних об'єктів внутрішнього громадського запасу для рибного господарства та риболовлі не тягне за собою оренду земель під водою (частина 5 статті 21 Закону щодо води). Під час використання водних об'єктів внутрішнього громадського запасу для рибного господарства юридичні та фізичні особи зобов'язані здійснювати заходи щодо охорони та відновлення рибного запасу, передбачені договорами оренди чи дозволами, за свій рахунок.

Водні об'єкти можуть використовуватися для полювання в порядку, встановленому законами Литовської Республіки та Урядом або установою, уповноваженою Урядом.

Стаття 22 Закону щодо води встановлює використання водойм для скидання стічних вод. Водні об'єкти можуть використовуватися для скидання побутових, промислових стічних вод від інших видів господарської діяльності, а також поверхневих (дощових) та інших стічних вод, зібраних у каналізаційну мережу, лише в межах встановлених за згодою (дозволом) установи, уповноваженої Міністерством охорони навколишнього природного середовища за погодженням з Міністерством охорони здоров'я.

Стаття 25 Закону щодо води встановлює **умови використання водних ресурсів та дозволів**. Так, використання водних ресурсів може бути безкоштовним (без будь-яких дозволів), і воно може бути предметом дозволів.

Статтею 26 цього Закону встановлено порядок безоплатного використання водних ресурсів.

Дозвіл на використання водних ресурсів видається Урядом або установою, уповноваженою Урядом, у встановленому порядку.

Дозвіл на використання водних ресурсів не видається:

- якщо не передбачені заходи щодо сталого використання води;
- якщо не передбачені заходи щодо належного захисту водних об'єктів від забруднення;
- якщо не передбачені заходи щодо забезпечення належних умов для водної флори та фауни;
- якщо інтереси інших водокористувачів порушуються.

Подаючи інформацію для отримання дозволу на використання водних ресурсів, користувач води повинен оцінити та вказати кількість води, яка потрібна, а також кількість забруднених стічних вод, що скидаються.

Стаття 26 Закону щодо води встановлює норми про вільне використання водних ресурсів. Так, власники приватних поверхневих водних об'єктів можуть вільно використовувати водні ресурси, крім комерційних або ділових цілей. Вода водних об'єктів, що знаходяться на території загальнодоступних земель або прилеглих до неї, може вільно використовуватися для відпочинку та водних видів спорту або перетину об'єкта в порядку, встановленому законодавчими актами.

Використання води пробурених (викопаних) свердловин також вважається вільним використанням води.

Парусні судна, окрім тих, що працюють від електричних двигунів або двигунів внутрішнього згорання, можуть вільно використовуватися у всіх громадських водоймах та приватних водотоках, якщо це не обмежено іншими законодавчими актами.

Для вільного використання води дозвіл не потребується.

У всіх випадках, що стосуються стихійних лих, вода повинна вільно використовуватися для їх ліквідації.

Стаття 27 Закону щодо води встановлює норми про використання води за умови отримання дозволу. З урахуванням критеріїв, встановлених для видачі дозволів на використання природних ресурсів, **дозвіл**

на використання водних ресурсів повинні бути отримані юридичними та фізичними особами, які бажають видобувати воду з поверхневих або ґрунтових водних об'єктів або скидати домогосподарчі, промислові стічні води та стічні води від інших видів господарської діяльності або поверхневі (дощові) стічні води у природне середовище, а також бажаючи використовувати водойми для навігації, або потреби гідротехнологічних споруд (водосховища, гідроелектростанції тощо).

Дозвіл на видобування поверхневих та ґрунтових вод та скидання у природне середовище стічних вод надається **на строк до 5 років**; дозволи на використання вод для навігації або для потреб гідротехнологічних споруд надаються на довгостроковій основі.

Стаття 28 Закону щодо води регулює процедуру поновлення, передачі та анулювання дозволу на використання водних ресурсів. Так, дозвіл на використання водних ресурсів поновлюється на вимогу його власника. Запит про поновлення дозволу подається в установленому порядку до уповноваженої установи Міністерством охорони навколишнього природного середовища.

Власник дозволу на використання водних ресурсів може передати його іншій юридичній чи фізичній особі. Установа, яка видала дозвіл, повинна схвалити його передачу.

Дозвіл на використання водних ресурсів анулюється, якщо:

- умови, зазначені в дозволі, не виконуються;
- встановлені обмеження щодо використання води або граничні значення та стандарти якості для стічних вод, що скидаються у водойми перевищені;
- інформація, що надійшла для отримання дозволу, була невірною;
- за заявою власника дозволу.

Дозвіл на використання водних ресурсів анулюється, якщо це стане необхідним у разі надзвичайної екологічної ситуації. У такому випадку збитки, завдані власником дозволу, відшкодовуються у порядку, встановленому законами Литовської Республіки.

Дозвіл на використання водних ресурсів стає недійсним після ліквідації юридичної особи або зникнення власника дозволу.

Стаття 29 Закону щодо води встановлює програми та схеми використання та охорони водних ресурсів. Програми використання та охорони водних ресурсів повинні передбачати заходи, необхідні для сталого використання та охорони води та коштів, необхідних для цієї мети. Програми використання та охорони водних ресурсів можуть бути розроблені для території Литовської Республіки, повітів та муніципальних районів, басейнів поверхневих водних об'єктів, а також для окремих водоносних горизонтів підземних вод.

Схеми прогнозованого використання та охорони повинні бути складені для басейнів річок.

Державні програми та схеми використання та охорони водних ресурсів затверджуються Урядом на вимогу Міністерства охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 30 Закону щодо води встановлює, що розвідка та видобуток ґрунтових водних ресурсів підлягають ліцензуванню відповідно до Закону про надра та Закону про підприємства.

Стаття 34 Закону щодо води встановлює порядок регулювання господарської діяльності. Навігація, виробництво електроенергії, рибальство та інша господарська діяльність, видобуток, днопоглиблення, укріплення берегів та інші гідротехнологічні будівельні роботи у водоймах мають бути організовані та проведені таким чином, щоб мінімізувати несприятливий вплив на якість води, флору і фауна, а також стабільність берегів і гідротехнологічних споруд. При проектуванні, будівництві, реконструкції та експлуатації господарських та інших об'єктів, що впливають на якість води, слід передбачити виконання заходів, що забезпечують стійке використання води, охорону водних об'єктів, облік води використовуваних та захист прав інших користувачів води. Порядок проектування, будівництва, реконструкції, розширення, введення в експлуатацію та експлуатацію господарських об'єктів, які можуть мати вплив на водні об'єкти, встановлюється Законом про охорону навколишнього природного середовища, Законом про оцінку наслідків господарської діяльності з питань навколишнього середовища, а також іншими нормативно-правовими актами.

Господарська діяльність на захисних смугах і охоронних територіях навколо водних об'єктів регулюється Законом про заповідні території та положеннями, затвердженими урядом.

Юридичні та фізичні особи можуть займатися господарською діяльністю, яка, ймовірно, може негативно впливати на стан водних об'єктів чи якість їх води лише у порядку, встановленому законом про оцінку наслідків господарської діяльності з питань навколишнього середовища та інших нормативно-правових актів після прийняття уповноваженим Міністерством охорони навколишнього природного середовища позитивного рішення щодо цієї діяльності та після того, як вищезазначені особи отримали дозвіл на використання водних ресурсів.

Дільниці видобування ґрунтових та мінеральних вод повинні експлуатуватися відповідно до встановленого режиму, який гарантує захист водоносних горизонтів від виснаження, забруднення та погіршення якості води.

Водосховища та штучні озера повинні використовуватися та підтримуватися відповідно до правил, затверджених установою, уповноваженою Міністерством охорони навколишнього природного середовища.

У посушливий рік, коли витрата річок та рівень озер та водосховищ нижчі, ніж оцінки, зроблені за найбільш вірогідний рік, використання водних ресурсів водойм та штучних озер може бути обмежено за правилами для використання та обслуговування водойм та штучних озер.

Юридичні та фізичні особи, господарська діяльність яких негативно впливає на флору та фауну водних об'єктів, повинні відшкодувати збитки, понесені в порядку, встановленому Урядом, або установою, уповноваженою Урядом.

Стаття 35 Закону щодо води визначає обмеження та припинення діяльності, що спричиняє несприятливий вплив на стан вод. Якщо юридичні чи фізичні особи проводять роботи (будівництво, розширення, реконструкцію тощо господарських та інших об'єктів) з порушенням положень цього та інших законів або не виконують умов, передбачених дозволом на використання водних ресурсів, або якщо роботи негативно впливають на навколишнє середовище, воду, водойми та створюють небезпеку для здоров'я людини, флори та фауни, ці роботи можуть бути припинені або обмежені Міністерством охорони навколишнього природного середовища або іншими установами, уповноваженими Урядом.

Власники та користувачі водних об'єктів та земель повинні гарантувати, що їх господарська діяльність не повинна завдавати шкоди воді: щоб вона не затоплювала, не руйнувала береги чи захисні дамби, гідротехнології та інші споруди, щоб вона не зводила землі до болота, не розмивала ґрунт, не спричиняла каверн чи зсувів.

В екстремальних обставинах стихійні лиха та їх наслідки, спричинені водою, ліквідуються у порядку, встановленому урядом.

Стаття 41 Закону щодо води встановлює відповідальність за порушення водного законодавства фізичними особами, які підлягають дисциплінарній, адміністративній чи кримінальній відповідальності, якщо вони:

- ◆ користуються водними ресурсами без дозволу, коли потрібно отримати дозвіл;
- ◆ порушують режим гідрографічних, гідрологічних чи іхтіологічних заповідників;
- ◆ затверджують документи проекту, коли немає положень щодо заходів, спрямованих на мінімізацію негативного впливу на водні об'єкти та водні ресурси, коли необхідні положення для таких заходів;
- ◆ не здійснюють заходів щодо охорони вод, передбачених державними програмами та схемами використання та охорони водних ресурсів або в дозволах на використання водних ресурсів;
- ◆ будують, реконструюють, передають та приймають у користування об'єкти, призначені для господарської чи іншої діяльності, порушуючи встановлені законодавством процедури;
- ◆ забруднюють водойми або їх басейни стічними водами, що перевищують граничні значення забруднюючих речовин, а також граничні значення, визначені нормативними документами, а також забруднюють води термічно;
- ◆ забруднюють водойми та їх басейни побутовими, промисловими та іншими відходами, нафтопродуктами, добривами, токсичними хімічними речовинами, радіоактивними та іншими шкідливими речовинами шляхом перевищення нормативних граничних значень;
- ◆ порушують режим охорони водойм та водоймищ;
- ◆ порушують режим охоронних смуг та ділянок водойм та водоймищ, засмічують береги поверхневих водних об'єктів;
- ◆ порушують правила обліку використання води, правила визначення якості скидів, використання та обслуговування обладнання для очищення відходів, гідротехнологічних споруд та водойм;

- ◆ шкодять обладнання або пристрої гідротехнологічних споруд, проводять гідротехнологічні роботи без дозволу;
- ◆ ігнорують встановлені процедури подання інформації про використання водних ресурсів та їх охорони, пригнічують інформацію, не надають її та не спотворюють;
- ◆ створюють перешкоди для державного контролю за використанням та охороною водних ресурсів та охороною гідротехнологічних споруд, не дотримуються правильних вказівок інспекторів;
- ◆ вчиняють інші порушення нормативно-правових актів щодо використання та охорони вод, що можуть притягнути їх до відповідальності згідно із законодавством 🇸🇻 Литовської Республіки.

Стаття 43 Закону щодо води визначає юридичні та фізичні особи сплачують податки за використання водних ресурсів та їх забруднення згідно із Законом про податки за користування природними ресурсами, Законом про податки за забруднення навколишнього природного середовища та іншими нормативно-правовими актами.

Сфера водокористування регулюється також низкою підзаконних нормативно-правових актів 🇸🇻 Литовської республіки. Так, Наказ Міністерства охорони природного навколишнього середовища встановлює «Порядок обліку водокористування та управління стічними водами»¹, який регулює, що облік кількості використаної води повинні вести господарюючі суб'єкти:

- ◆ які провадять діяльність із забезпечення населення питною водою;
- ◆ які забирають або отримують **50 м³** або більше води в день для виробничої або іншої комерційної діяльності (середньорічний паркан або отримання).

Облік кількості використаної води ведеться за даними вимірів кількості води.

Вимірювання кількості води повинно проводитися приладами обліку води, що відповідають вимогам метрології, встановленим правовими актами, до яких повинні бути передбачені необхідні для використання доступи.

Прилади обліку води обов'язкові:

- ◆ в окремих водозабірних і водопровідних спорудах (колодязі, насосні станції та ін.);
- ◆ на вводи водопроводу (водопроводу);
- ◆ на входах в індивідуальні майстерні, бари.

Облік управління стічними водами включає в себе облік кількості зворотних вод, скидів забруднюючих речовин зі стічними водами, очисних споруд і їх параметрів, збір стічних вод від населення і господарюючих суб'єктів, а також інвестицій і витрат на очищення стічних вод.

Облік кількості зворотних вод, забруднюючих речовин, що скидаються із стічними водами і очисними спорудами, і їх параметрів здійснюється господарюючими суб'єктами:

- ◆ які скидають стічні води в поверхневі води і / або природні системи фільтрації стічних вод і які вимагають дозволу IPPC відповідно до вимог правил IPPC;
- ◆ які провадять один або декілька видів діяльності, зазначених в Регламенті (ЄС) № 166/2006 про створення Європейського реєстру викидів та забруднювачів;
- ◆ під час господарської діяльності, з яких **50 м³** і більше промислових або міських стічних вод скидаються в систему збору стічних вод, експлуатованих іншими особами на добу. Кількість зворотних вод розраховується шляхом ділення кількості скидаючих або очікуваних скидів стічних вод в рік на кількість скидів;
- ◆ в ході яких промислові стічні води, що містять пріоритетні небезпечні речовини, перераховані в Додатку 1 до Регламенту управління стічними водами і / або в яких концентрація небезпечних речовин дорівнює або вище, ніж зазначена в частинах А і В Додатка 2 Регламенту управління стічними водами, скидаються в систему збору стічних вод.

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.441019?jfwid=r9u0usk3u>

Наказом Міністерства охорони природного навколишнього середовища D1-302 встановлюється «Порядок використання поверхневих водних об'єктів для забору води».¹

Наказом Міністерства охорони природного навколишнього середовища від 10 січня 2007 року D1-23 затверджено «Умови проведення робіт з очищення дна і днопоглиблення поверхневих водних об'єктів на внутрішніх водних шляхах, портах і пристанях»², Наказом Міністерства охорони природного навколишнього середовища 🇱🇻 Литовської Республіки від 26 лютого 2002 року № 77 «Про затвердження екологічного нормативного документа LAND 46A-2002 "Правила проведення земляних робіт в акваторії морів та морських портів і видалення викопаного ґрунту"».

Відповідно до положень Закону 🇱🇻 Литовської Республіки про оцінку впливу на навколишнє середовище запланованої господарської діяльності, днопоглиблювальні роботи повинні підлягати процедурам оцінки впливу на навколишнє середовище.

Днопоглиблювальні роботи в водоймах заборонені в період міграції та нересту риб з 15 березня до 30 червня, і з 1 вересня до 30 листопада, а в Куршській затоці — з 20 квітня до 15 липня, і з 1 вересня до 31 жовтня.

Ґрунт, викопаний під час очищення і днопоглиблювальних робіт, може бути використаний для відновлення і/або управління пошкодженими і/або розмитими берегами, поліпшення місця проживання водоплавних птахів або інших видів, пов'язаних з водою, а також, за погодженням з управлінням водного господарства, для ремонту і будівництва дамб, гребель, інших елементів водного шляху.

При очищенні або днопоглибленні портів і причалів в бухтах, а також у випадках, коли ґрунт буде використовуватися для цілей, відмінних від вищезазначених, забруднення вийнятого ґрунту має бути досліджено, і рішення про використання такого ґрунту повинно бути прийнято у відповідності з планом реабілітації та (або) проект днопоглиблювальних робіт. Дослідження забруднення проводяться відповідно до вимог з охорони навколишнього середовища для управління хімічно забрудненими територіями Литовської республіки.

Порядок погодження проекту для розчистки. При плануванні робіт з прибирання Підрядник представляє в Департамент охорони навколишнього середовища Міністерства навколишнього середовища (далі — ДОО) план робіт з прибирання не пізніше, ніж за **3** робочих дні до початку робіт з прибирання, який повинен включати:

- ◆ інформацію про плановані очисні роботи із зазначенням дати початку та закінчення робіт, місця проведення робіт, Підрядника — найменування, юридична адреса, номер телефону;
- ◆ батиметричний план ділянки водойми, на якому плануються очисні роботи, з позначенням місць очищення дна із зазначенням проектної глибини, ширини і розрахункового рівня води, кількості ґрунту, планового до виїмки;
- ◆ інформацію про те, як вийнятий ґрунт буде оброблятися і/або використовуватися;
- ◆ дослідження планового вийнятого ґрунту (у вищезазначених встановлених випадках). Якщо дослідження ґрунту показують, що ґрунт забруднений хімічними речовинами, підрядник повинен додатково проінформувати Агентство з охорони навколишнього середовища (далі — Агентство), представивши письмовий план очищення.

План очисних робіт повинен бути погоджений з дирекцією національного парку, державного або біосферного заповідника, якщо розкопки і/або звалища, зазначені в плані реабілітаційних робіт, розташовані на їх керованих територіях або інших охоронюваних територіях і територіях Natura 2000, закріплених за дирекціями державою.

Підрядник повинен надати Агентству в письмовій формі інформацію про кількість вийнятого ґрунту, використання вийнятого ґрунту і батиметричну фотографію в кінці кварталу або не пізніше, ніж протягом **14** робочих днів після завершення запланованих робіт з очищення.

Порядок проведення днопоглиблюваних робіт. Днопоглиблювальні роботи можуть проводитися тільки відповідно до проекту днопоглиблювальних робіт, узгодженим з Агентством.

Проект днопоглиблювальних робіт повинен включати опис днопоглиблювальних робіт, план ділянки, акваторію, на якій плануються днопоглиблювальні роботи, батиметричний план із зазначенням ділянок днопоглиблювальних робіт, проектну глибину і ширину, розрахунковий рівень води, організацію робіт,

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.321523?jfwid=r9u0usk3u>

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/39cd17500ad711eaa727fba41f42a7e9?jfwid=-1890mp28za>

запланований обсяг вийнятого ґрунту, управління ґрунтом і/або його використання. Дослідження ґрунту, коли планується використовувати викопаний ґрунт для цілей (у вищезазначених встановлених випадках), заходи, необхідні для запобігання, зменшення або компенсації негативного впливу на навколишнє середовище, інформація про підрядників - найменування, юридична адреса, номер телефону.

Підрядник повинен представити Агентству підготовлений проект днопоглиблювальних робіт по електронній пошті разом з висновком Державної служби охоронюваних територій при Міністерстві навколишнього середовища або Дирекції Державного парку, Державного заповідника або біосферного заповідника щодо значущості впливу днопоглиблювальних робіт на ділянці Natura 2000, якщо на таких територіях або в безпосередній близькості від них плануються роботи і/або звалища.

Агентство подає на погодження проект днопоглиблювальних робіт:

- ◆ дирекція національного парку, державного або біосферного заповідника, коли днопоглиблювальні роботи і / або відсіпання ґрунту плануються на території, що знаходиться у веденні дирекції;
- ◆ державна служба особливо охоронюваних природних територій при Міністерстві навколишнього середовища, коли днопоглиблювальні роботи і / або відсіпання ґрунту планується проводити на територіях, що знаходяться у віданні кількох державних або біосферних заповідників, дирекцій державних парків;
- ◆ у Геологічну службу Литви при Міністерстві навколишнього середовища, коли планується провести днопоглиблювальні роботи в можливих районах покладу бурштину (в Куршській затоці, за винятком гирла Атмати).

Вищезазначені органи влади погоджують проект днопоглиблювальних робіт в письмовій формі або надають мотивовану відмову із зазначенням конкретних причин і письмово повідомляють про це Агентство не пізніше, ніж через **14** робочих днів після отримання проекту днопоглиблювальних робіт від Агентства.

Агентство, оцінивши проект днопоглиблювальних робіт, відповідно до своєї компетенції та висновками щодо проекту днопоглиблювальних робіт, представленими вищезазначеними органами, і перевібивши чи є висновок про обов'язкову оцінку впливу на навколишнє середовище або рішення про вплив запланованої господарської діяльності на навколишнє середовище, має протягом **25** робочих днів після дати отримання проекту днопоглиблювальних робіт погодити проект днопоглиблювальних робіт в письмовій формі або обґрунтовано відмовити від із зазначенням конкретних причин і не пізніше, ніж протягом **2** робочих днів, письмово повідомити Заявника про погодження проекту днопоглиблювальних робіт, надавши копію узгодженого проекту.

Узгодження проекту здійснюється безкоштовно.¹

¹ <https://www.versliietuva.lt/en/environment-and-constructions/>
<https://www.versliietuva.lt/wp-content/uploads/2020/01/Agreement-of-Projects-for-Design-Cleaning-and-Dredging-of-Water-Bodies.pdf>

Спеціальним законодавчим актом у сфері управління водними ресурсами в Польщі є Закон «Водне право»¹ (далі — Закон), який був прийнятий 20 липня 2017 року. Закон регулює управління водними ресурсами відповідно до принципу сталого розвитку, зокрема формування та захист водних ресурсів, водокористування та управління водними ресурсами.

Відповідно до статті 8 Закону, положення зазначеного Закону не поширюються на послуги з водопостачання у сфері зберігання, очищення чи розподілу поверхневих вод та ґрунтових вод та каналізації, які охоплені положеннями Закону від 7 червня 2001 року «Про колективне водопостачання та колективне захоронення відходів».

Відповідно до статті 388 Закону згода на водне законодавство надається шляхом:

- ◆ видачі водного дозволу;
- ◆ прийняття повідомлення про водне право;
- ◆ видачі оцінки водного законодавства;
- ◆ винесення рішень, зазначених у абзаці 3 і 8 статті 77 і в абзаці 4 статті 176.

Видача водного дозволу відбувається перед отриманням:

- ◆ рішення про дозвіл на будівництво, рішення про затвердження будівельної конструкції та рішення про дозвіл на відновлення будівельних робіт — видане відповідно до положень Закону від 7 липня 1994 р. — Закон про будівництво;
- ◆ рішення про дозвіл на знесення ядерних об'єктів — видане на підставі положень Закону від 7 липня 1994 р. — Закон про будівництво;
- ◆ рішення про дозвіл на здійснення дорожньої інвестиції — видане на підставі положень Закону від 10 квітня 2003 р. Про конкретні правила підготовки та здійснення інвестицій у сфері доріг загального користування;
- ◆ рішення про дозвіл на здійснення інвестицій у галузі аеропортів загального користування за змістом положень Закону від 12 лютого 2009 року про спеціальні правила підготовки та здійснення інвестицій у аеропорти громадського користування;
- ◆ рішення про дозвіл на здійснення інвестицій за змістом положень Закону від 8 липня 2010 р. Про спеціальні правила підготовки інвестицій у галузі протипожежних споруд;
- ◆ дозволи на будівництво ядерного об'єкта та дозволи на будівництво сховища радіоактивних відходів, видані на підставі положень Закону від 29 листопада 2000 р. — Атомного закону;
- ◆ рішення про дозвіл на створення аеропорту - надане відповідно до положень Закону від 3 липня 2002 р. — Закон про авіацію.

Положеннями статті 389 Закону передбачено, що водний дозвіл необхідно отримувати для:

- ◆ послуги з водопостачання;
- ◆ спеціальне використання води;
- ◆ тривале опускання столу ґрунтових вод;
- ◆ рекультивация поверхневих вод або підземних вод;
- ◆ введення речовин, що гальмують розвиток водоростей у поверхневій воді;
- ◆ побудова водних пристроїв;
- ◆ регулювання води, освоєння гірських потоків та формування нових природних водотоків;
- ◆ зміна рельєфу на прилеглий до вод суші, що впливає на умови потоку води;
- ◆ проведення мостових споруд, трубопроводів, кабелів у обсадних трубопроводах чи водостоках через проточні поверхневі води та набережні;
- ◆ проходження повітряних ліній електропередач та телекомунікаційних ліній по внутрішніх водних шляхах та набережних паводках.

¹ Dziennik Ustaw Preczypolitej Polskiej — <https://www.dziennikustaw.gov.pl/szukaj?sKey=year&title=Prawo+wodne>

Крім того, положеннями статті 390 Закону передбачено, що дозвіл на воду також необхідно отримувати для:

- ◆ розміщення в районах особливого ризику повені:
  - нові проекти, які можуть мати істотний вплив на довкілля,
  - нові будівельні роботи;
- ◆ збирання в районах особливого ризику затоплення стічних вод, хімічних речовин та інших матеріалів, які можуть забруднити воду, та проведення переробки відходів у цих районах, зокрема їх зберігання, якщо рішення, передбачено абзацом 3 статті 77.

Відповідно до статті 395 Закону, дозвіл на воду або водоохоронне повідомлення не потрібно отримувати для:

- ◆ плавання по внутрішніх водних шляхах;
- ◆ буксирування та сплав деревини;
- ◆ вирізання рослин з води або берега у зв'язку з утриманням води, внутрішніх водних шляхів та оновленням водних споруд;
- ◆ проведення невідкладних робіт з безпеки під час повені, стихійного лиха, оголошеної епідемічної загрози, епідемії або у випадку загрози поширення інфекції чи інфекційного захворювання, що може загрожувати здоров'ю населення;
- ◆ будівництво водних споруд для забору підземних вод для звичайного використання води з водозборів глибиною до **30 м**;
- ◆ риболовецьке використання внутрішніх поверхневих вод;
- ◆ забір поверхневих або підземних вод в середньорічній кількості, що не перевищує **5 м³** на добу, і скидання стічних вод у води або в ґрунт у кількості, що не перевищує **5 м³** на добу, для цілей звичайного водокористування;
- ◆ водозбір і скидання води у зв'язку з бурінням свердловин або доменних свердловин із застосуванням водяного скрубера для цілей сейсмічних досліджень;
- ◆ реконструкція, розширення, реконструкція або знесення засобів вимірювання державних служб;
- ◆ визначення пішохідного чи велосипедного туристичного маршруту та побудова, реконструкція чи ремонт велосипедної доріжки, за винятком пробіжок велосипедних доріжок поверхневими водами;
- ◆ утримання води в канавах, якщо дальність удару не перевищує межі території, що належить рослині;
- ◆ гальмування відтоку води з дренажних споруд, якщо дальність удару не перевищує межі площі, власником якої є рослина;
- ◆ захоплення дощової або талої води із застосуванням пристроїв для меліорації води, якщо діапазон ударів не виходить за межі території, власником якої є рослина;
- ◆ розміщення тимчасових будівельних конструкцій у районах з високим ризиком затоплення на термін до **180** днів.

Дозвіл на воду не може порушувати:

- ◆ висновки плану управління річковим басейном, за винятком обставин, зазначених у статті 66;
- ◆ складання планів охорони та планів завдань охорони для заповідних територій;
- ◆ положення плану управління ризиками затоплення;
- ◆ положення плану протидії посухи;
- ◆ порядок охорони морських вод;
- ◆ результати національної муніципальної програми очищення стічних вод;
- ◆ висновки місцевих планів просторового розвитку, рішення щодо умов забудови та рішення щодо встановлення місця розташування інвестицій суспільного призначення;
- ◆ вимоги щодо охорони здоров'я людини, навколишнього середовища, охорони природи та культурних благ, внесених до реєстру пам'яток і що впливають із положень Закону та окремих положень.

Положеннями статті 398 Закону встановлені розміри зборів за надання водних дозволів. Так, за видачу водного дозволу; прийняття повідомлення про водне право та видачі оцінки водного законодавства стягується плата.

Плата за прийняття заяви про водний закон становить **90,16 злотих**.

Плата за видачу водного дозволу становить **224,88 злотих**.

Якщо в одному рішенні було видано щонайменше два різні дозволи щодо водного права, плата, у розмірі **224,88 злотих**, множитья на кількість цих водних дозволів, максимальний розмір плати не перевищує **4477,63 злотих**.

Плата за видачу оцінки водного законодавства становить **899,53 злотих**.

Ставки зборів, за прийняття заяви про водний закон, за видачу водного дозволу та оцінки водного законодавства, встановлені в попередньому році, підлягають зміні кожного календарного року в тій мірі, яка відповідає середньорічному індексу цін на споживчі товари та послуги загалом за попередній рік, оголошений Президентом Центрального статистичного управління у формі повідомлення в Офіційному журналі Республіки Польща «Monitor Polski».

Міністр, відповідальний за управління водними ресурсами, не пізніше 31 жовтня кожного року оголошує в Офіційному віснику Республіки Польща «Монітор Польські» розмір плати за прийняття заяви про водний закон, за видачу водного дозволу та оцінки водного законодавства, що діє з 1 січня наступного року.

Крім того, стаття 398 Закону містить положення стосовно повернення плати за отримані водні дозволи, якщо не порушено жодного провадження щодо:

- ◆ дозволу на воду;
- ◆ оцінки водного законодавства;
- ◆ рішення, про яке йдеться у абзаці 7 статті 414 Закону (стосовно встановлення іншого строку дії дозволу на воду).

Плата за водний дозвіл відшкодовується на вимогу і може бути повернута протягом **5** років після оплати.

Збори, які не були сплачені вчасно, підлягають примусовому стягненню в порядку, визначеному положеннями Закону від 17 червня 1966 року «Про виконавче провадження в адміністрації».

Положеннями статті 399 Закону визначені підстави для відмови у видачі водного дозволу. Так, у видачі водного дозволу відмовляється, якщо:

- ◆ запропоноване водокористування порушує положення документів, зазначених у абзаці 1 пункту 1-7 статті 396, або не відповідає вимогам, зазначеним у абзаці 1 пункту 8 статті 396 ;
- ◆ запропонований спосіб використання води для гідроенергетичних цілей не забезпечить використання гідроенергетичного потенціалу технічно та економічно обґрунтовано.

У видачі водного дозволу відмовляється, якщо установа, яка планує використовувати воду або споруджувати водні споруди, або інша діяльність, яка потребує водного дозволу, не відповідає зобов'язанням, що випливають із раніше виданих водних дозволів.

Дозвіл на воду видається шляхом прийняття рішення на визначений термін, не довший **30** років, відраховується з дати, коли рішення стає остаточним.

Дозвіл на скидання стічних вод у води або в землю видається на строк не довший **10** років, відраховуючи з дати набрання остаточного рішення.

Водний дозвіл на скидання промислових стічних вод, що містять особливо шкідливі для водного середовища речовини, визначені в регламенті, виданому відповідно до статей 99 або 100, видається на строк не довший **4** років, відраховуючи з дати, коли рішення стає остаточним.

Дозвіл на видобуток з поверхневих вод, включаючи внутрішні морські води разом із внутрішніми водами Гданської затоки та водами територіального моря, каменю, гравію, піску та інших матеріалів, а також на різання рослин з вод або берега, видається на строк не довший, ніж більше **5** років, відраховується з дати набрання рішенням остаточним.

Зобов'язання визначити термін, на який видається водний дозвіл, не поширюється на дозволи на отримання води на будівництво водних об'єктів, дозволів на водорегулювання та дозволів на виконання робіт або будівельних об'єктів, що зменшують природне утримання земель.

Інформація про порушення провадження у справах, що стосуються водного дозволу, оприлюднюється органом, уповноваженим на отримання водних законів, на веб-сайті Інформаційного бюлетеня та у звичному для даного міста порядку.

Дозвіл водного права видається на підставі опитування водного права та доказів, документів і інформації, зібраних у процесі провадження.

Відповідно до статті 407 Закону, дозвіл на воду видається за заявою, до якої додаються:

- ◆ обстеження водного законодавства із зазначенням дати його здійснення разом з описом передбачуваної діяльності, що не містить спеціальних термінів;
- ◆ рішення про екологічні умови, якщо це вимагається;
- ◆ витяг та витяг з місцевого плану просторового розвитку, а за його відсутності — рішення про місце розташування інвестицій суспільного призначення або рішення про умови забудови, якщо це вимагається;
- ◆ оцінка водного законодавства, якщо це потрібно;
- ◆ витяги з земельної книги або спрощені витяги з земельної книги для нерухомості, розташованої в межах впливу запланованого водокористування або в межах впливу запланованих водних споруд.

Положеннями статті 414 Закону передбачено, що термін дії дозволу на воду закінчується, у випадку якщо:

- ◆ строк, на який він виданий, закінчився;
- ◆ завод відмовився від водного дозволу;
- ◆ завод не розпочав будівництво водних споруд протягом **3** років з дати, коли дозвіл на воду для будівництва цих пристроїв став остаточним;
- ◆ інвестор у рамках реалізації проекту у сфері автомобільних доріг загального користування, залізничних ліній, ліній електропередач, аеропортів чи майданчиків для посадки не розпочав будівництво водних об'єктів протягом **6** років з дня набуття остаточного дозволу на воду для будівництва цих об'єктів.

Водний дозвіл може бути відкликаний або обмежений без компенсації, якщо:

- ◆ завод змінює призначення та сферу водокористування або умови здійснення прав, зазначених у водному дозволі;
- ◆ водні пристрої виготовлені всупереч умовам, викладеним у водному дозволі, або належним чином не підтримуються;
- ◆ завод не виконує своїх зобов'язань перед іншими рослинами з дозволом на воду, дозволеним на вилов риби, та людьми, які піддаються пошкодженню, або не реалізує проекти, що обмежують негативний вплив на навколишнє середовище, як зазначено у водному дозволі;
- ◆ ресурси підземних вод природним чином скоротилися;
- ◆ завод не почав користуватися правами, що впливають з водного дозволу, крім тих, що визначені в пункті 3 абзацу 1 статті 414 або не користувався цими правами протягом принаймні **2** років;
- ◆ відбулася зміна регламенту, виданого на підставі статті 99;
- ◆ існує ризик досягнення екологічних цілей, і це обґрунтовується даними моніторингу води та результатами додаткового огляду водних дозволів, зазначених у пункті 2 абзацу 1 статті 325;
- ◆ аналіз ризику, зазначений у статті 133, якщо такий аналіз був потрібний.

Орган, компетентний повинен переглядати дозволи про водозабір або відведення стічних вод у води або в ґрунт, або в каналізаційні системи, а також виконання цих дозволів не рідше одного разу на **4** роки.

Орган, що відповідає за видачу дозволів на водне право, подає компетентному органу інспекції охорони навколишнього природного середовища копію рішення про вилучення або обмеження дозволу про водне право, що стосується забору води або скидання стічних вод у воду чи ґрунт.

Відповідно до статті 417 Закону, дозвіл на воду може бути відкликаний або обмежений за рахунок компенсації, якщо це виправдано суспільними інтересами або важливими економічними причинами.

Компенсація здійснюється за рахунок:

- ◆ Польські води — якщо вилучення або обмеження водного дозволу виправдано суспільними інтересами;
- ◆ завод, який отримав вигоду від вилучення або обмеження водного дозволу — якщо вилучення або обмеження водного дозволу виправдано важливими економічними причинами для цієї установки.

У разі відкликання або обмеження водного дозволу, наданого польським Водам, виправданого суспільними інтересами, компенсація здійснюється з державного бюджету.

Орган, уповноважений видавати дозволи на воду, після закінчення терміну дії водного дозволу або його відкликання покладає на завод рішення про зобов'язання вилучати водні споруди, які були побудовані або використовувалися на підставі цього дозволу, із зазначенням дати виконання цього зобов'язання.

У разі закінчення терміну дії водного дозволу або його вилучення, водні споруди або їх частини, залишення яких необхідне для формування водних ресурсів, переходять у власність власника води без компенсації, за винятком випадків, коли власник водного об'єкта, протягом 6 місяців з дати, коли:

- ◆ термін дії дозволу на воду закінчився — коли закінчився строк, на який видано дозвіл;
- ◆ рішення про закінчення терміну дії водного дозволу стало остаточним;
- ◆ рішення про відкликання водного дозволу стало остаточним — воно розпоряджається правом власності на цей пристрій.

Статтю 421 Закону встановлено зміст повідомлення про водне право. Так, повідомлення про водне право повинно включати:

- ◆ назву установи з її зареєстрованим офісом та адресою;
- ◆ специфікація:
  - мета запланованих заходів, робіт або водних пристроїв;
  - правовий статус нерухомого майна, на якому будуть здійснюватися діяльність, роботи або водні пристрої;
  - виконані роботи описово, основні параметри, що характеризують заплановані роботи та умови їх виконання;
  - місцезнаходження діяльності, робіт чи водних пристроїв із зазначенням назви або номера області реєстрації з номером або номерами реєстраційних ділянок та координат;
  - запланована дата початку робіт або заходів.

До повідомлення про водне право додаються наступні документи:

- ◆ ситуаційна та висотна карта, взяті з державного геодезичного та картографічного ресурсу з діаграмою запланованих заходів, робіт або водних пристроїв та ареалом їх впливу, або інша карта, видана органом геодезичної та картографічної служби відповідною офіційною мовою;
- ◆ відповідні ескізи чи малюнки;
- ◆ витяг та витяг з місцевого плану просторового розвитку, а за його відсутності — рішення про місце розташування інвестицій суспільного призначення або рішення про умови забудови, якщо це вимагається;
- ◆ згода власника водного приладу, яка необхідна для виконання запланованих заходів, робіт або водних пристроїв.

Повідомлення про водне право повинно бути зроблено до дати передбачуваного початку виконання діяльність або проведення відповідних робіт.

Орган, компетентний у питаннях повідомлень про водне законодавство, висловлює заперечення, якщо виконання діяльності, робіт чи водних пристроїв, а також використання води:

- ◆ потребує отримання водного дозволу;
- ◆ порушує висновки документів, не відповідає вимогам, зазначеним у абзаці 1 пункту 8 статті 396, або порушує інтереси третіх осіб, у тому числі власника води;
- ◆ загрожує досягти екологічних цілей, зазначених у статтях 56, 57, 59 та 61.

Статтею 425 Закону передбачено, що отримання оцінки водного законодавства необхідне для інвестицій чи діяльності, які можуть вплинути на можливість досягнення екологічних цілей, зазначених у статтях 56, 57, 59 та 61, в частині:

- ◆ користування послугами води;
- ◆ тривале опускання столу ґрунтових вод;
- ◆ забивання підземних вод;
- ◆ рекультивація поверхневих вод або підземних вод;
- ◆ введення речовин, що гальмують ріст водоростей у внутрішні поверхневі води;
- ◆ побудова водних пристроїв;
- ◆ регулювання води, розвиток гірських потоків та формування нових природних водних каналів;
- ◆ зміни до рельєфу прилеглих до вод суші, що впливають на умови потоку води;
- ◆ роботи та будівельні роботи, що знижують природне утримання в районі;
- ◆ діяльність, про яку йдеться у абзаці 3 статті 227.

Оцінка водного законодавства видається шляхом прийняття рішення на вимогу суб'єкта господарювання, який планує здійснення інвестицій або діяльності, зазначених у статті 425.

Оцінка водного законодавства щоразу закінчується з дня набрання чинності нормативно-правовими актами, виданими на підставі ст. 321 стосовно оновлення плану управління річковим басейном.

ДОДАТОК № 5. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ДОЗВІЛ НА СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Так	0.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Так	0.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Так	-0.30
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Так	-0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	н/з	
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
Сума балів ризиків корупції		3.4	Низький корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		3	Регулювання дружнє для бізнесу

ДОДАТОК № 6. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ВИСНОВОК ДЕРЖГЕОНАДР ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ НА СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ, У РАЗІ ВИКОРИСТАННЯ ПІДЗЕМНИХ ВОД» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Так	-0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	н/з	
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		5	Низький корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 7. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ВИСНОВОК МОЗ ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ НА СПЕЦІАЛЬНЕ ВОДОКОРИСТУВАННЯ, У РАЗІ ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ, ВІДНЕСЕНИХ ДО КАТЕГОРІЇ ЛІКУВАЛЬНИХ» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Так	-0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	н/з	
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		5	Низький корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 8. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ДЕРЖВОДАГЕНТСТВОМ ПРОЕКТУ НА ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ (КРІМ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ЕКСПЛУАТАЦІЙНИМ ДНОПОГЛИБЛЕННЯМ НА ВНУТРІШНІХ ПІДХІДНИХ, СУДНОПЛАВНИХ КАНАЛАХ ТА ПОРТОВИХ АКВАТОРІЯХ, З МЕТОЮ ПІДТРИМАННЯ ЗАДАНИХ НАВІГАЦІЙНИХ ГАБАРИТІВ)» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 9. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ДЕРЖГЕОНАДРАМИ ПРОЕКТУ НА ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ (КРІМ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ЕКСПЛУАТАЦІЙНИМ ДНОПОГЛИБЛЕННЯМ НА ВНУТРІШНІХ ПІДХІДНИХ, СУДНОПЛАВНИХ КАНАЛАХ ТА ПОРТОВИХ АКВАТОРІЯХ, З МЕТОЮ ПІДТРИМАННЯ ЗАДАНИХ НАВІГАЦІЙНИХ ГАБАРИТІВ)» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружнє для бізнесу

ДОДАТОК № 10. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ОБЛАСНИМИ, КИЇВСЬКОЮ, СЕВАСТОПОЛЬСЬКОЮ МІСЬКИМИ ДЕРЖАВНИМИ АДМІНІСТРАЦІЯМИ ПРОЕКТУ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ » ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 11. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ОРГАНОМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОЕКТУ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ » ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 12. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 13. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ З ДЕРЖГЕОКАДАСТРОМ (У РАЗІ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ В МЕЖАХ ПРИБЕРЕЖНИХ ЗАХИСНИХ СМУГ УЗДОВЖ МОРІВ, МОРСЬКИХ ЗАТОК І ЛИМАНІВ, У ВНУТРІШНІХ МОРСЬКИХ ВОДАХ, ЛИМАНАХ І ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ МОРІ) АБО ЙОГО ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ (У РАЗІ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ІНШИХ ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ)» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 14. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ З ДЕРЖРИБАГЕНТСТВОМ (У РАЗІ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА РИБОГОСПОДАРСЬКИХ ВОДНИХ ОБ'ЄКТАХ)» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 15. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ З ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВА (У РАЗІ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ У ЛІСАХ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ)» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 16. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ З МІНІНФРАСТРУКТУРИ (У РАЗІ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ В МЕЖАХ СУДНОПЛАВНИХ ШЛЯХІВ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ, СУДНОПЛАВНИХ ШЛЮЗІВ ТА ПОРТОВИХ ГІДРОТЕХНІЧНИХ СПОРУД)» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 17. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ З МІНДОВКІЛЛЯ — У РАЗІ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ ДНОПОГЛИБЛЮВАЛЬНИХ РОБІТ, РОБІТ З ПРОКЛАДАННЯ КАБЕЛІВ, ТРУБОПРОВІДІВ ТА ІНШИХ КОМУНІКАЦІЙ (КРІМ РОБІТ НА ЗЕМЛЯХ ВОДНОГО ФОНДУ В МЕЖАХ ПРИБЕРЕЖНИХ ЗАХИСНИХ СМУГ УЗДОВЖ МОРІВ, МОРСЬКИХ ЗАТОК І ЛИМАНІВ, У ВНУТРІШНІХ МОРСЬКИХ ВОДАХ, ЛИМАНАХ І ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ МОРІ)» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	Ні	-0.30
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	-0.30
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	н/з	
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		10.3	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4.7	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 18. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ПОТОЧНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ НОРМАТИВІВ ВИКОРИСТАННЯ ПИТНОЇ ВОДИ СТРУКТУРНИМ ПІДРОЗДІЛОМ ОРГАНУ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Так	-0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	н/з	
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		9	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 19. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ПОТОЧНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ НОРМАТИВІВ ВИКОРИСТАННЯ ПИТНОЇ ВОДИ СТРУКТУРНИМ ПІДРОЗДІЛОМ ОБЛАСНОЇ, КИЇВСЬКОЇ ТА СЕВАСТОПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Так	-0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	н/з	
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		9	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 20. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ПОГОДЖЕННЯ ПОТОЧНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ НОРМАТИВІВ ВИКОРИСТАННЯ ПИТНОЇ ВОДИ ТЕРИТОРІАЛЬНИМ ОРГАНОМ ДЕРЖВОДАГЕНТСТВА УКРАЇНИ АБО ГОЛОВОЮ РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ ПО ВОДОГОСПОДАРСЬКОМУ БУДІВНИЦТВУ ТА ЗРОШУВАНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВУ» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Так	-0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	н/з	
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		9	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 21. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ВСТАНОВЛЕННЯ/ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОТОЧНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ НОРМАТИВІВ ВИКОРИСТАННЯ ПИТНОЇ ВОДИ ОРГАНОМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЦЕНТРАЛЬНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ — ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ, ЛІЦЕНЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЯКИХ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ЦИМ ОРГАНОМ» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (забороною займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Так	-0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	н/з	
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		9	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4	Регулювання недружне для бізнесу

ДОДАТОК № 22. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТУ (ЗАСОБУ) РЕГУЛЮВАННЯ «ВСТАНОВЛЕННЯ/ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ НОРМАТИВІВ ВИКОРИСТАННЯ ПИТНОЇ ВОДИ ОРГАНОМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ - ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ, ЛІЦЕНЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЯКИХ НЕ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ОРГАНОМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЦЕНТРАЛЬНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ» ТА ЙОГО ПРОЦЕДУРИ

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
Аналіз реалізації на предмет недружності для бізнесу			
1	1. Чи є інструмент (засіб) регулювання безумовним істотним обмеженням для бізнесу (заборонаю займатися певною діяльністю)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
2	1.1. Чи існують винятки з встановлених безумовних істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
3	1.2. Чи встановлений виключний перелік винятків з істотних обмежень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
4	2. Чи є інструмент (засіб) регулювання умовним істотним обмеженням для ведення бізнесу (можливості займатися діяльністю тільки за умови виконання низки вимог)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Так	1.00
5	2.1. Чи зазначений виключний перелік умов, виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
6	2.2. Чи достатньо чітко сформульовані умови (чи не допускають подвійного тлумачення), виконання яких необхідне для отримання можливості для ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал недружності до бізнесу.)	Ні	1.00
Аналіз процедури на предмет недружності для бізнесу			
7	1. Чи передбачено щодо ринку необхідність / обов'язок бізнесу надавати державі (регулятору / інспектору) додаткову інформацію (крім стандартної податкової звітності)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
8	2. Чи передбачено щодо ринку можливість прийняття регулятором рішень, які можуть істотно вплинути на умови ведення бізнесу? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
9	3. Чи передбачено щодо процедури необхідність оплати на користь держави обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
10	4. Чи передбачено щодо ринку необхідність оплати на користь держави не обов'язкових платежів (крім податків, прямо передбачених Податковим кодексом), відсутність оплати яких може ускладнити ведення бізнесу (окремого бізнес-процесу)? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал недружності до бізнесу.)	Ні	0.00
Аналіз процедури на предмет ризиків корупції			
11	1. Чи має право особа, уповноважена на виконання функцій держави (делегованих функцій), відмовити бізнесу через невідповідність суб'єкту вимогам процедури? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
12	1.1. Чи чітко визначені вимоги до суб'єкта звернення? Чи не допускають вони можливості подвійного трактування? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Ні	0.30

№ п/п	Питання	Відповідь	Бал
13	1.2. Чи є вимоги до суб'єкта вичерпними? Чи заборонено службовцю вимагати від заявника будь-який інший документ / інформацію, крім тих, що прямо перераховані в регуляторних актах, що описують процедуру? (Якщо відповідь - 'Так', то -0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0,3 бал ризиків корупції.)	Так	-0.30
Взаємодія з органами влади та уповноваженими особами			
14	2. Чи встановлює процедура обов'язкову взаємодію бізнесу з органами влади? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Так	1.00
15	3. Чи встановлюється/передбачається обов'язок чи вимушеність бізнесу взаємодіяти з будь-яким іншим органом влади або іншим суб'єктом, крім того, до якого подаються документи? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
16	3.1. Чи передбачено процедурою необхідність / обов'язок для бізнесу вдаватися до послуг третіх осіб (крім органів влади) для успішної взаємодії з державою? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал недружності до бізнесу. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал недружності до бізнесу.)	н/з	
17	3.2. Чи передбачає процедура одноосібне прийняття рішення щодо бізнесу особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0,3 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то -0,3 бал ризиків корупції.)	н/з	
18	4. Чи передбачено для процедури вичерпний список варіантів для прийняття рішення особою, що виконує функції держави (делеговані функції)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
19	5. Чи чітко визначений термін для прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
Порядок оскарження			
20	6. Чи передбачено вичерпний перелік підстав (умов) для відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
21	7. Чи передбачений позасудовий адміністративний порядок оскарження? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
22	8. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі відмови? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Так	0.00
23	8.1. Чи встановлено обов'язок особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій), обґрунтовувати прийняте рішення письмово у разі позитивного рішення? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
24	9. Чи є публікація рішень обов'язковою для особи, уповноваженої на виконання функцій держави (делегованих функцій)? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
25	10. Чи існує публічна база даних прийнятих рішень? (Якщо відповідь - 'Так', то 0.00 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 1 бал ризиків корупції.)	Ні	1.00
26	11. Чи встановлюється/передбачається обов'язок бізнесу взаємодіяти з органом влади (особою, уповноваженою на виконання функцій держави (делегованих функцій)) більше, ніж два рази? (Якщо відповідь - 'Так', то 1 бал ризиків корупції. Якщо відповідь - 'Ні', то 0.00 бал ризиків корупції.)	Ні	0.00
Сума балів ризиків корупції		9	Високий корупційний ризик
Сума балів недружності до бізнесу		4	Регулювання недружне для бізнесу

